י' אדר א תשמ"ו 19.2.1986 מיספר 2529 שנה 50 המחיר 1.85 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

אנאטולי ואביטל

מה הלאה?

משחת שיניים קונטאקט.
לרגעים שאתם קרובים באמת.

חדש!

שמן

לשימוש פרטי בלבד (אקטואלי)

מכתבים

לא לארמו"ך

על גטו יבנאל (העולם הזה 5.2.86).

תודה לאורי אבנרי על שהוא מאלה האומרים את מה שהם חושבים עם מצפון נקי וישר. לדעתי כאלה הם מעטים.

אני, יליד פתח־תיקווה, גאה היום להיות יבנאלי ולהיות מנושאי דגל־המרד, האומרים לארמו"ך בפשטות: לא. לא רוצים אותך כאן בותכנו. אתה פשוט מיטרד.

ולכל הטוענים נגדנו, על אנטישמיות וגיזע־נות, רצוני לומר שאילו היה בא לגור ליד ביתכם אדם כמוהו, המתנגד לציונות, המתנגד לצה"ל, המתנגד לעבודה והוא בעל אורח־חיים שונה משלכם, הייתם אתם מגיבים כמוני.

אנחנו פשוט אנשים שפויים ואמיצים, ונמאס לנו להצטדק כל הזמן על מעשינו, על המלאכה הזאת שהגיע הזמן לעשותה, בראש חוצות.

ארז יסקין, יבנאל

● ● ●

לא הכל הולך

על מדורה של לילי אבידן (העולם הזה 22.1.86 ואילך).

ברצוני להביע את תדהמתי והזדעזועותי על הייעוץ החינוכי שמעניקה, ברוב נדיבותה, הגברת לילי אבידן לנערות בגיל ההתבגרות, ייעוץ המתבטא במישפט אחד: למכור את גופן על־מנת שתהיינה מקובלות בחברה.

צר לי, גברת אבידן, הואילי בטובך לשמור עצות אלה לעצמך ובכל מיקרה לא להעניק אותן לנערות הצעירות והתמות ולהרעיל את נשמו־תיהן.

רונית דויטש, רמת־גן

● ● ●

דגל אופייני

על דגל הלאום בסיום מישדרי הטלוויזיה (העולם הזה 12.2.86).

כל הכבוד לאורי אבנרי. לא לחינם יש לו קבלה מבית־המישפט העליון שהוא ציוני. אני מצטרפת בכל פה לביקורת שהוא הביע במדורו, יומן אישי, על טיבו של דגל הלאום המקשט מדי לילה את מירקע הטלוויזיה.

אבל האמת היא כי הדגל המיסכן הזה הוא אופייני לרשלנות, לאי־האיכפתיות ולעבודה כלאחר־יד, המאפיינים את התנהגות אנשי הטל־וויזיה בעבודתם, גם בשעות שלפני הנפת הדגל.

צפורה זינגר, כפר־סבא

● ● ●

אורי אבנרי צודק במאה אחוז. הדגל בחצות הוא חרפה. אבל אני בטוח שגם להבא אף אחד בבית רוממה (בניין הטלוויזיה בירושלים) לא ישים.

זה בדיוק כמו פסוקו של יום. כמה כבר דובר ונאמר על הפסוק האומלל הזה, שהוא תמיד בחירה מיקרית, ללא ייחוד, ללא התייחסות לענייני דיומא, ללא מסר ספציפי, ללא הברקה כלשהיא. העיקר לתקוע פסוק ושלום על ישראל.

דויד מאיר, תל־אביב

● ● ●

אם כבר לכתוב ביקורת עם שיניים על הטלוויזיה, כמו דבריו של עורך העולם הזה על דגל הלאום הקטן וההדוי, למה לא להתייחס למה שקורה עד שמגיעה שעתו של הדגל?

הנה, למשל, התוכנית החדשה של מאיר שלו, כתוב בעיתון. זאת תוכנית שכל־כולה התנשאות רדודה, התיימרות מפוצצת וגיבוב דברים חסרי חשיבות ועניין.

זה מה שיש לומר על מחדלי העיתונות — שמילה פלונית או אלמונית מופיעה בכותרת או שעיתון מסויים העתיק קטע מסויים מעיתון אמריקאי מסויים?

דויד דבורה, רמת־גן

● ● ●

נמל־התעופה ב"הילטון"

על ארוחת־ערב אחת של ח"כ שליטא (העולם הזה 5.2.86).

תודה עבור התמונה היפה שהקדשתם לי ואף על איזכור העובדה שרציתי פעם להקים בעמק, סמוך למקום מגוריי, נמל־תעופה אזרחי. יש אי־דיוק בכתובים: אני עדיין רוצה.

כיצד השתרבב (מי שהיה סגן־נשיא ארצות־הברית, וולטר) מונדייל לנושא, פשוט נשגב מבינתי. מכל מקום, כשהנני חפץ במשהו ומוצא לו צידוק ציבורי, הריני מוכן להסתייע אפילו בנשיא ארצות־הברית כדי לקדמו.

אם משום כך התפרץ סגן־הנשיא לשעבר לענייננו, הרי שיבושם לו.

ח"כ בני שליטא, הכנסת, ירושלים

כתבת השער הקדמי:

שצ'רנסקי לאן?

ברק־הזרקורים ופסטיבל התיקשורת היכה בהלם את אנאטולי שצ'רנסקי, וידו חיפשה כל העת מגע עם ידה של אשתו, אביטל – ממש כאילו לקה לרגע בעיוורון. האם תעמוד לו רוחו שלא להניח לקנאי הימין הלאומני־דתי לק־טול את כושר הר־איה העצמאי שלו?

8 11

כתבת השער האחורי:

צבי גור מדבר

„מה, אני לא בן־אדם?" שואל בהתרסה האסיר צבי גור, בווידוי אישי מרתק. הוא עדיין מקווה לחנינה, מספר על חלומותיו, אינו מקפיד על העובדות, מתעקש לכנות את בריחתו „ה־עניין", ואת מעשה־הרצח שבו הורשע „המיקרה".

38

שערוריית המודיעין:

סודות בזיל הזול

אתה רוצה לבקר במיתקן ראדאר חדיש בגבול הסורי? את רוצה לפגוש סוכן ישראלי שחזר מן ה־כפור? ברצונכם לסעוד עם ראשי המודיעין הישראלי? אין בעיה. ב־50 אלף דולר אפשר לקנות כר־טיס־כניסה לשב"כ, ל־מוסד ולאגף־המודיעין.

18

יורשת לזמיר?

האם במקומו של יצחק זמיר, היועץ המישפטי הסורש, תתמנה אחת משתי הנשים הבולטות במרקלי־טות, או שמא יזכה בתפקיד זה מקיד אפור ואלמוני?

37

מצא נתן, רובי לקח

איך הפסיד ח"כ חרות יהושע מצא את הבחירות בסניף ירושלים של חרות – ואיך זכה בהן ראובן („רובי") ריב־לין? מצא אינו מרגיש מובס: „תמיד תיתכן הפיכת־חצר!"

28

„כל מחון נקרא בוגד!"

חנא סניורה, הרוקח הירושלמי שהפך ל־דובר העיקרי של ה־פלסטינים בשטחים הכבושים, מספר ב־ריאיון מיוחד על ה־מתרחש בתוך אש"ף, על עיתונו אל־פג'ר („השחר"), **על הצורך בפיתרון מדיני של פשרה בין שני העמים, ומסביר כי גם אצל הפלסטינים יש קיצוניים המ־כנים את המתונים שלהם בתוארי גנאי, כמו „בוגדים".**

14

טלי של אריק

גם ביום כלולותיה הפגינה טלי יאיר (מהשבוע: סיני) את ביטחונה בדרך־דנית מיקצועית, והתישה על בימת הריקודים את החתן, הזמר אריק סיני.

22

אגדופי הטירוף

מי הם אנשיו של הרב מאיר כהנא — האנ־שים שהביטו בו השבוע בהערצה, פעורי־פה — אותה חבורת מופרעים, מובטלים וחסרי־שורשים, המ־איימת על תושבי המדינה?

6

רחל המרחלת מדווחת:

מה עשתה **גליה אלבין** בתברת **רון בן־ישי**? ● הקריירה של **חווה יערי** במישרד־הברי־אות ● **עינת גרץ** (בת־מונה) ילדה את בתה בניו־יורק ● הרכילות המרושעת על **מאיר ניצן** ● **הילל דודאי** מהאוצר בירושלים התגרש לטובת **אורנה לין**. נכדתו של **אבא חושי** מחיפה ● **אורלי זילבר־שץ ויובל בנאי** בילו לראשונה לילה במלון־פאר ● **אורנה פורת** אוהבת את **יוסף ●●●**

40

דף חדש

המשורר הטוען בהתלהבות ש„צריך לג־לות את הפאשיסט שבנו", ולהשתמש בו כמו אקר, הנשים שאותן צייר אלכסנדר פן, ומה שי־נה עורך־המזיר ב־מעריב.

30

הכל הולך

הן שואלות: כמה זמן צריך לצאת עם בחור, עד שנותנים לו? האם מותר להתחיל עם גבר במקום ציבורי? הם שואלים: מה לעשות שאני ביישן? למה אני לא מצליח להיות נאמן לאשה אחת?

34

מודעי בדלת

למה שמר הח"כ אברהם שפירא על דלת חדר־הנוחיות לגברים בכנסת, ביצד הגיח למתע מבפנים יצחק מודעי, ומדוע הס־תודדו השניים אחר־כך?

12

„להביא זרים!"

„הגיע הזמן לעבור לכדורגל מיקצועני ולהביא שחקנים זרים!" מכריז המאמן דרור קשטן במדור ל־ענייני ספורט של העולם הזה.

27

עו"ד המפתחות

האם היה צורך לעצור את יורם שפטל (בתמונה), הפרקליט הביטניק, בגלל צרור של מפתחות מרצדס – או שאולי היתה זאת התנכלות זדונית ומתוכננת מצד הפרק־ליטות והמישטרה?

35

העולם הבא

הבאבא ברוך משועשע מהשמועות על המכשפה במושב דובב: „במאה ה־20 יש אנשים שעדיין מאמינים בשטויות?" תרופתו לעניין: בקבוק של מים מבורכים.

42

המדורים הקבועים:

מיכתבים – אזרחות כנענית ומיטת־סדום צברית 3
איגרת־העורך – בימה לוחמת בעיתון לוחם 4
במדינה – סוסים מתים 5
תשקיף – 25 אלף דולר לשיחרור בנו של רפי סויסה 10
הנדון – הוא משתמש בשכל. לא רק ברגש 11
אנשים – מגישה בשרותים 12
ראיון – עם חנא סניורה, דובר הפלסטינים בשטחים הכבושים 14
יומן אישי – מתי וכיצד נולד האיקס הצחוב 17
גם זה וגם זה – מראה מרגש לשפה התחתונה 21
לילות ישראל – חופה שלישית, כוס רביעית 22
חלון ראווה – הקולקציה החדשה לסתיו־חורף 86/85 24
ספורט – הוא מתבטא ברוח של עשרה קשר 27
מה הם אומרים – „לא טעיתי כשהימרתי והפסדתי" 30
תשבצמן – עשה בזיונות בפרשה (2 מילים, 2 אותיות כל אחת) 32
חוריזקום – דגים: תחזית 1986 33
הכל הולך – אהבה מפלסטיק 34
שידור – פרצופים פסיכופאתיים 36
רחל המרחלת – ראש העיריה הולך למיטה 40
העולם הבא – תמונות־עירום של תפוז עם אשכולית־צמרת 42

קו יד

המשל היווני העתיק מספר על קבוצת עיוורים, שנתקלו בפיל. עיוור אחד נגע ברגלו של הפיל, ואמר: „הפיל דומה לגוש־עץ עבה ומחוספס." העיוור השני נגע באוזן ואמר: „הפיל דומה לסמרטוט." השלישי נגע בשן ואמר: „הפיל חלק וחד." הרביעי נגע בחדק, ואמר: „הפיל הוא צינור רק וגמיש." וכן הלאה.

משל זה מיטיב להסביר את הקשר הקיים בין פוליטיקה וכלכלה, תרבות ומדע, אמנות וצבא. כולם אינם אלא תכונות שונות של גוף אחד.

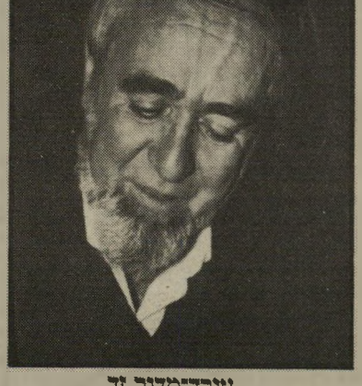
עיתון המבקש לשקף את חייה של חברה, למתוח ביקורת על פגמיה ולהיאבק לתיקונה אינו יכול להתעלם אף משטח אחד. המאבק לשינוי ולשיפור בשטח אחד כרוך ומותנה במאבק לשינוי בשטח השני.

משום־כך אני מייחס חשיבות רבה מאוד למדורי העולם הזה העוסקים בעניניי התרבות. מאז מותו הפיתאומי של דן עומר הרגשנו שנוצר חלל ריק. עשינו נסיונות שונים, וברקנו אפשרויות אחדות למלא את החסר, אך התוצאות לא סיפקו אותנו.

עד שהחל מופיע, בשבוע האחרון, המדור החדש בעריכת נתן זך. אני מאמין שזהו סימן־דרך בדרכו הארוכה של העולם הזה, ומאורע בחיי־התרבות בארץ.

„דף חדש"

הריעיון התעורר אצל זך כאשר ירידו, המשורר שימעון צמרת, ביקש לפרסם באחד

עורך־מדור זך
הפיל דומה לסמרטוט

העיתונים תגובה על דיברי־השמצה שנכתבו עליו, ונתקל בסירוב. בו במקום בשל בליבו של זך רעיון שנבט בו זה מכבר: ליזום בימה חדשה, שתאפשר ביטוי חופשי ליוצרים שאינם הולכים בתלם.

זך בחר בהעולם הזה מפני שרוח השבועון הזה קרובה ביותר לרוחו. העולם הזה הוא עיתון לוחם, וזך רצה בבימה לוחמת. ומכיוון שגם לדעתו כל המאבקים קשורים זה בזה, היה זה אך טיבעי כי המדור יופיע כאן.

כמו רן עומר בשעתו, ייהנה גם זך מחופש מוחלט במדורו. אין העולם הזה נוהג לצנזר או להנחות את בעלי־הביקורת בעמודיו. זך יהיה חופשי לגמרי להביע את דיעותיו, ולפתוח את העמודים של מדורו להשמעת כל הדיעות.

עצמאות המדור מתבטאת כבר בצורה החיצונית. זך ביקש שמבחינה גראפית יהיו שני העמודים של מדורו שונים משאר עמודי העולם הזה, שקטים יותר וחסרי גירויים חזותיים. מי שרוצה לקרוא על תרבות, יקרא את הדברים גם בלי כותרות גדולות וריבוי של יסודות גראפיים.

היתה שאלה לגבי שם המדור החדש. השם „גמר של נייד" היה, לדעתי, יפה מאוד, בגלל דו־המשמעות שלו. אך הוא קשור בזיכרוֹ של עומר ובאישיותו המיוחדת, ולא רצינו להפקיע אותו. הצעתי „מילחמת תרבות" — שהרי זוהי המגמה המרכזית של המדור. איננו בורחים ממילחמת־תרבות. להיפך, אנחנו חשים בצורך להתייצב בחזית של מילחמה זו, שהיא גורלית לעתיד החברה הישראלית ומרינתה. מי שבורח ממילחמת־תרבות — אינו אלא עריק ומשתמט. הוא משאיר את שדה־הקרב לאוייב החשוך וה־קנאי.

אולם זך סבר כי השם הזה יומרני מדי למדור חדש, שטרם הוכיח את עצמו. כך נולד השם „דף חדש", שהוא ניטראלי, אך שיש בו התחייבות מסויימת.

נתן זך כבר ביטא את ה„אני מאמין" שלו בעורך, בפתח המדור. אני רוצה לפרט כאן את המישאלות והציפיות שלי מהמדור.

ראשית. אני מקווה שהמדור הזה ימשוך את המוני הקוראים לשרה הסיפרות, השירה ושאר תחומי היצירה התרבותית, גם אם אינם מכורים בלב ובנפש לנושאים אלה. כל מדורי העולם הזה נועדים לקהל הרחב ביותר. מדור־הקולנוע שלנו, בעריכת עדנה פיינרו, נהנה מיוקרה לאומית וביגלאומית (אין כיום פסטיבל־קולנוע בעולם שאין ערנה פיינרו מוזמנת אליו, כאורחת ההנהלה), אך המדור מושך גם את הקוראים שאינם משוגעים־לקולנוע דווקא. הוא הדין לגבי שאר המדורים. הם צריכים להיות רציניים, כדי שיספקו את המומחים ואנשי־המיקצוע, אך גם די מושכים וכלליים, כדי למשוך את הקורא־החובב.

שנית. אני מקווה שיהיה זה מדור לוחם, שיתייצב על המיתרסים של מילחמת־התרבות. יותר מדי זמן השארנו את החזית הזאת חשופה ופרוצה. מול הדתיות החשוכה, הקנאות הלאומנית, הוולגאריות המשתחצנת, הבורות, התוקפנות והחיקוי העלוב, אני מקווה שמדור זה יציב נורמות ברורות של יצירה תרבותית ישראלית, הומאניסטית, פלורליסטית וכלל־אנושית.

שלישית, אני מקווה שבימה זו תמשוך יוצרים מכל תחומי־התרבות, שיראו בה את האכסניה המתאימה להם. נתן זך קיבל על עצמו את העריכה והאחריות, בעזרת שימעון צמרת. אך אין כוונתם למלא את המדור לבדם. להיפך, הם יפעלו לגיוס מיספר גובר והולך של משתתפים. שיש להם מה להגיד.

נתן זך לא היה בא אלינו, ואנחנו לא היינו שמחים כל־כך לבואו, אילמלא היינו שותפים כולנו לרוח, המתבטאת בסיסמת העולם הזה, המתנוססת בראש העמוד הזה, ליד האריה של שמואל בק: „בלי מורא, בלי משוא־פנים". זה היה מדור שלא יירתע מלתקוף בעלי־שררה, כאשר יש צורך בכך, והוא יימנע מלהיגרר למילחמות־הקליקות ולאינטריגות ששדה־התרבות אצלנו משופע בהן, כמו בכל מקום אחר.

בשבילנו, אנשי העולם הזה, הופעתו של מדור זה הוא חג קטן.

חן שלים

מכתבים

החיים כאמנות

על חני פרי ובתה הטריה (העולם הזה 12.2.86).

הסתכלתי בתצלום של חני פרי המיניקה את התינוקת בת היום שלה ולא יכולתי להמיש את עיניי. זה נראה לי יותר כיצירת־אמנות מאשר יצירה מן החיים.

ואז נזכרתי. כמובן — אם וילד של הפסלת חנה אורלוף. **תמר משורר**, פתח־תיקווה

● *הקוראה משורר צודקת (ראה תצלומים).*

● ● ●

ויתד תהיה לך...

על יומן החרדים (העולם הזה 12.2.86).

שיסלח לנו העולם הזה. גם אנחנו, החרדים לדבר השם, יודעים עברית. וידוע לנו היטב כי יתד לשון נקבה היא. אבל שם עיתוננו, יתד נאמן. הוא מטבע לשון והוא לקוח מספר ישעי' (פרק כ"ב): „ותקעתיו יתד במקום נאמן" והכוונה היא ליתד במקום הנכון וכבר כתבו חז"ל (במסכת גיטין): „יתד היא שלא תימוט."

דויד צוקר, בני־ברק

● ● ●

קשר הכשרות

על הכשרי הרב לנדא (העולם הזה 12.2.86).

אין לכם מושג כמה צדקתם כאשר קבעתם כי ההכשרים של הרב לנדא נחשבים לכשרים שבכשרים. הנה אני, ירקן בבני־ברק, זכיתי להכשר של הרב לנדא (כי גם בירקות ובפירות יש כל מיני בעיות של כשרות) וההכשר הזה, אני מודה, לגמרי לא מזיק לי. להיפך.

אבל מה, אוי לי אם אני מציג ביום הראשון בשבוע פירות או ירקות טריים. וכל כך למה? כי קיים חשש שהם נאספו ביום השבת!

עכשיו הבנתם מה זה הכשר של הרב לנדא.

ובוודאי תבינו גם מדוע אני מסתפק בחתימה קצרה — **ירקן**, בני־ברק

● ● ●

אזרחות כנענית

עוד על נשיא זימבאבווה. כנען בננה (העולם הזה 12.2.86).

למה רק לחדש את הקשרים עם זימבאבווה על סמך התיצורוכת הישראלית הנכבדה של פרי הבננה מצד אחד ועוברת היותו של כנען בננה נשיא זימבאבווה, מצד שני?

אולי כדאי, על סמך שמו, לאפשר לכנען בננה, ליהנות בשעת הצורך (והלא נשיא אפריקאי אף פעם לא יכול לדעת) מחוק השבות ולהעניק לו אזרחות ישראלית. או, לפחות, אזרחות כנענית.

אברהם אשכנזי, ירושלים

השוביניסט הראשון

על מוצא השוביניסם (העולם הזה 5.2.86).

לקרוא לאבי הבנות משדרות, פרג'י ברמי, שוביניסט גברי, זה אולי נכון, אבל זאת הורדה דיי רצינית בדרגה של ברמי. הלא הוא רס"ר בצה"ל והשוביניסט הראשון, שנתן את שמו לתופעה כולה, לא היה אלא טוראי פשוט ואלמוני בצבא נפוליאון בונפרטה.

היה זה אחד ניקולא שובין, שהערצתו הקיצונית לקיסר כל־כך התפרסמה ברבים, עד ששמו הונצח כגיבור מחזמר שהוצג בפאריס בראשית המאה ה־19, הדגל בעל שלושת הצבעים (דגל צרפת) ומאז נכנס שובין להיסטוריה.

ציפורה גולדשטיין, פתח־תיקווה

● ● ●

מיטת הסרום הצברית

על אימרותיו של טוסבראהינדי (העולם הזה 12.2.86).

חני ואילנה
מן החיים ומן האמנות

„אם וילד"

איפה הוא השימעון צבר הזה. כמה נהניתי באותן שנים רחוקות ממדורו, קוצו של צבר. כמה צחקתי מאימרות־השפר של טוסבראהינדי.

כן, היה נחמד לקרוא את כה אמר טוס־בראהינדי בהעולם הזה לפני 25שנה. אבל — זה מה שהוא אמר בפברואר 1961 ואני, כקורא נאמן, השומר על הכרכים של העולם הזה, פתחתי, דיפדפתי ומצאתי. ותאמינו לי, במארס 61' אמר טוסבראהינדי עוד יותר טוב.

וכה הוא אמר (במארס):

האהבה היא מיטת סדום. אבל אפשר לשכב בה.

יונה ארליך, רחובות

משימות או מזימות

היו ימים שחילופי הדברים בכנסת עשו כותרות. הח"כים היו ת"כים, השרים היו שרים והמיליים היו מילים, כפי שדיווח העולם הזה בגליון שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

● **השבוע, כאשר ח"כ מפא"י חיים צדוק (לימים שר־המישפטים) הודיע בנאום בכנסת „חמדינה הזאת עומדת בפני משימות חשובות" שיסע אותו ח"כ מנחם בגין בקריאת־ביניים: „משימות או מזימות?"**

● **השבוע, כאשר (אז שר־האוצר) לוי אשכול גמר להשיב לשאילתא של ח"כ תופיק טובי, הוא סיים במילים: „יש לי עוד נימוק, אבל שכחתי אותו"**

במדינה

העם

רצועת אי־הביטחון

הנסיגה לא היתה מלאה. המילחמה לא נגמרה באמת

שני חיילים ישראליים „נעדרים" בדרום־לבנון.

כאשר בוצעה הנסיגה מדרום־לבנון, ברוב המולה ורעש, הושמעה האזהרה שהיא לא תשים קץ לבעיות, מכיוון ש„רצועת־הביטחון" תשמש כגירוי מתמיד ובהדרגה תביא לחידוש מעשי־האיבה.

השבוע נראתה נבואה זו כקרובה מאוד להתגשמות. בין ישראל והעדה השיעית — שרבים חלמו בשעתו על ברית ביניהן — הולכת ונרקמת מציאות של מילחמה.

הממשלה

אספסוף ממלכתי

„אילו היתה חברה מיסחרית מתנהלת כך, היו מסלקים את מנהליה..."

ממשלה אינה אלא קבוצה של עסקני־מיפלגות, שנבחרו בדרך דמוקרטית כדי לנהל את ענייני־החברה.

משום־כך טיבעי הוא שחברי־הממשלה מתנהגים על פי הנורמה המקובלת אצל בני־מינם, עסקני־המיפלגות.

בחברה שבה עסקני־המיפלגות ידועים בשפתם הוולגארית והתנהגותם הפרועה, אין זה מפליא ששפת־השוק שגורה גם בפי השרים בישיבות הממשלה.

אולם ממשלה היא, למרות הכל, יותר מאשר אוסף מיקרי של עסקנים, שמיומנותם העיקרית — ולפעמים הבלעדית — היא בשטח הקנוניות המיפלגתיות.

ממשלה היא גם מוסד מייצג. אליה נשואות עיני הציבור כולו. הכל יודעים שזהו המוסד הגבוה ביותר של המישטר הדמוקרטי (אם כי להלכה הכנסת היא הגוף הריבוני, ונשיא־המדינה הוא המוסד הייצוגי העליון). ילדים ונוער, אנשים ברחוב וגם אנשי הצמרת רואים בממשלה את הגוף הקובע את הנורמה החברתית.

פרצוף שמן. משום־כך מזדעזע הציבור בכל פעם, כאשר פורצים מדי־הממשלה קולות המתאימים יותר לקטטה של תגרנים בשוק.

כך היה גם השבוע. יצחק מודעי אמר למוטה גור, שנמאס לו „לראות את הפנים השמנות והמחייכות" שלו. גור אמר למודעי, בפעם נוספת, שהוא „מאניאק". לא ברור אם התכוון למילה האנגלית („משוגע") או הערבית („מזוייף", בשפה הוולגארית ביותר).

גידופים וחרפות נוספים ניסו להתחרות בביטויים אלה, והישיבה כולה התנהלה בסיגנון ובאווירה של אספסוף. אי־אפשר היה לדון בשום נושא רציני, ועל אחת כמה וכמה לקבל החלטות כלשהן.

כל זה בשעה שעיירות־הפיתוח קרובות למרד, פועלי־המיספנות נגררים לכלא בשל מאבקם הנואש על פרנסת משפחותיהם, ההזדמנות האחרונה למניעת המילחמה הבאה נמוגה מחוסר־עניין, כאשר קורים דברים חמורים ביותר בלבנון וההפקרות משתוללת בכנסת.

הביטויים והחרפות כשלעצמם היו מחפירים. אך גרוע עוד יותר היה שכל מה שנאמר בישיבת הממשלה הודלף עוד לפני תום הישיבה. לא זה בלבד שהשרים קיללו איש את רעהו — אלא שמיהרו גם החוצה כדי לספר לציבור מה התרחש בישיבה, האמורה להיות סודית.

אווירת קרנבאל. „אילו היתה חברה מיסחרית מתנהלת בצורה זו, היו בעלי־המניות מסלקים את ההנהלה ובוחרים אחרת במקומה," אמר השבוע איש־עסקים מכובד. כשהניח מידו את העיתון, בהבעה של גועל־נפש.

למיליוני בעלי־המניות של העסק הקרוי מדינת־ישראל אין כל אפשרות כזאת. הם נקראים רק פעם בארבע שנים לבחור בהנהלה, ואז נעשה הדבר באווירה של קרנבאל, בלי קשר לרמה ולכישורים של המועמדים.

בשבוע שבו הרימו אוייבי הדמוקרטיה את ראשם בבנייני האומה (ר־אה כתבה), הם קיבלו סיוע מידי השרים.

מדיניות

סוסים מתים

השבוע פתם המערך את הגולל על תהליך השלום — ועל עצמו

„אשה הנכנסת השבוע להריון כבר תלד את בנה או בתה אחרי ביצוע הרוטציה!" נאנח השבוע אחד מעוזריו של שימעון פרס.

זוהי עובדה פשוטה. השעון מתקתק עתה לקראת סיום תקופת־כהונתו של מנהיג מיפלגת־העבודה בראשות הממשלה.

מכאן העצבנות הגוברת בחוגי המערך, והסערות הפוקדות את הממשלה (ראה לעיל). גם המתנגדים לרוטציה מתחילים להשלים בליבם עם הסיכוי שתתגשם. „אני מקווה שתהיינה בחירות לפני כן," אמר השבוע השר גד יעקובי, „אני מקווה, אך לא בטוח שזה יקרה." הוא נראה כמי שכבר איבד את תיקוותו זו.

דגלי ישראל ופלסטין בכרזה של צעירי מפ"ם בהפגנה
אף עיתונאי אחד לא ראה

לעג לרש. התיקווה הקלושה האחרונה מתבססת על ויכוח כלכלי, שאין לו שום ממש. הוויכוח על חידוש „הצמיחה" במשק, בשעה שמיפעלים רבי־יוקרה מתמוטטים, הוא לעג לרש. אילו היתה קיימת אפשרות לחדש את הצמיחה, היה הדבר מצריך זמן ניכר עד שייראו התוצאות הראשונות, והדבר לא ישפיע על הבחירות, אם יתקיימו השנה.

אך הוויכוח כולו הוא אקדמי, ואינו מעורר הד בציבור. כעילה לפירוק ה־ממשלה זהו סוס מת.

מי אשם? התיקווה הגדולה ביותר היתה תלויה בפריצת־דרך במשא־ומתן עם המלך חוסיין. השבוע היה ברור שזהו סוס מת עוד יותר. לא נותר אלא לערוך למעשה על זכותו לייצג עם העם הפלסטיני, והיה מכיר בישראל, מבלי שישראל ו/או ארצות־הברית יכירו באש"ף ובזכות הפלסטינים להגדרה עצמית. זאת היתה, למעשה, כניעה־ללא־תנאי.

● **ממשלת־ישראל** (ובעיקבותיה כל עדת העיתונאים המודרכים) האשימה את אש"ף שלא נתן למלך חוסיין לבוא למשא־ומתן, והאשימה את חוסיין בכך שלא היה „די אמיץ" כדי לבוא בלי ערפאת. אולם המלך נשאר דבק בעמדה שאותה השמיע כבר לפני שנים, ושעליה חזר עד־בוש: שהוא יכול ללכת לבד למשא־ומתן רק אם יובטח לו מראש שישראל תחזור לקו הירוק, וכי אחרת לא יבוא אלא בהסכמת אש"ף ועל דעתו. כל שאר הסיסמות, שהופרחו בישראל, היו עורבא־פרח ותרגיל־דמייה־עצמית.

● **המלך חוסיין** הפעיל את כל הלחצים האפשריים כדי להביא את אש"ף ללכת קדימה גם מבלי לזכות בתמורה ממשית כלשהי, אך הוא כעס בעיקר על האמריקאים, שהוליכו אותו — לדעתו — שולל. הם תבעו ממנו, למעשה, לעשות מעשה של התאבדות: לבגוד בפלסטינים. כאשר האמריקאים סירבו למכור לו נשק, בטענה שלא נכנס למשא־ומתן עם ישראל, הודיע בזעם שייסע למוסקווה ויקנה נשק שם.

● **אש"ף** המציא באופן קדחתני נוסחות שונות, כדי לעודד את האמריקאים לתת לאש"ף את המינימום הדרוש שיאפשר לאש"ף לקבל את תנאיהם. במיסגרת זו הגדיר ערפאת השבוע בקאהיר את ההכרזה של דובר מישרד־החוץ האמריקאי כ„צעד חיובי קדימה", אף שלא היה בו שום ממש. אך גם הוא ידע שהעניין מת.

הסיכום: תהליך־השלום מת — ולמעשה נפטר לפני שנולד. אין לו קיום בלי אש"ף, וממשלת־פרס אינה יכולה לקבל את אש"ף. משום כך תמות גם כהונת פרס כראש־הממשלה.

כאשר העלה המערך השבוע לפתע מן הגניזה בכנסת את הצעת־החוק לאיסור פגישות עם אש"ף, הוא רק סתם את הגולל על תהליך השלום — וגם על עצמו.

מיפלגות

הכרזה הסודית

הכרזה היתה בגודל של סיל, אך העיתונאים לא ראו אותה, ולבן לא פרצה שערוריה

האם אפשר להניף כרזה בגודל של חמישה על חמישה מטרים, לעיני אלפי מפגינים, בנוכחות עשרות עיתונאים מרחבי הארץ והעולם, ולהשאיר את הדבר בסוד כמוס?

מסתבר שאפשר. כי זה קרה השבוע, בהפגנה שנערכה בירושלים, מול שערי בנייני האומה. בשעה שנערכה בבניין ועידת „כך" (ראה כתבה).

צעירי מפ"ם הגיעו למקום כשבידיהם שלוש כרזות ענקיות. הם תלו אותן במקום, מול כניסת הבניין.

באחת הכרזות האלה הופיע ציור ענק של שני דגלים מתחברים — הדגל הכחול־לבן של מדינת ישראל, והדגל הפלסטיני, השחור־לבן־ירוק־אדום. ליד הדגלים הופיעה חתימה גדולה: מפ"ם.

שערוריה וגיני. אילו היה הדבר מתגלה ברבים, היתה פורצת שערוריה גדולה.

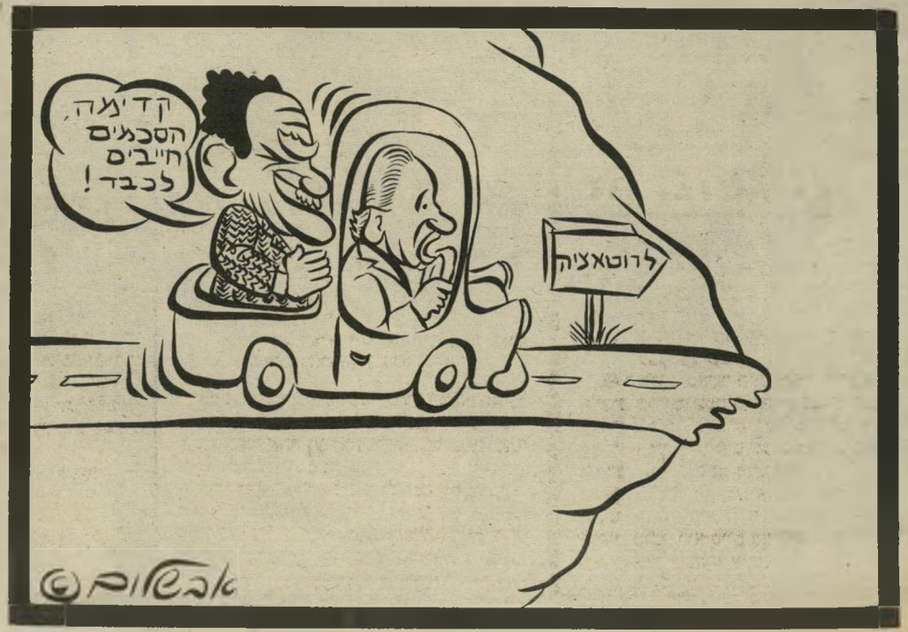
לפני חמש שנים הונף שלט דומה בהפגנה של שלום עכשיו בתל־אביב. או היתה זאת כרזה קטנטנה, שצויירה ביד, ושניששה בידי המשורר־מחזאי איציק לאור. הדבר גרם לשערוריה, פורסם בכל כלי־התיקשורת והוזכר אף בכנסת. שלום עכשיו יצאה מגידרה כדי להתכחש למעשה ולגנות את פורץ־הגדר, שהביא כרזה נתעבת זו.

מדוע זה לא קרה הפעם?

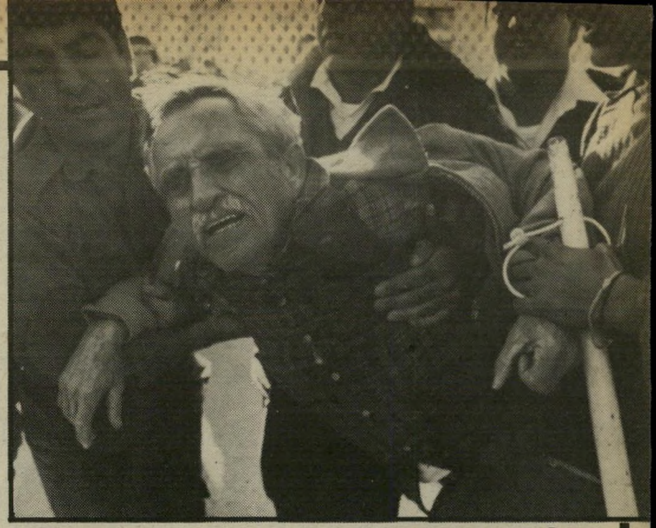
העיתונאים לא הבחינו בכרזה כלל. כי כרזות־הענק של הנוער המפ"מי היו מצויירות בשני הצדדים. העיתונאים, שעמדו כולם ליד שער הבניין, ראו רק את הצד הקידמי של הכרזות, ואילו סמל־שני־הדגלים הופיע בצד האחורי, שפנה אל המפגינים. המפגינים היו עסוקים באירועים הסוערים (ראה כתבה), ולא התרגשו מתוכן הכרזות.

מחרימים ומוחרמים. היתה גם בעיה בין־אירגונית. ההפגנה נקראה על־ידי כמה אירגונים ומיפלגות, ובי־ניהם מע"ה (מטה־על־נגד־הגיזענות), ההסתדרות, מיפלגת העבודה, שלום עכשיו, מפ"ם, ר"ץ, הקיבוץ הארצי, התנועה הקיבוצית המאוחדת, אזרחים נגד גיזענות ועוד. לא היה קל לאנשי שלום עכשיו להתווכח עם אנשי מפ"ם, שהביאו את רוב רובם של המפגינים.

הצד המזוהה: סמל שני הדגלים הוא סימלה הרישמי של המועצה היש־ראלית למען שלום ישראלי־פלס־טיני. שראשיה הם גם מנהיגי הרשימה המתקדמת לשלום. אולם הרשימה ה־מתקדמת מוחרמת באופן שיטתי על־ידי שלום עכשיו, מפ"ם ור"ץ, ולא הוזמנה להצטרף למארגני ההפגנה.

הטירוף שמאחורי

אלוף־מישנה השוטרים היכו את אלוף־מישנה (מיל.) דב ירמיה, איש נהריה (בחולצה המשובצת), כאשר הוא ניסה לחסום בגופו את כניסת משתתפי ועידת תנועת כך לאולם.

אם שכולה בין משתתפי ההפגנה היתה גם רעיה הרניק, אמו השכולה של רב־סרן גוני הרניק, מפקד הסיירת, שנפל בקרב על מיבצר הבופור, ביומה הראשון של מילחמת־הלבנון.

אגרופים מנגד המפגינים נחלקו בדי־עותיהם באשר לסיום ההפגנה. כמה עשרות העדיפו להישאר עד תום הוועידה. כדי להגיע לעימות עם אנשי כהנא. המ־ארגנים ביקשו למנוע את הדבר ודרשו מהמפגינים לעזוב את המקום חצי שעה לפני תום מועד הרישיון.

החנגדות פאסיבית אנשי מישמר־הגבול דחפו את המפגינים שביקשו לחסום את מעבר המתכנסים לאולם בבנייני האומה. הם היכו בהם באלות ועצרו 11 מפגינים, שהתנגדו לשוטרים בצורה פאסיבית ביותר. אחד המפגינים אמר „היינו שקטים מדי!"

„אנני רוצים לחיות במחציתו של הנשיא: אנחנו רוצים לש־בת ליד יהודים הגונים, ולא ליד נבלים... הוא (הנשיא) לא מלך. הוא מולוך: מולוך! הורס ומשמיד את יה־דותנו, ממשיך את ההשמדה, את מלא־כת המוות! שוב פעם רוצים את דמנו..."

ראובן בן־עמית ניצב בצידה של הבימה של ועידת כך, וצרח מילים של שינאה, בשפתיים מעוותות. הציבור כולו ראה אותו כעבור יומיים בטלוויזיה, ונדהם. איפה צמח מין אדם כזה?

בן־עמית, ראש סניף טבריה, הוא בן 48, יליד פאריס. במילחמת־העולם השניה הסתתר, לדבריו, וברח ממקום למקום, לפעמים לבד, לפעמים בחברת הוריו. במהלך הבריחות נהרגו שני אחיו.

אחרי המילחמה חזר לפאריס עם הוריו. בגיל 16 עלה לבדו לארץ. הוא התגייס לנח"ל, ואחר־כך התגורר בקי־בוץ גזר במשך 10 שנים.

השנים שלאחר עזיבת הקיבוץ היו שנים של נדודים. בן־עמית עבר מ־מקום למקום, הירבה להחליף גם מקו־מות־עבודה.

ב־10 השנים האחרונות הוא גר בטבריה, עובד כיערן בקרן־הקיימת. אשתו מורה, בנו היחיד תלמיד־תיכון. ל„כך" הצטרף אחרי מילחמת יום־הכיפורים. הוא חבר מזכירות התנועה.

שוטר מהגדה

כל קצה האחר של הבימה ישב שלמה פרץ, מזכ"ל התנועה, פרץ (46), מגולח ומסופר בקפידה, בעל ארשת־פנים קפדנית, נולד באלג'יריה. הוא עלה לארץ בגיל 16, לבדו. טרת פשוטה, כיום רב־פקד במישטרת מחוז תל־אביב. נולדו להם ארבעה ילדים, היום בני 7 עד 20. במשך כל שנות שרותו של פרץ במישטרה, התגוררה המישפחה בחיפה.

לפני 12 שנים עזב פרץ את מישפחתו, הוריו ושמונה אחיו נסעו מאוחר יותר לצרפת, שם הם מתגוררים עד היום.

„הוריי התנגדו שאעלה לארץ, אבל אני הייתי חבר בגורדוניה, מקורב לפעילות הציונית. החלטתי להמרות את פיהם ולעלות," הוא אומר.

מייד עם הגיעו לארץ הצטרף פרץ לגרעין נח"ל בקיבוץ בית־אורן. את שירותו הצבאי עשה במסגרת הנח"ל. כשהשתחרר מהצבא עבר לקיבוץ נווה־אור, שם התגורר במשך כמה חודשים. „עזבתי אחרי שראיתי שהקיבוצניקים הטובים עוזבים. למה לי להישאר כאן, אם זה היחס הכללי לקיבוץ? — שאלתי את עצמי, ועזבתי."

בתל־אביב התגייס פרץ למישטרה. במשך 12 שנים שירת במיגוון של תפקידים: שוטר־מקוף בתל־אביב, מדריך בבית־ספר לשוטרים בשפרעם, שוטר בגדה המערבית.

ב־1961 נשא לאשה את רות, אז שו־טרת במישטרה, לדבריו בשל המשכורת הנמוכה. מייד אחר־כך פתח חנות לבולים בחיפה. אך אחרי שנתיים של בולאות חיפאית חזרה המישפחה לתל־אביב. פרץ פתח חנות לבולים ברחוב מונטיפיורי.

במשך שנים ארוכות היה אוהד נלהב של מפא"י ושל ר"ץ. הוא גם החזיק בפינקס־חבר של מיפלגת־ה־עבודה. לפני שנתיים, בעיקבות מיל־חמת־לבנון, הצטרף ל„כך". לפני שנה נבחר כמזכ"ל. את חנותו הוא נועל כל יום בשעה 1 בצהריים. שעות אחר־הצהריים מוקדשות לפעילות בתנועה.

מי הם אנשי כהנא — חבורת המופרעים, המובטלים וחסרי השורשים המאיימים על המדינה?

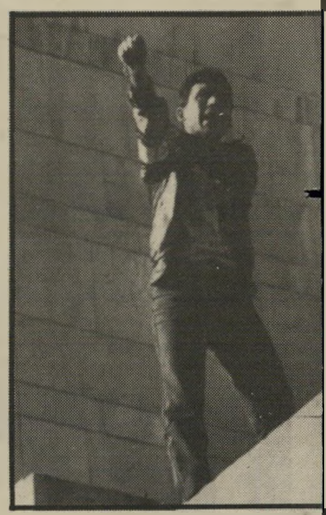
האיש מדכאו

ב„כך" **אומרים** כי המנהיגים האמיתיים של התנועה העדיפו להיבלע בקהל, כדי שלא לחשוף את

האגרוף

עצמם ולהסתכן בפיטורין ממקומות־העבודה. כמנהיג אמיתי כזה נחשב הד"ר ברוך גולדשטיין, מועמד מספר 3

חנועה גסה כהניסטים בחסות אנשי משמר־הגבול התגרו במפגינים.

הנוער בני־נוער רבים השתתפו בוועידה. בתצלום: אחד מחברי תנועת־הנוער.

אגרופים מונפים

על בימה מוגבהת ניצבו חבריה המרכזיים של תנועת כך, אם כי לא החשובים שבהם. אלה העדיפו להתערב בקהל החסידים הפאשיסטים, כדי שלא להסתכן בפיטורין ממקומות־עבודתם. לשמאלו של הרב מאיר כהנא ניצב שלמה פרץ, לימינו הדובר והגרפיקאי, גדי סרוטמן. לצידו דויד בן־דור, האחראי על מניעת מיפגשים ידידותיים בין יהודים לערבים.

ברשימת־כך בבחירות האחרונות. גולדשטיין (28), נשוי ואב לבן, הוא רופא של קופת־חולים הלאומית בקריית־ארבע, ומתגורר שם.

למרות הרכילויות העקשניות, הרי כל מי שהיה על הבימה נאם והצטלם בלהט, עם גינונים של מנהיג־עם, שואב עידוד מנוכחותו של כהנא.

דויד בן־דור, האחראי למיבצע בי־טול מיפגשים בין יהודים לערבים, הוא אחד ממעריציו המובהקים של כהנא.

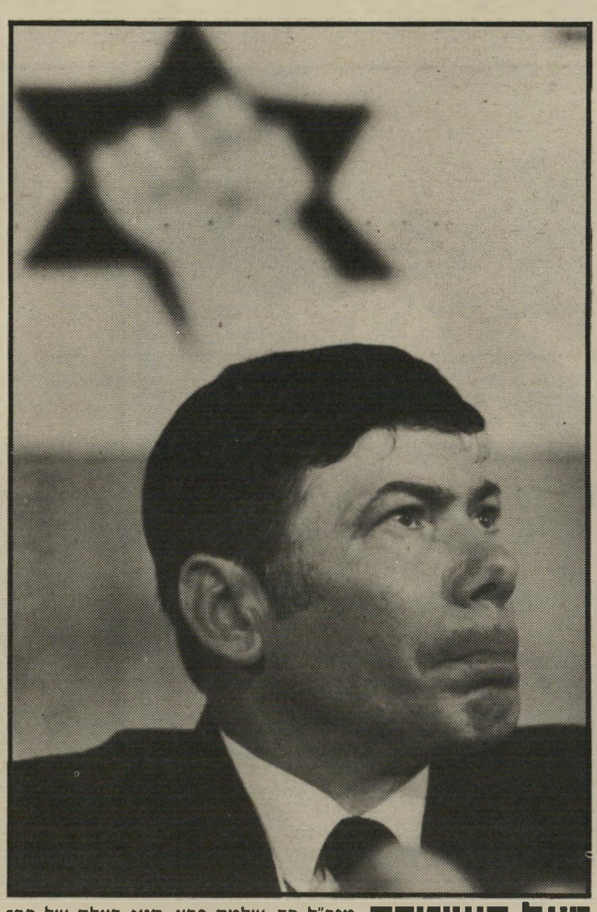
עיניו, הכבויות בדרך כלל, מתנוצצות כאשר הוא מדבר על מנהיגו. „לפני שנתיים, כאשר התחילו לרדוף את כהנא, החלטתי שאני חייב לעזור לו," הוא אומר. „הוא לא יצליח לעמוד לבדו במאבק, אמרתי אז לעצמי, והצטרפתי לתנועה!"

דויד בן־דור (58) הוא יליד אוסטריה. את השואה הוא עבר בגטו קובנה, ואחר־כך ברכאו. הוא נותר יחיד מכל מישפחתו. (המשך בעמוד 32)

חוזר בתשובה הדובר, גדי סרוטמן, נמנה עם ראשוני פעיליה של כך. הוא בין היחידים המתפרנסים מפעילותם. בתצלום למטה: איש נצרת אלכס פינקלשטיין.

בעל השוטרת מזכ"ל כך, שלמה פרץ, הוא בעלה של רבפקד רות פרץ, ממישטרת מחוז תל־אביב. לזוג פרץ ארבעה ילדים. „אצלנו כולם ימניים," הוא אומר בגאווה.

כתבה: שרה ליבוביץ, צילם: ציון צפריר

זה היה פסטיבל של תיקשורת — וכל מישהו שהיה משהו במדינה ניסה להידחק לתמונה ולזכות מזיו הגיבור. הרבה בושה לא היתה שם

סיפור של ידיים

במשך כל הימים, מרגע הפגישה הראשונה, חיפשה ידו של אנאטולי את ידה של אביטל

הכל היו מרותקים. באולם הגדול של מלון הילטון בירושלים נשמע רק רעש תיקתוק המצלמות, וקולו של היושב על הבימה.

עיני הכל היו נשואות למעלה, אל הבימה המוארת. עליה ישב איש קטן־קומה, קירח, שעיניו קצת אדומות מעייפות, וניסה לדחוס 12 שנים בתוך שעתיים. היה זה אנאטולי („נתן") שצ'רנסקי, שיצא כמה ימים קודם לכן מברית־המועצות והגיע ארצה לקול חצוצרות. עשרות עיתונאים מכל רחבי־העולם שתו בצמא כל מילה שיצאה מפיו, צלמי טלוויזיה ועיתונות הנציחו כל הבעת־פנים שלו, איש מהם לא פזל לצדדים.

איש מכל הנוכחים הרבים באולם לא שם לב ששתי נשים מטופחות נכנסות פנימה, האחת בלונדית, לבושה בבגד אדום, אוחזת בידה זר־פרחים ענק, צעדה לכיוון הבימה בצעדים נחושים. אחריה הלכה, בצעד לא פחות החלטי, אשה אחרת, מטופחת מאוד, לבושה במעיל שחור גדול.

שתי הנשים הלכו הישר אל השורה הראשונה, ישבו במקום טוב באמצע. הטיבעונות שהצילה אותה משיתוק, ספר שהיה לרב־מכר בצרפת) עמדה לנצל את האירוע התיקשורתי, מה־חשובים באותו יום לעולם כולו, למט־רותיה הפרטיות ולעשיית פירסומת ויחסי־ציבור לעצמה. איש לא הבין מול הבימה, והתלחשו אחת עם השניה. זו שבבגד האדום העבירה לזו בבגד השחור תקליטון קטן, ואמרה לה בלחש: „תכתבי לו הקדשה!" האשה בבגד השחור לקחה את התקליט הקטן בידה, הביטה בו ובבימה חליפות, אחזה את העט בידה, היססה רגע, ואז שאלה בלחישה: „איך קוראים לו?"

„שצ'רנסקי!" ענתה האשה באדום, והאשה בשחור כתבה על התקליט: „לאנאטולי שצ'רנסקי באהבה, ריקה זראי."

איש לא שם לב כי הזמרת, שהפ־כה לטיבעונית (ושכתבה ספר על כיצד הצליחה אשת יחסי־הציבור שלה לגרור אותה אל תוך הקלחת התיקשורתית העמוסה, ולהעמיד אותה אל מול המצלמות מכל העולם.

מקום טוב באמצע

כשהסתיימה מסיבת־העיתונאים, ואנאטולי ירד מן הבימה, עייף, ואוחז, כרגיל, בידה של אביטל, אשתו, התנפלה עליו ריקה זראי, דחפה לו ליד את הזר ואת התקליט הקטן. הוא לא כל־כך הבין מי היא ומה היא עושה שם, אך כאיש מנומס אמר יפה תודה, הבטיח לשמוע את התקליט ונמלט מהמקום הביתה, לנוח.

לא היה בארץ מישהו־שהוא־משהו שלא רצה, ניסה והצליח לפגוש השבוע את אנאטולי שצ'רנסקי, הגיבור ה־לאומי. חוץ מהפוליטיקאים, ששעטו עליו כעל מוצאי שלל רב, ושכמעט רבו ביניהם בנמל־התעופה על מקום טוב באמצע (התמונה) כדי שתמונתם תראה בארץ ובכל העולם, היו גם עיתונאים רבים ששיחרו לפיתחו וניסו להשיג ראיונות עם הגיבור המשוחרר.

יד על הזרוע שצ'רנסקי בנמל־התעופה בן־גוריון, נכנס לחדר האח"מים. אבי־טל צועדת מאחוריו, כשהיא מניחה את ידה על זרועו הימנית. מימין: שימעון פרס, ראש־הממשלה, שבא לקבל את פניו, ממתין שהזוג יתיישב.

ידיים ונשיקה אנאטולי ואביטל באחד הרגעים המרגשים אל מול הטלוויזיה והעי־תונות – הפנו זה אל זה והתנשקו. כשכל המצלמות מתקתקות והקהל מסביב מוחא כפיים ומוחה דמעות של התרגשות. כל אותה עת אחז אנאטולי בידה של אביטל.

יד על מרפק כשהסתיימה מסיבת־העיתונאים בירושלים והזוג קם ממקומו, מיהר אנאטולי לאחוז בזרועה של אביטל, כמו חיפש קרש הצלה.

יד ביד בעת הביקור בבית־החולים הדסה. פנו אליו חו־לים רבים במיסדרונות והוא לחץ את ידיהם (משמאל), ובאותה עת המשיך להחזיק בזרועה של אביטל.

יד מחבקת בני הזוג שצ'רנסקי יוצאים מחובקים מבדיקות אצל הפרו־פסור מרווין גוטסמן (מימין), בבית־החולים הדסה.

יד מפה, יד לשם ברגע שהגיע אנאטולי ללוד, חטפו ה־עסקנים את ידו הימנית ולחצו אותה (בתמונה תעסה־גלזר). בעוד הוא אוחז בידה של אביטל (מימין למטה).

לוחם־החרות השני

ב אותו יום נראה היה כאילו שיחרורו של אנטולי שצ'רנסקי יביא, בצורה זו או אחרת, את שיחרורו של נלסון מנדלה, לוחם החופש מדרום־אפריקה. כמה ימים קודם נרמז כאילו שלח שימעון פרס, ראש־הממשלה, מיכתב לפיטר („פי דבל־יו") בותה, נשיא דרום־אפריקה, וכו ביקש ממנו להיענות לבקשתם של הסובייטים ולשחרר את מנדלה כחלק מעיסקת־החליפין שבין המיזרח למערב. הידיעה לא יצאה ממישרדו של ראש־ממשלת ישראל, אך הלישכה גם לא טרחה להכחיש או לאמת אותה, וכך נשארה תלויה באוויר, כשלרבים בארץ ובעולם היה ברור שיש דברים בגו.

ביום השלישי בבוקר, כשמאות העיתונאים הזרים ישבו בארץ וחיכו לנחיתתו של המטוס המיוחד שיצא לגרמניה להביא את שצ'רנסקי, הלך צוות־טלוויזיה זר לביתו של נשיא־המדינה, חיים הרצוג. הצלם ביקש מהנשיא תגובה על שיחרורם של שני לוחמי־החופש — שצ'רנסקי ומנדלה. הרצוג התראיין בשפה האנגלית ושיבח את השיחרור של שני האישים. הוא התייחס לשיחרור של מנדלה כאילו היה הדבר עובדה מוגמרת, וכאילו ברור היה הקשר של ישראל לשיחרורו.

הראיון עם הרצוג שודר בתחנות־טלוויזיה רבות ברחבי־העולם. למחרת, אחרי בואו של שצ'רנסקי לארץ, וכ־ששיחרורו של מנדלה התחיל להיות מוטל בספק, ערך יצחק שמיר, שר־החוץ, מסיבת עיתונאים על יחסי ישראל־אפריקה. במהלך מסיבת־העי־תונאים נשאל שמיר על שיחרורו של מנדלה, ועל חלקה של ישראל בשיח־רור. שמיר ענה שאינו יודע על קשר כזה. הכתבים היפנו את תשומת־ליבו של שמיר לדבריו של הרצוג מיום קודם, אך שמיר המשיך למלא פיו מים.

הדברים קיבלו, כנראה, מימד של כמעט־תקרית. ועמי גלוסקא, יועצו ורובו של הנשיא, התקשר עם אחת מרישתות־הטלוויזיה האמריקאיות ו־ביקש בכל לשון של בקשה שלא לשדר את דבריו של הנשיא. הוא אמר שהרצוג הוטעה ביחס לשיחרורו של מנדלה. אך בקשתו של גלוסקא באה מאוחר מדי, הדברים כבר שודרו.

חלק מהכתבים הזרים טוענים כי יתכן שדבריו של הרצוג, שחשפו את הקשר בין שיחרורו של שצ'רנסקי לשיחרורו של מנדלה, ושאישרו בע־קיפין את חלקה של ישראל בשיחרור, הם שטירפדו יציאת מנדלה לחופשי.

ילד אוחז באמא

כ אך כך, החגיגות בארץ נמשכו עוד ימים רבים, כשמצלמות הטלוויזיה והעיתונות מלוות את שצ'רנסקי המשוחרר באשר יילך. צל־מים רבים ארבו לו ליד הדירה שבה השתכן, שבשכונת קריית־משה ב־ירושלים, מחכים לרגע שייצא. אלה גם רצו אחריו במיסדרונות בית־החולים הדסה, כשבא לשם לבדיקות רפואיות אצל הפרופסור מרווין גוטסמן.

שצ'רנסקי דוקא התייחס אל ה־תיקשורת בדרך עדינה. נראה שזוהי דרכו — איש עדין, צנוע ונוח. אביטל, אשתו, היתה, לעומת זאת, יותר קשוחה (ראה הנדון).

ברור שהמיבחן האמיתי, הן של אנאטולי עצמו והן של יחסי בני־הזוג, יהיה אחרי שתשכך ההתרגשות הראשונית, והם יצטרכו להתמודד עם חיי היומיום של זוג שלא התראה 12 שנים. בינתיים אוחז אנאטולי בידה של אביטל כל העת. היא הגשר שלו לעולם החדש, היא מהווה את התגשמות כל החלומות הקטנים מן הכלא, והוא נאחז בה כמו ילד קטן הפוחד לאבד את אמו.

תחנות־טלוויזיה וסוכנויות־עיתונות מכל רחבי־העולם שלחו כתבים מיו־חדים, חשובים ורבי־מעלה, כדי שאלה ינסו להשיג ראיונות בלעדיים עם הדמות התיקשורתית החשובה.

אחת מרישתות־הטלוויזיה הגדולות בארצות־הברית היתה מוכנה להגיע להסכם רב־ממון של כמה מאות אלפים דולארים עם אביטל שצ'רנסקי, כדי שתבטיח לה לקחת את אנאטולי מ־נמל־התעופה בגרמניה הישר אל אול־פן־הטלוויזיה בניו־יורק.

אותה רשת היתה מוכנה לשלוח מטוס־סילון מיוחד לקחת את אנאטולי ואביטל שצ'רנסקי מגרמניה המערבית לאמריקה. אביטל היססה, ואחר־כך ענתה בשלילה.

מייד עם שיחרורו של שצ'רנסקי, וזמן קצר אחרי שנחת בארץ, כבר ניסו להתקשר איתו מכל העולם גופים תיקשורתיים שונים, כדי לקנות את הזכויות על הספר שיכתוב. אין ספק שספר כזה יהיה רב־מכר בכל העולם הלא־קומוניסטי.

התיקשורת שיחקה תפקיד חשוב בשבוע האחרון בכל הקשור ל־שצ'רנסקי המשוחרר. הוא עצמו היה די המום מן המעבר החד מהכלא הסובייטי אל מדינת־ישראל, ומהיחשפותו הפית־אומית לעיני הצופים בעולם כולו. בישראל היתה, משעות־הבוקר של היום השלישי, יום השיחרור, שטיפה

יד אוחזת בשרוול אנאטולי ואבי־טל בביקור ב־בית־הנשיא, ביחד עם אורה (מימין) וחיים (משמאל)

הרצוג. גם בעת השיחה אחז אנאטולי בשרוולה של אביטל, בעוד היא מדברת עם אשת־הנשיא. בתמונה מימין: הזוג בדירה שהועמדה לרשותם בירושלים.

כתבה וצילמה: ענת פרנוסטי

תשקיף

הבחירות בחרות — ניצחון לשרון

בחינה רצינית של תוצאות הבחירות הפנימיות לוועידת חרות מוביחה, שהשר אריאל שרון הוא המנצח האמיתי.

על־פי הערכה של שר התעשיה והמיסחר, הוא זכה ב־35 אחוז מהקולות, אחר שגרף ניצחונות סוחפים בדרום־הארץ. בעבר הוערך כוחו בין 10 ל־15 אחוז בלבד.

השר דויד לוי זכה ב־35 אחוז מהקולות, ומכאן שלמחנה יצחק שמיר ומשה ארנס יש רק 30 אחוז.

נראה שתוצאות אלה יאלצו את שלושת המחנות להגיע להסדרים עוד לפני פתיחת הוועידה, כדי לחסוך מיצחק שמיר ביזיון אישי במהלכה.

נחמקין נגד מודעי

ישיבת ממשלה סוערת נוספת צפויה בקרוב.

שר־החקלאות, אריק נחמקין, מתכוון להעלות לדיון את מצמם הנואש של המושבים, והוא ידרוש משר־האוצר, יצחק מודעי, לשחרר כספים, כדי למנוע משבר קריטי בחלק מהתיישבות העובדת.

מדים חדשים לסוהרים

מדים חדשים יונפקו בקרוב לכל הסוהרים בשירות בתי־הסוהר. המדים יהיו בצבעים כחול ותכלת.

ועידת העבודה בתיסבוכת משפטית

קיים ספק אם ועידת מיפלגת־העבודה תתכנס במועדה. הסיבה: החלטה של בית־הדין של התנועה נגד שיטת חלוקת הצירים בוועידה הקרובה.

בעתירה שהוגשה על־ידי בעל מכון הפוליגראף, גידעון קדמן, ועורכת־הדין שיפרה גליק, נטען שהקצאת מקומות רבים לאיגודים המיקצועיים, עד 40 אחוז מחברי הוועידה, תפגע בסקטורים האחרים.

עתה יש צורך בשינוי החוקה, ולשם כך יש לקיים הצבעות במרכז. אך ביצוע הפעולה נדחה משבוע לשבוע, וייתכן שבעיקבות כך תידחה הוועידה, שתוכננה לחודש הבא.

החילופים בצה"ל יתעכבו

סבב־התפקידים הבכיר בצה"ל, שעליו דווח באחרונה, מתבצע באיטיות. הסיבה: לכמה קצינים אין אצה הדרך. משום שהם חדשים שאחרי יציאה ללימודים לא יימצא להם תפקיד בכיר.

כמה קצינים בכירים ביקשו התחייבות בכתב שהם יקבלו תפקיד פיקודי בכיר עם שובם לשורות סעיל.

בן־משה רוצה לכנסת

צבי („צווילי") בן־משה, עוזרו של שר־הביטחון, יצחק רבין, הודיע לראשי הקיבוץ־המאוחד על כוונתו להתמודד בבחירות הקרובות לכנסת. פנייתו נתקלה בחוסר־אהדה.

עריקים רבים בצה"ל

בצה"ל מודאגים מריבוי העריקים בצה"ל — צבא דרום לבנון. בין השאר קיים חשש כי עריקים שבים לשירות בצה"ל בשליחות אירגונים עויינים לצה"ל.

ישראלים שומרים על משפחת חדאד

ישראלים שומרים על חמש משש בנותיו של רב סרן סעד חדאד, לשעבר מפקד צד"ל. על־פי דיווחים מפארים, מממנת ממשלת ישראל את לימודי הבנות באירופה ואת שהייתן שם.

„שלום עכשיו" — הסוואה של העבודה

„אירגון השלום היהודי העולמי" מאשים כי האירגונים של „ידידי שלום עכשיו" באמריקה הדרומית והמרכזית, בארצות־הברית ובבריטניה אינם אלא מסווה למיפלגת־העבודה הישראלית.

הדבר בא לידי ביטוי בא במערכת שפתח בה אירגון „ידידי שלום עכשיו בבראזיל", שמטרתה המוצהרת היא לעורר דעת־קהל נגד החלטת האו"ם, שקבעה בשעתו כי הציונות היא צורה של גיזענות. בחומר־ההסברה שהופץ על־ידי האירגון אין מילה של ביקורת על ממשלת־האחדות־הלאומית ומדיניותה, והחומר כולו תואם לחלוטין את הסברת מיפלגת־העבודה. מילות־המפתח: „אוטונומיה לאומית לפלסטינים".

סויסה לפאריס

נציב שירות בתי־הסוהר, רפי סויסה, ייצא בקרוב לפאריס, לטפל בשיחרור בנו, דויד. בימים אלה הוא עסוק באיסוף 25 אלף דולר, הדרושים לתשלום הקנסות ולהטסת הצעיר אריצה.

התביעה נגד פילץ — מי משתיק?

לא עבר שבוע מאז הוגשה תביעה נגד אברהם פילץ (העולם הזה 12.2) וכבר החלו הלחצים.

בתביעה זו, שהגיש פול דויד מזנווה נגד פילץ, נתבקש בית־המישפט בתל־אביב להצהיר כי פילץ הוא הבעלים של מחצית מניותיה של החברה הזואדזוזית „איזדי".

בתחילת השבוע כבר הגיעה הצעה לפול דויד, כי אם יבטל את התביעה שהגיש בישראל, תבוטל התביעה נגדו בשוויץ, והוא יקבל לכיסו סכום של 35 אלף פרנקים שווייציים (כ־20 אלף דולר).

פול דויד טרם החליט מה לעשות, אולם הוא מנסה לברר מי מעוניין כל־כך להשתיק את התביעה בישראל.

גולדברג לעזרת חליווה

סניגוריו של שלמה חליווה הגישו לבית־המישפט את חוות־דעתם של מומחים, שנאספה על־ידי עזרא גולדברג, לעניינו של עמוס ברנס.

במישטרה זועמים על דוח זה, ומכינים דוח נגדי, המפריך אותו.

כהנא משתולל ביפו

מאיר כהנא מגיע השבוע ליפו בדי להסית תושבים יהודיים בדיוים העיר נגד זוג מעורב המתגורר באיזור.

אנשי כהנא הודיעו שהם יעברו מבית לבית בכל רחבי הארץ, עד שיגרמו לפירוד בין זוגות אלה. כדי לשמור על טוהר הגזע היהודי, כדיבריהם.

מילחמת „מעריב" נמשכת

ח"כ ר"ץ רן כהן העמיד את עצמו לטובת „מעריב" במאבק הפרטי של הצדדין נגד ראש מינהל מקרקעי־ישראל, משה ליפקה.

השבוע הגיש כהן תזכיר ליועץ המישפטי לממשלה ולשר החקלאות בעניין חריגות־בנייה של ליפקה. בשבת לפני שבועיים פירסם מעריב כתבה גדולה, שתקפה את ליפקה. אחר־כך נחשפה תכתובת בין מעריב והמינהל, שבה דחה ליפקה מתן קרקע לעיתון.

ליפקה עצמו שוהה עתה בחו"ל.

ועדת־חקירה בבאר־שבע

בבירת הנגב מתהלכות שמועות עקשניות שבמישרד־הפנים שוקלים להקים ועדת־חקירה לבדיקת השאלה איך נוצר בקופת העיריה גירעון המתקרב למיליון דולר.

הצעד הבא, בדרך־כלל, אחרי הקמת ועדת־חקירה, הוא הקמת ועדה קרואה לעיר.

ועדת־מדינה בנגב

צפויות התפתחויות מסעירות בחקירת עזבר צ'יבור בכיר מבאר־שבע, שנעצר באחרונה בחשד למעשי שוחד ושחיתויות.

מאהבת שלו טמנה לו, כפי הנראה, מלכודות, והיא תהיה קרוב לוודאי עדת־מדינה.

„שחורים" במיפקד המפד"ל

ראשי המפד"ל חוששים מפני גילויים של זיופי מתפקדים למיפקד הפועל־המזרחי. בדיקת חלק מהרשימות מגלה בין המתפקדים אברכים לובשי־שחורים מאגודת־ישראל. לא ברור את מי משרתים מתפקדים מתחזים אלה, המתנגדים למצע המפד"ל.

חבר נוסף נחקר

חבר נוסף של מיכאל אלבין, המכהן ביום בשרות הציבורי, נחקר באחרונה במה פעמים על מערכת יחסיו עם המנוח.

שיבושים בהספקה פרי־הדר

השבתה צפויה של מובילי פרי־ההדר תביא למחסור חמור בשוקים בפרי הדר ולעליה במחיר, העלולה להשפיע על מדד חודש פברואר.

המובילים טוענים שהרשויות הנוגעות ברבר נוקטות סחבת במשא־ומתן איתם על הגדלת העמלה המגיעה להם. וחששם הוא שער שיוחלט בעניינם תסתיים עונת־הקטיף.

מחירים אחידים לנסיעות

מישרד־התחבורה נענה לדרישותיהם של סוכני־הנסיעות לעשות סדר בענף, ובימים אלה נשלם ניסוחן של תקנות חדשות, שיחייבו את החברות במחירי־מכסימום ואת הסוכנים במחירים אחידים.

מערכת

העולם הזה

מחפשת כתבים/כתבות צעירים, להדרכה ולעבודה מעשית.

המעוניינים/ות יפנו טלפונית לגב' חנה גבאי, בימים א' וב', בשעה 11—13, בטלפון 232262 (03).

הנדון:

הקרב על גופו הסתיים. הקרב על נפשו התחיל

אנאטולי ואביטל

כ אשר נפתחה דלת המטוס, ציפיתי שייצא ממנה אדם קשוח וקנאי.

תריסר שנות מאבק במישטר נוקשה וכל־יכול, תשע שנים בכלא, 400 ימים בצינוק — כדי לעמוד בכל אלה זקוק אדם למניעים חזקים מאוד. קשיחות אישית, קנאות אידיאולוגית ומידה רבה של ביטחון עצמי מתאימים לגיבור מסוג זה.

אך האיש שיצא מן המטוס היה ההיפך הגמור. הוא נראה כאדם פתוח, בעל־הומור, סימפאטי מאוד מאוד.

אי־אפשר היה שלא לאהוב את אנאטולי שצ'רנסקי מן המבט הראשון. אי־אפשר היה שלא לאהוב אותו כבן־אדם, נוסף על הערצת גבורתו.

לכן אני מתפלל לשלומו. שלומו כאן, מעכשיו והלאה.

■ ■ ■

ל סני מעצרי, מילא שצ'רנסקי בברית־המועצות שני תפקידים. ליתר דיוק: תפקיד אחד, שהיו לו שתי פנים.

מצד אחד היה „פעיל עליה". מצד שני היה „דיסידנט" — מתנגד למישטר.

כפעיל־עליה לחם על זכויות היהודים, ובעיקר על זכותם לשמור על תרבותם הלאומית ולעלות לישראל.

כמתנגד־למישטר היה חבר „קבוצת הלסינקי", שאספה חומר על מיקרים של הפרת זכויות־האדם בברית־המועצות — זכויות כל אדם באשר הוא אדם, ובכללן הזכות להגר באופן חופשי.

(בהלסינקי, בירת פינלנד, נערכה בשעתו ועידה בינלאומית להפגת המתח הבינלאומי. היוזם העיקרי היה דווקא ליאוניד ברז'נייב. בוועידה התקבלה התחייבות כללית לשמור על זכויות־האדם. שצ'רנסקי וחבריו העלו על עצמם את חמת השילטון הסובייטי בגלל התעקשותם הבלתי־מובנת להתייחס אל ההתחייבות הזאת ברצינות.)

תשע שנות־מאסר הן תקופה ארוכה מאוד. 400 ימים ולילות בצינוק סיפקו זמן רב מאוד למחשבה.

האיש הזה שבא אלינו — מהו?

אזרח־העולם? יהודי גא? הומאניסט? לאומן? דתי? חילוני?

וכדי לבטא זאת בצורה פשוטה וגסה:

האם יוסיע על הבימה הישראלית לצד הבוחות הלוחמים למען ישראל שפויה, פתוחה, הומאניסטית, חילונית, שוחרת־שלום ושוחרת־צדק — או לצד הכוחות הלוחמים למען ישראל קנאית, חשוכה, לאומנית, דתית, שוחרת־כיבושים ומדכאת?

■ ■ ■

ב רגע של אופטימיות, אני מקווה שאנאטולי שצ'רנסקי יפנה אל הדרך הטובה (בעיניי).

קודם כל, מפני שהוא מחייך.

זהו חיוך אמיתי, חיוך שבא מן הלב. אין זה חיוך של קנאי. קנאים אינם מחייכים.

כאשר הגיע לנמהל־התעופה והדביקו את הכיפה לראשו, הוא הסיר אותה ברגע הראשון שיכול היה לעשות זאת בצורה מנומסת, מבלי לפגוע ברגשות של איש.

בהסגנה שנערכה לבבודו בנמל־התעופה — הסגנה של גרש־אמונים — לא השמיע אף סיסמה אחת אשר יכלה להתפרש כתמיכה במגמה זו.

לכל מי שלחץ עליו למסור הצהרה פוליטית, השיב בחיוך דיפלומטי שאינו יודע די על ישראל, שהיה מנותק זמן רב מן המאורעות, שעליו ללמוד ולחשוב.

האיש הוא מתמטיקאי. המתמטיקה אמורה להרגיל אדם למחשבה אובייקטיבית, הגיונית. אין זה עוזר תמיד. יש מתמטיקאים המפעילים את כל מכשירי ההגיון במיקצועם — והנתפסים לאנטי־רציונליות גמורה מחוץ לתחום המיקצוע. אבל נדמה — וזהו רושם ראשון, אך חזק — ששצ'רנסקי מנסה לחשוב על בעיות ישראל באופן הגיוני; להשתמש בשכל, ולא רק ברגש.

ביום השני או השלישי בארץ כבר אמר לאיש־הטלוויזיה שהוא רוצה לל־מוד ערבית, מפני שישראל זקוקה לש־לום עם הערבים. זוהי מסקנה הגיונית — המסקנה ההגיונית בה"א הידיעה.

■ ■ ■

כ נגד כל אלה יש גם סיבות מוצקות מאוד לחשש.

ברגע שדרכה רגלו על אדמת אריץ־ישראל, החלה התקפת־מחץ עליו.

כוחות־השחור נערכו מראש כדי לרכוש את נפשו. הם אירגנו את ההפגנה הגדולה בנמל־התעופה. (מדוע הם? היכן היו האחרים?)

הם סידרו לו משמר־ראש. שלא נטש אותו לרגע. לרגעים היה נדמה כי השבוי המשוחרר נלכד בשבי חדש.

ובעיקר: אביטל. אביטל השמיעה עוד בנמל־התעופה הצהרה נזכות ארץ־ישראל השלמה. אביטל הדתית־החדשה. אביטל הקנאית הלאו־מנית.

הרבה מאוד יהיה תלוי עתה בטיב היחסים שיתפתחו בין בני־זוג מופלאים אלה.

■ ■ ■

א ביטל שצ'רנסקי היא, כלי ספק, אישיות חזקה ועצמאית.

היא נישאה לאנאטולי יום לפני שיצאה מ־ברית־המועצות.

הנטיה הטיבעית של אשה במצב כזה היתה, בלי ספק, להישאר לצד בעלה החדש, כדי לסעוד אותו במיבחנים הצפויים.

אולם אביטל היא אשה פוליטית. היא נישאה גם כדי למלא שליחות: להילחם למען אנאטולי, למען כל פעילי־העליה ומסורבי־העליה היהודיים.

אביטל לא היתה מעולם „דיסידנטית" — לוחמת במישטר הסובייטי בגלל יחסו לכל האדם. היא היתה מרוכזת, מן הרגע הראשון, בנקודה היהודית בלבד.

מאז מילא המאבק הזה את חייה, והיווה את תוכנם היחידי. במהלך המאבק הקצינה יותר ויותר, חזרה בתשובה, כיסתה את שערותיה כמו חסידה של האיית־אללה, הצטרפה למחנה הלאו־מני הקיצוני ביותר בישראל.

מה יקרה עכשיו בין שניים אלה?

■ ■ ■

ב כל שלבי הספטיבל חיפשה ידו של אנאטולי את ידה של אביטל.

זוהי אהבה אמיתית. אהבה מיוחדת, בגלל הנסיבות המיוחדות.

כאשר אדם נתון במאסר, כאשר הוא מופקר לשבט ולחסד בידי סוהרים עויינים וקשוחי־לב, כאשר הוא נמק במשך ימים ושבועות וחודשים בצינוק, הוא צריך לדעת שמישהו דואג לו, שמישהו פועל למענו.

בשביל אנאטולי, „מישהו" זה היתה אביטל.

מבחינה נפשית, היא היתה הקשר שלו עם העולם, עם החיים הנורמליים, עם שפיות־הדעת.

כאשר הגיע ארצה, אחרי שנים של ניתוק, אחרי ימים ולילות של חוסר־שינה, אחרי המתח של הציפיה והדרך — אביטל המתינה לו.

במצב של דיס־אוריינטציה, של נחיתה בעולם אחר ובלתי־ידוע, אביטל היתה הקשר היחידי שלו אל העולם החדש. היא עמדה לצידו, היא החזיקה בידו, היא היודעת את השפה ואת המציאות.

היד המגששת אינה מחפשת רק את האהבה, את המגע האנושי, אלא גם את הקשר עם העולם החדש.

אין ספק שאביטל משפיעה כעת על אנאטולי השפעה חזקה מאוד. היא עלולה למשוך אותו אל מחנה הלאומנות הדתית הקנאית — המחנה שהיא עצמה בחרה בו.

אלא אם כן יגלה אנאטולי שצ'רנסקי גם בישראל, וגם ביחסיו אל הקרובים לו ביותר, את אותה מידה של עצמאות, קשיות־עורף, מחשבה צלולה ועוז־רוח שהפכה אותו למה שהפכה בברית־המועצות.

■ ■ ■

ד מיבחן האמיתי לשניהם — ולכל אחד מהם לחוד — יהיה במישור הבסיסי ביותר של החיים.

במשך תריסר שנים היתה אביטל שצ'רנסקי אישיות בינלאומית.

מאבקה למען בעלה הפך אותה לדמות פולי־טית־תיקשורתית. היא נכנסה ויצאה אצל מלכים, נשיאים, ראשי־ממשלות ושרים. היא הופיעה בתוכניות־הטלוויזיה, בראיונות־הרדיו ובעמודים הראשונים של גדולי העיתונים בעולם. שמה הפך שם־דבר.

אם תעבור עתה לחיים פרטיים, כדי להתמסר לבעלה המשוחרר, ייפתח לפתע חלל ריק גדול בחייה. אחרי ההת־רגשות רבת־השנים, תתחיל האפרו־ריות של היום־יום.

הוא הדין לגבי אנאטולי עצמו. במשך תריסר שנים חי חיים שבהם היה טעם לכל רגע, טעם של מאבק והתמסרות ועימות. הוא ידע מה הוא עושה, ומדוע. כדיברי שירו של רודיארד קיפלינג: הוא מילא כל שעה ב־60 דקות של מירוץ. זאת היתה ריצת־מאראתון, תוך ישיבה בצינוק של שני מטרים על מטר.

אנאטולי לא יכול היה לראות את הכותרות, את שידורי־הטלוויזיה, את ההפגנות שנערכו למענו בכל רחבי העולם. אבל הוא חש אותם. הוא ידע שישנם.

ועכשיו יצטרך להחליט גם הוא אם לוותר על כל אלה, לחזור לחיים נורמליים ולמלא את חייו בתוכן חדש.

■ ■ ■

ת היה זאת החלטה קשה לשני בני־הזוג המיוחדים האלה.

אם יהיה להם מזל, יוכלו להחליט את ההחלטה ביחד. אחרת יצטרך כל אחד מהם להחליט לחוד.

גם חבריהם, שהגיעו לארץ לפניהם אחרי מאבקי־גבורה, עמדו באותו המיבחן. היו זוגות שנשארו ביחד, היו זוגות שנפרדו. סילווה זלמנסון התגרשה מבעלה, ארוארד קונצוב. היא נשארה בארץ והפכה אזרחית מן המניין. הוא עבר לגרמניה ומנהל שם מאבק אנטי־סובייטי.

היו שהעדיפו אחרי שנות הסערה, את היום־יום האפור על פני מאבקים פוליטיים. היו שניסו להשתלב בפוליטיקה הישראלית, והתייאשו. ויש המנסים להמשיך במאבק.

אנאטולי ואביטל יצטרכו לעבור עתה את המיבחן הזה, שיהיה קשה לא פחות ממיבחנים קודמים. אולי יעמדו בו ביחד. אולי גם לא.

■ ■ ■

ב סופו של דבר יצטרך אנאטולי שצ'רנסקי, גיבור המאבק בברית־המועצות, לשאול את עצמו את השאלה הפשוטה והבסיסית:

על מה נאבקתי?

האם לחמתי למען הצדק, שהוא אחד ושווה לכל — או שלחמתי למען הצדק ליהודים בלבד?

האם אני מאמין כי ליהודים, שסבלו מאי־צדק בברית־המועצות, מותר עתה לעשות את אותו הדבר לעמים אחרים?

האם לחמתי למען זכויות־האדם לכל — ובכללן לזכותו של כל אדם להגר לארץ אחרת או לדבוק בארמת מולדתו, הזכות להגדרה עצמית לאומית ואנושית, זכותו של כל אדם להניף כל דגל הקרוב לליבו, לבחור בכל הנהגה הרצויה לו?

בקיצור: האם אנאטולי שצ'רנסקי הוא לוחם־חרות כל־עולמי, והבשורה שלו היא בשורת חרות וצדק לכל אדם באשר הוא שם, בלי הבדל של לאום ודת וגזע ועדה — או שהיא בשורה של לאומיות יהודית בלבד, המתירה ליהודים לשלול את הזכויות האלה מבני עמים אחרים?

האם הוא לחם במישטר הסובייטי מפני שהוא שלל את זכותו ביהודי, או את זכותו בבן־אדם?

האם הוא מבקש כאן מישטר טוטאליטרי חדש, קנאי ומדכא, שיהיה שונה מהמישטר הסובייטי רק בכך שהסוהרים והשוטרים ואנשי־הקג"ב יהיו יהודים כשרים, חובשי־כיפות? או שהוא מבקש לחיות במדינת־ישראל חופשית, דמוקרטית, פלו־רליסטית?

אלה הן השאלות האמיתיות אשר אנאטולי שצ'רנסקי יצטרך להשיב עליהן לעצמו, אחרי שיחלוף ההלם הרא־שון של החרות.

■ ■ ■

ו תבן שאביטל כבר החליטה. אם כן, חבל. חבל על אשה מוכשרת וחזקה ויפה זו.

יתכן שאנאטולי לא החליט עדיין.

אני מקווה בכל ליבי שהוא יחליט את ההחלטה הנכונה.

אנחנו זקוקים לך, אחינו אנאטולי!

מאת **אורי אבנרי**

אנשים

מטוס־מנהלים קטן נוחת בלוד — מי בתוכו? שצ'רנסקי? לובים? סורים? את מוחו של מי תשרוף מכונת־האמת?

■ **אבא אבן**, יושב־ראש וערת־החוץ והביטחון של הכנסת, גילה השבוע שהוא היה מפר־חד מאוד כשראה את ראש־הממ־שלה **שימעון פרס** וממלא־מקומו **יצחק שמיר** ממתינים בנמל־התעופה בן־גוריון ליציא־תו מתוך מטוס־המנהלים הקטן של **אנטולי שצ'רנסקי**. אבן סיפר השבוע בבריחות־הדעת שאחרי כישלון יירוט המטוס ה־לובי הוא חשש לרגע, שבמקום אסיר־ציון יגיחו ממטוס־המנה־לים של התעשיה האווירית ראשי אירגוני־הסירוב, שלא נמ־צאו במטוס הלובי בשבוע שעבר.

יצחק מודעי ושימעון פרס הוצגו על־ידי הכרוז לפני תחילתו של מישחק הכדורסל בין נבחרות ישראל וצ'כוסלובקיה. כשהוצג ראש־הממשלה, הוא זכה בתשואות סוערות. לפני שהוצג הבא בתור, שר־האוצר, פלט מודעי לעברו של פרס: „עכשיו תראה איך הקהל יעצק בוז!" ואכן כך היה. זה היה בערב שלפני פירסומו של המדד ההיסטורי לחודש ינואר, מדד המינוס. ■ צילם: ציון צפריר.

■ **אבן** סירב להגיב על הדברים, אך מקורבים אליו אמרו כי הוא מתכוון לנצל את הביקור כדי לנסות לשכנע את ראש־הממשלה לשנות את עמדתו בנושא הפיצויים לנפגעי הטרור. אבן סבור כי ישראל חייבת לשלם פיצויים לנפגעים, ולא להסתפק בתשלום מלא לנפגעים שהם אזרחי ישראל בלבד.

■ **אהוד יערי** מסר השבוע לחברי המישלחת, המשתייכים למיפלגת־העבודה, לא זכו להיכ־לל במקומות הריאלים ברשימה לכנסת ה־11, מפני שהרשימה נחתמה בעת שהייתם במארוקו. במישלחת זאת נכללו גם חווה **ואהוד** יערי. משנכנס, לפני י־מים אחדים, לתאה שבכלא אבר־כביר, נוצרה התרגשות גדולה. יערי בכתה בזרועותיו ומילמלה: „אני לא יכולה להביט לך בעי־ניים."

■ במזל־טוב נולד בלונדון נכד תשיעי במיספר לרב־הח"כ **אברהם שפירא**. ראוי לציין שהאירוע התרחש בלונדון ולא בניו־יורק, שכן פרסומים אחדים היטעו את הציבור בנקודה חשו־בה זאת והדבר הרגיז את הרב.

■ בתום היום השני במליאת־הכנסת וינקה מכונית הלינקולן של שפירא ודהרה לעבר מרכז העיר ירושלים. ברמזור נעצרה ליד מכוניתו המפוארת מכונית נוספת, שהיתה עמוסה בעיתו־נאים ודוברים, ביניהם בחורה אחת. שפירא פתח את חלון מכו־ניתו ונופף לעברם באצבעו: „אני אכתוב בעיתון שראיתי אתכם..."

■ **איה**, אשתו השניה וה־צעירה של הפירסומאי **דויד אדמון**, מאמינה שאין לדבר בתינוק טרם לידתו. אדמון, הנראית פורחת בסוף החודש השביעי להריונה, מצפה ברוב־כות, בהשראת בעלה המתוח עוד יותר, לקראת המאורע המשמח. בינתיים, אין מעזים השניים להרחיק את הדיבור בנושא.

■ המישפטן **צבי לידסקי** ייצג כבר הרבה לקוחות פלי־ליים, אך בלקוח עקשן כמו מחברי המישלחת, המשתייכים למיפלגת־העבודה, לא זכו להיכ־לל במקומות הריאלים ברשימה לכנסת ה־11, מפני שהרשימה נחתמה בעת שהייתם במארוקו. במישלחת זאת נכללו גם חווה **ואהוד** יערי. משנכנס, לפני י־מים אחדים, לתאה שבכלא אבר־כביר, נוצרה התרגשות גדולה. יערי בכתה בזרועותיו ומילמלה: „אני לא יכולה להביט לך בעי־ניים."

■ במזל־טוב נולד בלונדון נכד תשיעי במיספר לרב־הח"כ **אברהם שפירא**. ראוי לציין שהאירוע התרחש בלונדון ולא בניו־יורק, שכן פרסומים אחדים היטעו את הציבור בנקודה חשו־בה זאת והדבר הרגיז את הרב.

■ בתום היום השני במליאת־הכנסת וינקה מכונית הלינקולן של שפירא ודהרה לעבר מרכז העיר ירושלים. ברמזור נעצרה ליד מכוניתו המפוארת מכונית נוספת, שהיתה עמוסה בעיתו־נאים ודוברים, ביניהם בחורה אחת. שפירא פתח את חלון מכו־ניתו ונופף לעברם באצבעו: „אני אכתוב בעיתון שראיתי אתכם..."

■ **איה**, אשתו השניה וה־צעירה של הפירסומאי **דויד אדמון**, מאמינה שאין לדבר בתינוק טרם לידתו. אדמון, הנראית פורחת בסוף החודש השביעי להריונה, מצפה ברוב־כות, בהשראת בעלה המתוח עוד יותר, לקראת המאורע המשמח. בינתיים, אין מעזים השניים להרחיק את הדיבור בנושא.

■ המישפטן **צבי לידסקי** ייצג כבר הרבה לקוחות פלי־ליים, אך בלקוח עקשן כמו של סכום־כסף מרובר, אך הוא מתחייב לעשות הכל להשיגו, כדי שבנו לא ייאלץ לרצות תקו־פת מאסר נוספת.

■ בעיתונים דווח לאחרונה בקצרה אודות ביקור שערך סו־סה כאבו־כביר, שם פגש בעצירה המפורסמת ביותר במדינה, **חווה יערי**. הסיפור הרבה יותר מרגש. סויסה נכלל במישלחת המפורסמת שנסעה, במאי 1984, ערב הבחירות, למארוקו. רבים שהיה לו באחרונה לא נתקל מזה זמן רב. המישטרה הציעה ללקוח להיבדק במכונת־אמת. לידסקי ניסה לשכנע את הלקוח שיסכים, אך הוא אמר: „המכונה תשרוף לי המוח!" לידסקי ניסה להרגיע אותו ולטעון שאין זה כך, אך העבריין החשוד עמד במריו: „זה המוח שלי או המוח שלך?"

■ **מייק הולר**, הכתב ה־פליילי לשעבר של קול ישראל, שינה מקום־עבודה, ובעיקבות כך נשתנו גם דיעותיו. כשנשאל מה דעתו על הד"ר **אמנון חל־צל**, שפנה למישטרה כדי לתת סיוע בעניין גילוי רוצחיה של **הדס קדמי**, ומצא עצמו עצור, ענה הולר, שהוא היום רובר מישרד־העבודה־והרווחה: „אני נותן כבר הרבה זמן עצה לעצמי — כשאני רואה שוטר בצד אחד של הרחוב, אני עובר מייד לצד השני."

■ **מאדם לוסי** קיבלה טל־פון מאלמוני, שראה אותה בהו־פעה מעורטלת על הבימה, ושאג לתוך האפרכסת: „נדלקתי ע־ליך!" לוסי ענתה לו: „מה, אנ־מכבי־אש? אני לא אוכל לכבות אותך!" מאדם לוסי, מופיעה באופן־קבוע בביגוד מינימאלי, בערבי ראיונות, היא בת 74, דוגמנית־ציור זה עשר שנים, ומזה שש שנים היא מדגמנת בעירום לציור. לפני כן היתה תר־פרת, ובעיקבות התקף־לב שבו לקתה שינתה את מיקצועה.

■ הזמר **ישראל יצחקי**, שהתגורר במשך שנים רבות ב־אוסטרליה, בא בקיץ לסיבוב הו־פעות קצרצר בארץ ומאז הוא כאן, כבר שמונה חודשים. הוא מתגורר בתל־אביב, אצל אמו בת ה־82. האם משמשת ליצחקי הגי־רוש כמזכירה וכאמרגנית גם יחד.

■ לבדרן־חקיין **דני ליאור־נוב** יש מקום־עבודה מסודר בשעות היום. הוא עוסק בטיפול בנוער־שוליים במחנות־צה"ל, ו־ממטופליו הוא רוכש את הבדי־חות האקטואליות.

■ הלשונות הרעות בטלוויז־יה מלחשות, כי עומדים להחליף את **יונה אליאן** כמנחת התוכ־נית סיפורי־בדים. זאת על פי חיפושיו של המפיק שאול שיר־רן, אחר מועמדים למיבחני־בד לתוכנית. בין המועמדים: **שירה גרא**, קריינית גלי־צה"ל, שהח־ליפה את אליאן זמנית והצליחה מאוד.

■ **אורי פסטר**, האחראי לבימוי של להיט־הילדים של הבימה, המלך מתיא הראשון, טוען כי השאלה הפופולארית של סכום־כסף מדובר, אך הוא מתחייב לעשות הכל להשיגו, כדי שבנו לא ייאלץ לרצות תקו־פת מאסר נוספת.

■ בעיתונים דווח לאחרונה בקצרה אודות ביקור שערך סו־סה כאבו־כביר, שם פגש בעצירה המפורסמת ביותר במדינה, **חווה יערי**. הסיפור הרבה יותר מרגש. סויסה נכלל במישלחת המפורסמת שנסעה, במאי 1984, ערב הבחירות, למארוקו. רבים

פגישה בשרותים

כל מי שסייר ביום השני בערב במיסדרונות הכנסת, לא יכול היה ש־לא לתהות לפשר דמותו העגולה של הרב אברהם שפירא. הח"כ־תעשיין עמד בסבלנות ליד דלת חדר־הנוחיות לגברים ו־המתין. כולו אומר סוד. עיתונאים שחלפו על פניו של יושב־ראש ועדת־הכספים של הכנסת ניסו להיכנס עימו לשיחה בט־לה ולברר את פשר הת־עלומה המוזרה. שפירא שיתף פעולה וסיפר באו־שר על מישפחתו המת־רחבת בכל קצווי העולם. בעוד הוא מרצה בנחת, נפתחה, לפתע, דלת חדר השרותים ודרכה הגיח שר־האוצר, יצחק מודעי. שטף דיבורו של שפירא גווע, כהרף־עין, והוא פסע עם מודעי לעבר פינה נסתרת, סמוך לפתח ה־יציאה מהכנסת. השניים שקעו בשיחה ארוכה־ארוכה, כשעוזריהם, נה־גיהם ושאר נושאי כליהם, מתרוצצים ברחבי הכנ־סת ומחפשים אותם נו־אשות. לבסוף נתגלו, ב־עזרתו האדיבה של אחד הסדרנים, שהפטיר: „הנה הם, הנה שני המנהלים של המדינה!"

■ סידרת הטלוויזיה מורשת בכיכובו של אבן, שבה צפו עד עתה 100 מיליון איש, תוקרן בקרוב בנורווגיה, יפאן וגרמניה. אבן, שלא זכה לחצי דקת־שידור בתשדירי תעמולת־הבחירות של המערך בבחירות האחרונות, מת־בדח שאולי בזכות ההמצה זו הוא זכה בהצלחה הבינלאומית הכבי־רה.

■ בשבת בבוקר נסעו אבן ושחקן התיאטרון הוותיק **שלי־מה** („שלימל'ה") **ברי־שביט** להופעה משותפת בשבת־תר־בות בחיפה. בר־שביט חש ברע במהלך הנסיעה והמונית פנתה לעבר בית־החולים הכרמל. בח־דר־המיון איבחנו אצל בר־שביט התקף־כליות וביקשו לאשפז או־תו. הוא לא הסכים להישאר במ־קום, הסתפק בכליעת גלולות ורץ לאולם בית־רוטשילד. המ־ראיין **איתן דנציג**, שסיים ל־ראיין את אבן, והתכוון לספר לקהל שבר־שביט אושפז, הופ־תע לראות אותו מציץ מירכתי הבימה.

■ כאשר דיבר השר **גד יע־קובי** באחת המסיבות על שיט־תו של **יצחק מודעי**, טען ש־שר־האוצר מחזיק בידו גרזן כדי לקצץ, אך באותו הזמן הוא גם מחזיק במשפך, שבו הוא מתכונן לשפוך כסף ברגע שהליכוד יגיע לשילטון בעיקבות הרוטציה. התלוצץ אחד הנוכחים: „אולי זה מכשיר מסוג חדש — בחלקו העליון זה גרזן ובחלקו התחתון משפך." בו במקום הומצא למכ־שיר הזה שם עברי: „גרפך" (ויש הגורסים: „גרמש").

■ גונדר **רפי סויסה** מת־כוון לצאת בקרוב לצרפת, שם

חמונת השבוע בתוך בנייני האומה **ערכו הגיזענים של מאיר כהנא חגיגה של שינאה והסתה. בחוץ הפגינו אנשי ארץ־ישראל השפויה בלהט ובזעם. בין שני המחנות חצצה המישטרה, מצויידת באלות, בגאז ובנשק חם, לכל מיקרה שלא יבוא. היו גם הסוסים, שהסתכלו במהומה באופן פילוסופי, ולא הבינו מה רוצים בני־האדם המשונים.** ■ צילמה: רחל אבנרי.

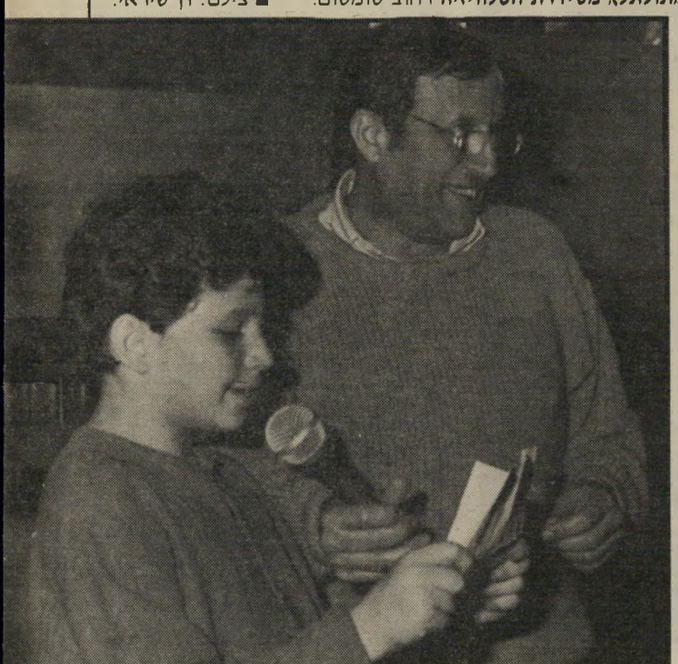
חברת „בזק" תשמח לעזור!

מה עושים, כשמיספר־הטלפון שאותו אתה מחייג משמיע צלילי תפוס, ללא תיקווה? אפשר לצלצל – את זה כולם יודעים – לשרות 16 ולברר אם המיספר תקין. ואם כן – אז יש לחייג עד קץ הדורות, ולקוות שהמיספר יתפנה? לדובר מישרד־האנרגיה, אבישי אמיר, יש פיתרון יעיל ומהיר יותר. הדובר הזמין חפץ לשוחח בטלפון עם שתיים מחברותיו. מכיוון שקווי הטלפון של שתיהן היו תפוסים, הניח הדובר שהן מדברות זו עם זו. וידא עם שירות 16 שהקווים אכן תקינים. אחר־כך הרים טלפון ל־שירות 14, נקט בנימת קולו הרישמית ביותר ו־הודיע למרכזנית, לאחר הקדמה שכללה את שלל תאריו, שברצונו לדבר עם המיספר הזה והזה, באופן הבהול ביותר. זו העבירה אותו מייד למפקחת, שה־עבירה אותו לעוד מפקחת, שהקשיבה למישאלתו ואז ענתה, כמו ב־מערכון המפורסם של ריבקה מיכאלי ויוסי בנאי: „חברת בזק תשמח לעזור לך, אדוני!" ואכן, מה הופתעו שתי הבנות, חברותיו של הדובר, כש־באמצע שיחתן הממושכת, שמעו לפתע קול נשי שבישר להן: „קבלו שיחה!" בטרם הספיקו ל־התאושש, שמעו את קולו של אמיר. השיחה קלחה לה בנחת ואז קטע אותם קול נוסף שבישר להם בקוצר־רוח: „נו טוב, צלצלו כבר אחד לשני. אתם מדברים על חשבון חברת בזק!" בכל אופן, הפטנט עובד. נסו ותיווכחו.

ריטה הזמרת שחורת התלתלים והעיניים, שזינקה ביעף אל מיצעדי הפיזמונים, נראית מרוצה לאחר ההגרלה בין השירים המתחרים בתחרות הקדם־אירוויזיון הקרבה. את הפתקים בהגרלה שלף דניאל חסון, בנו הדומיננטי של חנוך חסון (עומד בגאווה לצידו, בתמונה למטה) מנהל מחלקת־הבידור של הטלוויזיה, שאירח את האמנים ואמרגניהם בקפה של התיאטרון הלאומי. מתחרה אחרת שנראתה מרוצה למדי היתה הזמרת שרי צוריאל (בכובע קאסקט ושיער מתולתל), מסידרת הטלוויזיה רחוב סומסום. ■ צילם: דן שיראי.

מחלת השבוע

זה התחיל בשפעת, עבר לאנגינה והפך, במהלך השבוע, למחלה הלאומית. המדובר, כמובן, במחלתו המדוברת מאוד של אלי קולס, יושב־ראש ועדת חוקה־חוק־ומישפט. הכול החל בכך, שקולס שהסתובב, בשבוע שעבר, מצונן קשות, החליט לחזור, בתחילת השבוע, לביתו שבקריית־ביאליק, כדי להחלים סופית. טרם נסיעתו לצפון התקשר אל מישכן־הכנסת ובירר עם יושבת־ראש סיעת הליכוד, שרה דורון, ומזכיר הכנסת, שמואל יעקובסון, אם עומד להתרחש משהו מיוחד. „לא," נענה חד־משמעית, „שום־דבר מיוחד!" והח"כ המצונן נסע שמח וטוב־לב לביתו. גם חוק־הגיזענות לא הטרידו. מכיוון שעמדה לפניו בקשה מיוחדת מטעם חברו לסיעה, מיכאל איתן. הלה ביקש במפורש שלא להביא לדיון השבוע את החוק השנוי־במחלוקת בקרב חברי הליכוד. רק הגיע קולס לקריית־ביאליק, מייד החלו להגיע לביתו טלפונים בהולים, שרובם ככולם בישרו לו – להתקשר מייד לכנסת! שם, הסתבר לו, כי היושב־ראש שלמה הילל מבקש לדבר עימו. אלא מה? הוא כבר עזב את הבניין, וכל העניין סובל דיחוי עד למחרת בבוקר. רק ביום השלישי בבוקר הוברר לקולס סיבת ההיסטריה הכללית, והובהר לו, כמו כן, שמחלתו הפכה לאירוע תיקשורתי ממדרגה ראשונה. אז התחילו גלי־האתר להתמלא בשיעוליו וטיעוניו לסירוגין, בהם טען להגנתו, שגם אילו היה רץ למשכן בירושלים ומעביר את החוק, לא היה זה מונע את ההפנינג של ועידת־כך, מכיוון שחוק נכנס לתוקף מיום פירסומו ולא מיום קבלתו. בסוגיה הזאת אומנם יש מחלוקת, אבל...

שלום בן־חורין מי שהיה ממקורבי מארטין בובר, איש היהדות הרפורמית, ירד מירושלים לתל־אביב כדי להשתתף בחנוכת בית־התיקשורת הגרמנית. בן־חורין שוחח עם עדנה סובול, אשתו של יהושע סובול, הפעילה עימו בתיאטרון כמלבישה. ■ צילם: צבי טל.

ביותר שהוא נשאל על־ידי ילדים נלהבים שצפו בהצגה, היא: „מתי תביים את המלך מתיא השני?"

■ **לורי וילנר**, השחקנית שהגיעה כאורחת התיאטרון הלאומי ומגלמת בהצגת יחיד על חייה של חנה סנש הן את הצנחנית והן את אמה, מתכוונת לבקר בבית־האבות שבצפון הארץ, שם מתגוררת אמה של סנש, כדי לעמת את הדמות עם האוריגינל.

■ שר־האוצר **יצחק מודעי** עמד מחוץ למישכן־הכנסת בחברת צעירה, כשלפתע ניגש אליו חובש־כיפה, אחז בזרועו והחל להתפלל למען שלומו והצלחתו של השר. מודעי עמד במקומו בסבלנות והסביר לצעירה: „זה לא מזיק. אני ברקתי את זה."

■ בעבר נחשבה חברת־הכנסת **אורה נמיר** לאחת התומכות המושבעות של **יצחק רבין**. מאז שעבר חתול שחור בין השניים, מרננות הלשונות הרעות במערך על מאמצי ההתקרבות מצד נמיר אל ראש־הממשלה שימעון פרס. השבוע נישאו עיניים רבות במיזנון־הכנסת ל־עבר פרס, שצעד בצעד אלגנטי והתיישב לצידה של נמיר, בעוד רבין הסב בשולחן סמוך, בחברת עוזר.

פסוקי השבוע

● **מאיר בהנא:** „יש לי פינקס, על כל עוול אני לא שוכח ולא סולח."

● **הנ"ל:** „אני מציע לעורכי החדשות בטלוויזיה להתחיל לל־מוד איך עושים ספונג'ה, כי עבודה לא תהיה להם."

● **הברון ספי ריבלין:** „העבודה שלי היא, כמו שאומרים, עבודה ערבית."

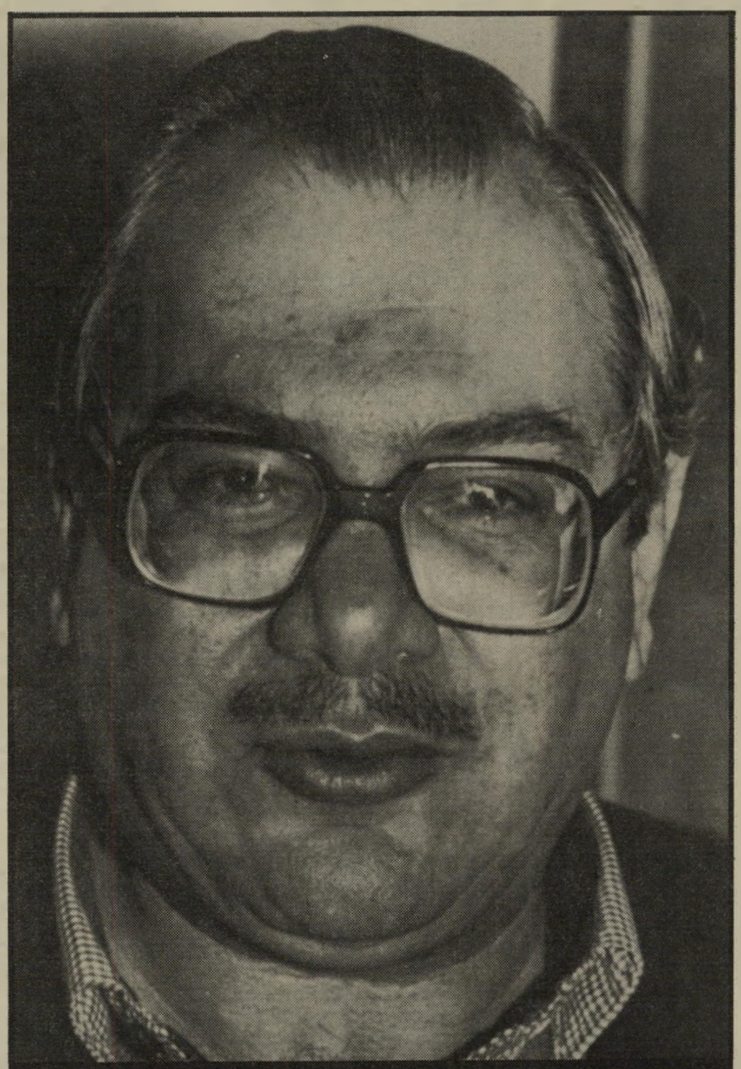
● **הרב ישראל גליס**, מ־עורכי יתד נאמן: „חלק גדול מחברי־הכנסת חייב בכל ארבעה מיתות של בית־דין — כלומר הוא ראוי לסקילה, שריפה, הרג וחנק."

דפנה ברק

חנא סניורה, הרוקח שהפך לדובר העיקרי של הפלסטינים בשטחים הכבושים ושאש"ף מינה אותו כחבר במישלחת הירדנית־פלסטינית, מספר על ילדותו ונעוריו, זיכרונותיו משתי מילחמות בירושלים, ועל המתרחש בתוככי אש"ף עכשיו

„ב־1948 לא ארזנו שום דבר, לא לקחנו כלום. אספנו את כל החפצים במרתף ונעלנו אותו. היינו בטוחים שנחזור"

„אני לא מרגיש שאני מאוד אמיץ, כי הרבה פעמים אני פוחד. אבל אני מנסה להיות זהיר"

ראיינה ענת סרגוסטי

„למדנו את הלקח של 1948 — שאם נצטרך למות, מוטב למות בבית, לא להיות פליטים פעם שניה"

„אשתי לא מרוצה מהחפקיד שלי. היא חושבת על המישפחה ומרגישה בסיכון. היא לא אופטימית כמוני"

„אני זוכר את מילחמת 1967. הייתי בירושלים עם ילדה בת שנה. נשארנו בתוך הבית, עד שהמצב התברר"

„אני מאמין באלוהים. אני נוצרי, לא דתי, לא הולך לכנסיה. הדת היא מה שאתה עושה, לא מה שרואים"

„המתון נקרא תמיד בוגד!"

כשנורמה סניורה אינה בבית – כמו בימים אלה, כשהיא שוהה בלונדון עם אמה, הנמצאת שם בטיפולים רפואיים – משגיח בעלה, חנא סניורה, על שלושת הילדים, והוא שעוזר להם בלימודים.

כשהוא נכנס הביתה בערב, אחרי יום־עבודה מפרך במערכת העיתון אל־פג'ר, באים לקראתו דונה (20), הלומדת באוניברסיטת בית־לחם, נטלי (15) לבושת המיכנסיים, הלומדת בבית־ספר־תיכון, וסמאן (10), הבן הקטן, הלבוש מיכנסי טרנינג וסווטשירט מודרני, לרגליו נעלי אדידס. הם מתגוררים בבית־חנינא, בבית־אבן, על הכביש הראשי ירושלים־רמאללה.

אבל רוב היום נמצא חנא סניורה במע־רכת היומון אל־פג'ר, עיתון בשפה הערבית היוצא לאור בירושלים המיזרחית. לעיתון גם מהדורה אנגלית שבועית. במשך תקופה מסויימת היה נסיון להוציא גם מהדורה עברית. אך הרעיון נקטע באיבו. סניורה הוא מזה 11 שנים העורך האחראי של העיתון. פול ע'לוני, איש־עסקים והבעלים של אל־פג'ר, יושב בארצות־הברית ועושה ניחות מעת לעת למערכת העיתון, הנמצאת בירושלים המיזרחית. על הקיר מאחורי סניורה תלוי ציור ובו פרחים ציבעוניים. מצד ימין יש משולש צהוב ועליו הכתובת: נפסל על־ידי הצנזורה. חומר רב של העי־תונות היוצאת לאור בירושלים המיזרחית ובשטחים הכבושים בכלל נפסל לעיתים קרובות על־ידי הצנזורה. לעיתים אלה דב־רים שפורסמו כבר בעיתונים ישראליים ב־תוך הקו הירוק, אך אסורים לפירסום מעבר לקו הירוק. ליד הציור הזה תלויה מפה של כל־הארץ, מן הים עד הירדן, ובה פירוט בערבית של כל היישובים משני עברי הקו הירוק. על קיר אחר תלוי תצלום של ירושלים, כמוהו אפשר למצוא בהרבה בתים יהודיים וערבים – תצלום מן הזווית היפה והמפורסמת ביותר של העיר – מהר הזיתים. בתצלום נראית העיר־העתיקה והחומה בקידמת התמונה, עם שני המיבנים שעל הר־הבית, מיסגד אל־אקצה ומיבנה כיפת־הסלע עם הכיפה המוזהבת, וברקע ירושלים המערבית החדשה.

מישרדו של עורך אל־פג'ר צנוע, יש בו שולחן וכמה כיסאות, על השולחן ניירת, מכשיר־טלפון רב־קווי ומכשיר טלקס. דלתו של העורך פתוחה, ופעמים רבות במשך הראיון נכנסו אנשים לחדר בשאלות ובבקשות שונות. סניורה עונה לכולם בסבלנות ובשקט. העובדים בעיתון אומרים שהוא אדם סימפטי, שנוח לעבוד איתו. הוא אינו מתרגז ואינו מתערב יותר מדי בעבודת העיתונאים.

בשבועות האחרונים הפך סניורה – שלא

ברצונו, הוא אומר – לאדם הפופולארי ביותר בשטחים הכבושים. בו, אולי יותר מאשר בכל אחד אחר, תלוי עכשיו המשא־ומתן הבלתי־רשמי המתנהל בין אש"ף, האמריקאים וגם ממשלת־ישראל. בזה, אולי, במחשבה מרחיקת־לכת אך לא בלתי מציאותית, תלוי גם עתידו של שימעון פרס כראש־ממשלת־ישראל. אם יצליחו הדברים, ייתכן וזו תהיה העילה שלה מצפה מיפלגת־העבודה כדי לפוצץ את הסכם־הרוטציה, התלוי על צווארה כמו אבן כבדה המושכת אותה למטה. מאז התיישב פרס על כיסא ראש־הממשלה, הוא שולח רמזים דקים כעבים לכיוון מיזרח, לחוסיין, ובאופן עקיף גם לערפאת, בנסיון למצוא דרך להידברות. פרס אינו אומר, אומנם, דברים ברורים ומרחיקי־לכת, והוא מקווה שאת הצעד הדראסטי יעשו הערבים. בינתיים משמש סניורה כשליח בין שני הצדדים. כך הסכימו הישראלים להעלים עין מן העובדה שהוא נפגש עם אישים פלסטיניים שונים בירדן. בפעם האחרונה שחזר מעמאן, הוא מספר, קיבלו אותו בגשר הירדן כמו את"ם (אדם חשוב מאוד), ולא כמו בפעמים קודמות, שבהן חיפשו בכליו והפשיטו אותו מכל בגדיו, כפי שנוהגים בכל אלה החוצים את הגשר מירדן לגדה המערבית.

סניורה אומר שהוא אינו אוהב להיות חשוף לאור הזרקורים, הוא אוהב לעשות את מלאכתו בשקט, מאחורי הקלעים, אך למרות זאת הוא האיש המוכר ביותר בימים אלה בגדה־המערבית.

■ ■ ■

● אתה אדם מאוד פופולארי היום.

זה לא טוב להיות פופולארי.

● ובכל זאת, אתה האדם החשוב ביותר בגדה המערבית.

בכנות אני חושב שיש יותר חשובים ממני, ויש עוד אחד הנמצא איתי בשליחות — פאיז אבו־רחמה. הוא נמצא עדיין בעמאן.

● מה השגתם בעמאן?

זה לא מה שהשגנו, אנחנו ניסינו למצוא פיתרון. אבו־רחמה ואני נסענו ביום שישי לפני שבועיים, ניסינו לראות מה התקדם. המשא־ומתן היה בנסיגה, ניסינו, בעזרת כל המיפלגות והמנהיגים הפלסטינים, למצוא דרך חדשה לענות לתנאים האמריקאים: משא־ומתן עם מדינת־ישראל תחת ועידה בינלאומית, הכרה ב־242 ו־338 ועמדה ברורה ביחס לטרור. יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת, הציע למלך חוסיין כמה הצעות, באחת מהן עזרו בניסוח האישים מהש־טחים הכבושים.

● מה היתה ההצעה?

לענות לשלושת התנאים שהאמריקאים דרשו מאש"ף, במטרה לשלוח הזמנה לוועידה בינל־אומית ולהתחיל משא־ומתן ישיר איתם. בחלק מהדברים הגענו להסכמה, והמנהיגים הפלס־טינים והאמריקאים הגיעו לשפה משותפת. ביחס ל־242 ו־338 עוד צריך למצוא דרך. לכן חזרתי בהרגשה ששני שליש של הנסיעה נפתרו, ובעוד כמה שבועות יהיה נסיון למצוא פשרה על 242 ו־338.

● בישראל אמרו שאין תיקווה.

פרס הגזים בכך שאמר שאין תוצאות לשיחות בירדן. המימשל האמריקאי הבהיר שהשיחות עם הירדנים והפלסטינים עדיין חיות ומייצגות עמדה חדשה של הבנת הזכויות הלגיטימיות של העם הפלסטיני. אני מאמין שלממשלה האמרי־קאית יש עדיין דברים אחרים לומר, אבל אל נכריז עליהם עד שהמשא־ומתן יסתיים.

ראש־הממשלה פרס פסימי כשהוא אומר שאין בסיס לשיחות בעמאן.

● אתה אופטימי?

אני אופטימי. אני מאמין שלפחות הצד הפלסטיני והיו"ר, יאסר ערפאת, נסו להשיג סוף מוצלח למשא־ומתן בעמאן. ערפאת אמר שאפי־לו אם ההצעות שהגיש לממשלה האמריקאית

„אנחנו מאמינים בדמוקרטיה. לכן יש לנו הרבה מיפלגות, כמו בישראל. אבל לערפאת יש רוב של 80 אחוז, בעוד שפרס יכול לסמוך רק על 45 אחוז, והוא בכל זאת ראש־הממשלה"

דרך המלך חוסיין לא יתקבלו, הוא יציג הצעות חדשות. זה מראה שהוא רציני ורוצה שלום ומשא־ומתן מדיני עם ישראל.

אני לא כל־כך אופטימי ביחס למה שישראל תציע בתמורה, מכיוון שער עכשיו פרס לא הבהיר מה הוא מבין בהחלטה 242. לגבי הערבים והפלסטינים זה ברור מהו מובן ההחלטה: נסיגה מכל השטחים שנכבשו ב־1967. אם הוועידה הבינלאומית תצליח, הישראלים יצטרכו לסגת.

אנחנו מוכנים להקריב, כבר הקרבנו הרבה. ישראל גם צריכה לעשות את חלקה. אחרת, במקום שלום נסיים בעוד קונפליקט.

■ ■ ■

● אתה זוכר איפה אתה היית ב־מילחמת 1967?

בירושלים, בבית.

● אתה זוכר את המילחמה?

היתה לי אז ילדה בת שנה, היינו בתוך הבית במשך ארבעה ימים עד שהמצב נעשה ברור. אני הייתי אז בחופשה מהאוניברסיטה, ולמעשה אחרי חודש הייתי צריך לחזור ללמוד בהורו רוקחות. אחרי שנגמרה החופשה שלי עברתי את הגשר לבד. מכיוון שלא היתה לי תעודת־זהות אז, הייתי צריך לומר שאני הולך ולא חוזר. חשבתי שעד הרוגים בסביבה. מובן שפחדנו. אבל אנחנו, הפלסטינים, למדנו לקח מ־1948 — שאם נצטרך למות, מוטב למות בבית; לא נהיה פליטים פעם שניה. גם לנוכח הסכנה המשכנו להישאר בבית בירושלים.

● לא חשבתם לנסוע לעמאן?

לא.

● אתה פליט מ־1948?

כן. גרנו אז בשכונת בקעה בירושלים. הבית עדיין עומד שם, בדרך בית־לחם. אז היינו טיפשים להקשיב לעצת הערבים, ועברנו לירו־שלים המיזרחית, לעיר העתיקה. הם אמרו שכ־עבור שבוע נהיה בחזרה בבית. בכל פעם שאני נוסע לבית־לחם, אני עובר ליד הבית שלי. גרה שם עכשיו מישפחה מארוקאית.

● ביקרת שם?

לא, אבא שלי ביקר.

● אתה זוכר שארזתם חפצים וע־ברתם לעיר העתיקה?

לא ארזנו. שמנו הכל במרתף של הבית ונעלנו אותו. היינו בטוחים שנחזור.

● בן כמה היית ב־1948?

נולדתי בנובמבר 1937. הייתי אז בן 11.

● הייתם עשירים?

היה לנו עסק עוד לפני 1947, בית־מירקחת בעיר העתיקה. הוא עדיין פתוח והיה פתוח בכל המילחמות. זה בית־המירקחת היחיד ששירת את כל העיר העתיקה.

■ ■ ■

חנא סניורה היה הבן הבכור במישפחתו. ב־1955 הוא נסע לארצות־הברית ללמוד הנדסה. אחרי שנתיים החליט שאין זה מיקצוע בשבילו וחזר הביתה. הוא עבד שנתיים בבית־המירקחת המישפחתי, אחר־כך נסע ללמוד באוניברסיטת ביירות. שם גם הכיר את נורמה, אשתו, נוצריה מלבנון, והתחתן אתה ב־1966 בקתדרלת סנט־ג'ון בירושלים. אחרי שנישא, נסע לעיר בנרס בהודו ללמוד רוקחות. בחופשות־הלימודים היה מגיע לירושלים, למישפחתו. כך תפסה אותו מילחמת 1967, באחת החופ־שות מן האוניברסיטה.

● מה חשבת כשהיתה מילחמת 1967?

מעולם לא ציפיתי שהתוצאה תהיה שנאבד את כל פלסטין. הייתי בהלם, כמו כל הפלס־טינים, ובכל זאת מעולם לא ציפיתי שהכיבוש ימשך. זכרתי את עזה מ־1956, שהישראלים שאסיים את שנת־הלימודים, הכיבוש ייגמר. אבל כשהשנה נגמרה, הכיבוש היה עדיין בתוקפו. אשתי היתה צריכה לבקש איחוד־מישפחות, כדי שאוכל לחזור.

● פחדת בארבעה ימים האלה של המילחמה?

היינו קרובים מאוד לחזית, בערך מאה מטר, היו הפגזות מסביב והיינו בטוחים שיש הרבה נסוגו ממנה אחרי שנה. חשבתי שכך יהיה גם הפעם, שאחרי שנה או אפילו פחות ישראל תיסוג. לכן חציתי את גשר הירדן בביטחון כדי לנסוע להודו ולגמור את הלימודים. הייתי בטוח שכאשר אחזור, בקיץ 1968, הדברים יחזרו להיות נורמליים.

● היית כבר מעורב בפוליטיקה?

התעניינתי, כמו כל העם שלי, במציאת פיתרון, אבל לא הייתי פעיל פוליטי. מה שגרם לי להיות מעורב בפוליטיקה היתה חטיפתו של יוסף נאצר, עורך אל־פג'ר. בפבריואר 1974. הוא היה קרוב־מישפחה שלי, היינו סטודנטים ביחד בארצות־הברית, כשהוא התחיל עם העיתון. עזרתי לו לקבל את הניירות, אבל זה היה מתוך אינטרס לעזור לו, ולא כדי להיכנס לפוליטיקה.

„אני אופטימי מהצד הפלסטיני וחושב שיו"ר אש"ף, יאסר ערפאת, ימשיך לנסות להציע הצעות חדשות למשא־ומתן"

● חשבת אי־פעם על עיתונות?

לא, אבל אחרי שנאצר נחטף, אחותו ביקשה שאצטרף זמנית למערכת. הזמניות הזאת נמשכת יותר מ־11 שנה.

● לא פחדת לקחת את מקומו?

אני יודע שהתפקיד קשה ומסוכן, והיום זה אפילו יותר מסוכן, בפעילות החדשה שלי. אני מרגיש שאני עושה משהו שיעזור, יתן עתיד יותר טוב לי ולעמי. ואם אף אחד לא רוצה לשרת את עמו, לא תהיה התקדמות. לכן אני מרגיש שחובתי לעשות כל מה שאני יכול. אני מבין שזה מסוכן.

● הרבה אנשים נרצחו משום שניסו ללכת בדרך המדינית.

אני לא מרגיש שאני אמיץ במיוחד, כי הרבה פעמים אני פוחד. אבל אני מנסה להיות זהיר ובכל זאת להמשיך לעשות את תפקידי.

● אתה בודק את המכונית שלך בכל בוקר?

סניורה עם נורמה בחתונתם בקתדרלת סנט־ג'ון (1966)
„אני יודע שהתפקיד קשה ומסוכן..."

סניורה עם ילדיו דונה, נטלי וסמעאן
„חונכתי להבין לפני שאני שופט"

(המשך מעמוד 15)

לפעמים. לעיתים יש נסיונות לשרוף אותה.

● משני הצדדים יש אנשים המתנגדים לך.

היו שני נסיונות לפוצץ את הבניין של אל־פ'ג'ר. פעם התפוצצה פצצה בחזית, ב־1980, חודש אחרי הפיגוע בראשי־העיריות. פעם אחרת נזרק בקבוק־מולוטוב לחדר־החדשות של העיתון. מאז קבענו סורגים בחלונות. האיש שהשליך את המולוטוב נתפס. הוא היה יהודי.

חוץ מזה היתה פריצה למישרדים, שברו את כל

„הייתי בטוח שעד שאסיים את הלימודים, הכיבוש „יגמר. אבל הוא נמשך, ואשתי היתה צריכה לבקש איחוד־משפחות כדי שיתנו לי לחזור הביתה"

הדלתות במערכת וניסו לחבל בציוד. הרבר היחידי שהיה חסר אחרי הפריצה היה היומן שלי.

● מה היה בו?

לא הרבה, רק פגישות של יום־יום.

● מה היחסים שלך עם הממשלה הישראלית?

יש לי דרכון ירדני, אין לי אזרחות ישראלית.

● אתה מדבר עברית?

לא, אני מבין קצת. אני אוהב לצפות במהדורת החדשות מבט של השעה 9 בטלוויזיה, מבין קצת ומסתכל בתמונות. הם נותנים יותר מהטלוויזיה הישראלית בערבית.

■ ■ ■

● איך אתה רואה את המדינה הפלסטינית שתקום?

אני רואה שתהיה ארץ אחת ושתי תנועות לאומיות. כדי לחיות בשלום, צריך להתפשר וללמוד לחלק את הארץ, כי אין אפשרות שלתנועה אחת יהיה הכל — זה אומר מילחמה מתמדת. לכן הפיתרון הוא לחלק את הארץ, ולכן אני מאמין בפיתרון מדיני.

● אתה מוכן לחלק את הארץ?

זה בדיוק מה שאמרתי עכשיו.

● בישראל אומרים שהפלסטינים רוצים את כל הארץ לעצמם, שהם אינם מוכנים לחלק.

אני אומר דברים אלה מזמן, מאז שלמדתי אלף־בית בפוליטיקה, ואני עדיין מחזיק בדיעות האלה — שמילחמה לא תפתור את הקונפליקט ושצריך להגיע להבנה.

● לכן אתה מוכן לדבר עם ישראלים?

אני מוכן, כי אנחנו צריכים לשנות את היחס ההדדי. אנחנו לא מכירים האחד את השני, יש לנו דיעות לא נכונות, סטריאוטיפיות האחד על השני. לכן יש צורך בשני הצדדים כדי לשנות את הגישות הקיימות אצל כל אחד מאיתנו.

● בילד לא לימדו אותך לשנוא ישראלים?

הלכתי לבית־ספר פרטי, שם לימדו אותנו ערכים כלל־אנושיים. חונכתי להבין לפני שאני שופט, וזה עזר לי להיות סובלני בראייה שלי. מעולם לא הייתי אידיאולוג, אני אדם פרגמטי, ריאליסט, המאמין ב„חיה ותן לחיות".

● אתה לא זוכר ששנאת את הישראלים כי הם לקחו לך את הבית?

באופן טיבעי נרתעתי וכעסתי שאיבדנו את הבית שלנו ואת הארץ שלנו. אבל אני גם מבין שזה משהו שאפשר לתקן אותו. אני רואה מילחמות מגיל צעיר, והן הביאו רק צער על שני הצדדים, כך שאני מנסה לתקן בדרך של שלום והגיון לשני העמים, ולחלק את הארץ לשני העמים.

אני מקווה שהגישה הזו תהיה מוצלחת, מכיוון שבשני העמים הקבוצות שמדברות לפי הגישה הזאת מותקפות על־ידי קיצוניים משני המחנות. הרבה יותר קל להיות קיצוני מאשר להיות מתון, כי המתון תמיד נקרא בוגד.

● קוראים לך בוגד?

לא, אבל הרדיקליים קוראים הרבה פעמים לערפאת בוגד, אם כי — אני שמח לומר — אנחנו הרוב במחנה הפלסטיני.

אבל כדי שהגישה של הרוב תצליח, היא צריכה לשאת פירות. הנסיונות ממשיכים, אבל התוצאות עדיין לא מושגות.

● אומרים שערפאת נחלש.

מאז 1976 ישראל התנגדה להרשות בחירות בשטחים הכבושים. אילו היום היו נערכות בחירות לעיריות, או לפרלמנט הגולה, התומכים של ערפאת היו זוכים ברוב מכריע. אחרי הבחירות לעיריות ב־1976 הישראלים הבינו את זה, ולכן הם אינם מוכנים לבחירות נוספות. הם רוצים שיישאר הספק ביחס לכוחו של ערפאת.

אני חושב שאחרי 1982 ערפאת הרוויח יותר כוח, כי הוא הצליח לומר בבירור דברים שלפני 1982 הוא לא אמר בבירור.

● לפני כמה שבועות היו בחירות באוניברסיטות בגדה המערבית.

היו בחירות בבירזית, באל־נג'אח ובחברון, ובכל שלושת המיקרים סטודנטים שתמכו בקו של ערפאת זכו ברוב.

סניורה (שני משמאל) בשדה־התעופה קלנדיה ב־1957
„בית־המירקחת שלנו היה פתוח בכל המילחמות!"

● גם בצד הפלסטיני נשמעים קולות נגד ערפאת.

בשטחים הכבושים אנחנו מאמינים בדמוקרטיה, וגם ערפאת מאמין בזה. לכן יש לנו, כמו בישראל, הרבה מיפלגות. אבל לערפאת יש רוב של 80 אחוז, בעוד שפרס יכול לסמוך רק על 45 אחוז. ועדיין פרס הוא ראש־ממשלה.

„לא צינית שהחוצאה של מילחמת 1967 תהיה שנאבד את כל פלסטין. הייתי בטוח שאחרי שנה או פחות ישראל תיסוג"

אם אנשים מאמינים בדמוקרטיה, הם מבינים שמספיק רוב. לפרס יהיה קשה לכפות את מה שהוא רוצה, בעוד שלערפאת קל לשכנע.

● המדינה הפלסטינית תהיה דמוקרטית?

לא שילמנו מחיר כבד כדי שתהיה מדינה אוטוקרטית בפלסטין. למעשה יש פחד גדול בעולם הערבי מהמדינה הפלסטינית, כי יהיו בה עקרונות דמוקרטיים, ועכשיו רוב המדינות הערביות הן אוטוקרטיות.

● אתה יכול לדבר על הטרור?

הפלסטינים, במיוחד אחרי הצהרת קאהיר, עמדתם לגבי הטרור מאוד ברורה. הם מגנים אותו, הם לא בעדו. גם הפלסטינים מהשטחים. אני הייתי בין חמישה איש שהכריזו ב־1983 שהם מתנגדים לאלימות נגד אוכלוסיה אזרחית.

(האחרים היו כרים ח'לף, עבדאללה נתשה, אנוור נוסייבה ופול ע'לוני.)

אנחנו צריכים להפריד בין טרור לבין התנגדות. אנחנו לא מרוצים שאנחנו כבושים על־ידי ישראל, שיש פה כיבוש צבאי. במילחמת־העולם־השניה היו הרבה מדינות באירופה שהיו תחת כיבוש צבאי, והיתה שם התנגדות, וכל העולם הבין אותה. אנחנו מגנים אלימות נגד אזרחים. אם אזרח ישראלי הולך בעיר העתיקה ונדקר, אנחנו מגנים זאת בפומבי. אבל מטרה צבאית, כל זמן שיש כיבוש, זו מטרה לגיטימית. אנחנו רוצים לחסל את המילחמה, לכן אנחנו עובדים למען השלום, ורק דרך השלום נוכל לסיים את מאבק הנשק.

● ובכל זאת, יש טרור בינלאומי בשם הפלסטינים.

אני בעצמי, בעיתון שלי, גיניתי כל טרור, מחטיפת אכילה־לאורו והפיגועים בווינה וברומא. גם אש"ף וערפאת גינו. הרגשנו שזה בא גם לחבל באש"ף, ובמיוחד בערפאת.

סניורה בסימפוסיון בתל־אביב
„אני לא מדבר עברית, אבל צופה במבט"

סניורה במישרד „אל־פג'ר"
„כדי לחיות בשלום, צריך להתפשר!"

● כשתקום המדינה הפלסטינית, אתה תרצה להיות שגריר שלה בישראל?

כן. אבל אני אוהב לנסוע הרבה, וזה יהיה קרוב מדי.

● יש לך חברים ישראלים?

כן.

● יהודים וערבים?

כן.

● פרס הציע לפני כמה ימים אוטונומיה חד־צדדית.

צריך לדבר על שלום, לא על אוטונומיה.

● אתה נגד אוטונומיה?

אוטונומיה לא תוביל לשלום. צריך ללכת לקראת משהו שהפלסטינים רוצים — הגדרה עצמית, מדינה. הסכימו על קונפדרציה עם ירדן, אף על פי שלא רצינו את זה, כי אנחנו רוצים מדינה חופשית — אבל אנחנו מבינים את בעיות־הביטחון של ישראל, ומוכנים להסתפק בפחות ממדינה עצמאית.

● לא תסכימו לאוטונומיה?

זאת לא התגשמות הזכויות הלגיטימיות של עם להגדרה עצמית ולהקמת מדינה. אוטונומיה פירושה שהסטאטוס־קוו יישאר לנצח. זה לא יוביל לשלום.

● אולי זה יותר טוב מכלום?

אנחנו לא מסתפקים בכלום, אנחנו רוצים משהו אמיתי, הגדרה עצמית, שהפלסטינים יבחרו מרצונם החופשי.

● אתה עדיין אופטימי, למרות מה שפרס אמר?

הוא דיבר על אוטונומיה, ואפילו במיפלגה שלו לא היתה תגובה חיובית. הפלסטינים התנגדו לאוטונומיה במשך 19 שנות כיבוש. אם פרס רוצה שלום אמיתי, צריך לדבר על שילטון פלסטיני לעם הפלסטיני.

● אתה מתכוון לנסוע שוב לירדן?

כשהמשא־ומתן יתקדם, אני ארצה להיות חלק ממנו, כמו שקרה בשבועות האחרונים.

● מי בחר בך להיות חלק מהמישלחת?

הוועד־הפועל של אש"ף הכריז על כמה שמות, ובתוכם שניים מהשטחים הכבושים — פאיז אבו־רחמה ואני.

● קיבלת על עצמך את התפקיד מייד?

הרגשתי שזה כבוד וחובה, כמו שזה סיכון.

● איימו עליך?

עד עכשיו לא הרגשתי כל איום. אבל הייתי נושא להרבה ביקורת מצד חוגים רדיקליים.

● לא איכפת לך?

זה חלק מהתפקיד.

● עלית כמו כוכב.

זה מנוגד לאופי שלי. אני לא אוהב את האורות, אני מרגיש יותר יעיל כשאני עובד מאחורי הקלעים. אבל המאורעות כיוונו את האורות עליי, ואני לא יכול לעשות דבר כדי לשנות את זה.

● איך קיבלה את זה המישפחה שלך?

הילדים לא מרגישים. אבל אשתי לא מרוצה. היא חושבת על עתיד המישפחה ומרגישה בסיכון. היא לא אופטימית כמוני.

● בולם אומרים שאתה מאוד אופטימי.

אני מנסה לראות את הצד המואר של הדברים, אחרת רוב הדברים שקורים ידכאו אנשים. אני אוהב להעלות את רוחם של האנשים ולהראות להם עתיד טוב יותר.

---

* *מימין: הד"ר אבו־ע'אלה מעזה. משמאל: המיזרחן יוסי אמיתי מגבולות.*

אנשים מצחיקים מאוד

יהודי כחוש וחיוור, לבוש בקאפוטה וחובש מגבעת, פסע לעבר הבניין. הוא בא לבדו. לאורך דרכו הצטופף קהל של אלפים, והמטיר עליו קריאות רמות של שינאה, בוז וזעם. מאות אגרופים הונפו לעברו באוויר. היה נדמה שבעוד רגע יקפוץ ההמון כמו חיה זועמת ויבלע את בחור־הישיבה.

היהודי ניסה להתמתח. הוא הסתכל ניכחו ופסע — פוחד וגא — אל הדלת.

זאת יכלה להיות סצנה מתוך סרט על האנטי־שמיות: המון של גויים מוסתים עומד לערוך פוגרום ביהודי מיסכן וחסר־ישע. אלא שהמצב היה בדיוק הפוך.

ההמון היה מורכב ממפגינים זועמים, שמחו על עריכת כינוס שהטיף לפוגרום. לא המפגינים הצועקים היו הקוזאקים באירוע זה, אלא דווקא היהודי בעל־הקאפוטה וחבריו.

עולם הפוך. הסצנה סימלה יפה את אשר מעוללת הגיזענות למדינת־ישראל. האנטי־שמיות משתוללת, אך האנטי־שמים הם עכשיו היהודים עצמם. המטיפים לפרעות ולגירוש העם השמי השני החי בארץ.

היססתי אם ללכת להפגנה זו. היה ברור שהיא תשרת, בעקיפין, את מטרותיו של מאיר כהנא. היא הביאה למקום את כלי־התיקשורת העולמיים. היא הפכה כינוס רל ועלוב של תנועת־שוליים למאורע לאומי ובינלאומי. כהנא עצמו שמח על ההפגנה נגדו, או לפחות העמיד פני שמח.

אין בכך חדש. גם אדולף היטלר ציין בסיפרו שהפעולות שנקטו נגדו אויביו, אנשי המחנה הדמוקרטי, אך הועילו לו.

אולם מול שיקול הגיוני זה עמד שיקול מוסרי עמוק יותר. לא סלחנו לגרמנים שעמדו מנגד, כאשר הרימה המיפלצת הנאצית את ראשה. האם ננהג כך גם אנחנו?

כאשר נעשה עוול לנגד עיניך, חובה מוסרית היא לקום ולפעול, לקום ולמחות. המחאה עצמה היא אקט מוסרי. וכל אקט מוסרי הוא גם מעשה חינוכי.

לכן הצטערתי כאשר באתי למקום ולא מצאתי שם קהל של רבבות. היו שם אלפים מעטים. ברחבה הגדולה, שהוקצתה על־ידי המישטרה להפגנה, היה מקום פנוי להרבה אלפים נוספים. אומנם, זה היה ביום־חול, כאשר רוב האנשים עובדים, וזה היה בירושלים. אך אפשר היה לקוות שיבוא לפחות ציבור המסוגל למלא מיגרש־כדורגל בינוני במישחק בינוני.

לולא התגייס הנוער של מפ"ם, שבא בהמוניו, היתה זאת הפגנה קטנה ועלובה. כל שאר הגופים והמיפלגות, שחתמו ברוב פאר על הקריאה להפגנה, ושמנהיגיהם טרחו מאוד להצטלם במקום, לא הביאו אלא כמה עשרות. גם המוני שלום עכשיו הצטמקו מאוד־מאוד.

בירכתי בליבי כל אדם שהיה שם. אך אמרתי לעצמי גם כמה דברים חמורים על הנעדרים.

המוני ישראל צפו באירוע מרחוק. כך עשו, בשעתו, גם המוני הגרמנים. ואם הם נוהגים כך כיום, כשהפעולה אינה כרוכה בסכנה, מה יעשו מחר אם — חלילה — זה יהיה מסוכן מאוד? יתכן שאחת הסיבות לאדישות נעוצה באשליה מסוכנת. הציבור רואה את אנשי־כהנא בתצלומים ובטלוויזיה, ומתרשם שזוהי חבורה מגוחכת של פסיכופאטים. ניכר על פני רבים מהם שאינם שפויים כל־כך. אזרח נורמלי שואל את עצמו: מה יכולים כאלה לעולל? הרי מקומם בבית־משוגעים!

כך חשבו גם בגרמניה. קשה להאמין בכך כיום, אולם ערב עלותם לשילטון היו היטלר ונושאי־כליו, בעיני רוב הגרמנים, דמויות נלעגות ותימהוניות. גם כאשר הצטרפו המונים לתנועה, היה קשה לגרמנים להתייחס ברצינות אל היטלר, בעל השפם המגוחך, או אל גרינג השמן, או אל גבלס הקטן והצולע. הימלר, בעל הפרצוף החלק והריק, לא נודע כלל.

אולם אלה הם האנשים שניצחו, כעבור כמה שנים בלבד, על השמדת המיליונים.

האיקס הצהוב

האלפים שהפגינו נגד כהנא ענדו סמל שהונפק להם במקום על־ידי הגוף המתקרא „אזרחים נגד גיזענות". זהו איקס גדול וגס, על רקע צהוב.

יתכן שאיש מבין האלפים לא ידע כיצד נולד הסמל הזה, ומתי. הנה הסיפור:

בסוף שנות ה־50 הקמנו ועד ציבורי לביטול המימשל הצבאי. המטרה היתה להכריח את דויד בן־גוריון לבטל את המישטר המיוחד, שחל אז על האזרחים הערביים בלבד. הם היו כפופים למושלים צבאיים שעשו בהם כאוות־נפשם. הם היוו, למעשה, מושבה קולוניאלית בתוככי ישראל עצמה.

הוועד הציבורי היה מורכב מקואליציה של כוחות, החל בקומוניסטים (מק"י דאז) וכלה בפעולה השמית. גם קבוצת אל־ארד היתה חברה בו. הוא פירסם חומר־הסברה, ניהל תעמולה בעל־פה וערך הפגנות. היו לו סניפים וחוגי־נוער.

באחת הישיבות עלה הרעיון להעניק לוועד סמל, שיביע את המסר שלו בצורה פשוטה וקליטה. הוצע ציור של שתי ידיים שלובות, אך התנגדתי לו. אני אוהב סמלים פוליטיים שכל ילד יכול לצייר אותם על קיר.

שאלתי: מה אנחנו רוצים, בעצם? אנחנו רוצים לבטל משהו. איך מבטלים? עושים איקס. יש.

איזה צבע? גם זה היה ברור. לדעתי. איננו רוצים לעשות לערבים מה שעשו לנו, היהודים, בארצות־הפזורה. הסמל של בידוד היהודים וקיפוחם בכל התקופות היה הטלאי הצהוב. הנה כי כן: איקס שחור על רקע צהוב. אין לזה כל קשר לצבעים של כהנא.

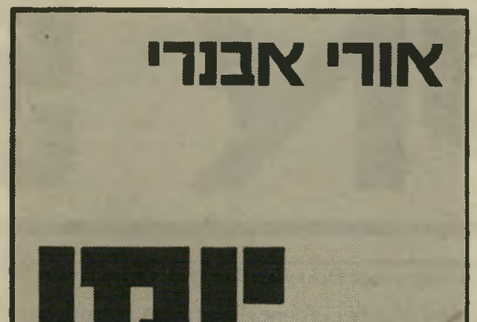
בהפגנה גדולה שערכנו בירושלים בראשית שנות ה־60 הנפקנו לכל הצועדים את סמל־האיקס על טלאים צהובים מנייר. אחר־כך הנפקנו גם סמלים ממתכת. עוד יש לי מחסן קטן של עיגולי־פח אלה.

איך הגיע סמל זה לתנועה החדשה? אני מניח שאחד מאנשי נצרת או חיפה, שהיו פעילים אז בוועד ההוא, שמר על אחד הסמלים הישנים והעביר את הרעיון לגוף החדש. זה טוב, שהרי המילחמה בגיזענות כיום היא המשך ישיר למילחמה במימשל הצבאי של אז. זה גם מזכיר שאין חדש תחת השמש — הרבה מהתורות של כהנא כיום כבר הופעלו, באיצטלה מתחסדת יותר, בימי בן־גוריון.

אשר לזכויות־היוצרים, אני מוחל עליהם.

מן הון להון

אני מכיר את חיים שיף מזה הרבה מאוד שנים. כשהכרתיו לראשונה היה בעל מלון אחד. אז התמרמר באוזניי על הפליה

וקיפוח מצד השילטונות. מישהו לא נתן לו את הכסף שהיה דרוש לו כדי להרחיב את עסקיו.

מאז פגשתיו מדי פעם בפעם, ובכל פעם התמרמר באוזניי על הפליה וקיפוח מצד השילטונות. ומהתמרמרות להתמרמרות, מכסף לכסף ומן הון להון, גדלה האימפריה שלו ממלון אחד לשמונה, פלוס כל מיני נכסים אחרים.

הוא קיבל מן הקופה הציבורית כסף, הרבה כסף, בצורה של מענקים והלוואות. הוא גם עשה את כל הטריקים האפשריים — הוסיף קומות מעל למותר, הפר צווים ופסקי־דין ובכלל התנהג כפרא־אדם.

ואת כל זה אני סולח לו, איכשהו.

מדוע? מעולם לא קיבלתי מחיים שיף אף פרוטה אחת. כאשר גרתי אצלו בבתי־המלון שלו, שילמתי עד האגורה האחרונה. מבחינת הדיעות הפוליטיות, הוא רחוק ממני כמו מיזרח ממערב. מעולם לא קיבלתי גם אף אגורה שחוקה אחת מן השילטונות עבור המיפעל שאני עומד בראשו. לא הלוואה ולא מענק, לא מיגרש ולא פטור ממס.

אם כן, מדוע לא שלחתי לעבר חיים שיף מבטים של קינאה,

סמל האיקס

כדרכם של הישראלים? מדוע איני שונא אותו, כמו רבים? מדוע איני שמח לאידו, כאשר הוא נתון בקשיים המסכנים את עצם קיומו?

אסביר זאת בקצרה:

מפני שחיים שיף השקיע את כל הכסף שקיבל, עד הפרוטה האחרונה, במיפעלים שלו. ואלה הם מיפעלים יצרניים, המעסיקים אלפי עובדים, המכניסים דולארים למשק הישראלי.

לא איכפת לי כלל אם הקים שיף את כל בתי־המלון האלה למען האגו שלו, או כדי להרגיש שהוא בעל־בעמיו, או כדי להשאיר ירושה לבנו. העיקר הוא שהקים את בתי־המלון האלה, והם עומדים על תילם. די לי להעיף מבט מבעד לחלון, כדי לראות כמה מהם.

הוא לא לקח את הכסף ושיחק בו בבורסה, כדרכם של האלבינים, חביבי הקהל והתיקשורת. אני די בטוח שהוא לא החביא אותו בשווייץ או בוואדוז. היה לו דחף שאינו־ניתן־לכיבוש להרחיב את האימפריה שלו. הוא שייך לדור המקימים.

הוא גם לא מרח את הפוליטיקאים בגריז של חנופה. הוא אמר להם מה שהוא חושב עליהם, ולרוב הוא חשב עליהם דברים רעים. אולי זה לא היה חכם. אולי כדאי לבעל־עסקים לנצור את לשונו. אבל יש לי אהדה טיבעית לאדם כזה, שאינו אוהב להתכופף.

שיף הוא טיפוס קשה. אינני בטוח שלא אמר עליי, פה ושם, שאני בן־זונה. אבל מה לעשות — אני מעריך אדם כזה על המוצר השיגרתי של החברה הישראלית החדשה.

איך לרכוש אויבים ולהצליח בשינאה

בכניסה לשטח נמל־התעופה בן־גוריון יש סוכה, ולפניה איש מישמר־הגבול.

המכוניות חולפות על פני הסוכה, והאיש מסמן להן בתנועה לאה להמשיך בדרכן. אך כאשר יש במכונית אנשים בעלי חזות ערבית, מסמן להם בעל הכומתה הירוקה לעצור ולעמוד בצד.

הערבים מצטווים לצאת כולם מן המכונית, ולעמוד בשורה. השוטרים פותחים את כל דלתות המכונית ועורכים חיפוש קפדני במיזוודות ובחבילות. האנשים נדרשים להציג תעודות.

כך זה בכל ימות השנה. הערבים עומדים בשורה בשולי הכביש, תחת כיפת־השמיים, בשמש ובגשם, ואילו המכוניות „היהודיות" חולפות על פניהם ביעף.

בכל פעם שאני מגיע לנמל־התעופה אני רואה מחזה זה. הערבים עומדים — פלאחים פשוטים עם נשותיהם וילדיהם ואנשים בלבוש מודרני מהודר. אנשים מישראל ואנשים מהשטחים הכבושים. ובכל פעם חולפת במוחי המחשבה: אין דרך טובה יותר לרכוש אויבים ולהצליח ביצירת שינאה.

לפני כמה ימים נכנסתי למלון הילטון בירושלים כדי לשתות קפה להעביר שעה בין פגישות. באותו יום נערך שם כינוס של בעלי־עסקים ערביים, שהוזמנו על־ידי השר אריאל שרון לשיחת־נפש. טרקלין המלון היה מלא וגדוש בערבים, שנחו אחרי הרצאת השר. אחד מהם, שלא הכרתיו, הזמין אותי להצטרף לשולחנו ולשתות בחברתו כוס־ויסקי.

במשך השעה שמעתי מפיו הרבה סיפורים מעניינים. המעניין ביותר נגע לנמל־התעופה.

הנה מונולוג מקוצר:

אני בן 55. אני בן כפר במשולש. ממישפחה מכובדת. כל חיי רציתי להצליח בעסקים ולהיות איש מכובד, והצלחתי. יש לי מיפעל. אני מעסיק עשרות עובדים. אני אדם מכובד במשולש. יש לי הרבה ידידים יהודיים. גם מחוץ לעסקים, ואני גא בזה.

אני נוסע שלוש־ארבע פעמים בשנה לחו"ל. בכל פעם, כשאני בא ללוד, עוצר אותי איש מישמר־הגבול ליד הכניסה לנמל־התעופה. עליי לעמוד בצד, והשוטרים פותחים את כל המיזוודות שלי. אני רואה שלא מחפשים אצל שום יהודי, וגם לא אצל שום תייר.

אחר־כך אני מגיע לבנין בית־התניבות. עורכים אצלי חיפוש. אצל האחרים, יהודים ותיירים זרים, פותחים ומחפשים, וזהו זה. אצלי מוציאים את כל הדברים מהמיזוודות ושמים אותם בצד. את המיזוודה לוקחים לאיזשהו מקום. כדי לברוק אם אין לה תחתית כפולה. החפצים שלי, גם האינטימיים ביותר, מונחים לעיני כל הבריות.

ברגע הזה אני מרגיש שאני אפס. שכל ההתקדמות שלי בחיים לא היתה בכלל. ברגע אחד לוקחים ממני את כל הכבוד.

אני יודע שיש בעיות־ביטחון. אינני נאיבי. אני חי בארץ. אבל מדוע זה צריך להיעשות כך? מדוע א־אפשר לעשות את זה בצורה מכובדת. בחדר מיוחד וסגור, שלא לעיני כל האנשים? ואם רוצים לערוך חיפוש בכניסה לנמל־התעופה, מדוע א־אפשר להקים שם מיתקן סגור?

לעיתים קרובות נמצאים הילדים שלי איתי. הם שואלים אותי: אני מבין הרבה דברים. אבל איך אני יכול להסביר להם? בבקשה, תבוא ותסביר להם אתה:

עד כאן המונולוג. מצדי אני יכול להוסיף: אם כבר עושים מה שחייב להיעשות, מדוע א־אפשר לעשות זאת בנימוס? מדוע מתייחסים לאזרחים ערביים אלה כאל תת־אדם? מדוע, למשל, א־אפשר להדפיס כרטיס נאה, בערבית, ולכתוב בו דברים בנוסח: „אזרח נכבד, אנחנו מצטערים שבגלל הבעיות הביטחוניות עלינו לנקוט אמצעי־זהירות בלתי־נעימים. אנחנו מתנצלים על כך ומקווים שבקרוב יבוא השלום שיפטור אותנו מן הצורך הזה."

את המישפט המעציב ביותר אמר לי אותו איש־עסקים לקראת סוף השיחה, אחרי הכוס השלישית שלו: „לי יש הרבה ידידים יהודים. הבן שלי אין לו אף ידיד יהודי אחד."

אתה רוצה לבקר במיתקן ראדאר חדיש בגבול הסורי?
אתה רוצה לסייר במיתקן אלקטרוני סודי? אתה רוצה
לפגוש סוכן ישראלי שחזר מן הכפור? אין בעיה. אתה יכול

להיות מרגל
ב-50 אלף $

רוצה להיות חבר־כבוד, עמית נכבד, בק־הילת־המודיעין של ישראל? משתוקק לה־כיר מקרוב את מרגליה של מדינת־היהודים? מבקש ללמוד את סודות הביון היותר כמוסים של המוסד, השב"כ וחיל־המודיעין של צה"ל? סקרן לבקר במיתקנים אלקטרוניים סודיים של השרו־תים החשאיים של ישראל?

אין כל בעיה.

אם אתה עשיר וגם נדיב, יכול תוכל גם למודיעין הישראלי.

השנור חדר גם לסודותיה של ישראל.

תמורת תרומה של 50 אלף דולר בלבד לכתובת של "המרכז ללימודים מיוחדים להנצחת חללי קהילת המודי־עין" (מ.ל.מ.) אפשר ללמוד הרבה על זרועות הביון של ישראל וגם להתוודע בדרך לא אמצעית אל מרגלים ישראלים שחזרו מן הכפור.

הכסף יענה הכל בישראל של ימינו.

שלוש זרועות הביון של ישראל — המודיעין הצבאי, המוסד, השב"כ — משתתפים בעמותה ציבורית שבראשה האלוף (מיל') מאיר עמית, שהיה ראש המוסד, במסע שנור ביז־לאומי, שנועד לגייס כספים חסרים להשלמת הבניה ולאחזקה שוטפת של מיפעל חדש ומיותר להנצחת חללים, שהוקם בגלילות, ליד רמת־השרון, על שטח יקר של חמישה דונמים, ששוויו המיסחרי — לוא הוצע בשוק החופשי לכל דורש — הוו־עתק.

exceptional offer - we invite you to join a very carfully selected group which will visit Israel in June for a special Israeli Intelligence Mission. For three days you (and your wife) will be the guests of the Israeli Intelligence community; you will have a chance to visit, to see, to meet and to discuss the authentic Israeli spy world. President Herzog, who served as Director of the Israeli Military Intelligence, will host a special dinner at his Jerusalem residence for the group.

קטע ממיכתב־השנור
מיסחור המודיעין

תיאבון גרנדיוזי

סיפור התחיל לפני כחמש שנים. על־פי גירסתם הרישמית של היוזמים, פנו מישפחות שכולות באחד מימי־הזיכרון לקצין־מודי־עין־ראשי וקושיה בפיהן: האם לא הגיעה העת שגם לחללי המודיעין יהיה מקום הנצחה, כמו לחילות אחרים?

התקנאו בצנחנים, גולני ושריון, שהקימו אנדרטות — להבדיל ממיפעלים — באתרים שונים במרחבי ישראל.

ראשי קהילת המודיעין — בעיקר מהמי־לואים — לא נותרו אטומים להצעה. המתינו רק להזדמנות ראשונה נאותה כדי שיוכלו לקשט עצמם בתוארים חדשים, לשבת על כיסאות מכובדים.

הוקמה עמותה ציבורית, וכמצופה מונה מאיר עמית להיות היושב־ראש שלה. נבחרו ועדות "ציבוריות" ובראשן הועמדו אישים מוכרים, כמו חיים הרצוג (לפני שנכחר לנשיא המדינה), אהרון יריב (שהיה ראש אמ"ן), עורך־הדין הר"ר יהושע רוטנשטרייך (נשיא מועצת העיתונות), ורבים אחרים בעלי שמות נוצצים.

מאיר עמית העמיד את מקורבו, ישעיהו ("שייקה") רליות, בעבר איש־מינהל בכיר במוסד, כמנכ"ל מ.ל.מ. איש מודיעין שני, סגן־אלוף (מיל') יהודה פרידמן, מאמ"ן, נבחר לתפקיד מנהל אתר־ההנצחה — היחיד בשלב זה המקבל מש־כורת חודשית.

המרכז פועל מיוני 1985. יש בו חמישה אגפים עיקריים: הלבירינת, או בעברית "מבוך" ההנצחה, שבו חקוקים על לוחות אבן־שיש בהירים שמות הנופלים, אמפיתיאטרון ובו 1,200 מושבים ולידו אתר־הזיכרון, אודיטוריום של 120 מושבים, בניין־מינהלה שבו מישרדים וחדרי־דיונים, סיפריה (בבניה), שבה יהיה מרכז למידע ממוחשב.

לשון אחר: עוד מיתקן של צה"ל בלבוש אזרחי.

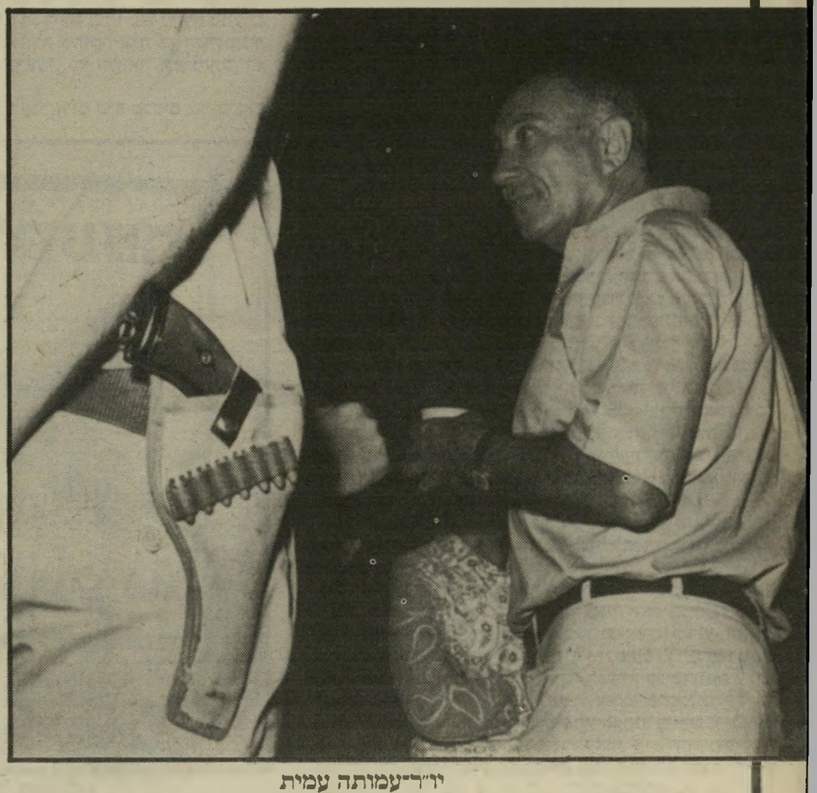
עד כה הסתכמו ההוצאות בבניית הפרוייקט, שטרם הושלם, בשני מיליון דולר. היוזמים טוענים כי רובין על המיפעל חוב מעיק של 300 אלף דולר, אך אין גם כספים לניהול שוטף, שהוצי־אותיו השנתיות נאמדות בשלב הקיים ב־100 אלף דולר.

המארגנים, שתיאבונם גרנדיוזי במציאות ה־ישראלית, אומרים כי דרושים עד 150 אלף דולר להשלמת הבניה בשלב זה, לרבות בניית הסיפריה המודרנית והקמת "היכל קטן לנופלים" דמוי־מיקדש, שבו תוקצה מגירה לכל נופל. כדי ש־מישפחתו תוכל לנצור בתוכה את סודות יקירה. עלות "המיקדש" נאמדת ב־50 עד 60 אלף דולר.

כדי להשלים את החסר — כמה מאות אלפים דולארים לבניה ולאחזקה — הוכנה רשימה של "ידידים" שיתי־בקשו לתרום באורח שנתי קבוע 1,000 עד 3,000 דולר לתקציב השוטף, אך אין פוסחים גם על הממשלה, שתתבקש — כרגיל בישראל — להרים את חלקה מקופתה הריקה. אומנם עד כה "לא תרמה" הממשלה, אך "אנו זכאים לקבל," בהדגשו של המנכ"ל, שייקה רליות.

הכוונה להשיג דרך תרומות של "ידידים" 60% עד 70% מההון הדרוש לבניה ולאחזקה, ואת היתרה להשיג דרך מישרד־הביטחון, הנדרש ללא הרף לצמצם את תקציבו. בשלב זה אין כוונה לגבות תשלומים תמורת השימוש במיתקני המרכז, אך כמקובל בישראל, לא יחוק היום ובשל מחנק תקציבי, שבוודאי יפקוד גם את מ.ל.מ., לא יבחלו המארגנים גם מהשכרת אולמות ומיתקנים כמעט לכל דורש, אולי אפילו לטקסי נשואין ובלבד — בוודאי בהתאם לת־קנות שייקבעו — שהחוגים ישתייכו לקהילת המודיעין ויביעו נכונות להרים את תרומתם לאחזקת האתר.

שלוש זרועות המודיעין מגלות "רצון טוב", כדיברי המנכ"ל רליות, אך לא מעבר לכך. כל זרוע החלה באירגון טיקסי־השבעה לאנשיה. גם חיל־המודיעין רוצה בראווה, כאותם טקסים

יו"ר־עמותה עמית
מגלומניה ישראלית

בונבוניירה ל־361 חללים

בעת שביקרתי באתר־ההנצחה של מ.ל.מ. היו חקוקים בלוחות ה„מבוך" 361 שמות חללים. כדי להדוף לחצים צפויים, קבעו המארגנים קריטריונים ונוהלים מי זכאי להנצחה על קירות האבן־שיש הבהירים והדהויים, ומי אינו זכאי לאותו

איש־מודיעין הראל
יש סנטימנטים

כבוד מפוקפק. לבסוף אימצו את ההוראות הקיימות במישרד־הביטחון: כל מי שנפל במהלך שרותו, אם בשדה־הקרב אם בכל דרך טיבעית, זכאי בהנצחה.

ומי אינו זכאי לכבוד? – שאלתי את סגן־אלוף (מיל') יהודה פרידמן, מנהל האתר, ואת שייקה דליות, מנכ"ל מ.ל.מ.?

„לדוגמה, אם מישהו מחיל־המודיעין נענש בבית־משפט בגין מעשיו הפליליים, כמו גניבת תלושי־דלק – איש כזה אינו זכאי להנצחה בלוחות הלבירינת. גם אם הוא נפל בשליחות המודיעין."

ויש גם תוספת: „לא כל מי שזכאי בהנצחה שמו יחוקק, מטעמים מובנים."

עוד השנה יפרסם מ.ל.מ. „לוח מיוחד" לזכר החללים שאת שמותיהם אי־אפשר לפרסם מטעמי סודיות. היועץ בתחום רגיש זה הוא הסופר ס' יזהר.

כל זרוע מודיעינית מרכזת אצלה את שמות החללים הראויים להנצחה ומעבירה אותם למ.ל.מ. לשם חקיקה על האבן.

„לא יהיה כאן עוד בית־עלמין," ממהרים הדוברים להרגיע. „כאן יהיה מרכז־לימודים וערבי־זיכרון, התכנסויות והשתלמויות. כאן מתכנסת קהילת המודיעין באמפי־תיאטרון הפתוח כדי לשיר שירי־מולדת מכובדים, לא שירי רוק, תוך מבט אל שמות המונצחים."

בשל מחסור במשאבים, וכנראה גם בתורמים, הודה המנכ"ל דליות להפסיק את המשך הבניה, כאשר נותרו להשלמה הסיפריה ו„מיקדש" הנופלים. „אנו מקימים בונבוניירה, אחרת לא הייתי פה," מצטדק בלשון אפולוגטית שייקה דליות, תוך הכחשה כאילו המוסד והשב"כ אינם משתפים פעולה עם המרכז. „כולם משתפים פעולה; אחד יותר, אחד פחות. בכל ועדה משתתפים נציגים משלוש זרועות־הביון."

כך או אחרת, עובדה לא נעימה ליוזמים: איסר הראל, הכוהן הגדול של הביון הישראלי, שהיה ראש הש"ב והמוסד, השיב כך על שאלותיי: „איני קשור לזה. לא נועצו בי

מנצחת הדם קדמי
יש טרגדיות

כאשר החליטו על הקמת המרכז. יש לי דעות אחרות בקשר להנצחת שמות החללים. בעיקר בשל קשיי־אחזקה. לא ביקרתי שם ואיני יודע את מי מנציחים. בסופו של דבר, מקורות התרומות בעולם אינם בלתי־נידלים. זה נכון לגבי מוסיאונים ומוסדות־תרבות."

תשובותיו של איסר הראל היו גלויות ומפתיעות, העידו על שינאה תהומית הקיימת, כנראה, בין היו"ר מאיר עמית לבין איסר הראל, או להיפך.

כך רשמתי מפיו של הממונה לשעבר על שרותי הביטחון והמוסד: „לא הייתי בסוד הרעיון. האנשים האלה, שטיפלו ויזמו, חושבים שהיוזמה שלהם היתה ברוכה. הרעיון נולד אצלם לפני שחשבו שיש צורך לקיים התייעצות גם עם אחרים ולהזמין אותם להתייעצות לפני מעשה. אילו שאלו אותי אם יש צורך במיפעל כזה, הייתי משיב כי הוא אינו לטעמי. הייתי אומר לא. זה לא עניין של מחלקת ביטי לבינם.

„תחושתי: ברגע שנודע לי שהולכים על כך, הייתי בחוץ. יש גופים ואנשים שהמיפעל הזה יקר ללבם, כמו מישפחות עולי־הנורדום במצריים. השאלה היא אם מיפעל כזה אינו נמהל יותר מדי במים. אין לפגוע ברגישותיהם של אותם אנשים שהדבר יקר להם, זה ברור. אך דבר אחד הוא איך עושים מיפעל־הנצחה כזה ואיך גם מרחיבים אותו. יש לחצים ואין מנוס מהם.

„הבאת לפניי את הדוגמה, שלא ידעתי, על הנצחת הדס קדמי, אירית פורטוגזי ואלי כהן. ברור לי עכשיו מה יהיה, בסופו של דבר, אופיו של מיפעל ההנצחה הזה. יש לחצים מקרובים הקשורים בטרגדיות. יש סנטימנטים. מישהו רצה לחפש אחיזה. זה ברור לי, בעיקר הסנטימנט.

„מאיר עמית לא פנה אליי אישית, אך אחרים פנו אחרי שנולדה היוזמה העקרונית. כאשר היתה תוכנית, מינו אחרים ואני הייתי בחוץ. שאל אותם למה החליטו על זה בלעדיי. היו לי הסתייגויות מעצם העניין. איסוף כספים מתלווה בגועל־נפש, בלחצים. כשצריכים כספים, פונים לצד האנוכי של האדם.

„אני קצת במצוקה. איני אוהב למתוח ביקורת. לולא פנית אליי בשאלות, לא הייתי משמיע דברים אלה. אתה, בעיתונאי, תפקידך לכתוב על כך."

„מכנה משותף די גדול!"

הרון יריב, שהיה ראש אמ"ן והעומד היום בראש המרכז למחקרים אסטראטגיים באוניברסיטת תל־אביב, שהוחלף לאחרונה לבקשתו מתפקידו כיו"ר ועדת התוכן של מ.ל.מ. הגיב כי מישפחות שכולות „לחצו" על הקמת המיפעל. „לכולם יש הנצחה וכמעט לכל עוצבה יש אנדרטה." הוא גילה כי מישרד־הביטחון הוא שהיקצה את הקרקע חינם, והיוזמים גייסו עד כה 700 עד 800 אלף דולר. גם מישרד־הביטחון – בניגוד למה שאמר לי המנכ"ל דליות – „הקציב למיפעל סכום קטן להנצחה."

„אומנם יש בעיה," הודה יריב, „בשאלת הנצחת השמות, כמו אלי כהן לצד הדס קדמי או אירית פורטוגזי. „צריך מכנה משותף די גדול – גם אלי כהן גם הדס קדמי."

אבל איסר הראל מתנגד. מדגיש כי מיפעל הנצחה כזה אינו לטעמו. והוא אינו היחיד בהתנגדותו למיפעל?

יריב: „מספיק שיהיה כתוב כי מאיר עמית הוא היו"ר..."

עלה־תאנה למיפעל־הראווה

יקשתי לקיים שיחה שניה עם המנכ"ל דליות, שהבטיח להשיב לי בה על

איש־מודיעין יריב
יש בעיות

קושיות שלא ידע לענות עליהן בשיחתנו הראשונה. בינתיים, בין השיחה הראשונה למועד קיומה של השיחה השניה, שוחחתי עם בכירים בשלוש הזרועות, שבוודאי מיהרו לדווח עליהן לאחראים. התוצאה לא איחרה לבוא – ערב פגישתי השניה עם דליות התקשר אליי המנכ"ל ואמר: „הוועדה הציבורית, שבראשה עמית, קבעה שעד אשר לא יקבעו את מדיניות הפירסום של המרכז, אמנע מלשוחח עם עיתונאים."

אבל אתמול קבענו את הפגישה השניה, ואז לא העלית כלל הסתייגות כזאת?

דליות: „שאלותיך הן מהסוג של תחקיר יותר מאשר מהות."

חקירה עיתונאית היא בעיני ראשי מ.ל.מ. חטא שיש להיזהר ממנו.

דליות ביקש שאמתין עד בערך מחצית מארס. אולי במועד זה „נערוך מסיבת־עיתונאים."

מסיבת־עיתונאים מטעם.

הפגישה עם המנכ"ל דליות בוטלה.

גם עם היו"ר מאיר עמית לא יכולתי לשוחח. הוא שוהה בחו"ל (שווייץ) כבר כמה שבועות, ויחלפו עוד כמה שבועות עד שישוב לישראל.

אולי יביא היו"ר בציקלונו ממון חדש להשלמת „המרכז ללימודים מיוחדים להנצחת חללי קהילת המודיעין" – שם מנפח, חסר־כיסוי, עלה־תאנה למיפעל־ראווה ש־כל־כולו מאיר עמית, גנרל בדימוס רודף שררה וכבוד.

הנערכים לטירוני השריון לרגלי מצדה, או לצנחנים ליד הכותל המערבי.

בשנה האחרונה, מאז הופעל האתר ביולי 1985, נערכו כ־120 אירועים הקשורים בקהילת המודיעין. במיסגרת „הרצה" של מ.ל.מ. מבקשים להחזיק „חי" מיפעל דומם על־ידי פעילויות שוטפות. במהירות מפתיעה היה מ.ל.מ. לעוד מיתקן צה"לי לכל דבר, מה גם שהוא נמצא בשכנות צמודה לבסיסים אחרים של צה"ל, כמו פו"ם, המיכללה ומוסדות לימוד אחרים. בתום שנה לפעילות המרכז ייקבע מי רשאי לבוא בשעריו למיפגשים, חכירת אולמות, ביקור בסיפריה וכיוצא באלה.

הונאה מכוערת

ד"ר מאיר עמית, שמצא עוד כיסא להתגדר בו, הריץ מיכתבים לתורמים בכוח בארצות־הברית ובבריטניה, בקנדה, צרפת ובגרמניה. הוא מרגיש בפנייתו כי את התרומות אפשר לנכות ממס. התורמים בכוח מתבקשים לצורך הקלה זאת להעביר את כספם למוסד בשם הקרן לחינוך גבוה. המוכרת לצורכי הניכויים על־ידי ממשלות ארצות־הברית ובריטניה. בארצות אחרות כתובות שונות ברוח דומה.

באחת מאיגרותיו הנרגשות כותב מאיר עמית: „קהילת המודיעין הישראלית, כלומר המודיעין הצבאי, המוסד, הש"ב, החליטה להקים מיפעל הנצחה למאות החיילים האלמונים שמתו בפעולה ב־37 השנים האחרונות."

יש כאן הונאה מכוערת.

מעט מאוד חיילים אלמונים מקהילת המודיעין מתו בפעולה ממשית בישראל או בניכר, מאז קמה ישראל, בשלי־חות מודיעין זו או אחרת. כדי להצדיק את הקמת המרכז המנופח והנמלץ — גם היקר — לא היה מנוס מאשר קבלת החלטה על הנצחת שמותיהם של מאות חללים באותו לבירינת — „מבוך" — שמתו בכל דרך שהיא טיבעית או אחרת, בעת שרות באחת משלוש הזרועות. אין כל התייחסות לסוג השרות או המוות להצדקת הנצחת שם החלל, אך רובם ככולם אינם אלמונים כלל ועיקר, ורובם שירתו בחיל־המודיעין הצבאי.

מי זכאי להיות מונצח ב„מבוך"?

נקבע: כל מי שמת בעת שרותו בחיל־המודיעין, המוסד, השב"כ. אנשי־מילואים מאותן זרועות, או פנסיונרים, אינם מונצחים. גם שמות תורמים, או מישפחות החללים, לא היו חקוקים על לוחות ה„מבוך". כל זרוע מספקת את שמות חלליה לצורכי ההנצחה, מלבד אותם בודדים, שמחליטים כי אין לחושפם גם אחרי מותם.

כך, בשל הרחבה נדיבה של כללי ההנצחה, חקוקים זה לצד זה בלוחות־קיר נפרדים חללים כמו אלי כהן, המרגל הנודע שנפל בשליחות המוסד בסוריה, הדס קדמי, החיילת שנחטפה ונרצחה בידי אלמונים שטרם נלכדו, או אירית פורטוגזי שנהרגה מבדורי חיילי צה"ל, שהשתלטו על אוטובוס „אגד" בדרך לאשקלון, שנחטף בידי כמה נערים מעזה. הדס קדמי ואירית פורטוגזי זכאיות

(המשך בעמוד 20)

סמלי המוסד, השב"כ ואמ"ן (בפירסום המרכז)
מוגזם. מנופח ומיותר

חדר תצוגה זיוה תלם – דוד המלך 10, הרצליה פיתוח

זיוה תלם

מזמינה אותך לראות את הקולקציה החדשה של בגדי העור בעיצובה.
על בגדי העור של זיוה תלם, נאמר:

„אופנתיים, ייחודיים ומעשיים. ממש חלום...
מבחר דגמים בלעדי בכל הגוונים והגדלים."

אין צורך במכירה מיוחדת, המחירים תמיד הוגנים.
והעיקר, זיוה תלם מתאימה לך אישית את הדגם ובהתאם לאישיותך, לגוונים ולמידותיך!

בואי לבקר ביום שישי או שבת.
שישי 21.2.86, שבת 22.2.86 בשעות 19–16, 14–10.
אם ברצונך לבוא באחד מימי השבוע, אנא התקשרי לטלפון 052-72976 וקבעי מועד.

כמו־כן תמצאי בחדר־התצוגה: **בגדים ליום ולערב** M/N
★ **חד־פעמי: ג'קטים מבריקט סיני אמיתי**
★ **מבחר עצום של חגורות, תיקים ואביזרים**

צוות לענין

הם: בתיה – צרויה – מישל
מעצבי שיער מבית האולפנה של
סמי זלצר

עכשיו: בסטודיו החדש שלהם:
LA-COUPE
רח' ארלוזורוב 34 תל־אביב
טל. 235137

מניקור־פדיקור ע"י **מרים**

נא לראות את כתובת אישית

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 6-5-790114 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

טרטל אותה

בימים אלה מופיע טיזר חדש בעיתונות ובשלטי חוצות טרטל אותה! אתם בוודאי שואלים מה זה טרטל אותה. בפרסום פרנקו את דן מסרו שבקרוב מאד תוצף המדינה בסיסמא „טרטל אותה!", שהיא הפתיחה למסע פרסום גדול ל־... ומקווים שתהיה מאותן מילים חדשות שנכנסות לסלנג והופכות לחלק מהשפה. הלשונאית של רשות השידור אומרת ש„טרטל" זה לא עברית, אז עכשיו צריך רק לחכות ובנתיים תתחילו ל־טרטל.

טרטל אותה

להיות מרגל

(המשך מעמוד 19)

להנצחה רק בשל העובדה ששיתיון שירתו בחיל־המודיעין בעת ששירת בחיל־המודיעין, במוסד או בשב"כ — שק"מיסט, שוטר גדודי, פקיד, נהג, מכונאי או להבדיל מרגל — יש להוציא שני מיליון דולארים (בשלב ראשון) על בניית „המרכז ללימודים מיוחדים להנצחת חללי קהילת המודיעין", שאחוקתו השנתית השוטפת (בשלב ראשון) נאמדת בהוצאה של 100 אלף דולר, שמקורותיה עדיין עלומים?

מגלומניה ישראלית — שיגעון גדלות של מאיר עמית רשות?. למה נוהים אחריו? מי צריך מונומנטים כאלה בישראל, שבה מפוזרים לאורכה ולרוחבה עשרות בתי־עלמין צבאיים מטופחים ושקטים, שבהם אין אפליה בין חייל לחייל ובין חיל לחיל?

דרך חריגה

ב מיכתביו אל התורמים בכוח מציין מאיר עמית כי את שמו־תיהם וכתובתם קיבל מהאלוף (מיל') נשיא בירושלים לארוחה חגיגית.

בסיפא באה הבקשה לשנור: „אנו מצפים לתרומה מיוחדת ממך למטרה זו, של לפחות 50 אלף דולר."

מאיר עמית מזהיר את התורם־בכוח בלשון חלקלקה, כי מיספר האורחים „שאנו יכולים" לקבל לאותה מטרה „מוגבל מאוד". „אצטער מאוד לסרב לבקשתך להשתתפות כאשר הרשימת תינעל."

כדי להשיג את מיליון הדולארים החסרים הורכבה „נבחרת" של 20 תורמים בכוח.

מועד הביקור בישראל — התמורה על התרומה — נקבע ל־19, 20 ו־21 ביוני 1984. התוכנית היתה מאלפת:

● הרצאה מפי אהרון יריב, האלוף (מיל') של אמ"ן, על המצב הגיאו־פוליטי במיזרח התיכון.

● ביקור ברמת־הגולן במיתקן רא־דאר חדיש וסודי, הפועל לטווחים ארו־כים, שפותח לאחרונה בשביל המודי־עין.

● ארוחה חגיגית עם העומדים ב־ראש שלוש זרועות הביזון, והרצאה מפי ראש אמ"ן על קהילת המודיעין של ישראל.

● ביקורים במיתקנים אלקטרוני־ים סודיים.

● **ה־21 ביוני נשמר לשיא הביקור: הרצאה לפני הצהריים על „קהילת המודיעין הישרא־**

איש־מודיעין גזית (עם אליזבט טיילור)
אחוות־לוחמים

לית וקשריה עם קהילות יהו־דיות בחו"ל" (ג'ונתן פולארד?); הצגה שבמרכזה שני אירועים סודיים, שבהם היו מעורבים ה־שרותים החשאיים של ישראל; דיווח על הפצצת הכור הגרעי־ני העיראקי והשמדתו, ופרשת לבידת אדולף אייכמן. והנעי־לה: פגישה עם סוכן ישראלי שחזר מן הכפור.

בזרועות־הביון של ישראל יש המת־נגדים בדרך נמרצת ובתקיפות למיפ־עלו הראוותני והבומבסטי של מאיר עמית. הם מפגינים אי־שיתוף פעולה. הם מותחים ביקורת על הנצחת שמות חללים, שמתו גם ממוות טיבעי בעת שירותם, ומזהירים מחשיפת אחרים, שחייבים להישאר אלמונים לעד. ה־מיפעל — הם מעירים — מוגזם, מנר־פח ומיותר. „שיגעון הגדלות ורדיפה אחרי פירסומת תמיד היו בעוכריו של מאיר עמית," הם מדגישים.

המקורות גילו כי המוסד והשב"כ דחו פניות לתרומות. אנשים מרכזיים במוסדות אלה „סולדים" מן המיסחור האופף את מ.ל.מ. בניצוחו של היו"ד עמית. „בשביל תרומה אפשר לרכוש מעמד בקהילת המודיעין וללמוד את סודותיה."

המארגנים מוכנים להסתפק גם בת־רומות „שיגרתיות", כלשונם. ה„צני־עות" מתבטאת בתרומות בסדר גודל של 5,000, 10,000 ו־20,000 דולר, לנוחותם של אותם „אביונים", שידם אינה משגת תרומה של 50 אלף דולר, כדי להימנות עם המיוחסים. לאלה יע־ניקו תעודות־הוקרה של ארד, כסף וזהב, וגם מיכתבי־תודה ומגילות־כבוד.

המיסחור הסיטוני מניב הרבה „יקי־רים" לקהילת המודיעין הישראלית.

שלמה גזית, שהתרימם לאוניברסיטת בן־גוריון בבאר־שבע, כשהיה נשיאה. עתה, ללא קבלת הסכמתם מראש, הוא „העביר" את רשימת התורמים ליוזמי מ.ל.מ. בבחינת „אחוות לוחמים" רחמ־נא ליצלן; יד רוחצת יד של שני אלו־פים ברימוס של זרועות מודיעין.

שלמה גזית, שהיה ראש אמ"ן, הוא היום מנכ"ל הסוכנות היהודית.

מאיר עמית, שאין לו ג'וב מוגדר, הוא יו"ר (בהתנדבות) של מ.ל.מ. הוא מעריך, במיכתביו אל התורמים בכוח, את ההוצאות הכרוכות בבניית הפרויי־קט בשני מיליון דולר. „ידידים וחב־רים" של קהילת המודיעין בישראל „ככר תרמו" 800 אלף דולר, לדבריו.

לסני בשנה כתב עמית כי להשלמת המיפעל דרושים עוד מיליון דולר. „בהיסוס רב," כלי־שונו, הוחלט להתרים חברים בחו"ל להשלמת החסר בדרך חריגה, מיוחדת וגם מפתה: לתורם־בכוח מציעים להצטרף לקבוצה אליטית (שנבחרה על פי טעמו של היו"ר עמית), מ־סולתו ושמנו של ציבור התו־רמים־בכוח למיפעל המוקם, ש־נבחרה, בקפידה רבה, לבקר ב־ישראל ביוני 1984 „למשימה מודיעינית מיוחדת".

בשלושה ימי הביקור המוצע יהיו התורם (וגם רעייתו) אור־חים מכובדים ורצויים בקהילת המודיעין. תהיה לו הזדמנות ל־בקר, לראות, להיפגש ולשוחח עם אותם „חיילים אלמונים" של ישראל, הקשורים בעולם הרי־גול של המדינה היהודית הג־אה.

הנשיא חיים הרצוג, שהיה ראש אמ"ן, יארח את המיוחסים במשכן ה־

חוסר־אובייקטיביות

התברר לי סופית שהאדם הוא לא עץ־השדה ולא בטיח. האדם הוא סתם יצור מלא שינאות ואהבות ורוע־לב וטוב־לב וחשבונות אינטרסנטיים וחוסר־ספונטניות ועוד תכונות מוזרות שאצל אחרים הן חסרונות ואצל עצמך הן תכונות אנושיות.

הנה אתמול אני הולכת לי ברחוב שלי ובמידרכה ממול הולך איש. נראה איש בסדר, אינטליגנטי, מחונך, כמעט מכובד, שיער־שיבה, ארשת־פנים די נעימה. עוד לפני שזיהיתי שהוא חבר־כנסת, ידעתי שהוא לא סתם ארחי־פרחי.

עוד אני הולכת וחושבת לעצמי מה לחבר־כנסת מכובד ברחוב הבלתי־מכובד שלי, והנה מוּעָף האיש משהו לבן שהיה לו ביד (נייר גדול או קופסת סיגריות) משליך אותו לרחוב, בלי בושה וממשיך ללכת.

מייד החלטתי לעבור את הכביש למידרכה שלו, להרים את מה שהוא זרק ולרוץ אחריו, אבל בדיוק אז ניגשה אליי שכנה והתחילה לדבר אליי.

תשאלו מה מגעיל פה?

קודם כל, זה די מגעיל מזה זו אני. ברור לי שאילו חבר־הכנסת הזה היה רוני מילוא, למשל, או אברהם שפירא, תיכף הייתי כותבת את שמו בעיתון כדי שיתבייש קצת. אבל חבר־הכנסת הזה הוא אחד שבאופן יחסי (לפי דעתי) הוא בסדר, והייתי רוצה לראות עוד כמה כמוהו בכנסת ויכול להיות בכלל שהקופסה או הנייר נפלו לו לא בכוונה ואולי עד עכשיו הוא מצטער על שלא הרים את הדבר מהמידרכה וליכלך רחוב ובגלל זה אני לא כותבת את שמו בעיתון, כדי שלא יתבייש.

אני יודעת שחוסר־האובייקטיביות שלי הפעם הוא מתועב ממש, אבל כידוע, האדם הוא לא עץ־השדה, אלא אתם יודעים מה.

במקום סתם קניידלך

המסורות האלה שיודעות לתכנן כך שספר־הבישול שלהן למאכלי־חג הפסח יראה אור חודש וחצי לפני הפסח, עושות לי ריגשי־נחיתות, אשמה ו... טוב, לא חשוב.

אחת כזאת היא חווה נתן, שסיפרה ספר־הבישול לחג־הפסח. יצא לאור בימים אלה בהוצאת זמורה־ביתן.

מי שהמיצווה היחידה שהוא מקיים בפסח היא מצוות אכילת קניידלך וצלי וליפתן תפוחי־עץ, לא יזדקק לספר הזה. אבל מי שחפצה נפשו לשמור על כשרות במשך שמונה ימים וגם לא להשתעמם, טוב יעשה אם יקנה את הספר לאשתו.

פרק אחד מתוך הספר מוקדש למינהגי החג ומאכליו בנוסח יהודי תימן, יהודי איטליה, ספרד ואשכנז ושאר הספר מתכונים.

יש פרקים שלדעתי אינם נוגעים במיוחד לפסח, כגון הפרק על הסלטים, המרקים והמתאבנים, אבל אולי הכוונה היא שבשעת הכנת ארוחות הפסח, לא תזדקקי לספר נוסף. הצילומים המהיבים ביופים של הגדות־פסח ישנות הופכות את הספר מעוד ספר־בישול למתנה מהודרת.

אגב, הספר הזה הזכיר לי שאר־טו־טו פסח, והילדים יוצאים ל־21 ימי חופש. התחילו בחיפושים אחר מציאת סידור לילדים. אני אמרתי לכם.

דע בפני מה אתה עומד

צרות גדולות של ילדים קטנים. סיפורים ושירים בביצוע טליה פרל, חברת הד־ארצי. מחיר — 8.5 ש"ח.

מיבחר קטן מסיפרות־הילדים הישראלית, כשהרגש בבחירה הוא על עצבות, דיכאון, צער, כאב, בושה ושאר שמחות.

הסיפורים והשירים של מרים ילן־שטקליס, עודד בורלא, יונתן גפן, דבורה עומר, יהודה אטלס ואחרים, מוכרים ויפים, ואילו לא היו עטופים בעטיפה של פסיכולוגיה חינוכית, אפשר היה ליהנות מהם. אני מודעת לעובדה שהיום זה מאוד באופנה להיות אומלל ובעייתי וסובל, אבל יכול להיות שאם לא נספר את זה לילדים שלנו, הם לא ידעו וימשיכו להיות ילדים.

אגב, לתקליט מצורף דף הנקרא „דף צרות לצביעה", שהוא מיבחר פרצופי ילדים אומללים, במצבים שונים, לילדים שלא הצליחו להבין את המסר משמיעה בלבד.

לולא המנגינות היפות, הייתי נכנסת לדיכאון. ואולי זו הכוונה? אולי?

הקינאה והשפתיים

כמו כולם, אני מעריצה אנשים שיכולים לעשות מה שאני אינני יכולה. מוסיקאים דגולים, אסטרונאוטים, מנתחי־מוח, דוגמניות־

מראה מרגש לשפה התחתונה

צמרת צרפתיות, מרגלים מתוחכמים, בלרינות בבולשוי־בלט וכמובן, נשות יחסי־ציבור.

לגמרי ברור לי שרק גאון מושלם יכול לכתוב כך:

אולטימה II של רבלון הוציאה לשוק בימים אלה, שפתון חדיש — גולת־הכותרת של מחקרי קוסמטיקה אחרונים בתחום טיפול ואיפור השפתיים...

השפתון החדש של אולטימה II הוא נדבך נוסף בסדרת הטיפוח ADVANCED FOR-MULA שהיא סידרה אנטיאלרגית, המבוססת על מרכיבים טיבעיים... הבשורה בשפתון החדש היא העובדה כי יתרונות התכשיר בתחום „אחזקה" אינם פוגמים ביציבות החומר ועמידותו וצבע השפתון נשאר זמן ממושך על השפתיים ומשמר מראה שפתיים מלא, רענן ועשיר, וכו'.

אחרי כל זה, שיעור בצביעת שפתיים. למשל, כיצד לעשות מראה של שפה עליונה מלאה ורכה, כיצד יוצרים מראה מרגש בשפה התחתונה ועוד ועוד, ויש, כמובן, גם תרשימים להבנת הנקרא.

מי שיודע לכתוב ככה, מגיע לו שיקנו את השפתונים שלו, בחיי.

המלך מת – יחי המלך החדש

המלך מת — יחי המלך החדש!

בפרדס־כ"ק, שממול ק"ק בני־ברק, עומר לו (אולי שוכב) רחוב ד' בן־גוריון. לפני כמה ימים עבר שם צלם המערכת שלנו, ציון צפריר, וראה שמישהו שם פס על בן־גוריון. ציון, שהוא אזרח סוג א', לא התעצל וטילפן לעיריה כדי להודיע להם על הבושה ולבקש שיבוא מישהו ויוריד את הפס מראש ממשלתנו הראשון.

מה רבה היתה פליאתו של האזרח צפריר כאשר מזכירת דובר העיריה הסבירה לו שהפס על בן־גוריון אינו סתם פס, אלא ביטול של ממש. רחוב ד' בן־גוריון בוטל ומעכשיו קוראים לו רחוב הבאבא סאלי אבוחצירא, רק שהשלט של המלך החדש עדיין לא הוכן.

איפה ראיתי דבר כזה? נרמה לי שבאיראן. שם שרפו את תמונת השאה ומייד תלו במקומה את תמונתו של חומייני. דומה, לא?

אגב, מעניין אותי מה אומר על הסיפור הזה שכנו של בן־גוריון, הרב י' פתאייה. בטח מת מפחד שגם אותו ימחקו בקרוב, לטובת הבאבא ברוך, למשל, או המכשפה ממושב דובב.

מה שהכי נורא זה שככה הם ימשיכו — אם לא יעצרו אותם.

לך תדע מי צודק

במבט לחדשות ביום 11.2.86 הודיעה הקריינית אורלי יניב שאחוז המובטלים בארץ ירד בשלושת החודשים האחרונים מ־115 אלף ל־100 אלף מובטלים.

שלוש דקות אחרי החדשות שודרה שיקופית המוריעה על תוכנית הטלוויזיה יש שאלות. הנושא יהיה, נאמר בשיקופית, החרפת האבטלה בישראל.

האם לא כדאי שאורלי יניב ושימעון טסלר יישבו כמה דקות ביחד במיזנון הטלוויזיה, ויתאמו ביניהם את העוברות?

החזר חוב

מתכון העוגה הנהדרת הזאת שייך לאמנון אריאלי (שעליו כתבתי בשבוע שעבר), אלא שמפאת חוסר מקום במדור של השבוע שעבר, הוא הועבר, למרור המכובד הזה. 20 דקות עבודה בשביל עוגה טעימה, נראה לי ממש חינם.

עוגת גבינה ללא אפיה

המיצרכים: 1 שקית ג'לטין (14 גרם), 3 חבילות גבינת 9%, כוס סוכר, שקית שמנת מתוקה, 2 ביצים, חבילה וחצי ביסקוטים.

ההכנה: מערבבים את הג'לטין בחצי כוס מים רותחים ומשאירים להתקרר.

מקציפים את השמנת בתוספת 2 כפות סוכר וטיפת ויסקי או ברנדי.

בכלי שני מערבבים את הגבינה + הסוכר + הביצים ומוסיפים לאט לאט את הג'לטין המומס. מוסיפים לתערובת הזו, בעירבוב איטי, את השמנת המוקצפת.

מרטיבים את הביסקוטים אחד־אחד בחלב (רצוי עם קצת רום או ליקר), ומרפדים תבנית מרובעת די גדולה. שופכים מחצית התערובת על הביסקוטים ומרפדים בשיכבה שניה ומכסים אותה בשארית התערובת.

מאחסנים במקרר כמה שעות לפני האכילה.

כמעט כולם היו ב"בית צבי" ★ כלה שהיא גם רקדנית מיקצועית ★ חתונה אחרי תישעה חודשים

חתונה מאוחרת

רותי ואבי דיין לא התחתנו השבוע, גם לא לפני שבועיים. הם התחתנו כמאי לפני תישעה חודשים. אבל זה היה בקנדה הרחוקה, מולדתה הישנה של רותי.

לכן, בשביל החברה, עשה להם ידידם הטוב **יסי גאי**, בעל קפה אל

דני גרנות זמר וגם בעל אולפן וקלטות חזר מסיבוב הופעות בחו"ל.

נגה המחודש, מסיבה נוספת, וקרא לזה „חתונה".

אבי, שהיה בעבר צלם ואיש־יחסי־ציבור, הזמין ידידים וזמרים רבים, שאיתם עבד. הם באו, וחלק מהם אפילו פצחו בזמר. בין הזמרים היו **ניסים גרמה**, ממלכת זמרי־הקאסטות, **גבי שושן**, שחזר לארץ לאחר היעדרות ממושכת, **דני גרנות**, **אביבה פז**, הרקדנית־שחקנית, וגם **יוסלה מירימוביץ**.

אביבה פז הרקדנית־שחקנית שבאה למסיבה בחברת ידי־דה מאמן־הכדורגל יוסלה מירימוביץ, מדגימה לפני הזוג הטרי, רותי ואבי דיין, ריקוד חדש. מימין: הזמר יעקב פפיני.

אבי דיין במרומי הכיסא, בחברת ידידיו. מימין: מישל כהן, זמר המתמחה בשירי אנריקו מסיאס, ניסים גרמה, זמר קאסטות, רותי, אשתו של אבי, חנוך עינב, עורך סרטים בטלוויזיה, וגבי שושן, זמר ותיק, שהופיע בזמנו בקזבלן, ושחזר משהייה ממושכת בארצות־הברית.

בועז שרעבי שנפרד מאשתו לשעבר אלן, הופיע לחתונתם אריק וטלי סיני בחברת ידידה חדשה. לא שהסתובבו וחייכו לכל עבר. שמו השניים פניהם לעבר מישטח־הריקוד

חופה שלישית, כוס רביעית

אולם מלון הילטון, 500 מוזמנים. אנשי בוהמה, מפיקים, זמרים, אמרגנים, ידידים, עיתונאים והרבה צלמים. באמצע עומדים החתן והכלה.

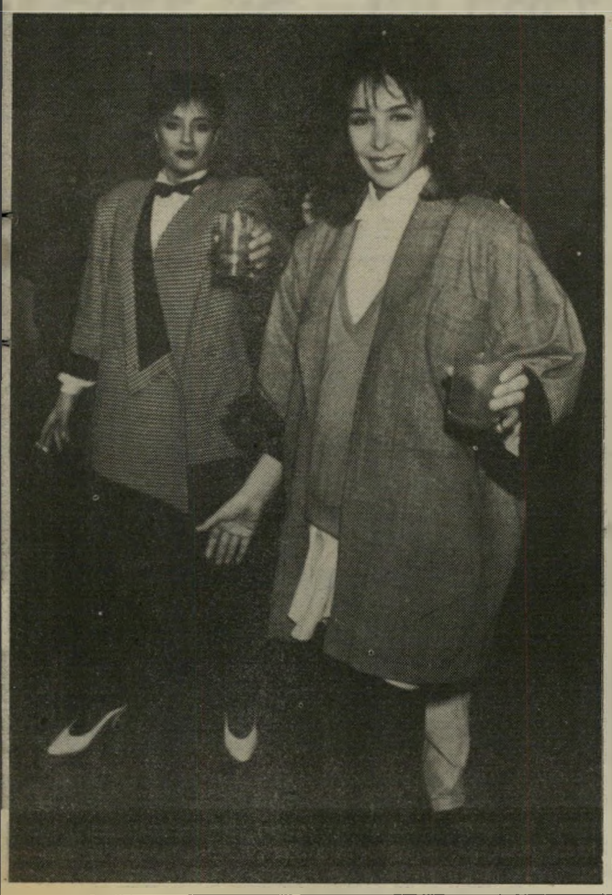
טלי יאיר, רקדנית שזו חתונתה הראשונה. היא מתרגשת. **אריק סיני** — פעם שלישית מתחת לחופה. הוא מכטיח שהפעם זה ברצינות.

הרב קרא את הכתובה, החתן שבר את הכוס, פעמיים. הפעם השניה למען הצלמים, שלא הספיקו.

נגמר הטקס והמוזמנים נכנסו לאולם הגדול, שקשה למלא אותו. הרבה זמרים במקום, זאת אולי הסיבה שמוסיקת־הריקודים הסוערת מתנגנת מרשם־קול רב־עוצמה.

טלי, מעכשיו סיני, שרקדה לשיר עולה עולה באירוויזיון וגם עשתה לו כוריאוגרפיה, מפליאה את הנוכחים ביכולתה על ריצפת־הריקודים. אריק עומד בצד, מביט ונהנה.

כדי למנות את שמותיהם של כל הנוכחים בחתונה, למען חובבי הרכילות, יש צורך בפרק של דפי זהב. בין הבולטים שנכחו היו **מתי כספי** ואשתו **דורין**, **משה אישכסית**, **אייל גפן**, שהחזיק בידיו כל העת את בתו הקטנה, הגיטריסט **חיים רומנו**, **אילי גורליצקי** ועוד ועוד.

אבי טולדנו מחליף חוויות עם אשתו ליאורה, לה הקדיש בזמנו שיר שהפך ללהיט. במהלך המסיבה נפגש אם חברים זמרים. אבי ואשתו לא הצטרפו לרוקדים, והסתפקו בטעימת התיקרובת.

טלי סיני לא שכחה את כישוריה גם ביום כלולותיה. רקדה תחילה עטרי, שבלטו בלבושן החדשני. גלי לבשה ארבע חולצות אחת על השניה.

דורית פלד החליפה את עמליה לזרוביץ בתפקידה בהצגה בעל במל־כודת. זאת אולי גם הסיבה שהיא הגיעה באיחור למסיבה שערך גרי בילו לצוות־ההפקה. בהצגה מתחזה דורית לאשתו של חנן פטריק (לידה בתמונה). המתגלה כרוצח. שניהם בוגרי בית צבי.

יורדים מהקרשים בחיוך

כשמעלים על הקרשים מחזה חדש, הרי זו סיבה טובה למסיבה. משיקים כוסיות ומקווים לטוב.

לבסוף, לאחר מאה־מאתיים הצגות — לפעמים אחרי לא יותר משתיים — הן יורדות, והשחקנים ממשיכים עם צוות חדש, בהצגה חדשה, לעיתים בתיאטרון אחר.

ויש שהולכים הביתה, ומחכים לקריאה, לטלפון מאיזה בימאי או מפיק, שיציע תפקיד מעניין והולם.

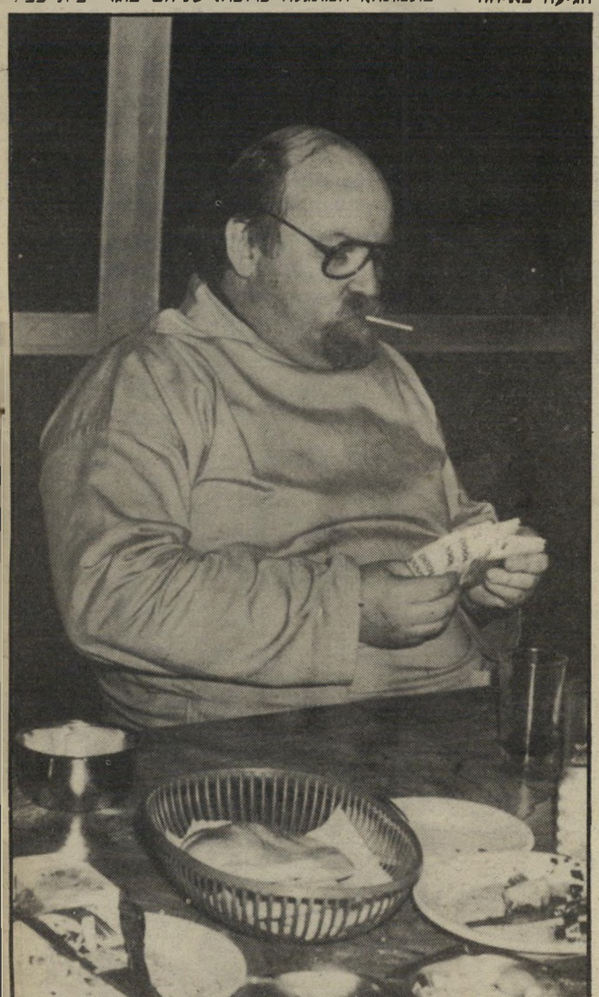
הקשרים המיוחדים, הנוצרים במה־לך ההפקה, החוויות, הקליקות שנוצ־רות — הכל הופך לנחלת העבר, לחלק מהפולקלור הקבוע של השחקנים. מישפט צרפתי עתיק אומר, שבכל פרידה יש משהו מן המוות.

גרי בילו, מנהל תיאטרון הסיפ־ריה, יודע זאת, ולכן ערך לצוות ההצ־גה בעל במלכודת מסיבה קטנה עם פרידתה מהקרשים.

גרי, המכונה בפי השחקנים והסטו־רנטים הלומדים בבית צבי בתואר „פאפא־גרי", הזמין גם את „האמא" — הלא היא **עדה בן־נחום**. באה גם **ציפי סינס**, מנהלת תיאטרון באר־שבע.

אנשי צוות־ההצגה, **פטריק חנן, עמליה לזרוביץ, רוני בלי, גיא אל, יעקב כהן, אודיה קורן ודו־רית סלד** — בוגרי בית־צבי — ניג־כו חומוס והחליפו חוויות על הקטעים והפנצ'רים שהיו במהלך ההצגות, על ההצלחות ותגובות הקהל, שלעיתים הדהיקו את השחקנים.

נושא השיחה נסוב גם לעתיד הק־רוב: התפקידים החדשים שקיבלו, יקבלו או היו רוצים לקבל.

גרי בילו מנהל בית צבי ותיאטרון הסיפריה. הזמין את צוות־ההפקה של ההצגה בעל במלכודת למסיבה על חשבונו, בפאב השוכן. בתמונה נראה גרי סופר את הסכום שעלתה לו ההזמנה.

מה יש ומה אין בשבוע האופנה

"שבוע" בלי

תואר חדש — „ימי־קניינים" — קידום יצוא אופנה מישראל לקניני הבתים האירופים הגדולים או, במילים אחרות, לרשתות־השיווק הגדולות בעיקר.

האירוע, המאורגן על־ידי מכון היצוא, מתקיים השבוע במלון הילטון בתל־אביב. 40 יצואני־אופנה מציגים בפני הבאים, כנראה 100 קניינים בלבד, את הקולקציות החדשות לסתיו־חורף 1986/7.

כדי לאפשר לקניינים תנאי־עבודה נוחים ומתאימים נערכה תצוגת־בוקר מצומצמת בשעות העבודה הרגילות.

אירגון ימי־הקניינים עלה למכון היצוא 20 אלף דולר, מהם שילמו היצרנים אלפיים דולר. בתמורה מצפה יוחנן לוי, מנהל חטיבת הטקסטיל והתעשיות הקלות במישרד־המיסחר־והתעשיה, לגידול של 10 אחוז ביצוא ענף הטקסטיל ולדבריו, המיפנה הצפוי נובע משורת גורמים חיצוניים, כמו המשך התאוששות הכלכלה העולמית, התחזקות המטבעות האירופיים לעומת הדולר, התוכנית הכלכלית בארץ וצערי הריסון שננקטו בשוק המקומי (שני הגורמים האחרונים מוזילים את עלות הייצור).

אל גנטי לדורינה סריגים אלגנטים עשויים במכונה. למעלה: חליפה עם חולצה.

דגש על הירכיים

חברת „לודזיה דינאמיק" מ־שיכה, כהרגלה, להשתתף בשבו־עות־האופנה, והפעם היא מציעה לחורף 87' בגדים בסיגנונות שונים, במיבחר בדים, הדפסות וצבעים לנשים וגברים, בעיצובן של טליה בורק וענת קמחי, כשהצללית היא ארוכה.

לנשים הושם דגש מיוחד על איזור הירכיים, וזאת באמצעות דגמים צמו־דים מאוד, חובקי־ירכיים, כאשר החל־קים העליונים הינם רחבים ויוצרים מראה נשי ונינוח. החצאיות ארוכות וצמודות ואורכן מיני, המיכנסיים — מיכנסי־גרב צמודות, מיכנסי־רכיבה, מיכנסיים בסיגנון שרוואל ומיכנסי טרנינג.

הקולקציה חולקה לקבוצות שונות ובדי פסים ומישבצות משולבים יחד או לחוד, ז'קארדים והדפסי מוטיבים מיזרחיים בגווני ירוק ושחור מבד פוטר.

גם מראה השכבות מככב בחורף

בחוץ נמצא ניסים מיזרחי מראש אינדיאני: „השתתפתי בכמה שבועות־אופנה. הקני־יינים נכנסו, התפעלו ואמרו – או אופנתי מדי או יקר מדי. היום אני מייצא באופן עצמאי (מסוג הדגמים שלמעלה) לבוטיקים אופנתיים. אם כי את שבוע־האופנה חייבים לקיים, כי אנחנו מדינת־אופנה."

עור — משתתף חברת מקט. המייצרת בעיקר ליצוא. לא מפסידה אף שבוע־אופנה בארץ או בחו"ל. לחורף 87' עיצבו חליפות, חצאיות וחולצות מבדי נאפה.

עם קראו לזה שבוע־האופנה. זה היה האירוע הנוצץ והמדובר ביותר בחודש שבו נערך. קניינים רבים צבאו על דלתות היצואנים, ברקו, מישששו ורשמו הזמנות בלי להתווכח הרבה.

עשרות דוגמניות הועסקו באותו שבוע והן עברו קשה. מהבוקר עד הערב התלבשו והתפשטו. תצוגות־אופנה ראוותניות נערכו לקניינים ולאורחים חשובים. ערב־קוקטייל

אורנה גלזר חלוץ ראווה

מפואר נערך מטעם המלון עבור הקניינים, שכולם רצו ביקרם.

אבל מה שהיה — היה. המצב השתנה. ישראל כבר אינה נותנת את הטון מבחינת המכירות. יש לה מתחרות רציניות, בעיקר במיזרח — יפאן, הונג־קונג, קוריאה אבל גם תורכיה וספרד, המתמחות בבגדי־עור זולים יותר מאשר בישראל.

אבל את שבוע־האופנה חייבים לקיים בכל זאת, כי אסור לישראל לרדת ממפת־האופנה. אפילו אם הפעם הוא מצומצם, ויארך שלושה ימים בלבד וגם זוהרו הועם מאוד וניתן לו

עור — לא משתתף גם בעלי חברת ג'ינג'ט סבו־רים שסוג הקניינים המגיע, לא מתאים להם. ג'ינג'ט עובדת עם בוטיקי־יוקרה ומשווקת באופן אישי.

ושהפך ל„מי קניינים" במלון תל־אביבי

זוהר

לודז'יה, במישחקי רוכסנים מתכתיים, צווארונים גבוהים וצמודים לצוואר והרפסים בסיגנון מפות־עתיקות.

החידוש במערכות הספורטיביות הוא שילובי פסים מוכספים ומבריקים כבדים בגווני סגול ולילך, וכן שילובי פוטר עם אריגי סאטן בוהקים.

לחברת הוניגמן עיצב צביקה בר לחורף '87 קולקציה בבדים מיוחדים, כמו בדי־קטיפה שחורים ועליהם דפוס זהב, מהם בנה בר מערכות־לבוש הכוללות חצאיות שונות, מיכנסיים מחוייטים, בלייזרים, מעילים עליונים ושמלות בסיגנון ערבב והתאם. הצללית ארוכה ודי צמודה לגוף.

בר לא פסח על המערכות הספורטיביות והצבעים יהיו קונטרסטיים, כמו ארום ושחור, כחול ולבן וגוונים מעושנים של תכלת, אפור וחימר.

חברת־האופנה ניבה, משתתפת קבועה ומכובדת בשבועות־האופנה עוד מתחילתן, בשנת 1965. כפי שמנמק זאת ישראל ברוך, מבעליה של ניבה: „אם כי ניבה משתתפת בכל שבועות ותערוכות האופנה בגרמניה, אנגליה וארצות־הברית, אני סבור כי גם שבוע־האופנה הנערך בארץ פעמיים בשנה תורם רבות. זוהי הבימה הטובה ביותר להיכרות עם קניינים חדשים. השנה אומנם לא יגיעו קניינים רבים, אבל מי שיגיע, יבוא עם רצון טוב ומטרה לקנות.

ספורטיבי צביקו בר עיצב לאופנת הוניגמן **חולצת־טוניקה ארוכה.**

הדגש על הצווארונים

ב„דורינא", **החברה** הוותיקה לסריגים, גם כן ממשיכים לפקוד את שבועות־האופנה ולנסות את המזל. השנה השימוש בחומרים הוא ברמה גבוהה, החוטים מעורבים בשלל צבעים — חוטי בוקלה ולורקס ציבעוניים, המביאים לתיאום צבעים מורכב ומעניין.

רגש רב מושם על הצווארונים — צווארונים נשפכים, צווארוני שאל, צווארונים גבוהים וצווארוני בננה ממולאים. מסתבר שבסריג אפשר לעשות הרבה. אומרות ניבה זרחי ושרה מצליח, שעיצבו את הקולקציה ויצרו מערכות סרוגות דמויות־תחרה ומעורכות דמויות־טלאים, שמוטיבים שונים מצורפים בהם זה לזה בסריגה אחת.

כאן בא לידי ביטוי החידוש הטכנולוגי, התופר את החלקים זה לזה, כשהגוונים העיקריים הם חאקי, טורקיז, לבן וכחול והפריטים הם טוניקות ארוכות, שמלות־שפופרת, מעילים, חצאיות צרות ומיכנסי־רגליות.

לערב עיצבו השתיים קבוצת ביגדי־ערב חגיגיים, בשילוב לורקס כסוף.

מקט, חברת ביגדי־העור, עובדת בעיקר ליצוא ולא מפסידה אף שבוע־אופנה בארץ או בחו"ל. במקט מעצבים מעורות משובחים ותשומת־הלב לעיצוב היא רבה. המראה הכללי לחורף '87 הוא של בגדים עשירים וגדולים, כשהכתפיים מודגשות, השרוולים רחבים והחצאיות מיני, מידי וכמעט מקסי.

עורות הנאפה והזמש דקים ורכים למגע והשילוב הוא של עורות חלקים או מודפסים בצורות גיאומטריות בגוונים רכים כמו סגול, אדום־יין, ירוק עז, שחור, חום, מתכת, זהב וכסף.

חברת ג'ינג'ט לביגדי־עור החליטה גם השנה, זו הפעם השניה, שלא להשתתף, והיא מסבירה זאת בכך שסוג הקניינים המגיעים אינם מתאימים לה.

החברה עובדת עם בוטיקים המוכרים אופנה־יקרה והיא הקימה, באופן עצמאי, רשת־שיווק משלה ויש לה סוכנים וחדרי־תצוגות בחו"ל. ג'ינג'ט אינה פוסלת את שבוע־האופנה בארץ, אבל סבורה שהוא חשוב וטוב רק לסוג היצרנים שהקניינים המתאימים מגיעים אליהם.

בסיכום: ליצרנים המשתתפים יש הוצאות נכבדות. השקעתם הכספית (הכנת הקולקציות, 300 דולר לשלושת ימי השימוש בחדרי־המלון ושכר טירחת הדוגמניות) אינה בדיוק מועטה, אבל תיקוותיהם רבות.

חליפה לערב של אופנת ניבה: **הדפסים על סאטן במערכת משולבת של ז'אקט וחצאית ארוכה. בעיצוב רחל אלקלעי. בעלי ניבה מאמינים בשבוע־האופנה: „זוהי במה טובה."**

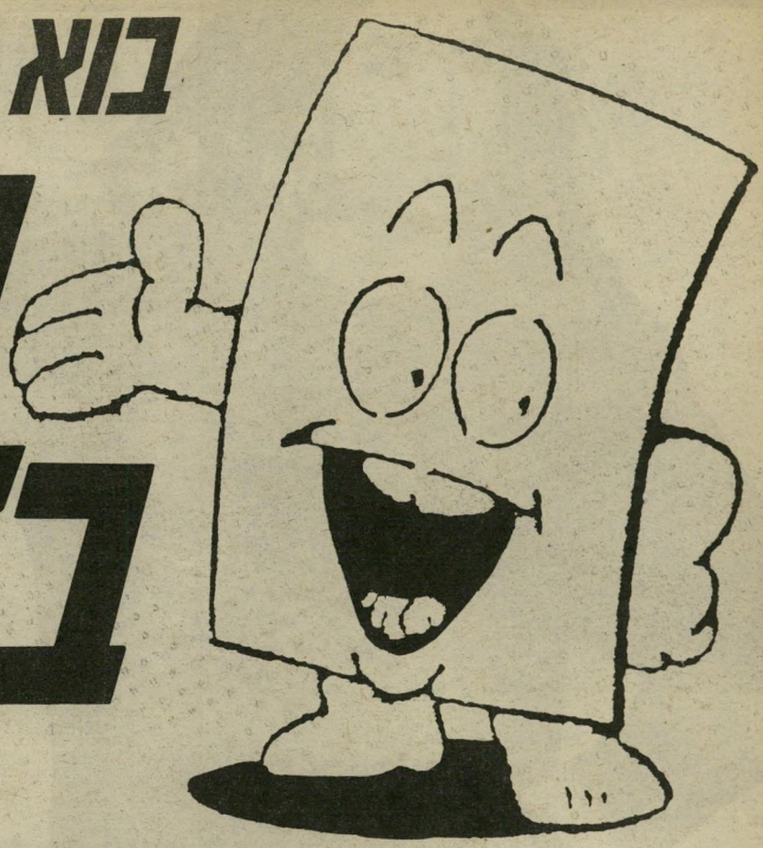
חו"ל — לבד דורין פרנקפורט מעצבת־האופנה השתתפה פעם אחת בלבד בשבוע־האופנה ופרשה ממנו.

קומיקס של לודז'יה־דיינאמיק היא אימונית מפוטר בשילוב אריג ג'ינס עם הדפס קומיקס בחזית בגוונים שונים בעיצוב טליה בורק.

בוא להתפעל מביתן

מַפְעִיל ביפיס-

וטוס לאירופה חינם!

מפעיל בע"מ, החברה הגדולה והותיקה בישראל למיכון משרדי, מזמינה אותך לביתן החברה בתערוכת "פיס", להדגמת החידושים האחרונים בתחום מכונות העתקת מסמכים, וחידושים עולמיים במכונות דפוס "מולטיליט".
לכל הרוכש מכונת דפוס בתערוכה – מובטח כרטיס טיסה חינם לאירופה, ללא הגרלה!

מכונות העתקת מסמכים

כמפיצה של מכונות RICOH ו-XEROX בישראל, מציעה לך מפעיל בע"מ שורה ארוכה של מכונות העתקת מסמכים מעולות – מהקטנה ביותר, ועד למכונה תעשייתית המצלמת 120 צילומים בדקה.
כמו כן תוכל לבחון מכונות המעתיקות משני צידי הדף בו־זמנית במהירות של 92 עותקים בדקה; לוח הרצאות המאפשר צילום הכתוב על גבי נייר A-4; ומכונה המבצעת הגדלה בזום עד 200% ומכילה 5 מגשי נייר בו־זמנית.
בוא לראות, לקנות ולהצטרף לאלפי הלקוחות המרוצים של "מפעיל" וביניהם: התעשיה האווירית, תדיראן, תע"ש, אלביט, אלסינט, ועוד.

מכונות דפוס "מולטיליט"

בביתן "מפעיל" תראה את מכונות הדפוס של "מולטיליט" בפעולה. מכונות אלה (ששמן – "מולטיליט" – הפך בעולם לשם של שיטת ההדפסה) מאפשרות הדפסה על נייר אופסט רציף; ביצוע פרפורציה ונומרציה; הדפסה אוטומטית עם מיינת עד ל-600 תאים, ועוד חידושים מרתקים המהווים פתרון אידיאלי וחסכוני למשרד עתיר הדפסות.

טוס חינם לאירופה

רכשת במסגרת התערוכה מכונת דפוס בביתן "מפעיל"?
*זכית במכונת דפוס משובחת, וזכית גם **ללא הגרלה** בכרטיס טיסה לאירופה חינם!*

שרות מפעיל פועל להתפעל

חברת מפעיל מעמידה לרשותך 5 מוקדי שרות בכל הארץ, ומבטיחה לך, כמו לאלפי לקוחותינו המרוצים, שרות מקצועי ואמין שפועל... להתפעל!

מפעיל בע"מ • MAFIL בע"מ
ציוד משרדי
OFFICE EQUIPMENT
יסד ע"י דר א. ל. צבי־לינגר ESTABLISHED BY Dr. A. L. ZWILLINGER

מפעיל בע"מ. ציוד משרדי.
המשרד הראשי: רח' נחלת בנימין 57, ת"א 65163,
טל' 611521-4.

ספורט

לקראת שבת

חובה לראות:

תל־אביב: בני־יהודה תל־אביב – מכבי תל־אביב

חיפה: מכבי חיפה – מכבי פתח־תיקווה

באר־שבע: הפועל באר־שבע – ביתר ירושלים

תל־אביב:

★★★★ **בני־יהודה תל־אביב — מכבי תל־אביב** (מיגרש בני־יהודה בשכונת־התיקווה): מיפגש מעורר עניין בין שתיים ממאכזבות השבת האחרונה. בני־יהודה נכנעה אומנם בשעריים לאחרונה בטבלה, אולם בשכונת־התיקווה שכחו מזמן את הימים שבהם היוותה מכבי תל־אביב אתגר קשה לפיצוח. שחקני השכונה, המשקיפים על המכבים ממעלה ה־טבלה, ינסו לנצל את היעדרו של מוטי אייוניר כדי לשוב למסלול הניצחונות. במכבי יודעים, כי רק ניצחון־חוץ סנסציוני בשבת יוכל להשכיח את תצוגת־הנפל מול יבנה. אולם ספק אם השאפתנות תעמוד לצעירי מכבי מול היריב העדיף.

חיפה:

★★★★ **מכבי חיפה — מכבי פתח־תיקווה** (האיצטדיון העירוני בקריית־אליעזר, חיפה): שתי קבוצות עתירות־שערים ייפגשו השבת בקריית־אליעזר, ומיפגן כדורגל פחות ממעולה יהפוך מיפגש זה לאכזבה רבתי. אל מול האלופה מחיפה, אשר מיקומה השני בטבלה הלאומית מכונה „משבר", תתייצב סוללת כדורגלנים מבריקים באייל בגלייבטר, האחים מכנס, דורון רבינזון ואחרים. בעונת האליפות האחרונה נכנעה חיפה פעמיים לפתח־תיקוואים. גם השבת לא צפוי לה מישחק קל. כך או אחרת — מיפגש מומלץ לשוחרי הכדורגל הטוב.

באר־שבע:

★★★★ **הפועל באר־שבע — ביתר ירושלים** (האיצטדיון העירוני בבאר־שבע): הפועל באר־שבע המתחדשת, המשלבת כיום בהרכבה מיספר רב של צעירים מוכשרים,

ספורט השבוע

ארד מחפש זהב

שייט ארד
„העסקנים אינם יודעים מהו צבע הים!"

החייל בעל ה־ חגורה הכחולה עושה עבודת גמר ברוח קלה

„רב העסקנים אינם יודעים מהו צבע הים," טוען בלהט עמיר ארד, 21, חייל בשרות סדיר. עם רקע של שבע שנים רצופות גלים ומלח, עושה רושם שהוא יודע על מה הוא מדבר.

אם בשנים האחרונות כבר התרגלו תושבי הארץ למיפרשים הציבעוניים המשייטים להם בשלווה אל מול החופים, הרי עבור ארד, מבחירי שייטי גלשני־הרוח בישראל, מהווים מיפרשים אלה יותר מאורח־חיים. לאחר שהוא זכה לאחרונה באליפות אס"א הפתוחה באילת, הוא נושא עיניו אל האליפויות הקרבות בחו"ל, ובשיאן אל אולימפיאדת סיאול 1988.

ההורים משלמים

„ארד יש ביקורת ומחאה לגבי מצב הענף בארץ:

„התנאים הקיימים והסיקור הדל המוענק לשיט אינו מקדם את עתיד הענף!"

וכך הוא סוקר, אחד לאחר, את מחדלי ספורט־הים, שהפך באחרונה להיות פופולארי בקרב בני־נוער רבים:

„אין פעילות שוטפת בענף, אין שום מיסגרת וכל אחד אדון לעצמו.

„הציוד יקר מאוד וסובל מבלאי עצום, כאשר כל ההוצאות הכספיות הן על חשבון השייט עצמו. את הנסיעות לחו"ל מממנים ההורים."

אבל זה עוד לא הכל: „אליפות אס"א האחרונה סוקרה היטב, אבל זוהי תופעה נדירה. לאליפויות ישראל, למשל, לא מקדישים כל תשומת־לב, ואין זה פלא שהענף הולך וגוסס."

אבל יש לארד גם כתובת למחמאות: עמיתיו־מתחריו, מעופר בוצר, איש אגודתו של ארד, זבולון תל־אביב („הגולשים מחולקים לכבדים וקלים, ועופר הוא הכבד היחידי בינינו"), גד אברהם מהפועל חיפה ויהודה אטדג'י מהפועל מכמורת („יהודה גולש מעולה, הוא השתתף בלוס־אנג'לס וזכה במקום ה־13, וזה הישג טוב").

הענף נרדם

„ההיסטוריה של עמיר ארד החלה לפני שבע שנים, כאשר בגיל 14 החל לגלוש על גלשן של חבר ובתקופה בה ניתן היה לזהות כל גולש בשל מיעוט העוסקים בענף. הוא נהג לגלוש על גלשן מתוצרת הארץ, סיגל, במשך ארבע שעות יום־יום. באותם ימים התקיימה תחרות גלישה ארצית, אחד העסקנים התלהב מארד, וכך הוא הגיע לזבולון. ההמשך היה טיבעי: „בגיל 15 וחצי קיבלתי מהוריי גלשן אלפא. מתוצרת אוסטריה, ובגיל 16 כבר השתייכתי לסגל נבחרת ישראל."

באליפות אירופה הפתוחה סיים ארד במקום החמישי מבין 150 מתחרים, שעה שיהודה אטדג' סיים במקום ה־23.

לאולימפיאדת 84' היה ארד בין המועמדים. אולם לאולמפיאדה בלוס־אנג'לס לא הגיע, ויהודה אטדג' נשלח לארצות־הברית כדי לתחר מול גולשי העולם הגדול.

לאחר האולמפיאדה נרדם הענף ובאליפויות הארץ האחרונות, בשנת 84', זכה ארד במקום הראשון (לפני יהודה אטדג') וב־85' במקום השני, אחרי גד אברהם. אבל רק הזכיה האחרונה שלו, באליפות אס"א הפתוחה, זכתה לסיקור נרחב, ובאליפות זו הוא שוב הקדים את יהודה אטדג' כשעופר בוצר מסיים שלישי.

סיכוי אופטימי

„מה הלאה? ארד, שאינו חוסך ביקורת גם מעצמו, מביט קדימה באופטימיות: „דווקא עכשיו, כשאיני משקיע, הולך לי די בסדר."

באפריל הקרוב תערך בייאר שבצר־פת אליפות גלישה בדגמים אולימפיים ובמיכתנים שנערכו עד כה הוא מוביל בינתיים. במאי יתקיים בצרפת שבוע גלישה נוסף, וביוני אליפות אירופה, שלקראתה יתקיימו מיבחנים נפרדים.

אולם את משאת־נפשו האמיתית אין ארד מסתיר: „באולמפיאדת 88' יתקיימו השיוטים ברוח קלה של עד עשרה קשר, וברוחות כאלה אוכל לבוא היטב לידי ביטוי. אני נחשב לטוב בארץ ברוחות קלות. ברוחות חזקות יכולתי פחותה. מסיבה זו אני אופטימי לגבי סיכויי השתלבותי במישלחת האולימפית."

מעבר לעיסוקיו הימיים מצליח ארד למצוא גם זמן לעיסוקים ארציים יותר. הוא בעל חגורה כחולה בקראטה (החמישית בדירוג שבע החגורות) וזה, כדבריו, חשוב „לפיתוח האישיות, קורה הרוח, הגברת הביטחון העצמי." אחרי שישתחרר מצה"ל, הוא מתכנן מסלול אקדמי במדעי המחשב.

כיצד יכלו הלימודים עם עיסוקיו הספורטיביים? „ימים ידברו. עד אז הוא מגיע מדי יום לחופי תל־אביב עם ה־גלשן שהיווה נושא לעבודת־הגמר ש־לו בבית־הספר התיכון, ושהשם „עבור־דת־גמר" אכן מתנוסס עליו בגאווה.

מאוד יכול להיות שבעתיד יתייחסו מילים אלה לגמרים נכבדים עוד יותר.

מה הוא אומר

„לעבור לכדורגל מיקצועני!"

בגיל עשר, במיסגרת קבוצת הילדים של הפועל פתח־תיקווה, החל דרור קשטן את דרכו בעולם הכדורגל. עוד בטרם הגיע לקבוצת הבוגרים כבר נכלל בסגל נבחרת ישראל, תחת שרביטו של המאמן המנוח, גיולה מאנדי. באותה עת כינו אותו „ילד־הפלא של מאנדי". כיום, כשמאחוריו 17 שנות משחק ו־15 שנים כמאמן כדורגל, קשטן הוא אדם שקול ונינוח, המיטיב לנתח את מצבו ומצב הקבוצה אשותה הוא מדריך – ביתר ירושלים.

ביתר ירושלים, גם לאחר שנפרדה ממאמנה עתיר־ההצלחות דויד שווייצר, ממשיכה להיות שותפה פעילה במאבקי הזמרת. לכאורה זאת נקודת־זכות לקבוצה ולמאמנה החדש, במיוחד בהתחשב במשברים שאליהם נקלעו קבוצות־פאר אחרות לאחר עזיבת שוויצר. מאידך הולכים ורבים חילוקי־הדיעות לגבי הדרמה ש־אותה מציגה העונה הקבוצה.

דרור קשטן, האם מיקומה של ביתר בצמרת הגבוהה הינו ריאלי?

„בביתר ירושלים של היום אין שום קשר בין היכולת שמציגה הקבוצה למיקומה בטבלה. אחוז ההצלחה שלנו גבוה ביותר, ועומד על סביבות ה־75 אחוז. בני־יהודה אומנם חלפו על פנינו במיספר מחזורים, אך בסיכום שמרנו עד כה על יציבות.

ומה לגבי היכולת בסיכומו של דבר הרי היא המביאה את הקהל למיגרשים.

„בחודשים האחרונים עברנו תקופה קשה במיוחד. סבלנו מהיעדרות ומפציעות של לא פחות משמונה שחקני־מפתח. יוסי מיזרחי, אודי אשש, חנן אזולאי, בן־הרוש, דויד אזולאי, מלי מיליאן, אוחנה ושירזי — כל אחד מהם נערך בשלב זה או אחר. אך באופן יחסי השיגה הקבוצה תוצאות יפות מאוד.

„על אלי אוחנה עברו השנה חוויות לא נעימות במיסגרת הנבחרת הלאומית. האם זו הסיבה לירידה שחלה ברמת מישחקו בליגה?

„אלי אוחנה נמצא, מבחינתי, בכושר טוב מאוד. במהלך הסיבוב הראשון הוא הפגין כדורגל משובח, אולם הירבה להחמיץ, זו הסיבה לרינונים על ירידה בכושרו. אני משוכנע שאם הקבוצה תשחק היטב במהלך הסיבוב השני, ישוב אלי להבקיע.

„ומה, באמת, לגבי הסיבוב השני? כיצד נראות לך המתחרות העיקריות על כתר האליפות?

„הפועל תל־אביב התחזקה העונה בצורה רצינית. בנוסף למאמן, דויד שווייצר, אשר העמיד את שחקניו בצורה נכונה על המיגרש, ביצעה הקבוצה כמה רכישות שהתגלו כחשובות.

„לגבי מכבי חיפה: זוהי קבוצת־צמרת לכל דבר, הממשיכה להשתייך לצמרת הגבוהה זו השנה השלישית ברציפות. שתי קבוצות אלה וקבוצתי הן שינהלו את מאבק האליפות עד תום העונה.

„ומה עם קבוצת נעוריך, הפועל פתח־תיקווה?

„זאת קבוצה המורכבת כיום מחומר צעיר, ברובו תוצרת־בית. אלון חזן, ניר לוין, גיל סאבו, ג'דבי ובנוסף חיים בן־שאנן, כולם כישרונות צעירים היוצרים ביחד תלכיד טוב ומבטיח. את פירות ההשקעה בקבוצה מתחילים קברניטיה לקצור היום. אני צופה להם עתיד ורוד.

„כל הפרשנים מרכיבים כיום את נבחרת־הסיבוב. מיהם ה־11 שלך?

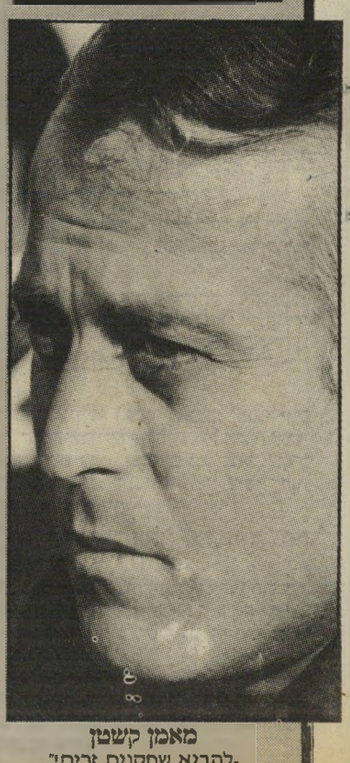
„בכלליות רבה, ניתן לציין את השוערים אסיאג ואבי רן, כשחקני־הגנה — את שירזי ויעקב סגל, כקשרים — את מלמיליאן וסיני, ובחלוצים — את ניר לוין ומוטי אייוניר.

„ולסיום. הכדורגל הישראלי אינו נראה כיום כצועד על דרך המלך. מהו המירשם שלך לריפוי חוליו של הספורט הפופולארי ביותר בארץ?

„ראשית, הייתי ממליץ על הבאת שחקנים זרים.

„גם רמת המיתקנים עלובה ביותר ואינה עומדת בקנה אחד עם המשכורות הגאות המשולמות בענף.

„אולם הפיתרון המלא לבעיות הקיימות הוא בהפיכת הכדורגל למיקצועני לחלוטין. עם מיקצועיות מלאה תעלה הרמה במיגרשים. הקהל יתחיל להגיע והכדורגל ייצא מן המבוך שאליו נקלע.

מאמן קשטן
„להביא שחקנים זרים!"

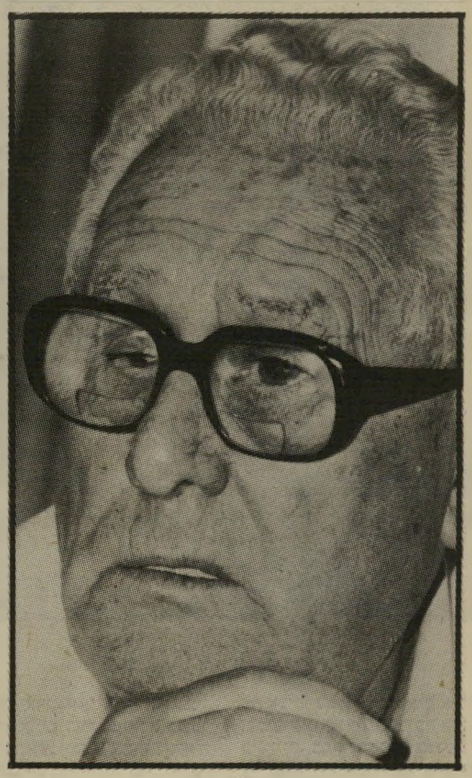
מזכירה את הפועל באר־שבע מן העונות הקודמות בסממן אחד בולט — חוסר־היציבות. מול הקבוצה הספסגונית מירושלים יציגו הבאר־שבעים קרוב לוודאי את הכדורגל התוסס והפתוח, אשר כה מאפיין אותם במישחקים חשובים.

יבנה:

★★★ **מכבי יבנה — הפועל תל־אביב** (מיגרש מכבי ביבנה): חם. השבת ביבנה יהיה חם, גם אם תפקוד את המיגרשים שבת סגריירית נוספת. נשק השאפתנות והמישחק הנוקשה, אשר בעזרתם ינסו היבנאים לבלום את המובילה מתל־אביב, לבטח לא יקלו את מלאכת־השיפוט על יאיר טלינגר.

נתניה

★★★ **מכבי נתניה — הפועל כפר־סבא** (מיגרש מכבי בנתניה): עד כמה נכונה האימרה „הכדור הוא עגול" יוכלו לספר אוהדי שתי הקבוצות, אשר יפגשו השבת בנתניה. אך לפני ארבע שנים היווה דרבי־השרון את שיאה של עונת הכדורגל. כאשר הפועל כפר־סבא סיימה כאלופה, ונתניה כסגניתה. בנתניה נראים כיום ימים אלה כחלום רחוק.

צבי רנר:
„נכון שאני מבוגר! שיגיד לי מישהו לעזוב!"

לתואר „האדם המושמץ של השבוע" זכה, ללא מתחרים, צבי רנר הקשיש, יושב־ראש איגוד־העובדים־הליברלים. רנר, המושמץ בכל ימות השנה, ושעל נסיונות־הנפל להדיחו ניתן לכתוב סידרה בהמשכים, זכה השבוע בכתבה עויינת במיוחד ונרחבת בהארץ.

רנר שמח לדבר איתי, לא לפני שהודיע לי את דעתו הנחרצת על עיתונאים:

הם יושבים ומדברים איתך, ואחר־כך הולכים הביתה והופכים את כל האמת לשקר!

● הבעס שלך נובע מהפירסום האחרון אודותיך?

הפירסום האחרון — זה שום־דבר! באמת — שום־דבר! מאחורי זה עומדים שרים במיפלגה. ככה זה אצלנו — משמיצים ומפיצים דברים, מכבסים את הכביסה המלוכלכת בחוץ.

הנה, רק עכשיו, הרחקנו משמיץ. הוא הצביע נגד החלטות האיגוד, ושלח עליי מיכתבים לחברי האיגוד. אז עשינו לו מישפט־חברים. הוא לא הגיע למישפט והודיע לי, שאינו מכיר בבית־הדין. אז השענו אותו! מה את חושבת לך, שזה צחוק?

● טוענים נגדך שאתה עושה צחוק מהמיסלגה ועושה בכספי האיגוד כרצונך.

מה פיתאום? אני מזמין אותך, וכל עיתונאי אחר, שיראה את ההחלטות שלנו בענייני כספים. בכלל, יש לנו ועדת־כספים! לא מוציאים גרוש מבלי שהיא מאשרת את זה! אין גוף שמתכנס, כמונו, ככל שבועיים. לכי ותחפשי אירגון כל־כך מסודר כמו שלנו!

● טוענים נגדך גם שאתה נמצא באיגוד זמן רב, ולא ניתן להזיז אותך משם!

זמן רב? אני באיגוד משנת 1970, אבל אז הייתי מזכירו. אני יושב־ראש האיגוד רק מהוועידה האחרונה של המיפלגה — 1980 — ואכהן עד לוועידה הבאה. מתי זה יהיה? לחרות לקח 13 שנים לארגן ועידה...

● 13 שנים, זה הרבה זמן לגבי אדם בגילך.

נכון שאני מבוגר. אז שיבואו החברים של האיגוד, לא של המיפלגה — מי יגיד לי שם מה לעשות? — ויאמרו לי לעזוב! אני נבחרתי על־ידי גוף המונה 14 אלף חברים, שיש לו יותר מ־35 סניפים. אז שישמיצו!

● משמיצים אותך גם בשל מילחמותיך לשיריון מקומות לאיגוד, בגלל שאיפתך לחזור ולהיות חבר־כנסת. זה נכון?

לא, זה לא נכון. לא אמרתי לאף אחד בעולם שאני רוצה להיות חבר־כנסת. לך אני יכול לספר שזה בכלל לא מעניין אותי! גם כשהיתנתי בכנסת, בגלל המצב המיוחד אז, זה לא עניין אותי. זה מעניין אותי כשלג ראשתקר!

רחלי חיים:
„אין חשיבות לסדר הופעת השירים בתחרויות!"

ביום השלישי אחר הצהריים, באווירה מתוחה, התקיימה בקפה של התיאטרון הלאומי הגרלת סדר השירים, המתחרים ביניהם על הזכות לייצג את ישראל בתחרות האירוויזיון השנתית. עם היוודע התוצאות ניתן היה להבחין בפרצופים מאוכזבים וממורמרים מחד ופנים צוהלות דווקא של המתחרים. החלטתי לשוחח בנושא עם זמר או זמרת שהגישו שיר לתחרות הקדם־אירוויזיון ונותרו בחוץ. רוב הזמרים שאליהם פניתי, השמחים בדרך־כלל לכל פיסת־פירסום בענייניהם, חששו להתראיין בעניין זה. הן מחשש התווית של כישלון, הן מחשש איך יפרשו את דיבריהם חברים למיקצוע. בכל זאת איתרתי אחת שהסכימה לקחת סיכון – הזמרת מלוכסנת־העיניים רחלי חיים.

● איך הרגשת במשך ההסנינג של השבוע שעבר — הגרלה, יחסי־ציבור — להיות מחוץ לענייניים?

קצת מאוכזבת, כרור. כשניגשתי לתחרות, המטרה היתה להתקבל ולהצליח. בעיקר, כיוונתי לחשיפה הטלוויזיונית הקשורה בתחרות. לכן, משנודעו לי התוצאות — התאכזבתי. וזאת הרגשה שליוותה אותי גם במשך השבוע.

אבל, כמו שאומרים, החיים ממשיכים והנה, כבר בימים אלה, הוצאתי שיר חדש לדרך.

● כמה זמן וכסף השקעת בתיקווה לייצג את ישראל בנורווגיה?

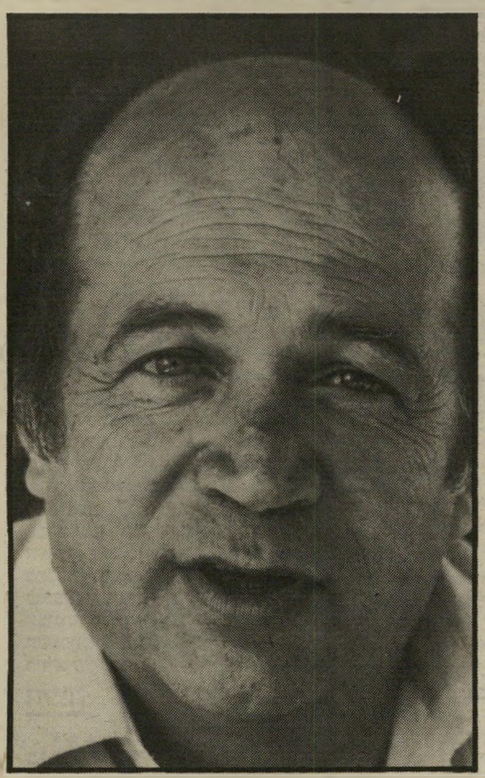
האמת היא שלא חשבתי בכלל להיכנס לעניין, אבל המישפחה לחצה. נכנסתי לאולפן ממש־ממש ברגע האחרון. הקלטנו ורצתי ביום האחרון להגיש את הקאסטה לוועדת השופטים. גם לא עלה לי מי־יודע־מה כסף, כי חברים טובים עזרו לי. לכן אומנם התאכזבתי מכך שהשיר שלי לא התקבל, אבל זה לא סוף העולם.

● לאור נסיונך בתחרויות זמר, באמת יש חשיבות לסדר מיקומם של השירים ומבצעיהם?

מנסיוני דווקא אין חשיבות לסדר הופעתם של השירים, ולכן לא ברור לי כל הסיפור הזה סביב ההגרלה. עובדה: הופעתי בתוכנית הטלוויזיה סיבה למסיבה, ולא חשוב באיזה שלב הופענו. אם ההופעה היתה טובה — זכרו את זה!

● לאור כל המתח המלווה, מזה כמה שבועות, את כל הכרוך בתחרות האירוויזיון וזו הקרמת לה, האם תגשי שוב לתחרות?

נראה לי שצריך פעם אחת ולתמיד לומר כמה ניפחו את כל העניין. איבדנו לחלוטין את הפרופורציות! צריך לקחת את כל העניין בספורטיביות. אחרי הכל, זאת תחרות שירים! אם יהיה לי שיר טוב בשנה הבאה — בהחלט אגש לתחרות!

יהושע מצא:
„לא טעיתי כשהימרתי על כל הקופה — והפסדתי!"

תצלומיו של המנצח בסניף ירושלים של תנועת החרות, ראובן („רובי") ריבלין, קישטו את עיתוני סוף השבוע. מי שנשכח מכל לב היה המפסיד, חבר־הכנסת יהושע מצא. החלטתי להחזירו לכותרות דווקא ברגע זה בחייו – למחרת הפסדו. מצא מחה מעט על העיתוי, אך שיתף פעולה. הוא אפילו הסביר לי את שיטת הבחירה, בה הבוחרים, במקרה זה של סניף ירושלים, למשל, בוחרים ב־60 מתוך 101 שמות. מה שמצא עשה, היה להורות לאנשיו לפזר את הצבעתם כך, שהמועמדים המקובלים עליו יזכו, לפחות, ברוב יחסי.

● ראשית, איך ההרגשה?

נו, אם החלטת לדבר איתי, דווקא, כשאומרים שאני הולך להפסיד את הסניף — בכל אופן, תודה לאל, מצב־רוחי לא נורא.

● אני מבינה שלא לקחת בחשבון אפשרות שתפסיד.

נכון, לא צפיתי זאת. לכן, הימרתי על כל הקופה. הרי אני קיבלתי כ־1600 קולות ומחנה ריבלין וחיים קורפו קיבלו רק כ־1100 קולות. מדוע הפסדתי, בכל זאת? מכיוון שהימרתי על הקופה והלכתי על 80% מהקולות. לכן, בריעבד, נפלתי ל־40%.

● מדוע הימרת על כל הקופה? טעית?

לא, לא טעיתי. זה היה הימור מחושב. רציתי לנהל את הסניף כיאות. עד עכשיו, טירפד המחנה הנגדי, בראשותם של קורפו וריבלין, כל ניסיון או צעד שלי.

● ההתעניינות בבחירות המתנהלות אצלכם, בימים אלה, בסניפים, נובעת מהנסיונות להעריך נכונה את יחסי־הכוחות בין המחנות השונים בחרות. ניתן להסיק מהפסדך, שמחנה לוי, שאליו אתה משתייך, בירידה?

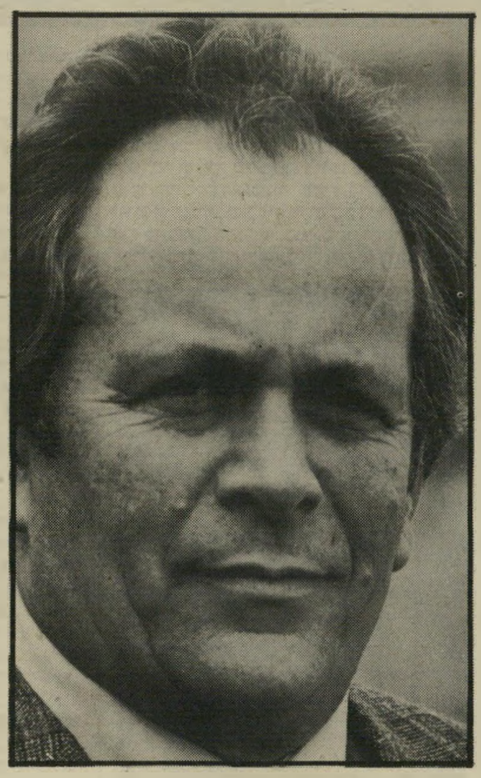
לא, לא, חס־וחלילה. מחנה לוי לא הפסיד מאומה! המחנה חזק בדיוק כמו קודם! בניתי רשימה שרווקא לא היתה על טהרת אנשי לוי. נכללו גם אנשים המזוהים עם מחנותיהם של יצחק שמיר ואריאל שרון. בקיצור: לאחר התוצאות, לא נותרו עימי פחות אנשים ממחנה לוי. המחנה חזק כתמיד!

● במבט לאחור, היית מהמר שנית על כל הקופה ומפסידה?

כדאי לך להדגיש שבשעה שאנו משוחחים, אין עדיין תוצאות רשמיות. הפער בין הקולות כל־כך קטן והספירה היתה ירנית. התוצאות הרישמיות יתפרסמו רק ביום השלישי. עם זאת, לפני שתקפצי — ברור לי כי הפסדתי.

במבט לאחור, הייתי חוזר על אותו הימור שנית. ללא היסוס! לא היתה לי ברירה. גם כיום, עם כוח של 40%, צריכים ריבלין וקורפו להבין, כי עלינו לשתף פעולה, אחרת הם יחיו כל הזמן בצל הפיכה. כך שאין לי ספק שלא טעיתי.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם א

משה אילת:
„המושג ‚יורש' הוא זר לעולם מושגי חרות!"

תנועת החרות מצויה בימים אלה בתהליך הבחירה של 1200 צירים לוועידתה ה־15. ההכנות לוועידה כוללות קטטות, תלונות למישטרה, פניות לבתי־המישפט ומי יודע מה עוד מצפה להם. ידידי משה אילת, שכלפי חוץ נראה נורמלי למדי, נבחר כדובר־הוועידה. שאלתי אותו אם השתוקק לתפקיד הזה, או שזה מה שנקרא דין־התנועה.

זה דין־התנועה.

● אתה מרגיש שאתה דובר ועידה פוליטית רצינית או דובר קירקס „מדראנו"?

תנועת החרות מצויה בשלב־המעבר מעידן מנהיגותו של מר בגין לתקופה חדשה. המאבקים על ההנהגה הם לגיטימיים, במיפלגה שהיא הדמוקרטית ביותר בישראל. שלב־המעבר הזה הוא כנראה הכרחי, ואנו מקווים שיהיה גם קצר. אני משוכנע שזו תהיה ועידה רצינית, אם כי היא עלולה להיות סוערת.

● סוערת עד כדי קטטות והתערבות מישטרה?

אירועים והתרחשויות הפוגעים בתדמיתה של חרות מובלטים בכלי־התיקשורת מעבר לכל פרופורציה — לעיתים אף במגמה לשרת את יריבינו הפוליטיים, ולפעמים מתוך רדיפה אחר הסנסאציוני והציבעוני.

● איך לא חשבתי בעצמי שגם בקטטות שלכם בתוך המיפלגה אשמה התיקשורת. אתה, כאיש־תיקשורת, בעצמך, מוכן להגיד את המישפט הזה?

העיתונאים לא תיארו, לצערי, את המיבנה הסוציו־אקונומי של הבוחרים בקלפיות — תעשיינים, בעלי מיקצועות חופשיים ופרולטריון אמיתי — מיגוון מעניין של חברים שאיו היום לאף מיפלגה אחרת.

● נחזור לוועידה. יהיה או לא יהיה סילוג?

פילוג לא יהיה בכל מיקרה. הנסיון ההיסטורי בחרות מלמד, שכל המתפלגים בעבר נחלו כישלון חרוץ. השאלה היא: האם תחזור האחרות המלאה לתנועה, ועל כך יש הערכות שונות.

● כל הצרות שלכם מסני שאין עדיין יורש לבגין?

בגין עצמו נהג לומר, שתנועת החרות אינה מונרכיה. המושג „יורש" זר לעולם־המושגים שלנו. יצחק שמיר נבחר כמס' 1, והבחירה מחייבת. אבל אני חושב שזוהי תעודת־כבוד למיפלגה, שיש בה מיספר מנהיגים, שכל אחד מהם יכול להיות מס' 1.

● כדובר־הוועידה, מה תפקידך, למה אתה מצפה?

הייתי רוצה שהוועידה תהיה מנוף הסברתי לרעיונות ועמדות המיפלגה. אין ספק שמחכה לי עבודה מפרכת: זו תהיה הוועידה המצולמת והמסוקרת ביותר, מכל הוועידות בעבר.

● וזה לא מרתיע אותך?

זה התבלין שעושה את התבשיל ליותר חריף, וזה כנראה הטעם הקולינארי שלי.

אולגה רז:
„במיטבחי המיפעלים יש יותר מדי שומנים מן החי!"

בימים אלה התקיימה בתל־אביב הוועידה הארצית לבטיחות, גהות ואיכות־חיים בעבודה. בין ההרצאות, הדיונים והסדנאות הועלה לראשונה, במיסגרת זאת, נושא התזונה בעבודה. שתי תזונאיות, אסתר גונן ואולגה רז, התחילו בבדיקת הנושא בתוך המיפעלים עצמם. ואני ביקשתי מאולגה רז שתספר על הקשר שבין הארוחה שאוכל העובד במיפעל לבין תאונות־עבודה, למשל.

יש קשר הדוק מאוד בין תזונה נכונה לבין בריאותו של אדם, ויש קשר בין בריאותו של אותו אדם לבין תיפקודו בעבודה. אדם בריא, הנמצא בכושר גופני טוב, מתעייף פחות ומכאן שהוא עירני יותר וחשוף פחות לתאונות. זה כבר מבלי לדבר על היעדרות מהעבודה של אנשים לא בריאים ועל התאוששות לאחר מחלה.

● אני מבינה שאסתר גונן ואת כבר ביקרתן במיפעלים רבים ובדקתן מה אוכלים שם. מה הן המסקנות שלכן?

בדקנו פחות מדי מיפעלים כדי להגיע למסקנות סופיות. אבל כבר בהתחלה גילינו שבמיטבחים של מיפעלים משתמשים בהרבה יותר מדי שומנים מן החי ובמזונות עשירי־כולסטרול. כן גילינו שברוב המיפעלים ניתנת ארוחה שווה גם לאלה שיושבים כל היום, גם לאלה העובדים עבודה פיסית קשה, גם לצעירים, גם לזקנים, גם לסובלים מבעיות לחץ־דם, השמנת־יתר וכו' וכו'.

● כדי לשנות את העובדה שהזכרת יש צורך בבלי סוף תסריטים. האם מיסעל מסוגל לעמוד בכך?

אין צורך להפוך את המיטבח המוסדי למיטבח של בית־חולים. אפשר בהחלט להסתפק בתפריט בסיסי, מתוך דגש על מזון בריא, ובתפריט הבסיסי הזה צריך לעשות שינויים לפי קבוצות העוב־דים. זו איננה השקעה כספית גדולה וגם לא עבודה רבה. כל מה שצריך זה מודעות לנושא ורצון לשנות.

● האם באמת הארוחה האחת שהעובד אוכל במקום עבודתו כל־כך חשובה? הרי את שאר הארוחות הוא אוכל בביתו.

יש הרבה מיפעלים שבהם העובדים אוכלים שתי ארוחות, ואלה הן שתי הארוחות העיקריות שלהם במשך היום. הנושא הזה הוא בריאות־הציבור, ובריאות־הציבור נראית לי נושא חשוב ביותר.

ריצ'רד קורנהויזר:
„לא צריך לאכול את עצמך בשביל ההורמון!"

שיגעון חדש אחז את נשות אנגליה. יותר ויותר מהן מבקשות ללדת את ילדיהן בבית, כדי שתוכלנה, מייד אחרי הלידה, לטגן את השיליה של עצמן, ולאכול אותה. כל זה מתוך אמונה שאכילת השיליה תסייע להן להתגבר על תופעות דיכאון לאחר לידה. מתוך פחד שגם בעניין הזה נחקה את התרבות האנגלית, ביקשתי את תגובתו של הפסיכיאטר הד"ר ריצ'רד קורנהויזר.

גם אני שמעתי על כך, ומפליא אותי שהארץ שהולידה שקספירים, ראסלים וצ'רצ'ילים, הולידה גם נשים האוכלות שיליות. זה מעשה של קאניבליות פרימיטיבית, אולי מתוך איזה רצון נואש להימלט ממתחים נוראים שהעולם המערבי חי בהם. נשים כאלו תרבותיות מוכנות לעשות דברים הכי בלתי־מתקבלים על הדעת.

● אני מבינה שכבר מזמן גילו שהורמון האסט־רוגן, הנמצא בתוך השיליה, עוזר בדברים מסויימים.

קודם כל, כבר שנים אפשר לקבל אסטרוגן בצורת כדורים או זריקות, ולא צריך לאכול את עצמך בשביל ההורמון. ידוע שהאסטרוגן יכול לעזור לנשים מסויימות בגיל הבלות, כאשר האיזון ההורמונאלי שלהן מופר.

● אבל כאן מדובר בנשים אחרי לידה ולא בגיל הבלות.

זה בדיוק העניין. ישנן מאה תרופות נגד דיכאונות, ואף אחת מהן אינה מבוססת על אסטרוגן.

● בלומר, אכילת השיליה לא תעזור להן נגד דיכאון?

לא רק שלא תעזור, אלא שלדעתי זה יכול לגרום לאשה מצב פסיכוטי קשה מאוד, ברגע שהיא תבין את המעשה שעשתה.

פאשיזם וסיפרות

מה יאמר אדם כשהוא נתקל בשורות ממין אלה שמצאתי בכתב־עת סיפרותי מכובד, כרשׁ־מה על המשוררת המנוחה יונה וולך:

אני זוכר שהכינה סלט והגישה אותו לשולחן... במבט לאחור (גם אם איני זוכר בדיוק מה חשבתי אז) אני רואה את הסלט. הכתוב כהירוגליף. הסלט היה וידוי של האני, ומניה וביה, ביוון שהאני בדוי, הסלט הופך להבחשה. הסלט כתוב כסוליחן בשניים. ומאידך ממקד את האמביוואלנטיות (והפירוד) שבין שניים. הסלט כתעויבת מתובלנת של ירקות חתוכים כתוך קערה. מדבר הן בתמונות והן באופן פינטי, כך שנפתח פתח לכל מיני הרחבות והתקות מעבר לסמנטיקה של המילה... באופן שבזה בסלט נכתבת יונה, הן כדבר שמטבעו מפוצל וחתוך (יונה כשם זכר, כשם נקבה וכציפור); זהו הוקטור הכביזואידי שמתבטא בהחצנת החרדה, להיפטר מהפנמות מרעילות, אימה שבמושאים חלקיים. ומאידך גיסא. ניתן להתייחס לפיצול כאל "דיפרנציאציה" במובן של אנטין ארנצוויג — פירוק שבמהלך לעומק כדי לאתר תבנית סמויה וסדר נסתר. החיתוך יכול להיחשב כחירות וכנזילות. הפשרת האני ואפשרות לזרום בכל מיני כיווני תשוקה. אך הסלט הוא הרכב ואחדות, ובמובן זה הוא קשור לאני ולבניה. יש בו ביטוי של עוצמה. ובעת ובעונה אחת מישהו עשוי לאתר בבניה שכזאת את הווקטור הסראנואידי — סגירות והתבצרות...

הסלט על פי אנטון ארנצוויג

מה באמת יאמר אדם למיקרא שורות שכאלה, פרי עטו של הירושלמי אהרן (חרא, מוות) שבתאי על הסלט "הכתוב כפולחן בשניים" ו"ממקד את האמביוואלנטיות שבין שניים". או על הסלט כ"וידוי של האני", וחיתוכו, חיתוך הסלט — "כחירות וכנזילות, הפשרת האני ואפשרות לזרום."

אדם מנומס, לאחר שהיה מוודא שאין לפניו כאן פארודיה ארכנית מעט, היה מעלה מן הסתם את האפשרות של מין "אלברט פירות" שהשתגע. אורח מעולם אחר, נאמר עולם של תרבות, אפשר שהיה חושב על איזה פרא לא־אציל שנזדמנה לידיו תיבת ספרים פליטת אוניה טבועה, ואחרי שלמד בדרך לא מוסברת קרוא וכתוב הוא מערבב את הכתובים הלא מובנים לו למין סלט אחר: את אנטון עם ההירוגליפים, את התבלינים עם הפאראנויה ואת ביקורת הסיפרות עם הגיגיה של האישיות הסכיזואידית, שהרי אותה תיבה כללה גם ספרי־בישול גם ספרים בפסיכופאתולוגיה.

מבקר לא־אוהב של הסיפרות העברית החדשה, לעומת זאת, כזה הנוהג למצוא את מזונו הרוחני בשדות זרים, היה אולי מסתפק ב"אמרתי לכם" ונפנה לקרוא את הספר האנגלי, או את האוטוביוגראפיה האחרונה של טולסטוי, שבידו. אבל הדברים הם הרבה יותר פשוטים, מצד אחד, והרבה יותר מורכבים, מצד שני, מכדי שניתן יהיה לפטור אותם כבעיה של היגיינה ציבורית (האשפה המילולית המולעטת לקוראי המוספים וכתבי־העת שלנו לסיפרות). זאת, אף על פי שבמבט ראשון — מניה וביה, כמו שנאמר — נשיתי אף אני לפטרם כך, כלאחר יד.

כי "יונה" זו הכתובה בסלט — "הן כשם זכר, הן כשם נקבה והן כציפור", ואני הייתי מוסיף: הן כחילול זכר המת — היא לא רק, בלשון הכותב, "טופוגראפיה של מחלה" לשונית. וכוונתי למה־לתו של הכותב, לא למחלתה הבלתי־מילולית בהחלט של יונה וולך. לפנינו סימפטום מדאיג של מחלה תרבותית שהיא בסופו של דבר מחלה מוסרית של כל אשר סביבנו. ואם תרצו, מחלה ממארת של כל התרבות הישראלית שבה וממנה אנו חיים.

החולה הגדול

בהיבט זה, אין כל פלא בכך שהכותב מגיע מהר מאוד מן הסלט המילולי שלו להתפעלות מן השיגעון ("כאן עוצה אפוא הראדיקאליות של יונה וולך, והדבר הדהים אותי כבר ב־1965, כשלפתע קמה ואישפזה את עצמה בטלביה"), וליתר תוקף הוא מצטט את חזונו של המשורר הצרפתי המכונה "מקולל" ארתור רמבו — מסתבר שגם ספר משלו היה מצוי בה באותה תיבה פליטת־גלים — אשר סבר "שכדי להגיע אל הבלתי־ידוע, צריך באופן נחרץ לשכש את כל החושים והמובנים ולהיות (בין היתר) 'החולה הגדול'."

מה שאצל הנער הגאוני רמבו — כל שירתו המוכרת לנו נכתבה בטרם מלאו לו עשרים שנה — היה פרי חיבוטי־קבר של נפש רצוצה ומעונה, הופך אצל הכתבן שלנו למירשם קולינארי: אלברט פירות לוקח וקטורים, קליפות וניצוצות, מוסיף "שיבושים" של "כל החושים והמובנים," נותן הכל במיקסר ויוצא לו "אור מיסטי." הכל — להשתאותה של תרבות־לא־תרבות המוכנה לבלוע הכל בשיטת "חטוף ואכול". לסלחנותם ה־אינסופית של אינטלקטואלים ומשכילים שרגש אשמה מוכר של "בעלי־בתים" בגיל העמידה, כ־תוספת ההתבטלות הכרונית של בני חוגם בפני כל "ראדיקאליות" ופאנאטיות נטולת־מעצורים, גורמים להם שיראו צל הרים כהרים. ואכן, כבר נמצא גם יקיר האקדמיה שלנו הנכון להתפשר עם הכל — "עם האקסהיבי־ציוניזם, המגלומאניה, המכות מתחת לחגורה, ההתעלמות מכללי הדיק־דוק, אי־ההקורנטיות, ההפשטות המשמימות, החזרות האובססיביות, וקודם־כל הסירוב לשים משהו במגירה" — תמורת, "תמורת פנינה (אחת) של חופש ממוקד." שימעון זנדבנק, ברשימתו על שירת יונה וולך (ידיעות אחרונות, 7.2.1986), אף מתאר את הסלט של שבתאי כ"מבריק."

ולא חש הפרופסור ולא ראה כי מה שהוא מבקש מאיתנו הוא לשלם מחיר כבד מנשוא בעד פנינה אחת של חופש ממוקד, שרק הוא ושכמותו מרגישים בחסרונו ומתאוים אליו.

הבריא הגדול

אבל נחזור לענייננו שהוא מאמרו של אהרן שבתאי ולא שירתה המעניינת של יונה וולך, שבוודאי עוד תעסיק אותנו גם בעתיד. כלום הרגיש זנדבנק כי הדמות העולה לעינינו מתוך המאמר ה"מבריק" (אולי כ"פנינה של חופש לא־ממורקד"?) אינה זו של "החולים הגדולים' רמבו ואולי גם יונה וולך, כי אם זו של בריא גדול מתחלה. מתחלה כדי להיות מעניין, מתחלה כדי לא להיות שיגרתי, כדי לחרוג משיגרת חייו הבעל־בתיים המשעממים שלו־בגיל העמידה שלו עצמו, מתחלה

— דווקא כדי "להדהים" את זנדבנק ודומיו בנועזותו, בסטירה זו שהוא מוכן בכל עת להנחית על פרצופה של דעת־הקהל, אם זו רק תיאות לעמוד דום לפניו די זמן כדי לספוג את הסטירה המוזמנת. ובריא מאד דווקא בכמיהה רומנטית זו של השפוי המשועמם והיומרני אל מי ש"לפתע קמה ואישפזה את עצמה בטלביה," כלומר, עשתה מעשה שהחולה המדומה שלנו אף לא ירהיב עוז בחלומותיו לעשות כדוגמתו.

בריא מאוד בעת שהוא מבקש להרשים את קוראיו בשפע הארודיציה שאותה קנה לעצמו בשנים ארוכות של חבישת ספסל הלימודים.

והרי מקצת ממה שהעלה המיקסר שלו כאן: גנוסיס, מלאני קליין, קליפות וניצוצות, אנטונין ארטו, ישוע, הזוהר, אלתיה, דוקטה (לא השעון!), הסופיסטים, הפרה־סוקראטים, גורגיאס, התלמוד, הסיזיפוס, פרומתאוס, פנדורה, ויניקוט, הוגארת פרס, אפלטון, תיאיטיטוס, הראקליטוס, רמבו, סקסיזם (מלשון "סקס"), מינגר נוטרדאם, אייסכי־לוס, האומניפוטנטיות, אתנה, ג'ון דון, תראפיה, דוקטור פאוסטוס, פסיכומכיה, ועור היד נטויה.

אנציקלופדיה שנשתעה? — לא, רק למר־אית עין. לפנינו "בריאות" היודעת יפה־יפה את אשר היא עושה, משכיל לשליש ולרבץ המכלכל יפה־יפה את מעשיו, מודע לרושם שהוא עושה על הפתאים.

שאם — כדבריו — "המחלה בעוצמתה המז־עזעת מחייבת... להפעיל את הבוהות... ולמחזר כל פסולת ריגשית," הנה מסתבר לנו כעת כי הבריאות מסוגלת לכך במידה לא פחותה. והבוהות, כפי שראינו, מופעלות.

האוצר הפאשיסטי

ולא הייתי נדרש למיחזור זה של פסולת מילולית בארכיון כזאת לולא ראיתי בו סימן למשהו מסוכן אפילו יותר ממחלת לשון שהיא מחלת סיפרות פרובינציאלית ותרבות לבאנטי־נית. כוונתי לדברים שמגמתם מסתמנת היטב בציטוט שמצטט הכותב מתוך רמבו: "אני! אני שכיניתי עצמי מכשף ומלאך, פטור מכל מוסר..."

נניח לרמבו ונתרכז בשבתאי. הנה כאן — ולא בסלט — קבור הכלב, מקור הצחנה. הנה כאן הנהנתן הבריא הנושא עיניו לא רק להילת חולים ועטרת מטורפים ומיסטיקנים, אלא גם לכך שברומה לאלה האחרונים יהיה גם הוא "פטור מכל מוסר" וליבו גס באינטלקט ובראציונאלי ("אינטלקטואליזציה כוללנית, שהפכה את כל העולם לדמוני ולמוזעל"). ילד־טוב־ירושלים הופך לילד־רע־ירושלים המשחק בקקה וסופו שהוא מאמץ לעצמו את מסיכת המיפלצת: "מיונה אפשר כאמור ללמוד מדוע כשאתה מגלם מלאך, אינך אלא מיפלצת." וכל העם רואים את הקולות.

אשר לסיפרות העברית, בשבילה יש לחולה הגדול שלנו רצפט פשוט, פשוט ממש כמו אותה "מוסרנות שיטחית" אשר כנגדה הוא יוצא:

אבן, גם בעיניי זה הצומת של הסיפרות העברית ביום. גם בעיני הדת (במובן הבלתי ממוסד) היא השפה שלנו — היהדות מופנמת בנו בשפה של העצמי וכגורל...

יהדות חולה מופנמת ומלאך שהוא מיפלצת. מה פלא שהחווה־בעיני־עצמו אינו נרתע גם מפני הסטיגמה הפאשיסטית. עם שהוא מתגדר (מת־גנדר) בה. מעשה חסידים שוטים של פנחס שרה. הוא חושף לעינינו את הסכנה שבמחלה האמיתית (המחלה הבריאה, הייתי אומר) הצומחת כאן לעינינו:

באוזניי מצטלצלת כגידוף שביח המלה "פאשיסטים", ואני אומר — אם רוצים להיות קיימים מבחינה נפשית, לא רק אני מסולף, ילד טוב, צריך לגלות את הפאשיסט שבנו ולהשתמש בו כמו אוצר. הוא האוצר היחידי האמיתי שלנו (ההדגשות שלי — נ.ז.), וזוהי מהות המיסטיקה של יונה וולך.

יונה וולך, לרוע המזל, כבר אינה יכולה להשיב באשר למהות המיסטיקה שלה. וייתכן מאוד ששבתאי צודק, וכי הפאשיסט שבו הוא "האוצר היחידי האמיתי" שלו. ובכל זאת אי־אפשר שלא לומר כי הפעם הזאת הצליח להרשימנו. זה עידן ועידנים שמישפט מתועב ממין זה לא יצא מתחת קולמוסו של מי שמתקרא סופר עברי.

האם מיקרה הוא שהדברים מופיעים בריש גלי עכשיו, שמונה שנים לאחר עליית הליכוד לשילטון, כחמש שנים לאחר עליית כהנא, לאחר מילחמת לבנון, לאחר מחתרת הטרור היהודי — אף היא "יהדות חולה "מופנמת", מזיגה של מלאך ומיפלצת.

ועוד שאלה, האם אהרן שבתאי הוא היחיד ה"ממחזר פסולת ריגשית" ממין זה? שמא מציינת כתיבתו את הופעתה של כנופיית "שלומציון" סיפרותית־אינטלקטואלית או פסבדו־אינטלק־טואלית שלמה? האם צמח לו בישראל, כמעט בהיחבא ובאין רואים, אקלים מוכר שבו מיסטיקה ודתיות, כיסופים למחלה ולטירוף עם בוז לבריא ולראציונאלי, סלידה עמוקה מפני "מוסרנות" של "פי־נפש" בצד מישאלות נסתרות ופחות נסת־רות לעוצמה ולכוח מכשירים עתודה מיקצועית פאשיסטית למחנה הבריונים של כהנא ואריק שרון?

כך או כך, הכמיהה הוואגנרית הגדולה (והאי־פנטילית) לנצחון הלילה על פני היום, ה"למטה" על ה"למעלה", הטירוף על השפיות — כל אלה הם כמדומה כבר כאן, בליבה של התרבות הישראלית הבלתי מושרשת, הבלתי מוגנת דיה:

המחלה היא איפוא הלילה ההברחי הזה, שבלעדיו אי אפשר להגיע לאותו 'האור המנימי הגנוז'. זוהי אותה דרך למטה שהיא הדרך למעלה.

האם ה"לילה" של שבתאי הכרחי באמת? האם דרכה של התרבות הישראלית "למעלה" חייבת לעבור ב"למטה" שמבטיחים לה מיסטיקנים־בפרוטה וולגאריים ממין זה?

כאן כבר דברים שמעבר לתחומי רשימתנו זו, ונצטרך להידרש להם במשך. **נתן זך** ■

הנשים של פן

אלכסנדר פן היה ונותר חדשות. מה שלא זכה לו בחייו — אחרי מותו זכה לו מלוא חופניים. סרט טלוויזיה מצויין (אילן טיאנו) ועכשיו גם מחזה והצגה: פיזמונים מושמעים תכופות שהומרים מתחרים עליהם (וראה מולי שפירא מגלי צה"ל בשבוע שעבר על הפסטיבל ועל הזמרת המפורסמת שהציגה אולטימאטום: או פן או כלום). שלא לדבר על מהדורות חדשות ונאות של סיפרי שיריו, עיתונות אוהדת ודיברי זיכרונות רבים חדשים לבקרים. בקיצור: כמעט מיתוס, ומה טוב שגם משורר נכנס כפעם בפעם לטרקלין המיתוסים העממיים שלנו, אם גם זאת הפעם לא בזכות שיריו, כמדומה. סוף פסוק: אלתרמן לא צדק בעת שחידד לו לילה אחד בשעות הקטנות חידוד: פן יפונה (כוונתו היתה: יסולק מן השולחן אם יצטרף. הסכנה לא היתה ממשית, כי פן לא הצטרף). פן לא פנה ולא פונה.

ציפורה ברנר, לעומת זאת, אינה בחדשות. אף על פי שכבר ערכה 26 תערוכות־יחיד, ביניהן בפאריס ובניו־יורק, ושימשה 13 שנה מוזכירת מוסיאון תל־אביב, גם לאקוארלים התל־אביביים המצויינים שלה אין, כמדומה, דורשים רבים, אולי דווקא משום שאיננה בחדשות. מה שמזמן אותה כאן והפעם לחברה אחת עם אלכסנדר פן הוא אוסף קטן — כארבעים במיספר — של רישומי המשורר שעליו שמרה מכל מישמר כל השנים האלה, אוצר בלום. "הנשים של פן," היא קוראת לרישומי העיפרון.

"פן לא ייחס חשיבות רבה לציוריו," היא מספ־רת. "אבל אהב מאוד לצייר. אותן שנים, המדובר בשנים שבין 1942 ו־1945, היינו נפגשים בכסית ובגירסה הישנה של קפה בתיה (אז במקום שבו עומד היום הדראגסטור, בקרן הרחובות ארלר־זורוב ודיזנגוף), שולפים בלוקים לציור ומציירים. אני מתכוונת להנדלר, סטימצקי, יחיאל קריזה, אברהם נתן, צבי מארוביץ ואני. פן היה מצטרף

ציפורה ברנר עם דיוקן המשורר

אלינו לעיתים קרובות. הוא היה ממש חוטף לי בלוק ועיפרון מהיד."

חלק מרישומיו של פן צויירו גם בביתה של הציירת, לשם היה המשורר בא כאל מקום מיקלט. "הוא היה קורא לי את שיריו, לוחש את השירים לתוך האוזן. הוא ידע את רוב שיריו בעל־פה." אחת התוצאות של מיפגשים ליליים אלה הוא דיוקן נאה של המשורר מעשה ידיה של ציפורה ברנר. "הייתי נותנת אותו ברצון לאיזה מוסד ציבורי, אבל אף אחד לא פנה." אולי אף אחד לא יודע.

זו הפעם הראשונה שכמה מרישומיו של אלכסנדר פן — כולם משנות מילחמת העולם ועל נייר רישום בעל איכות גרועה — רואים אור דפוס.

הנדיב הידוע

דבריו של יהודה עמיחי בניו־יורק הרחוקה, כפי שנתפרסמו בעיתונות שלנו, על רשימת ההעדפות שלו בתחומה של השירה הישראלית (ובה משורר אחד ושתי חמישיות, כולם מבאי חצרו) הזכירו לי מעשה שאירע לי לפני כשנה בברלין.

בעת ביקור שם נזדמן לי להכיר את וולפגאנג האוף, משורר מעניין כבן חמישים, שהוא גם עורך המוסף לסיפרות של רדיו ברלין. האוף סיפר לי על היכרותו עם המשורר העברי המנוח דויד רוקח, שנהג לבקר אצלו בכל פעם שהיה מוזמן לעיר.

"פעם שאלתי אותו," סיפר האוף, "אמור לי, ומלבדך — האם אין בשירה העברית שום משורר מעניין מלבדך? אף לא אחד???"

דויד רוקח היהדר עמוקות כמעביר לנגד עיניו, בזה אחר זה, דמויות דמיוניות של משור־רים, מיצחו נחרש תלמים מחמת המאמץ. בסופו של דבר פסק: "לא. באמת לא."

מה עוד משותף לעמיחי ולרוקח? — גם זה ששניהם אמרו את הדברים שם, לא פה.

אבל אולי אין זה נאה לספר סיפורים שאינם מוסיפים להם כבוד. חיי, שלולא סופר הסיפור על עמיחי בידי אחרים, לא הייתי אני מספר את המעשה ברוקח. אין אדם נתפס על צערו. ועל קטנוניותו.

ורק שהוא נתפס, בכל זאת, מפעם לפעם.

הורסי המכוניות

דומה זה מסימני תרבותנו שרבים מסמליה, אליליה וגיבוריה הורתם לא ברוח־הקודש כי אם בסירטי עלילה ובסירטוני טלוויזיה, בבימות־

הנשים של אלכסנדר פן

הוא היה קורא לי את שיריו

לוחש את השירים לתוך האוזן

הוא ידע את רוב שיריו בעל־פה

ממש חוטף לי בלוק ועפרון ורושם

הבידור, בזירות ההתאבקות ועל מיגרשי הספורט. המארונה של ימינו מופיעה במרכאות כפולות ובשדיים חשופים. בשורתה — תשדיר שירות לגילאי השלוש־עשרה עד השבע־עשרה, קהל־יעד שמעולם כמדומה בתרבות המערב לא נערכה תעשיית בידור בהיקף דומה למלא את משאלו־תיו. סיסמתה פשוטה וישירה: אני שלך/שלכם ואתה/אתם שלי.

בשכבר הימים, קודם למרד הימאים שלנו אבל לאחר מרד המכבים, היו הורסי המכונות האנגלים, הלודיטים, ותנועתם סמל להתנגדות לניצול הפועל אבל גם דגל של איבה לקידמה הממוכנת בכללה, התנגדות למכונה המשרתת את האדם ומייתרת אותו.

הצופה בסדרות המתח הטלוויזיוניות הרבות החודרות לבתינו ממקום שידורן ברבת־עמון, בירושלים וצפונית למטולה — אבל מולדתן הפיסית והרוחנית היא אמריקה — אינו יכול שלא להגיע למסקנה כי תרבות הצריכה הבידורית שלנו מאופיינת, בין שאר סמלים, על־ידי הרס מכוניות.

מאז שמתי לב לתופעה זו, כמעט לא ראיתי פרק באחת הסדרות הללו שבהן לא נהרסו כליל שתי מכוניות ויותר. שוב אין מתירים להן — כמו לקטר שבע־הימים בשירים של חיים חפר ואריק לביא — להיאסף ככבוד אל אבותיהן במיגרש הגרוטאות. בדמי ימיהן ובמלוא הדרן ותיפארתן הן נשרפות, מתפוצצות, נמעכות ומתרסקות לגוש בלתי־מרשים של פח. מה שהיה אך לפני רגע מכונית יוקרה אמריקאית — את היוקרה מספקים, כמובן, אנו הצופים שאין לנו הכסף לרכוש או לתחזק לינקולן, פלימות, קרייזלר או סטודבייקר, שלא לדבר על מכוניות מירוץ הדוהות בגון קויוטה של גיבורי הסידרה הארדקאסל ומקורמק – הופך במישנהו לגרוטה שאפילו בישראל לא ניתן היה למצוא לה גואל. הרס המכוניות היה לספורט שכיח כל־כך בסדרות הבלשיות עד שאינך יכול שלא לתהות על משמעותו.

ברור, שיש כאן גם סימן של חוסר רסיון ומיצוות אנשים מלומדה. תסריטאים חסרי השר־אה, מפיקים המוציאים את כספם מן השיגרה אינם מעלים על דעתם שום דבר „מותח" יותר ממירוץ ממושך של מכוניות, שבסופו מנצחות הטובות (מכוניותיהם של הטובים) את הרעות (מכוניות הרעים) הנמחצות עד דק. אבל האם אין בתצוגה זו של הרס מכוניות, בסרטים המיוצאים לכל רחבי העולם ובו ארצות לא־מעטות שבהן לא תספיק כל משכורת חייו של פועל או שכיר לרכישת מכונית־פאר אמריקאית, משום הפגנת־כוח, התנשאות ביתרונות החומריים של החלום האמריקאי. זאת, בצד המילוי הבידיוני של מישאלות הצופים להיות גם הם בין ההורסים או לפחות בין ה„נהרסים" אשר, אם לשפוט על פי מראה פניהם בסרטים, אינם מודאגים יתר על המידה למראה רכושם הכלה לנגד עיניהם. הרי הם יכולים לקנות לעצמם מכונית חדשה כל שעה שיעלה הרצון מלפניהם.

ועיני כולנו רואות ונפשנו כלה: למרחקים. למרחבים ולמכונית הנהרסת סתם כך בדהירה מטורפת, לשם שעשוע, מתוך לצון של צלולואיד ועל חשבון הבארון.

ע. חדה ■

תרבותק

מוספים ספרותיים

אין צורך ביותר מחמישה ראיונות־סיפרותיים עם ח"כים ושרי־ממשלה, כפי שהופיעו במוסף ידיעות אחרונות, כדי להוכיח את שאיננו נדרש להוכחה: גרבי משי לא נועדו לעטוף רגלי־פיל. חוקי הג'ונגל של הזירה הפוליטית, אשר פיתחו קשיחויות־ברזל ותורות־הישרדות למיניהן, הולי־דו גם מישטר־נפשי בעל אינסטינקטים, רגישו־יות ורפלקסים שונים בתכלית, לא בלתי־אנו־שיים, אבל אחרים מאלה הנדרשים בתחום היצי־רה הסיפרותית, וסוללה נכבדה זו של חמישה פוליטיקאים, על כל הישגיהם בתחום המדיני והצבאי, המעזים להתבטא באופן פומבי בענייני שירה ורוח, מסתכנים שלא לצורך בחשיפת מציאות־פנימית שאיננה מחמיאה. „כשאני תופס אצלו את הפרינציפ אני לא טורח לגמור," אומר שר־הבריאות מרדכי גור על עמוס עוז. „אחת האנחות שלי היא שהרוח נמצאת רק בשמאל," מעירה גאולה כהן ומוסיפה כי נעמי שמר „באמת הצליחה להשיג את התקע ולהכניסו לשקע." אוריאל לין שכתב תסריט בשם סקס והצלחה מכריז כי „לעגנון אין לי משיכה, א"ב יהושע ועוז — לא יכול לקרוא, זה לא לייף, זה לא אמיתי." ומה הפלא להיתקל ברמה כזו (לפני שמדברים על ז'ראנוביזם)? הן גם מחמישה צבָעים סוג א' תקבל תשובות דומות אם תורידם מהסולם ותראייו אותם בענייני ציור. אבל „לא בַּן־לילה הכנסת התרוקנה מאנשים שיש להם מה לתרום מבחינה רוחנית," קובעת אניטה שפירא, בהערותיה על ההידלדלות הרוחנית בבית־הנבחרים שלנו, דב־רים שהופיעו לצד הריאיונות ואשר נתנו את הפרופורציה הנכונה לאותו סוג של הירהורים. „הירידה בתחום הרוחני החלה מאז קום המדינה... הפוליטיקאים המיקצועניים תפסו את מקום הסופרים... הסיפרות אצל דור המייסדים היתה חלק אינטגראלי מחייהם, לא דבר מלאכותי, נקנה או נרכש, אלא אותנטי." דברים כדורבנות.

●

ועוד במוסף ידיעות אחרונות: „יתכן שמחזאים רוגמת הילל מיטלפונקט ,פונקו' מדי טל ידי התיאטרון," מזהיר בן־עמי פיינגולד בביקורתו על מחזהו פירוד זמני, ומזדרז להוסיף כי „אולי קצת פחות פינוק היה מיטיב עם המחזאים עצמם," תוך שהוא נוטל על עצמו, לא בלי שמחה, את האחריות לתיקון המעוות. כך שמה שמכונה בפיו ,קצת פחות פינוק' מתורגם מייד להערות פוגעות, ליגלוג וסיגנון וולגארי, כגון דבריו המתנשאים: „בחור, קח את כתב־היד, חזור הביתה וכתוב מחדש את הדברים, מחק פה, הוסף שם וכו'." במצב דברים כזה אין לתמוה על חרדתו של מבקר כמו א"ב יפה (על־המישמר) החש כיצד נכרת הענף שעליו הוא יושב: „לא ירחק היום והביקורת הסיפרותית תיעלם מעולמנו, תיהפך לאנאכרוניזם." ברשימה ילדותית ומבולבלת המ־ביעה תיסכול וזעם הוא מתלונן כי סיפרו של דויד גרוסמן עיין ערך אהבה מצא דרכו אל הציבור הרחב, תוך שימוש יעיל ומתוחכם באמצעי התיק־שורת, בלא שעבר את שולחן המבקרים ובלא שנפסק דינו שם. „מומחי הפירסומת שמצליחים למכור לנו את הבנק, את מישחת־השיניים ואת הטאמפונים, אינם רואים כל סיבה טובה מדוע לא ימכרו לנו גם ספרים," אומר א"ב יפה מבלי לחוש בסתירה שבדבריו כאשר הוא מוסיף כי „דויד גרוסמן הוא אחד המוכשרים שבמספרים הצע־רים, ספריו הקודמים העידו על כישרון סיפורי רב."

●

ומשם למעריב. שבו נתמנה משה דור כעורך הסיפרותי במקום משה בן־שאול. פרט לשינויים הגראפיים וקביעת מדורים חדשים (כמו זרזירים. מדור אשר ישבש. אולי, את מכשירי הציתות של האוזן השלישית של ידיעות אחרונות), השינוי הבולט המיידי, המרמז כנראה על כיוון מסויים (אם מותר להצביע על תפנית מבלי להמתין לגיליון העשירי) הוא בהכנסת ‚פילוסופיה כבדה': סוללה בת חמישה פילוסופים המאירה את הישגיו וכישלונותיו של משה מנדלסון במלאת 200 שנה לפטירתו, תוך עיון במישנתו על היחס בין דת ומדינה ועל הסובלנות, נושאים אקטואליים מאוד, בייחוד במקומותינו.

מוסף הארץ, המוסף הצועד נגד הזמן, מעמת הפעם, בדרך מיקרה, שתי השקפות־עולם זו מול זו: בעוד שאצל קאנט „מכיר כל אדם בחברו כבתכלית ואיננו נוהג בו כבאמצעי בלבד לסיפוק צרכיו," כפי שכותב עמיהוד גלעד ברשימה המתייחסת לתירגום הספר הדת בגבולות התבונה בלבד של קאנט, הרי שהנשים אצל יהושע בר־יוסף „נארגות בעלילתו בשביל האפשרויות הארוטיות שהמספר יעד להן בחיי גיבוריו הגבריים ולזמן להם צורות ניאוף מגוונות, להדריחם מדרך האמונה," כפי שאומר יוסף אורן במאמרו הקטלני אפיקורס להכעיס על הספר אפיקורס בעל כורחו מאת יהושע בר־יוסף.

●

ומה במדורי השירה:

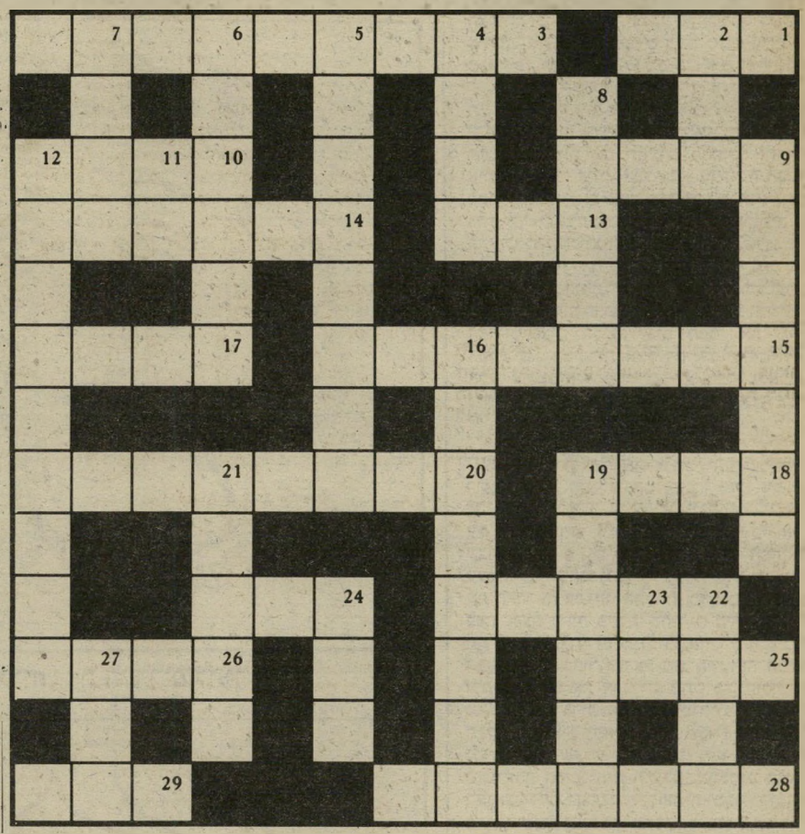
„לִפְעָמִים אֲנִי חוֹשֵׁב עַל יְרוּשָׁלַיִם," כותב דוד וינר בשירו ‚כְּמוֹ שֶׁהִיא' (מעריב).

„וְכוֹר יְדִידִי: עֵת רַבָּה מִדַּי רָחְקָה מֵאַדְמַת־מוֹלַדְתֶּךָ" מעיר נתן יונתן בשירו הניו־יורקי ‚בְּעִיר הַחֻפְאָה הַזֹּאת' (ידיעות אחרונות). אם חטאה כל־כך — למה נשאר שם כל־כך הרבה זמן?! ‚הקול הפנימי' של זיגנייב הרברט (הארץ), לעומת זאת, „אֵינוֹ מֵיעֵץ דָּבָר וְאֵינוֹ מַתְרִיעַ מִפְּנֵי דָּבָר". אבל השיר ‚שֶׁאֲהַבְתִּי מִתּוֹךְ כ־15 השירים' שהופיעו בכל המוספים הסיפרותיים, פרי עטם של עשרה משוררים, הוא שירו של עודד סברדליק שפורסם בדבר.

שמעון צמרת ■

דף חדש

תשבצופן השלם הזה 2529

מאוזן:

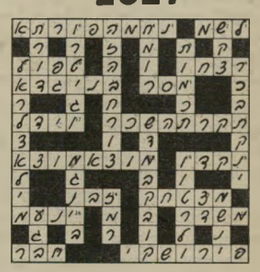
1) שמונה מתוך עשרה מבחינים במהמורה (3)
3) לעשות הפסקת־תה אצל לאה: מה, אין שום מקום? (4,5)
9) גם באנגליה אפשר למצוא אדם חסר־נמוסים (4)
10) ספור של עצירת נשמה (4)
13) מזל חי (3)
14) אם לא אבאר, יסטו מתרת ההגיון, אמר (6)
15) בטון רטוב נאמר — כסף נקי! (4,4)
18) האל בעל שני הראשים הוא יפני? (4)
18) עשה בזיונות בפרשה (2,2)
20) אחלן מש"קי כל היחיד־רות: מלחמה משותפת לנו! (4,4)
22) למרות שעמד בזמן, נשאר מאחור (5)
24) קיטר ושמר (3)
25) מרדת יום עד בקר הולכים כלם לים, כמו בדולצ'ה וי־טה (4)
26) גם למעלה שואל היקה למה (4)
28) זה מ־9 מאוזן, הוא חדש באמריקה? (4,3)
29) מחסום של דרגות בצה"ל (3).

מאונך:

2) אי־הסכמה מכל העברים (3)
4) היה לה נח, ובכל־זאת עזבה (4)
5) קצו של האיל היה מהיר מדי (5,3)
6) מצדי אפשר להרבות בשאלות על החי (6)
7) אפילו לאט לטפס לפסגה, צריך להיות ספורטאי (4)
8) הנדנוד של ברליוז (5)
9) רס"ל במדי מלאך יעקב, אבד את דרגתו (4,3)
11) ברומא וירושלים יושבים בשקט (2)
12) עמוס בסלם ושקים וקוטף פרי (5,4)
16) הספינה עוד לא טובעת, אפשר להמשיך לישון כאן, אמר העכבר ונחר (4,4)
19) ממש כמו שצריך, כמו עבד ארוני (מ) (6)
21) להחליף את התקוה לפני שנגיע לעידן האלפיים (5)
22) הלואי שזה שעומד לי על הראש, יסתלק לעולם(4)
23) עיטור לבעל סוד (2)
24) סגנון חסר הצטעצעות וקו (3)
27) הרואה ואינו נראה בשעת הרקוד (3).

אביגיל ינאי

פתרון תשבצופן 2527

הטירוף שמאחורי האגרוף

(המשך מעמוד 7)

עם תום המילחמה הצטרף לביתר. נדד לפאריס ולאנטוורפן. ב־1948 הגיע לארץ, השתתף במילחמת־ה־עצמאות, גוייס לצבא והשתחרר מחייל־הרפואה, בדרגת רב"ט.

מייד אחר־כך התחתן. היום הוא אב לשלוש בנות וסב לארבעה נכדים.

במיקצועו הוא פקיד מיסחרי, ש־טיפס עד לדרגת מנהל־ייצוא בכמה חברות.

ב־1980 פוטר מעבודתו בחברת אלקו בשל צימצומים. מאז הוא עובד בבנק לאומי ברמת־גן, שם הוא גם מתגורר.

„עובדי־הבנק הבכירים התעלמו ממני ביום ראשון שאחרי השידור בטלוויזיה," הוא אומר. „הפקידים ה־פשוטים קיבלו אותי בחיבה."

„ובוגדים אשר מעבר — במהרה יובאו לקבר!"

הטבח המובטל

לימינו של כהנא, צמוד־דבוק, כשמבט עצבני בעיניו, ישב גדי סרוטמן (27), הדובר והגרפיקאי של בהתנדבות את עיתון „כך".

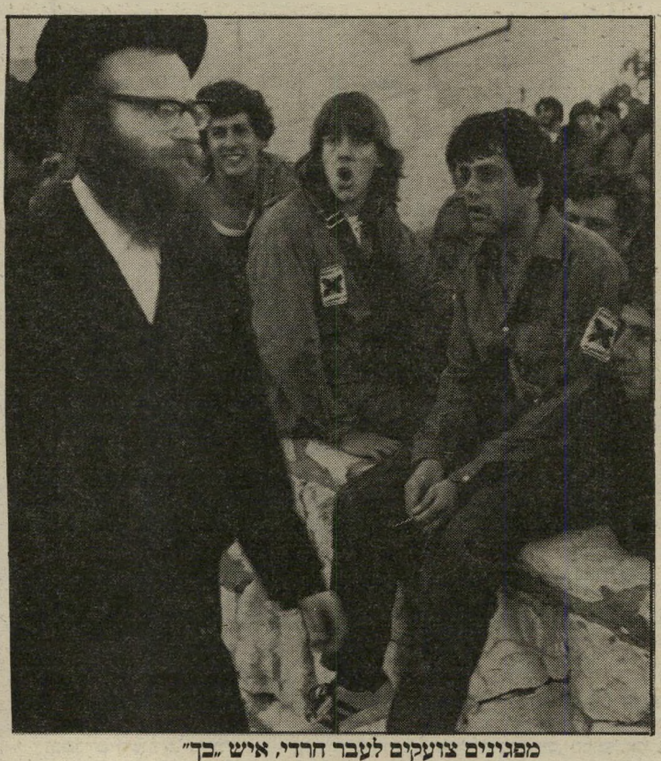
בשעות־הפנאי הוא כותב שירים, כמו: „ובוגדים אשר מעבר/בני קופים, סוגדי לאבר/ ינחלו רק שוד ושבר/ במהרה יובאו אל קבר."

שומר השבויים

כמובן היה גם אלכס פינקלשטיין, ראש הסניף של נצרת־עילית, ממקימי מנ"ע („מגיני נצרת עילית").

פינקלשטיין (58), יליד בלפוריה, שירת במחלקת־הסיור של הפלמ"ח, ביחד עם שאול ביבר ורחבעם („גינדי") זאבי, ואחר־כך בצבא, כשומר על שבויים מצריים בתל־השומר.

את בלפוריה עזב אחרי השרות הצבאי, עבד במשך חמש שנים כאחראי על הכיטחון באיזור החולה, אחר־כך עבר לנצרת־עילית, עובר כנהג בחברת בזק. אב לארבעה ילדים. אשתו עקרת־בית.

מפגינים צועקים לעבר חרדי, איש „בך"
„קופים סוגדים לאבר..."

החסידים — ביניהם כמה ממשוגעיה הרישמיים של ירושלים, חרדים ממאה־שערים. בחורי־ישיבה ועולים מברית־המועצות — פעורי־פה, נוטפי־זיעה, מעריצים קיצרי נשימה, טרפו כל מילה. חלקם תיבלו את תבשיל הזיעה והקללות בקריאות משלהם, היסטריות לא פחות מנאומי מנהיגיהם.

מחוץ לאולם התאספו כמה אלפי מפגינים. הזוועה הצהובה מול כחול ונעלי־בית של קיבוץ. מפעם לפעם היכו אלה את אלה, השליכו כמה בי־צים.

מארגני־ההפגנה צפו במפגינים בחיבה. „זהו בסך הכל מעין טקס פולחני," אמר אחד מהם. „יש בתוכנו רגשות שאנחנו רוצים לבטא, ואני חושב שאנחנו מצליחים בזה לא רע."

התנועה. הוא נולד בתל־אביב. כשהיה ילד קטן התגרשו הוריו, והוא עבר להתגורר עם אמו והוריה בכפר־סבא. למד במגמת חשמל בבית־ספר אורט בכפר־סבא, שם עובדת אמו כמזכירה.

בגיל 17 הצטרף לתנועת „כך" ואז גם חזר בתשובה. האם, מאוהדות תנועת־העבודה, בתו של אחד מראשוני גדוד־העבודה בירושלים, מרבה לנהל עם גדי ויכוחים פוליטיים, אבל שמחה מאוד לראות את תמונתו בעיתונים.

בין השנים 76' ל־84' נכנס ויצא אל התנועה. כשלא היה פעיל למד ב־ישיבות של אופירה וקריית־ארבע, וגם למד טבחות בבית־הספר במלון תד־מור.

עיקר גאוותו על מיבצע פינוי ימית. אז נעצר כשהיכה קצינה. מגדיר את עצמו כאדם ישר, שקט, שאוהב לקרוא, לבשל ולהאזין למוסיקה.

היה שם גם משה פוטולסקי (47), שמן, חובש כיפה שחורה, נולד וגדל בתל־אביב, במישפחה דתית.

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

מרים בנימיני

מזל החודש:

דגים

תחזית שנתית ל־1986

כשעוסקים במזל דגים אי־אפשר שלא להתייחס לכפילות המאפיינת את המזל הזה. אפילו הסמל של המזל מראה על דבר והיפוכו. כל דג שוחה לכיוון שונה. למעשה, מלבד האישיות עצמה – שגם היא מראה על דבר והיפוכו – החיים והגורל של בני מזל זה מזכירים את אופיים ואת המיבנה הפנימי שלהם. כשמשהו טוב מתרחש בחייהם, הם אינם יכולים להיות בטוחים שזה ימשך לאורך זמן, ושמשלב זה הם יצליחו לבנות את חייהם על בסיס יציב ובטוח. אין ספק שתוך תקופה לא ארוכה יגיע משהו שיקלקל להם.

אותו הדבר גם לגבי הדברים השליליים: כאשר קורה משהו רע, הם אינם צריכים להתייאש, כי כעבור זמן הם שוב יוכלו לצאת מזה וליהנות מתקופה יותר טובה.

לעיתים קרובות הם חווים את הטוב והרע בעת ובעונה אחת. הם בנויים לחיים כפולים, ומסוגלים לנהל שתי מערכות שונות, כשבאחת מהם הם ממש נהנים ובשניה הם סובלים, אך אינם מראים זאת כלפי חוץ.

שנת 1986 זו שנה המאפיינת במיוחד את הכפילות שבה חיים בני דגים. כוכב סטורן, שאינו מפנק אף אחד, נכנס למזל קשת ויוצר קרינה דיסהרמונית למזל דגים. ואילו כוכב יופיטר, שהוא הכוכב הטוב והמיטיב, ייכנס למזל דגם ב־21 בפברואר. שוב משחקים כאן שני הגורמים, הטוב והרע, בעת ובעונה אחת. קרוב לוודאי שיופיטר לא יהיה המנצח. כי מנסיון החיים אנו למדים, שכאשר הטוב והרע מתמודדים – השלילי מנצח. משום מה, לכוחות־השחור יש יותר עוצמה מאשר לכוחות־האור. כך ששנת 1986 לא תהיה קלה. אם כי פה ושם יהיו הקלות, ומדי פעם יקבלו בני דגים פרסי־נחמה מכוכב יופיטר, כדי שיוכלו לאסוף כוח ולהתמודד עם כוכב סטורן הקשה והמגביל. אם כך, איך תראה שנת 1986 למזל דגים?

עבודה וקריירה

שנה רבת תהפוכות, ביחוד לאותם שנולדו בתחילת מזל דגים. בני המזל יצטרכו לעבוד קשה מאוד כדי לעמוד במשימות שהם לקחו או יקחו על עצמם. הצלחות וכישלונות יאפיינו את השנה, והמעברים ביניהם יהיו קיצוניים ובלתי־צפויים. בני המזל, הרוצים להגיע או להישאר בעמדה סמכותית, יצטרכו להיאבק על כך. הם לא יוכלו להרשות לעצמם להשתמש בטכניקה של יצירה ריגשי־אשם אצל הזולת, השנה זה פשוט לא יעבוד. הם יהיו חייבים להיות תקיפים, החלטיים ובעיקר גלויים. כוונות נסתרות לא יובנו, והפעם יצטרכו לפרוס את הקלפים על השולחן, ורק כך יוכלו להתגבר על אותם שינסו לעצור את התקדמותם.

לגברים בני מזל דגים יהיו יותר קשה מאשר לנשים, מלבד אותן נשים העובדות בתפקידים המתאימים לגברים. אולם בנות דגים הן נשיות ורכות, ובדרך־כלל מעדיפות לעבוד במקומות שבהם אפשר להפגין הופ־עה נשית מושכת ומפתה. כאמור, זו אינה שנה קלה, והתקופה היותר קשה תהיה בין סוף חודש מאי עד סוף אוגוסט. בתקופה זו עלולים בני המזל להסתבך במריבות עם עמיתים לעבודה, מי שעובד למען חברה עלול להתאכזב. זה לא יהיה זמן שבו אפשר יהיה להגשים את החלומות וליהנות מהי־שגים. יתכן שבספטמבר התמונה תהיה יותר בהירה.

כספים

חוסר יציבות בחודשים פברואר ומרס, כשחודש מרס מפתיע במיוחד לטובה ולרעה. כלומר: בני דגים יזכו לפתע בסכומי־כסף גדולים, אולם גם אכזבות צפויות, בעיקר בגלל הבטחות שלא יקויימו. שנת 1986 ברובה אינה מראה על מחסור בכס־פים, אולם החודשים יוני ויולי מצריכים זהירות מיוחדת, ובאותה תקופה לא רצוי להשתתף בעסקות שיש בהן הימור או סיכון, וכן כדאי להתרחק מהבורסה או מכל דבר הנושא אופי מסוג זה.

מגורים

מי שמתכנן לעבור, לשפץ, לשכור או בכלל לשנות את מקום־המגורים – ייתקל בק־שיים לא מעטים. נראית נטיה לעבור למקום גדול ורחב יותר ולהיטיב את תנאי־המגו־רים. אך שינוי מסוג זה כרוך בקשיים שאותם קשה לחזות מראש. כך שכדאי לקחת בחשבון שמעבר לסוג זה ידרוש יותר אנרגיה, כספים וסבלנות, מאשר בכל שנה אחרת.

אהבות

מי שמסתפק בפרשיות־אהבה מרגשות וסוערות, הבנויות רק על ההנאות מהתחום הרומנטי, יוכל ליהנות השנה משפע של הזדמנויות. מי שבשנים האחרונות סבל מבדידות ומחוסר־אפשרות למצוא בן־זוג הולם – יפוצה השנה על כך. בני ובנות דגים לא ישארו לבד.

ובכל זאת, גם חוזרת הכפילות לשלוט בחייהם של בני המזל. השנה יהיה קשה מאוד להגיע לנישואין. הקשרים יהיו מוצ־לחים כל זמן שלא ידברו על קשר קבוע. מהרגע שיתחילו לתכנן נישואין – יתקלו במיכשולים ובעיות שיעכבו את התוכנית. למי שיהיה יותר קל להגיע לנישואין השנה הם בני דגים שעברו את גיל 35, וגם מי שכבר היו נשואים פעם אחת. דווקא לצעירים, ולאלה שעוד לא טעמו את טעם הקשיים, יהיה יותר קשה וכמעט בלתי־אפשרי להשיג את המטרה המפוקפקת, שלכאורה אינה מסובכת.

כשמשהו טוב קורה להם – מייד אורב להם המזל הרע. מי שמחפש נישואין, יצליח רק אם עבר כבר את גיל 35

תנו לסוסים להשתולל

שלום לכם המלוטפים שלי! מרגש לראות שהפניות מתחילות להיות רציניות יותר ויותר. אני שמחה על האמון שאתם נותנים בי.

הכל הולך **מתחיל באמת ללכת. כמובן שאני ממתינה למיכתבים נוספים.**

מחוץ לארון

אני הומוסקסואל. מאז גיליתי זאת חיי אינם חיים, אמי טוענת שאני לוקה במחלה נוראה, והחליטה לשלוח אותי לטיפולים פסכיאטריים. אני בהחלט אינני רוצה להיות שום דבר אחר מלבד מה שאני. כיצד לשכנע אותה?

מצבך הוא מצבם של רבים אחרים. מזלך הוא שלא נולדת בארץ לפני 40 שנה — לפני שהיו מועדונים, איגודים ומילחמות בדתיים. היום המילחמה קלה יותר. כמובן שגם אתה וגם אני יודעים שהומוסקסואליות איננה מחלה. נולדים עם זה כמו שנולדים עם שומה, או עם עין כחולה ועין חומה, שבימי־הביניים היו סימן למכשפות.

כדאי שתנסה להסביר לאמך שפשוט במעברי הגנים של המישפחה היתה תערובת קצת חריגה, וכך יצאת אתה „עליז". ומה יכול להיות כל־כך גרוע בגבר שאוהב גברים?

לילי אנידן

הכל הולך!

אולי תסביר לה שזוהי מחמאה בשבילה, והיא תשאר תמיד האשה היחידה בחייך!

מה שבטוח: בהסכמתה או לא, כדאי שתצא מן הארון ותחיה את חייך.

עליז: 80% מין
10% ילד
10% פלונטרים.

רוצה מהר

במה זמן, לדעתך, עליי לצאת עם בחור עד „שאתן לו". מה שנקרא?

הכל בחיים זמני, ועל כן אינני קובעת זמן בעניין הנתינה. אל לך לשכוח את עניין הלקיחה. זה תלוי גם בך וברגשותייך, ועד כמה את היית רוצה לקחת אותו.

השתמשי פשוט באינטואיציה. במיקרים האלה היא השופט הטוב ביותר.

אהבה מפלסטיק

האם שמוש מתמיד באביזרי־מין מוביל שבעלי אינו חושק בי כמות שאני?

למה לך לקבל ריגשי־נחיתות מכל מיני דברים ואביזרים מפלסטיק, המיוצרים בבית־חרושת בטייוואן? ראשית, יכול להיות גם להיפך — שבעלך חושש שאינו מספיק טוב לך, ולכן רוכש אביזרי־עזר.

ואם זה לא עוזר להרגיע אותך, אספר לך שכלי מאוד חיוני בחיי־המין של שנות ה־70 היה הוויברטור, והנשים המתירניות של תל־אביב והעולם נשאו אותו כמו מצית וככלי בהחלט חיוני בארנקן, לכל צרה שלא תבוא.

במין הכל הולך. תני לסוסים להשתולל.

את התיאור המבריק ביותר בענייני מין, הרגלים ונשואין שמעתי מפיו של מס' 2 בחיי: „הנשואין משולים לכירכרה עם סוסים. הכירכרה היא הנשואין, והסוסים הם המין. כירכרה ללא סוסים — עומדת במקומה. הסוסים ללא הכירכרה — מסוגלים להשתוללות מהנאה."

כך שכדאי לפעמים להתיר את הרצועות, להחנות את הכירכרה ולצאת עם הסוסים בלבד.

חשק דחוי

עברו כבר שישה חודשים מאז ילדתי, ועדיין אין לי שום חשק מיני. האם זה נורמאלי?

בהרבה מיקרים יורד החשק המיני אחרי ההריון. רצוי שתבדקי אם הסיבה אינה נעוצה בשינויים חיצוניים שלך, ואולי פיתחת לעצמך ריגשי־נחיתות בשל כך. תיסכולים מסוג זה עלולים לפגוע ברצף המיני ביניך לבין בעלך.

כדאי לטפל בעניין באופן מיידי, שהוא לא „יפוך להרגל.

צאי לשווקים וקני כל מיני אביזרי־סקס, תחתונים מגרים, חזיות זנותיות או צעיפים שקופים. אפשר להוסיף ויברטור, וכמובן אווירה רומנטית — אלה התרופות שאותן אני מציעה לך. בדרך כלל העזרה הראשונה עוזרת והחשק הדחוי מתעורר.

אם הענין לא יעבוד, אנא כיתבי לי שוב, וננסה עזרה שניה.

המתחילה

● האם מקובל עלייך שאני אתחיל עם גבר במקום ציבורי? כבר קרה לי לפחות פעמיים שבמקום ציבורי צפוף הרגשתי צורך לפנות לגבר זה, ולא העזתי.

שאלה כזאת מיותרת כמעט בעולם שבו הנשים לוחמות למען שיוויון. אבל מאחר ואנו עדיין קוראות לכך מילחמה, הרי שאנחנו זקוקות לפרשנות.

באופן אישי, אני מאוד בעד. הייתי נשואה 10 שנים לגבר שלמעשה אני התחלתי איתו בכיתת־קפה באמסטרדאם, באמצע שנות ה־70.

אחות קטנה לנו

יצאתי עם בחורה והכל היה נפלא, ואלה היו שנתיים תמימות של חברות. לפתע צמחה לה מחדר־הילדים, אחותה, שהיא היום בת 17. עכשיו אני מאוהב באחות, ולא יודע איך לגמור עם הגרופיה ולהתחיל עם הקטנה.

טוב, זה קורה בהרבה מישפחות טובות. אפשר להתאהב בחברה הכי טובה, בשכנה, בכת־הדודה ולפעמים, הכי נורא — גם באחות הקטנה. טוב, מה אתה אשם? אתה גבר, והיא פיתאום הפכה אשה. בכל אופן, השיטה הברוקה במצבים לוחצים מסוג זה היא בדיקה מדוקדקת. ראשית, שיחה עם הקטנה, כדי לראות אם בכלל היא נתנה עינה בך, אחרת כל העניין אינו שווה. הרי צריך שני אנשים כדי לרקוד טנגו.

שנית, כמובן אך ורק אם התשובה היא חיובית, עימות בין המשולש ושיחה מלב אל לב, שהרי הכל נשאר במישפחה.

באחת הערים בישראל מצויה מישפחה מוזרה: אבא, שתי אחיות וחמישה ילדים. אבא גרוש ונשוי בשנית, אחות א', שהיא גרושתו ואם לשלושת ילדיו, ואחות ב', שהיא אשתו הנוכחית ואם שני ילדים נוספים. אני זוכרת כשכל זה קרה ביניהם, והיה נדמה לכולם שזה סוף העולם. היום הכל הסתדר, ומפריד ביניהם רחוב אחד. והכל נשאר במישפחה.

זה נגמר

הגענו לשנה השביעית, שאצלנו היא במיקרה החמישית. זה לא מה שהיה. האם זה נגמר, או שאפשר לעורר את המצב?

כן, צרת־רבים חצי נחמה. קשה מאוד לאסוף שברים ולהדביקם מחדש. זה נגמר ברגע שזה אינו מעניין אותך עוד. הכי טוב לגמור את היחסים, ולהתחיל רומן חדש.

במדינה

תפוצות

אישיות של 150%

מה יכולים היהודים ללמוד מן היפאנים

הגר יעקובי של יפאן, שר התיכנון הכלכלי וואטארו הירייזומי, שולט היטב בלשון האנגלית. זה איפשר לו לגלות, תוך עיון בעיתונות ה־אמריקאית, את הקשר ההדוק שיש לרבים מבין היהודים האמריקאיים לנושאים ישראליים.

מעיון לעיון נולד בראשו של הירייזומי רעיון: מה שטוב ליהודים האמריקאיים וודאי גם טוב לניסאיי, האמריקאים ממוצא יפאני.

עד מהרה הוא שיכנע את מיפלגתו, מיפלגת השלטון הליברלית־דמוק־ראטית, לארגן ביקורי רצון טוב של ניסאיי במולדת הוריהם העתיקה, יפאן. המטרה של הירייזומי: ששליחי הרצון הטוב יהוו שדולה פרו־יפאנית בארצות־הברית ובמיוחד יפעלו ל־הורדת המתח ביחסי ארצות־הברית יפאן הנובע מעודף הייצוא העצום (50 מיליארד דולר בשנה האחרונה) של סחורות יפאניות לארצות־הברית כנגד יבוא סחורות אמריקאיות ליפאן.

אין ארוחות־חינם. התרגיל עבד בשקט שנה, שנתיים עד שהליגה של אזרחים יפאניים־אמריקאיים (מין מגבית ניסאיית מאוחדת) החלה חוששת, כמו יהודים אמריקאים רבים כשהנאמנויות שלהם מתנגשות, מה יאמרו האמריקאים האחרים.

הליגה לא היססה הרבה, הורתה להפסיק את המסעות שמומנו במלואם על־ידי הממשלה היפאנית. אמר אחד מבכירי הליגה, שופט בבית־המישפט לתביעות קטנות בפילדלפיה, ה־ניסאיי ויליאם מרותאני: „אנחנו אמריקאים. מדוע ממשלה זרה מעוניינת כל כך באמריקאים ממוצא יפאני? אם יש כך מעט תחכום, אתה עוצר ושואל את עצמך: מדוע? אחר הכל, כידוע, אין ארוחות־חינם!"

זה לא הרתיע את הירייזומי. המילה האחרונה היתה שלו. הוא נתלה באילן גבוה, פרנקלין דלאנו רוזוולט, וציטט את תשובתו של הנשיא האמריקאי כאשר זה נשאל אם, לדעתו, עמיתו לניהול מלחמת־העולם, וינסטון צ'־רצ'יל, נחשב בעיניו 100% אנגלי, בהתחשב בעובדה שאימו של צ'רצ'יל היתה אמריקאית.

תשובתו של רוזוולט: צ'רצ'יל הוא 100% אנגלי פלוס 50% אמריקאי.

גם הירייזומי היה רוצה שהניסאיי ייחשבו לבעלי אישיות של 150% — 100% אמריקאים פלוס 50% יפאנים או, כפי שהוא מגדיר זאת, אמריקאים בעלי ערך מוסף.

קשה לדעת כיצד יגיבו הניסאיי, אבל לשדולה היהודית סיפק השר היפאני, ללא ספק, רעיון להגות בו.

דת

לביא־העץ

צידונים במיקדש וחממה על הגג

לפחות ל־120 השנים הקרובות אין לקיבוץ לביא הדתי, שבלב הגליל, לחשוש לעתידו הכלכלי. פרנסתם של 250 חברי לביא, על 350 ילדיהם, מובטחת. וכל זאת בזכות הנגריה שלהם, המתמחה בייצור ריהוט לבתי־כנסת.

החישוב הוא פשוט: בארץ מצויים 6000 בתי־כנסת וכושר־התפוקה של נגריית לביא הוא ריהוט ל־50 בתי־כנסת לשנה.

הרוחב הספרדי. את הענף הזה פיתחו חברי לביא בדרך מיקרה, עת הם החליטו, לפני יותר מ־20 שנה, לרהט במו ידיהם את בית־הכנסת החדש שהקימו במקום. אורחים שהודמנו לקיבוץ התרשמו והתוצאה עד כה: ריהוט 850 בתי־כנסת מצפון תל־אביב עד אוסטרליה הרחוקה.

בית־הכנסת בקאי־פאנג־פו
עץ אשור למי שאין לו, עץ אלון למי שיש לו

ואם כי רחיטי לביא טרם הגיעו לבית־כנסת יוצא־דופן כמו זה המצוי בקאי־פאנג־פו שבסין או להיכל־תפילה יוקרתי כמו זה שבבריסל, הרי ידם של חברי לביא נטויה והתמחותם הולכת ורבה.

כך למשל כבר למדו לדעת כי קיים הבדל מסויים בין מושבי בית־כנסת ספרדי לבין מושבי בית־כנסת אשכנזי: המושב הספרדי רחב יותר וזוויתי פחות. הם גם למדו להבחין באיזה סוג עץ מסתפקות הקהילות מן השורה (עץ אשור, מיובא מיוגוסלביה) ולאיזה סוג עץ שואפות קהילות אמידות יותר (עץ אלון, בדרך כלל).

אפילו לאפשרות של העסקת עובדים ערביים בעת ביקוש גואה השיגו אנשי לביא הכשר הלכתי: אחרי הכל אפילו בית־המיקדש של שלמה המלך נבנה בעזרת לא־יהודים, הצידונים של חירם מלך צור.

המילה האחרונה. הדף הירוק, אחד המוספים של היזמון על המשמר, שחשף בשבוע שעבר את פרשת לביא־העץ, לא הסתפק בתיאור האפשרויות לריהוט בתי־כנסת, אלא גם דיווח באותו גליון על חדשה בית־כנסתית נוספת מן התנועה הקיבוצית.

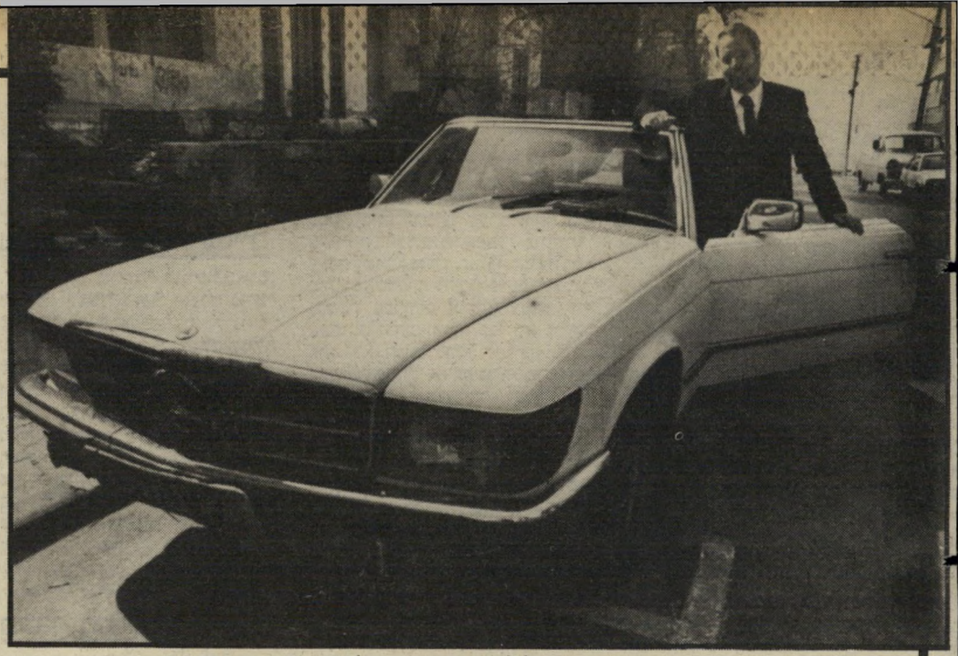
למי שטרם ידע זאת גילה הדף כי בקיבוץ החילוני גבעת־ברנר מצוי בית־כנסת. זה כנראה לא הפריע במיוחד לחברי הקיבוץ, עד ליום בו פנה אחד מהם למזכירות וביקש רשות לנצל את שטח גג בית־הכנסת להקמת חממה.

המזכירות, יש להניח מתוך התחשבות ברגשות החברים הדתיים, דחתה את הבקשה. המבקש לא התייאש, בא לאסיפה הכללית, העמיד את בקשתו להצבעה וזכה ברוב גדול (40:80).

אבל המילה האחרונה בנושא היתה של הדף הירוק. שאל כתבו, בסיום הדיווח על פרשת גבעת־ברנר: „האם יש בכוחה של מינבטה על גג בית־כנסת כדי לבלום השתלטות הדת על הקיבוץ?"

• *רמז לקביעתו של הכלכלן האמריקאי – יהודי מילטון פרידמן, שפסק בתיאוריה ה־כלכלית שלו, המבוססת על המישחק החופשי של הכוחות בשוק, כי אי־אפשר לקבל מאומה ללא תמורה: אין ארוחות־חינם.*

האם היה צורך לעצור את עורך־הדין הביטניק, או שמא היתה זאת התנכלות מצד המישטרה והפרקליטות?

שפטל ליד ה„מרצדס" הלבנה
מה אפשר כבר להרוויח מגניבה מטופשת?

כ אשר הוא מופיע בבית־המיש־פט, הוא מקפיד ללבוש חליפות בעלות שלושה חלקים ועניבות כהות. אבל מייד כשהוא פושט את הגלימה, לובש עורך־הדין יורם שפטל מיכנסיים קצרים וערימות של חרוזים ציבעוניים. ונראה כמו היפי תימהוני. כזה הוא עורך־הדין שנעצר השבוע בידי ה־מישטרה, בחשד שגנב ראיות מתיק־ החקירה, שיבש הליכי־מישפט והעלים ראיות.

„אילו זה היה קורה לי, אף אחד לא היה עוצר אותי," אמר אחד מעורכי־ הדין במיזנון בית־המישפט ששמע על המעצר. „אבל שפטל מרגיז את כולם, והמישטרה מחפשת אותו."

שפטל ידוע כמי שיש לו לשון שנונה, ואינו פוחר מפני איש. הוא רווק בן 37, אוהב חיים, מסיבות ונסיעות לחו"ל. בעת לימודיו באוניברסיטה נלחם למתן אזרחות למאיר לנסקי, מלך־הגאנגסטרים היהודי, וכך התיידד איתו. שפטל ביקר אצל לנסקי בביתו במיאמי.

בקיץ האחרון נשדדו כמה שקים מלאים כסף מכמה אברכים, שבאו להפקיד את הכסף בבנק ליד אוני־ ברסיטת בר־אילן. בשקים היה סכום עצום של כסף, והשוד כונה מייד בעיתונות „שוד המיליארד". התברר כי האברכים ניצלו חוסר־אחידות בשעות הסגירה והפתיחה של סניפי הבנקים, והפקידו את אותו הסכום פעמיים באו־ תו היום. כך זכו בריבית־תפ"סים כפו־ לה על הכסף.

היה זה יוצא־דופן ומעניין מבחינות רבות, והוא ככש את דימיון הציבור. גם המישטרה הקדישה מאמ־ צים רבים לפיענוחו, והצליחה. היא לאביו של צוקראל יש מכונית מרצדס מפוארת, שנתפסה על־ידי המישטרה. המכונית נעצרה בידי המישטרה 12 יום לאחר השוד, כשהיא נהוגה בידי ארז וישניצקי, ובתוכה נמצאו 68 מיליון שקל ישן מכספי השוד. מאז אופסנה המכונית היקרה במחסני־המישטרה והעלתה אבק. יתר הכסף נמצא בדירה ברחוב בבלי בתל־אביב.

מאחר שהמכונית עצמה לא השתת־ פה בשוד, לא היה צורך בחילוטה או בשמירתה כראיה. על כן הגיש עורך־ הדין שפטל בקשה לשחררה. אחרי דין ודברים הסכימה הפרקליטות לשיחרור המכונית, בתנאי שלא תימכר עד תום המישפט.

באותו היום שבו נחתם הצו על־ידי בית־המישפט, בא שפטל לתחנת־ה־ מישטרה וביקש את המכונית. לדבריו, אמרו לו כבר קודם לכן שהמישטרה לא תסכים לשיחרור המכונית, מאחר שיודעים כי היא משמשת כחלק משכר־הטירחה לעורך־הדין.

כאשר הגיע שפטל, ובידו הצו לשיחרור המכונית, למישרדו של הקציין יצחק תליו, נתקל בהתנגדות עצרה עשרות אנשים, וביניהם את פפה רוקנשטיין המפורסם, ואחר־כך שיחר־ רה את חלקם. מי שנותרו נעצרו עד תום ההליכים והוגשו נגדם כתבי־ אישום על־ידי הפרקליטה רות פרידמן.

שקית ומכונאי

ע ורך־הדין יורם שפטל, נשכר על־ידי יעקב צוקראל, אחד הנא־ שמים בתיק, כדי לשמש כסניגורו. מיידית. „לא משחרר לך את האוטו," אמר הקצין, והסביר שהוא מפרש את החלטת בית־המישפט בדבר אי־מכירת המכונית במשך שנה כצורך להטיל עיקול על המכונית. שפטל התעקש, ותליו טילפן לפרקליטות. שם הורו לו לכבד את צו בית־המישפט. אז שלח תליו את הסניגור לקחת את מפתחות המכונית מתחנת־מסובין. מאחר ש־ שפטל אינו מכונאי, וגם לא הכיר את מפתחות המכונית, לקח איתו את שימ־ עון ברכה, מכונאי, יידיד של העצורים בתיק, שהכיר את המכונית ואת מפת־ חותיה. יחד עם שימעון ברכה יצא שפטל לתחנת־מסובין ושם הציגו לפניהם שקית מלאה מוצגים השייכים לתיק, ואמרו להם לחפש את המפתחות המתאימים.

קציין תליו
בהוראה מגבוה?

השוטרים והשופט

ל א היה זה קל לאתר בתוך השׂ־ קית את הצרור הנכון של המפ־ תחות. במשך כמעט חציי־שעה חיטט ברכה, עד שמצא את מפתחות המר־ צדס. אז חתם שפטל על קבלת הצרור, והשניים נסעו לקבל את המכונית.

כל זה התרחש ב־14 בנובמבר 1985.

מפתחות ה„מרצדס"

תובע שדר
צו־איסור־פירסום

מכונית המרצדס. שעמדה מוש־ בתת במשך חמישה חודשים, לא הות־ נעה בקלות, והמכונאי התעסק בה עד שהצליח להתניעה. הוחלט כי המכונית תיכנס למוסך למשך כמה ימים, כדי לעשות בה את כל התיקונים הדרושים, ורק אחר־כך יקבל אותה הסניגור.

יומיים לאחר מכן, ביום השישי, קיבל שפטל את המכונית כשהיא מצוחצחת ויפה. מאז לא חשב עליה עוד.

השבוע, ביום השלישי, חודש אחרי שיחרור המרצדס, בא שותפו־למישרד של שפטל, עורך־הדין אייל שימחוני, לביתו, ואמר: „נרמה לי שיש שני שוטרים מהמדור המרכזי ליד הבית שלך."

שפטל ירד למטה ומצא שני שוט־ רים מוכרים לו. הם אמרו לו: „בעצם באנו אליך," וביקשו ממנו להילוות אליהם לתחנת־המישטרה. שפטל שאל מדוע, אך לא נענה.

השעה היתה כבר 9 בערב, כאשר נלקח שפטל לחדרו של תליו, לשם הגיעה גם חרותה הראל. שהתמנתה זה עתר כקצינת־החקירות הראשית במ־ חוז. תליו פנה אל שפטל ושאל: „איזה בעיות אתה עושה? מה אתה גונב מוצגים מהתיק? הלכת לקבל את מפתחות המרצדס ולקחת את מפת־ חות הדירה ברחוב בבלי 41, ששם נמצא הכסף? למה העלמת את המוצג מהתיק?" שפטל נדהם, הוא לא הבין בכלל מה רוצים ממנו.

אחרי הסברים וחקירות נתן שפטל את גירסתו לאירועים. אחרי שהואשם בראש הגיליון בהאשמות של העלמת ראיות, שיבוש הליכי־מישפט וגניבה מתיק־החקירה.

חרותה הראל ותליו הבהירו לשפטל שהם נוהגים בו בנדיבות ועדינות, מאחר שהוא עורך־דין. והוא שאל אותם מה, לדעתם, יכול היה להיות המניע שלו לקחת מתוך התיק את המפתחות של הדירה שבה נמצא הכסף, ואשר היו שייכים לארז וישניצקי, ולא ללקוחו, צוקראל. כל הצרור שלקח שפטל מהתיק היה שייך לארז וישניצקי, שגם הוא נאשם בתיק, אך המיוצג בידי עורך־דין אחר. ואשר כבר הודה בחלקו באשמה. הורשע, ונידון לשבע שנות מאסר. צרור־המפתחות השייך ללקוחו של שפטל, צוקראל, נותר בתיק ואיש לא נטל מתוכו רבר.

(המשך בעמוד 36)

פרקליט שפטל בין מאיר לנסקי ואשתו תלמה לנסקי
אזרחות לראש הגאנגסטרים

שידור

צל"ש

פרצופים פסיכופאטיים

● לכתב **מרדכי קירשנבאום**, לעורכת ו"חיה ולנר ולצלם **טיבי סלומון**, על הבאת פניהם של נואמי "כך" לכל בית בישראל. הצלם הצליח להביא בצורה חיה ומבהילה את הבעת־הפנים הפסיכופאטית של רוב ה־נואמים, שנראו כאילו שוחררו זה עתה מבית־משוגעים. במיוחד הטביע את חותמו על התודעה הלאומית ראש סניף טבריה של "כך", ראובן בן־עמית, בעל הפה המעוות משינאה, שעצם מראהו הבהיל את המדינה כולה יותר ממאה מאמרים.

בתוככי הרשות

הרבה מחמאות

הד"ר **ישראל פלג**, שהוא חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור וגם מנהל לישכת־העיתונות־הממשלתית, הסיח את דעתו בשבוע שעבר מסערות הטלוויזיה, ואירגן את הסיקור ה־עיתונאי לכבוד בואו של אנאטולי שצ'רנסקי לנמל־התעופה לוד. הסחת־הדעת השתלמה, ואחרי האירוע קיבל פלג עשרות שיחות־טלפון מעיתונאים חשובים מכל רחבי־העולם, שנכחו במקום ושיבחו את הסדר המופתי ואת ההתחשבות הרבה בתיקשורת. עיתו־נאים. מאותם שסיקרו בעבר גם את ביקורו של אנוור אל־סאדאת בארץ, סיפרו כי מאז אותו ביקור אין הם זוכרים מיספר כזה של עיתונאים, וכי חלקה של לישכת־העיתונות היה רב בהצלחת הסיקור.

חיבור לאינפוזיה

חילופי דברים קשים היו בישיבה המראתונית של הוועד־המנהל של רשות־השידור, שהתקיימה ביום ה־ראשון, החל בשעות הבוקר.

הישיבה, שהנושא המרכזי שלה היה השיבושים בטלוויזיה, התחילה בבניין כלל, שבו שוכנים מישרדי רשות־השידור, ונמשכה בחדר־ישיבות מיוחד במישרד ראש־הממשלה, שם נפגשו חברי הוועד עם **יצחק נבון**, השר הממונה על הרשות ועם יצחק זמיר, היועץ־המישפטי לממשלה.

במהלך הישיבה התלהטו הרוחות בין **נתן ברון**, חבר־הוועד, לבין **אורי פורת**, מנכ"ל־הרשות. פורת אמר ש־התקשר ביום הרביעי בלילה, אחרי השיבושים הרציניים שהיו באותו ה־ערב במבט. עם כל חברי־הוועד, ורצה לכנסם לישיבה. הוא הסביר שאילו היתה הישיבה מתכנסת, היו החברים מחליטים ללא ספק על סגירת ה־טלוויזיה.

ברון כעס ואמר: "הבטריות של אורי בעניין סגירת הטלוויזיה עובדות 24 שעות, ואחר־כך יוצאות בועות ו־נשארת סודה בלי בועות. אני מבין שאתה מוכן למהלך דרסטי ולא קרה כלום, מה השתנה בשעות האלה?"

גיזעון בן־עמית בטלוויזיה
יותר ממאה מאמרים

הוועד־המנהל של רשות־השידור וגם מנהל לישכת־העיתונות־הממשלתית, הסיח את דעתו בשבוע שעבר מסערות הטלוויזיה, ואירגן את הסיקור ה־עיתונאי לכבוד בואו של אנאטולי שצ'רנסקי לנמל־התעופה לוד. הסחת־הדעת השתלמה, ואחרי האירוע קיבל פלג עשרות שיחות־טלפון מעיתונאים חשובים מכל רחבי־העולם, שנכחו במקום ושיבחו את הסדר המופתי ואת ההתחשבות הרבה בתיקשורת. עיתו־נאים. מאותם שסיקרו בעבר גם את ביקורו של אנוור אל־סאדאת בארץ, סיפרו כי מאז אותו ביקור אין הם זוכרים מיספר כזה של עיתונאים, וכי חלקה של לישכת־העיתונות היה רב בהצלחת הסיקור.

חיבור לאינפוזיה

חילופי דברים קשים היו בישיבה המראתונית של הוועד־המנהל של רשות־השידור, שהתקיימה ביום ה־ראשון, החל בשעות הבוקר.

הישיבה, שהנושא המרכזי שלה היה השיבושים בטלוויזיה, התחילה בבניין כלל, שבו שוכנים מישרדי רשות־השידור, ונמשכה בחדר־ישיבות מיוחד במישרד ראש־הממשלה, שם נפגשו חברי הוועד עם **יצחק נבון**, השר הממונה על הרשות ועם יצחק זמיר, היועץ־המישפטי לממשלה.

במהלך הישיבה התלהטו הרוחות בין **נתן ברון**, חבר־הוועד, לבין **אורי פורת**, מנכ"ל־הרשות. פורת אמר ש־התקשר ביום הרביעי בלילה, אחרי השיבושים הרציניים שהיו באותו ה־ערב במבט. עם כל חברי־הוועד, ורצה לכנסם לישיבה. הוא הסביר שאילו היתה הישיבה מתכנסת, היו החברים מחליטים ללא ספק על סגירת ה־טלוויזיה.

ברון כעס ואמר: "הבטריות של אורי בעניין סגירת הטלוויזיה עובדות 24 שעות, ואחר־כך יוצאות בועות ו־נשארת סודה בלי בועות. אני מבין שאתה מוכן למהלך דרסטי ולא קרה כלום, מה השתנה בשעות האלה?"

פורת: "הכל השתנה. השיבושים פסקו. ביום הרביעי בערב היתה ה־טלוויזיה במצב בלתי־אפשרי. ביקשתי ניידת לטיפול נמרץ, הניידת הגיעה רק ביום הראשון, החולה כבר נושם בעצמו, ועכשיו מכריחים אותו להתחבר ל־אינפוזיה ולחמצן. הוא כבר לא צריך. אתה לא רצית לבוא לישיבה ביום החמישי, בגללך אי־אפשר לסגור. מה־רגע שבאת הנה חיכית לסגור את הטלוויזיה."

מיכה יגון, יו"ר הרשות, סיים את הוויכוח ואמר: "מחובתו של המנכ"ל לבקש כינוס הוועד־המנהל, ואנחנו הצלחנו, בעזרת דיונים והתייעצויות עם היועץ המישפטי לממשלה ושר־החינוך, להעביר תחושת־חירום בקרב העובדים, וזה שירת את המטרה."

בתום הישיבה החליטה כל הכבודה שלא לסגור את הטלוויזיה. זמיר הסביר לנוכחים שאין אפשרות חוקית לבצע מהלך כזה, ולכן הוחלט להקים צוות מיוחד, שיעסוק בשינוי חוק רשות־השידור.

מאחורי המיקרופון

לא כונס נכסים

מזה שבוע משמש **נחמן שי**, מפקד גלי־צה"ל, גם כמנהל מחלקת־האק־טואליה של התחנה. מאז התפטר מ־תפקידו **יוסי עוזרד**, המנהל הקודם, לא נמצא מי שיחליף אותו. שי יושב בישיבות־הבוקר של התחנה, מחליט ביחד עם הכתבים מה יהיו הנושאים המסוקרים בכל יום, ואיתו הם מת־ייעצים ביחס לכתבות שונות. שי אינו רואה בזה פיתרון של קבע: "אני לא כונס נכסים רישמי," הוא אומר.

קוקה בגל"ץ?

ביום השישי היו כמה הפסקות־חשמל באיזור יפו, שגרמו להפרעות בשידורי גלי־צה"ל. אחת ההפסקות היתה בעת ראיון שערך **מולי שפי־רא** עם יהורם גאון בתוכנית בילוי נעים. הפסקת־החשמל ארכה שמונה שניות, עד שהתחילו לפעול הגנ־רטורים לשעת חרום של גל"צ. כש־השניים חזרו לשידור, שאל גאון אם **חזי קוקה** עבר לגלי־צה"ל.

תבוא בראש מלא

פנינה בת־צבי, עורכת תוכניות בגל"צ, הכינה תוכנית מיוחדת על קבוצה הנקראת "נרקומנים אנוני־מיים". בתוכנית, שתשודר ביום השבת ב־17.00, מספרים נרקומנים על חוויותיהם ונסיונם הרע בסמים. "כמה שהסמים לקחו אותי למעלה, כך הפילו אותי למטה. הייתי כמו נר שכבה. והלהבה יוצאת ויוצאת ויוצאת. מה שהתחיל כמסיבה גדולה, הסתיים רע," סיפר אחד מהם.

בקבוצה עוזרים הנרקומנים זה לזה. אין שם חובות, חוץ מהחובה לבוא: "תבוא עם ראש מלא, אבל תבוא."

ענת סרוסטי

מפתחות ה"מרצדס"

(המשך מעמוד 35)

לפי גירסת שפטל, חיבר וישניצקי בשעתו את מפתחות המרצדס, שבה נהג, בצרור אחד עם מפתחות הדירה — וכך קיבל שפטל את כל המפתחות האלה ביחד, מבלי לדעת זאת.

"מה ייצא לי מגניבה טיפשית כזו?" שאל הסניגור את תליו, וזה השיב: "אני לא יודע, אבל בטח תמציא משהו לטעון בבית־המישפט."

מתוך התחשבות במעמדו כעורך־דין, לא נעצר שפטל באותו הערב, אלא נשלח לביתו יחד עם שני שוטרים, שאירחו לו לחברה במשך הלילה.

למחרת בבוקר אמור היה להתחיל מישפטו של צוקראל, ושפטל היה אמור להגן עליו. אולם השוטרים הבהירו לסניגור כי הם יילכו איתו לבית־המישפט ויילוו אותו אל תוך לישכתו של השופט, אדמונד לוי, כדי שלא יוכל לברוח. וכך, בליווי שני שוטרים, נכנס הסניגור ללישכת־השופט, הסביר את המצב וביקש לדחות את הדיון בתיק.

"שהיהודים ייראקבו!"

ב אותו הערב הוזמנו ונחקרו גם שני אנשים נוספים: שימעון ברכה ועוזרו. אז אמרו הקצינים לשפטל כי יש סתירות מהותיות בין העדויות, וכי ייאלצו לעצרו.

שפטל נזכר כי בעצם, ביום השישי, כאשר קיבל את המכונית מהמוסך,

שפטל ומפתחות ה"מרצדס"
"מישהו מלמעלה לוחץ!"

קיבל רק מפתח אחד וכרטיס שלט־רחוק להפעלת האזעקה. יתר המפת־חות שהיו בצרור, כאשר לקח אותו מהמישטרה, כבר לא היו בו.

הוא נזכר כי בדרך ממוסך־המיש־טרה התקלקלה האזעקה במכונית, וברכה ירד וניסה לתקנה. לשם כך הוא הפריד את המפתחות, שלא נזקק להם מתוך הצרור, והשאיר אותם בצד. המפ־תחות נשכחו שם ואיש לא מצא אותם. גם המישטרה, שערכה חיפוש בדירתו של הסניגור, במישרדו ובמוסך, לא מצאה את המפתחות.

באותו ערב נעצר שפטל רישמית בתחנת־המישטרה ושוחרר בערובה, וכך קרה גם לברכה ולעוזרו. לדיברי שפטל הבין מהשוטרים כי הם לא עשו זאת על דעת עצמם. "היה ברור כי מישהו מלמעלה לוחץ עליהם שיעצרו אותי. מדיברי תליו הבנתי שזה פרק־ליט מחזו תל־אביב, אהרון שדר."

שפטל בטוח כי פרקליט־המחוז רודף אותו ומחפש כיצד להציק לו. לפני שנתיים הוגש כתב־אישום נגד אשה שזייפה תצהירי־קרובים עבור יהודים בברית־המועצות, שפטל היה הסניגור, והתביעה ביקשה לנהל את התיק בדלתיים־סגורות. שפטל התנגד בתוקף, ובלשונו הבוטה האשים את הפרקליטות בכך שהיא צועקת "שלח את עמי" רק כאשר היהודים מגיעים לישראל, ואילו כאשר מישהו מזייף תצהירי־קרובים כדי שהעולים יידרו לארצות־הברית, "לא איכפת להם שהי־הודים ייראקבו." נראה כי הדבר פגע בפרקליט־המחוז. התברר לשפטל כי שרר הגיש נגדו תלונה ליועץ־המיש־פטי למשלה על מילותיו אלה.

ללא דמי תיווך!! יוזמה

אנחנו נמכור – נשכיר –
כל נכס או רכוש שבידך
ללא דמי־תיווך מצידך

★ אבן־גבירול 142, תל־אביב,
טל' 455624, 456372, 448853

PASTA & PIZZA
פאב־מסעדה ● PUB-RISTORANTE
כל שבת מ־12 עד 4 אחה"צ
אכול כפי יכולתך!!
ב־12 שקלים חדשים
הילדים עד גיל 12 חינם!
כל יום ארוחות עסקיות
החל מ־5 שקלים חדשים
בן יהודה 163 טל. 234760

גרפיקאי/ת
את/ה יודע/ת מה זה סדר־צילום.
תענוג יקר. עכשיו אותו סדר
בפחות כסף. כשתשמע/י את מחיר
המינימום הראשון שתשלם/י
אצלנו - תשמח/י שהכרנו
רוני צפריר 03־447363

שולה
ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 72
טלפונים:
282969
284919
295318
השתלת ציפורניים

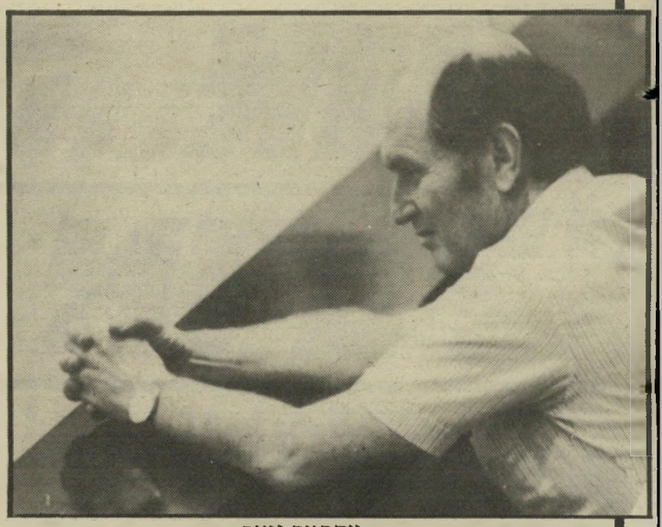
1985
קורסים מקצועיים ברמה גבוהה
לספרות נשים וגברים.
לקוסמטיקה ואיפור לאפילציה.
לפדיקור ומניקור
30 שנות נסיון
"דיאנה"
המכון הישראלי לספרות
וקוסמטיקה
דיזנגוף 190 ת"א 226066 229388

סקס ועסקים
ללא שותפים סמויים
אנו מספקים:
★ מכשירים למניעת ציתותים בטלפון
★ שרות לגילוי מיקרופונים מוסתלים
★ מגלי מתכות
★ מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

תן טרמפ לחייל!

ואולי, סוף־סוף, יונצח?

אחרי זמיר מי?

מתפטר זמיר
המילה האחרונה לפרס

ה עייפות לא צנחה על יצחק זמיר לפתע. סימניה של עייפות זו נראו כבר לפני כמה חודשים. מייד לאחר הדיון בשאלה אם ממשלת ישראל רשאית להחליט על נסיגה מהשטחים הכבושים, נראה היה כי זמיר מתעייף. גם הטירטורים ש־טירטרה אותו ועדת־חוקה־חוק־ומישפט של הכנסת לא הקלו על עייפותו. הוא שבע מרורים בישיבות הוועדה, כאשר חבריה גאולה כהן ומיכאל איתן תקפו אותו בנאומים שלוחי־רסן.

כאשר אמר יצחק שמיר, ממלא־מקום ראש־הממשלה, כי גם במקום זמיר יבוא יועץ מישפטי חדש, היה המסר ברור: שמיר וזמיר אינם יכולים לכהן יחדיו. זמיר החליט ללכת.

בכתבה „אחרי זמיר — המבול?" (27.11.85) ניתח כבר העולם הזה את מצבו הבלתי־אפשרי של זמיר, והביע חרדה מפני מחליפו.

השאלה העיקרית היתה העיתוי: האם יחכה זמיר עד להחלפת ראש־הממשלה, או יילך כבר עתה, עוד לפני הרוטציה? אחד השיקולים להקדים או לאחר, היתה השאלה לאן יילך זמיר. האם יחזור לאקדמיה, שממנה בא, או יילך לבית־המישפט העליון, שאליו מונו רוב היועצים המישפטיים לאחר פרישתם.

נראה כי זמיר הבין שאין כרגע כל תוכנית למנותו לבית־המישפט ה־עליון, מועמדותו לתפקיד זה לא עלתה בוועדת־המינויים מעולם. ה־שיקול הנוסף היה לאפשר למערך להיות בעמדת כוח, בזמן החלפת היועץ. זמיר הלך השבוע כדי לאפשר לשימעון פרס לומר את המילה ה־אחרונה במינויו של המחליף.

מייד אחרי התפטרותו של זמיר החלו לצוץ שמות שונים כמועמדים חלופיים. אלא שרוב השמות לא יצאו אלא מקולמוסם של העיתונאים. שני השמות הבולטים ביותר השבוע היו אותם של הפרופסור ח"כ דויד ליבאי וח"כ רוב שילנסקי. אולם כאשר נשאל השבוע שר־המישפטים, משה ניסים, מי יתמנה כיועץ המישפטי החדש, אמר רק דבר אחד: „לא אומר מי יתמנה. אבל אומר מי לא יתמנה — לא יתמנה אדם פוליטי."

מאחר שגם ליבאי וגם שילנסקי הם חברי־כנסת, ומזוהים עם מיפלגות ידועות, ברור היה כי אין הם „עמדיו של שר־המישפטים.

איבת גוש־אמונים

כ די להתרחק מהעולם הפוליטי, יהיה על ניסים לפנות למישרד־המישפטים או לאקדמיה. ממישרד־

מועמד גבאי
אפרוריות משתלמת

המישפטים עלו השבוע שני שמות של נשים, הנראות ממבט ראשון כמועמ־דות רציניות לתפקיד. למרות העובדה שבבית־המישפט העליון מכהנות כבר שתי שופטות, היה היועץ המישפטי בישראל תמיד גבר.

„המועמד לתפקיד היועץ־המישפטי צריך להיות בעל־מיקצוע מעולה, הראוי לכהן בבית־המישפט העליון, בעל כושר ניהולי, ואדם היודע להסתדר עם אנשים," כך אמר השבוע חיים כהן, שופט־עליון לשעבר, יועץ מישפטי לשעבר ושר־מישפטים לש־עבר.

שתי הנשים ששמן הועלה, ממלאות את כל התנאים הללו. פליאה אלבק, מנהלת המחלקה האזרחית בפרק־ליטות־המדינה, היא מישפטנית מב־ריקה. יש לה מוח חד כתער. היא מכירה היטב את המנגנון המישפטי שבו היא מכהנת כבר שנים. היא אשה אמיצה וישרה, הבאה מרקע של אנשי־ציבור. אביה, ארנסט נבנצאל, היה מבקר־המדינה שנים רבות.

השביס שעל ראשה של פליאה אלבק מסגיר את עמדתה בענייני־דת. פליאה באה מבית־דתי, נישאה לגבר דתי וחונכה על ערכי־הדת.

פליאה מוכרת לציבור בעיקר מ־הופעותיה בטלוויזיה בענייני הקרק־עות בגדה. היא אמרה כמה דברים ברורים מאוד בשטח זה, ונתנה כמה החלטות שלא מצאו חן בעיני גוש־אמונים והמתנחלים, וואת למרות הרקע הדתי שלה.

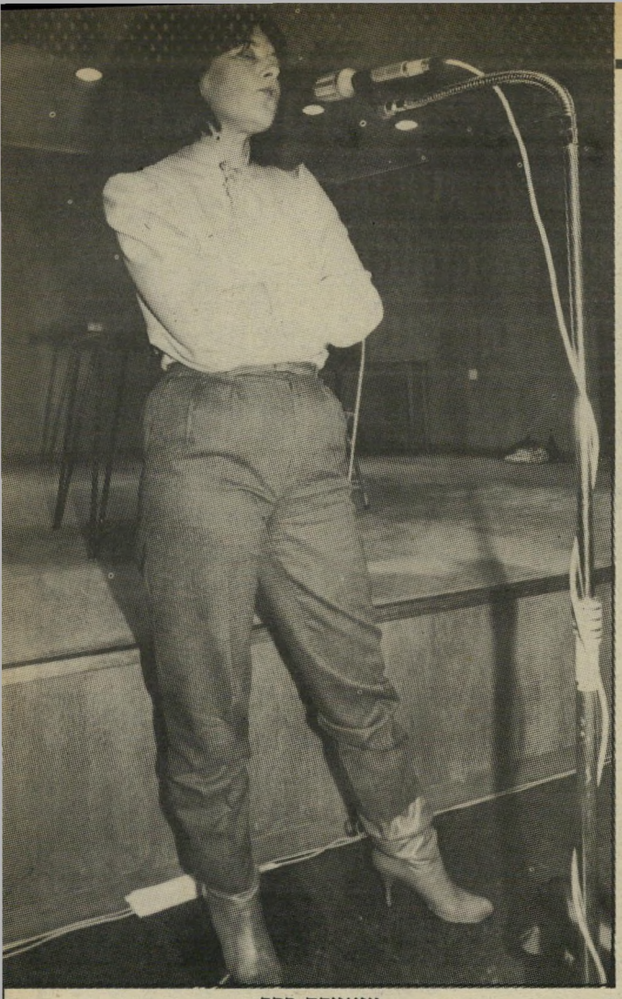
מאחר שכל מועמד לתפקיד היועץ המישפטי הבא יהיה מועמד של פשרה בין הליכוד והמערך, נראה לכאורה כי דווקא אלבק מתאימה לכך מאוד. אולם יש אומרים כי הכעס שעוררו החל־לטותיה בקרב המתנחלים יהיה ב־עוכריה בדרך למינוי.

האשה השניה שרובר בה היא יהו־דית קרפ. גם היא מישפטנית מעולה ואשה חביבה ועדינה. היא עבדה יחד עם זמיר זמן רב, ונראה כי השניים היו בראש אחד. כיום היא משמשת בתפקיד המישנה ליועץ המישפטי, לתפקידים מיוחדים. היא זו שבדקה את החומר בעניינו של עמוס ברנס והיא שישבה בראש־הוועדה שחיברה את דוח־קרפ. אולם דווקא דוח זה, שהביא לה הרבה שונאים המזהים אותה כשמאלנית, עלול להיות כעת בעוכ־ריה.

יודעי דבר לוחשים כי המועמד המועדף על השר ניסים הוא מאיר גבאי, מנכ"ל מישרד־המישפטים. בני־גוד לשתי הנשים, גבאי הוא אדם שמעולם לא התבלט. הוא מכהן כבר שנים רבות כמנכ"ל המישרד ולא קנה לו שונאים. „ניסים מחפש מישהו כנוע, חלש ונאמן," אומרים מישפטנים. המסבירים בכך את סיבת הערפתו של ניסים.

גבאי הוא גבר בגיל העמידה, נמוך־קומה וכמעט בלתי־מוכר לציבור. אש־תו, ימימה, היא הממונה על החנינות במישרד־המישפטים.

דווקא בגלל אפרוריותו ואלמוניותו של גבאי הוא נחשב למועמד העיקרי כרגע לתפקיד. הוא אדם שלא הרגיז איש ושאין לו שונאים, וזה נכס יקר מאוד למי שרוצה להתמנות לתפקיד הפרובלמטי של היועץ המישפטי.

מועמדת קרס
הדו"ח המרגיז

מועמדת אלבק
השביס וקרקעות הגדה

יורם שפטל סבור כי כנראה יש עוד סיבה להתנכלות כלפיו. לפני ארבע שנים נתפסו חשודים בנסיון להרעיל עורכי־דינה בתחנת מישטרה. אחד מאלה שנתפסו היה אלי אבוטבול. בסתר הפך אבוטבול עצמו עד־מדינה, אך המישטרה והפרקליטות הבטיחו לו שלא יגלו את סודו זה. עד שלב מאוחר יותר. בינתיים הוא נעצר עם כל שאר החשודים והוצע לו לשכור עורך־דין. אבוטבול בחר בשפטל.

בפגישה הראשונה עם סניגורו הת־לונן אבוטבול שהוכה על־ידי השוט־רים. והראה לשפטל סימנים שונים בגופו ושן מתנדנדת. כסניגור אחראי טען שפטל את הטענות הללו בבית־המישפט. רק כמה ימים אחר־כך, כאשר היה שפטל בדרכו הביתה מפגי־שה עם אבוטבול בבית־המעצר, שמע לפתע ברדיו כי אבוטבול הוא בעצם עד־המדינה העיקרי בתיק. „כמעט עשיתי תאונה," מספר שפטל. המיש־טרה חקרה אותו אם היה זה הוא ששיכנע את אבוטבול להמציא את גירסת המכות במישטרה. לבסוף הש־תכנעו השוטרים בחפותו של שפטל, והתיק נסגר.

לא מכבר, כאשר רואיינו עורכי־דין על־ידי אחד העיתונים על העירעורים לבית־המישפט העליון, התבטא שפטל כדרכו ואמר: „חבל על הדלק לנסוע לבית־המישפט העליון. ממילא דוחים שם את כל עירעורי הסניגוריה."

„שפטל הוא בחור נהדר. אבל מי שלא מכיר אותו יכול לחשוב שהוא יהיר ומתנשא, ויש הרבה פרקליטים ושוטרים שספגו את נחת לשונו ושונ־אים אותו," אמר עורך־דין, ידיד של שפטל. בינתיים שוחרר שפטל, והוא עומד להשיב מילחמה שערה.

עורכי־דין רבים הצטרפו לזעמו של שפטל על המישטרה והפרקליטות. וטוענים כי יש נטיה חזקה לפגוע בסניגורים המרגיזים את המערכת, ולהתנכל להם.

מונולוג של צבי גור:

„מה, אני לא אדם?"

אני בא עכשיו מפגישה מיוחדת עם אמא שלי. ראיתי אותה, בפעם האחרונה, לפני חודש.

בטח שהיא שבורה, ביחוד בעיקבות המאורעות האחרונים.

את יודעת, העיניים שלה מדברות יותר מהמילים. פגישות מסוג זה הן קצרות — חצי שעה. אני לא מתכנן מה להגיד לה בהן. הדברים יוצאים ספונטנית. ביחוד עכשיו, כשאני כלוא בבידוד, ואין לי שום מגע עם אנשים.

הבידוד נמשך כבר חודשיים מאז שחזרתי לכלא.

אני לא קורא למה שקרה „בריחה". פשוט לא עשיתי אקט של בריחה: גם לא היתה לי מחשבה על בריחה.

קשה לי באמת להסביר מה שקרה. זה סיפור עצוב. אם לא היתה לי כוונה של בריחה, אז מדוע עשיתי מה שעשיתי?

מדובר, בעצם, ביום השישי, שזה היום הכי יפה בשבוע. כי עוד שבוע בספירה עבר. אני לא סופר אף פעם קדימה: תמיד לאחור!

עמדתי אז להתחתן, היה לי חופש מלא. היה לי למה לספור.

אני זוכר שפולק קרא לי, נתן לי משימה ליום הראשון הקרוב. לקחתי את הכביסה שלי למיכבסה. משם יצאתי החוצה. לקחתי את הקבוצה שעבדה איתי — שישה אנשים עבדו איתי במיפעל־השלטים ועוד ארבעה בחומות, בצביעה.

מעניין, עברתי במשך 10 חודשים ואף פעם לא התפתיתי לברוח. את היית מתפתה? כן? באמת? אנחנו, כאסירי־עולם — עבד איתי עוד אסיר־עולם — היינו צריכים להוכיח אמינות אבסולוטית.

בצהריים התחלתי להרגיש שהראש שלי מסתובב. הלכתי בכוונה להיכנס בחזרה לכלא. כשהגעתי לחומה, הייתי בטריפ. מין הרגשה מוזרה כזאת, כאילו שאני לא שולט בעצמי.

לא, אני לא לוקח סמים. פעם אחת טעמתי חשיש, ואני מכיר את ההרגשה. זה לא היה אותו הדבר.

התחלתי להזות. העצים מסביב, הציורים בחומה — הכול בילבל אותי, השתגע.

מאותו הרגע אני לא זוכר שום־דבר.

ציפציף במדים

כ שהתפכחתי, מצאתי את עצמי שוכב, לא יושב, בבוץ. הראש שלי היה קצת פצוע. תיכף הבנתי שמדובר פה בסם, או בטריפ. אף פעם קודם לכן, לא היו לי הזיות. אז זה יכול להיות רק מהקפה ששתיתי בסביבות השעה 1 בצהריים.

את הקפה הכנתי בעצמי. אסירים הזהירו אותי, בעבר, שזה עלול לקרות, וכבר קרה. אני עוד זוכר שביקשתי מפולק חופשה עבור אבנר ג'יבלי, אסיר־עולם שעבד איתי.

בכל אופן, כשהתעוררתי, הכל היה מטושטש. המרחקים, הזמנים — הכל!

פחדתי להיתקל במישטרה ואני יודע מה זה שוטרים.

היה יום שבת. הלכתי בפרדסים, בין נס־ציונה לבאר־יעקב. אכלתי רק תפוזים. רזיתי המון בארבעה הימים האלה, ומתתי מרעב, אולי גם פסיכולוגית.

כל פעם, כשהתקרבתי לכביש, התרחקתי שוב.

לא צילצלתי לפולק, כי לא ידעתי את מספר־הטלפון שלו. גם את המיספר של הכלא לא ידעתי. כן, כן, אף פעם לא צילצלתי מבחוץ פנימה...

אני יודע שקשה להאמין לי, לסיפור. גם אני לא הייתי מאמין לזה, אבל עובדה!

צילצלתי לשלום מהכלא. ביקשתי לדבר איתו. זה היה באסימון הלפני־אחרון. אשתו ענתה לי, ואמרה שהוא לא יכול לדבר איתי עכשיו. שאצלצל בעוד שעה. הוא היה, כך היא אמרה לי, נתון במכשיר דיאליזה. לא ידעתי שהוא מקבל טיפול כזה.

זה היה ב־9 בערב. צילצלתי שוב ב־10 ותאמיני או לא — האסימון האחרון שלי פשוט נפל, וזהו!

הייתי רעב. בטח שהיה לי כסף, אבל כשאתה בלחץ נפשי, ריגשי, אתה כבר פוחד מעצמך. אתה במצוקה. הלכתי לחולון בחולות, ונתקלתי שם בחיי־הלילה: אוף, איזה חיי־לילה...

הבריחה היא „העניין" – והרצח הוא „המיקרה"

השם צבי גור מעורר מערבולת של אסוציאציות ורגשות עזים. מאז חטף ב־1980 את אורון ירדן, הילד החייכני מסביון, והמיתו עוד בטרם גבה את הכופר תמורתו, הוא נחשב מוקצה מחמת־מיאוס. מעשהו נחשב כנתעב אף בקרב קהילת־הפשע בארץ – על כך יש קונסנזוס.

כשמעשה החטיפה פורסם לראשונה, הוכתה המדינה בזעזוע: אצלנו זה לא יתכן! זה מתאים לאיטליה, לארצות אחרות, לא אצלנו!

מאז ועד עצם היום הזה, כל איזכור או שמץ של איזכור שמו של גור גורם לפרץ רגשות לאומי. בזמנו ביקרו קשות את מפכ"ל־המישטרה דאז על כי לא ביקר את מישפחת־ירדן הפגועה.

לפני כחודשיים הודח מתפקידו יוסי פולק, המפקד הנערץ של כלא־איילון, שבו מרצה גור את עונשו.

פולק נמצא בהקפאה עמוקה עד עצם היום הזה. מפחדים להוציאו משם, מחשש „מה יאמר הציבור?" כל מה שקשור אך בעקיפין בגור נשקל אמוציונלית במושגים: „מה יגידו?" נרשמו הערות נוזפות בתיקיהם של כמה קצינים בשרות בתי־הסוהר, בעיקבות ניסיון בריחתו. לגונדר רפי סויסה מחשיבים זאת ככתם על תקופת־כהונתו הברוכה.

הרתיעה הגיעה אף לתחום האמנות. ללא כל קשר לעובדה שיש המייחסים לגור כישרון רב כצייר, סירבו לאחרונה נשיא־המדינה והיועץ המישפטי לממשלה לקבל הדפסים שהוכנו בכלא, פרי תיכננו.

בקשות אינספור הוגשו לשרות בתי־הסוהר לראיין את גור. כולן הושבו ריקם. הלחץ התגבר אחרי ניסיון בריחתו, שהחזירה אותו לכותרות הראשיות ועוררה, בבת־אחת, את עוצמת הרגשות מ־1980.

שעות ספורות אחרי שנתפס, והמדינה חזרה ונשמה לרווחה, תוך כדי קריאות נקם ותביעות לחיסול־חשבונות ומיצוי־הדין, קיבלתי מרפי סויסה היתר לפגישה עימו. ישבנו שנינו כאי בודד בים סוער של אמוציות. האם לא ניתן לצפות מאסיר־עולם שינסה להימלט על נפשו? ועם כל הזוועה שבפשע שביצע, מדוע יש להתנקם בו על כך מעבר לנוהלים הרגילים?

מאז שקיבלתי את ההיתר לראיון, הופעלו על סויסה ועליי לחצים מלחצים שונים. מקורביו ויועציו ניסו לשכנעו לבטל את ההבטחה שנראתה להם חפוזה. יעצו לסויסה שעליו לנסות ולהדחיק את גור, להשכיח אותו מהציבור, ועל־ידי כך למחוק מהתודעה הציבורית את מה שהצטייר כ־כתם היחיד בתקופת־כהונתו של סויסה".

סויסה לא חזר בו מהבטחתו, אם כי היה בוודאי שרוי בלבטים קשים. בעיקבות מערכת־הלחצים הכבדה ש־הופעלה „לטובתו". הוא החליט, בהיגיון רב, שאין להדחיק ממילא את האירוע מזיכרונו המצויין של הציבור, ויש להתמודד עימו באומץ־לב.

כל הדרך לכלא עברה עליי בחששות בלתי־רציונאליים.

גור הועלה מאגף־האיקסים, שם הוא מבודד מאז ניסיון בריחתו, ללישכת מפקד־המיתקן, פרץ. הוא כבר ביקר אצלו בבוקרו של אותו היום, והיה בדרכו להיפגש עם אמו – „ביקור מיוחד" בלקסיקון של הכלא. הוא נכנס בביישנות לחדר, כשהוא נעול נעלי־בית, לבוש חולצת־טריקו לבנה ומעליה סוודר כחול. על צווארו תלויה שרשרת־זהב דקיקה, ועל אצבעו הטבעת המפורסמת, העשויה משתי ציפורים נושקות. טבעת זהה עונדת ארוסתו, יעל גרוס.

הוא חייכן, חשדן מעט. היתה לו סיבה טובה לחייך באותו יום – יום צ'ופאר עבורו, אחרי ימים ארוכים ומבודדים באגף. יום של שיחה מלב־אל־לב עם פרץ, המפקד החדש של הכלא, הנמצא שם בגללו אחרי הדחת יוסי פולק. פגישה מרגשת עם אמא, ואירוח בלישכת־המפקד. בעת השיחה הממושכת והמרתקת לצורך הריאיון.

הזהירו אותי מראש שהוא מרתק. שאסור ליפול לפח. הוא אכן מרתק, ולאו־דווקא במובן השלילי. הוא אינטיליגנטי, רגיש, חודר לתוכך, לא עובר לידך, מייד גורם לך להרגיש מעורב.

דרגת הרגישות שלו בולטת. יש לו ציפיות שלא יפגעו בו, אפילו באופן הקליל ביותר. ש־יבינו" אותו על כל מורכבותו. שיתחשבו בו.

איך כל זה מסתדר עם הרצח הנפשע שביצע? מובן שסימן־שאלה זה ריחף במשך כל השיחה.

כשעלתה בשיחה פרשת חווה יערי, היה נדמה לי, שפיתאום אני מבינה. גור, „המזדעזע מכל פגיעה, ותהא הקלה ביותר, ביצור אנושי," לא הבין כלל מדוע האשמות המוחשות ליערי, על ש„גיהצה" את גופת חברתה, כל־כך מעוררות בי צמרמורת. אין הוא מבדיל, כך התרשמתי, בין רע לנורא.

שוב ושוב דף חדש

הוא מקסים – בכך אין ספק. אמרו לי מראש שכך הצליח להערים על אנשים. לא ברור לי אם הוא משקר מדי פעם במודע, או שהוא אכן מאמין בדבריו.

בסיפור בריחתו, שאותה הוא מתעקש שלא לכנות „בריחה", יש בקיעים לרוב. כל אימת שנסחפתי, החזיר אותי פרץ, המפקד, אל קרקע המציאות.

למשל: גור חזר שוב ושוב על פחדיו בארבעת הימים שבהם שיגע את המדינה, וסיפר שהיה חייב לחשב את צילצוליו לכלא, מכיוון שהיו ברשותו שלושה אסימונים בלבד, ועוד אחד, אבוי לצרה, נבלע בטלפון הציבורי. זה קורה לכולנו. עבור גור זה היה משמעותי ומתסכל יותר.

בדרך חזרה לתל־אביב סיפר לי באקראי, ממש באקראי, אחד הקצינים הבכירים בכלא, שלא ידע כלל על תוכן שיחתי עם גור: „את יודעת! כשמצאנו את גור, אחרי הבריחה, היו עליו כ־20 אסימונים..."

ושוב, איני בטוחה כלל וכלל שהוא שיקר במודע, ולא היה נתון למערכת עצומה של לחצים ופחדים שמנעו ממנו לחשוב רציונאלית ולתת דין־וחשבון על מעשיו.

הוא, אגב, מגדיר את עצמו כאדם רציונאלי ביותר.

הוא נראה חיה יוצאת־דופן ביותר על רקע האוכלוסיה בכלא, אם כי זאת אינה הומוגנית. כך גם התרשם פרץ, אחרי שיחתם הראשונה. אחר־כך אץ לעיין בתיקו וגילה שהיו לגור הרשעות קודמות. לא אחת ולא שתיים.

חלק מהקסם שלו הוא מעין דרישה נאיבית שיש „להבין אותו", „לאפשר לו לפתוח דף חדש". כל זאת מבלי לקחת אחריות מספקת לדפים מכריעים בעברו. בסדר, אז הוא ניסה לברוח, והדיחו מפקד־כלא, נזפו בקצינים. כל המישטרה והמדינה היתה על הרגליים. היה מה שהיה! הוא הפר אמון בלתי־מסוייג וחסר־תקדים. אבל הוא, על פי עדותו והשקפתו, אדם אמין, הגיוני. אז מדוע שלא ישכחו לו את הכל, ככה סתם, ויתנו לו לפתוח דף חדש?

לפרשת החטיפה והרצח של אורון ירדן ז"ל הוא קורא „המיקרה", בה„א־הידיעה. ניכר בו שהוא מפחד לעורר יותר מדי זיכרונות. לדבריו, אינו רוצה לפגוע יותר במישפחה. היה מאוד רוצה לפגוש בה, להסביר. זהו הצד הילדותי, הבלתי־מאוזן שבו. זה עבד גם על אסירים וגם על סוהרים, בכל הדרגות.

היחס המיוחד כלפיו – מעין חשדהו, אבל כבדהו – ניכר על כל שעל. הסוהר שהביא אותו אל מפקד־המיתקן הכריז: „מר גור פה!" אחרי כמה דקות נכנס שנית והתריע: „מר גור מחכה..."

יש לכך גם היבטים פחות משעשעים, כגון: שמועות על ציורים שהתבקש לצייר עבור אנשים בסגל. גור לא מדבר על כך. חסרות לו בעיות! אך אין טעם להכחיש, והוא יודע זאת. זוהי עובדה ידועה.

הוא אופטימי, על פי עדותו. אין לדעת אם היה באמת שרוי במצב־רוח טוב, עשה הצגה, או שכך הוא.

הוא היה בדרך לפתיחת דף חדש בחייו – חתונה עם בחירת־ליבו, יחס מיוחד, ממש אח"מ בכלא, חופש תנועה ויצירה, תיקוות לבקשת־חנינה. בארבעה ימים חיסל הכל. כעת, נדחו התוכניות לחתונה, לחנינה, אבל התיקווה וה־אמונה נותרו.

„בעיקר התלומות!" הוא אומר ברגשנות המדבקת גם את הנוכחים.

אין הוא סבור, כמתבקש מסיפורו, שיש לו דחף להרס עצמי, אבל הוא עסוק הרבה בקריאה, במחשבה. בניתוח מורכבותו של הטבע האנושי. הוא עוד לא פיענח את התעלומה.

בסיום, באווירה כבדה של סוף – „אני שונא פרידות!" – הוא מבקש שלא אזיק לו יותר. שאקח בחשבון שפירסום כזה יכול לשפוך עליו מעט אור או להפילו בחזרה לתהום. קשה להישאר אדיש אליו. קשה גם לשכוח מה הוא עשה.

עליתי לאוטובוס. אפילו לא ידעתי לאן מוביל הקו הזה.

הסתכלתי על הנהג והוא הסתכל עליי בחזרה. לא היה לי איכפת שיזהו אותי. הבנתי שהאשה זיהתה אותי, האשה שהתפרסמה. שמעתי את השיחה בינה לבין הנהג. או הוא קרא לאיזה ילד, ציפיתי במרים, שישמור עליי. איזה ילד במרים. שהוא ישמור עליי?

את מבינה את הקוריוז? הדלת נסגרה ונפתחה עשרות פעמים בכל תחנה. הרי יכולתי לקפוץ מהאוטובוס! הבדיחה היא שאחד השוטרים בתחנה אפילו לא כל־כך האמין שאני צבי גור. כמעט נתנו לי ללכת. אמרתי לך: גם אני לא הייתי מאמין לעצמי. אילו הייתי חושב לברוח — לא הייתי עושה זאת בדרך כזאת טיפשית. כל־כך לא־הגיונית! אני אדם רציונאלי, בדרך־כלל.

חבל על יוסי פולק

קשה לי לחיות בכלא. יש לי מ־אוויים בריאים, ופה המקום הוא סיר־לחץ! תגידי למנהל שיום אחד ישחרר את הפתיל...

אבל אני תמיד אופטימי: אף פעם לא מאבד את הראש!

קשה לי להתמודד עם הסטיגמה שהודבקה עליי. על סמך אירוע מסויים, שיכולים להיות לו אלף ואחד גורמים, נוצרת סטיגמה לכל החיים.

בינתיים, נאלצתי לדחות את החתו־נה שלי עם יעל. למתי? לזמנים יותר טובים.

אני אופטימי. אני לא מאמין שא־קבל חנינה, אבל אולי יופחת לי מה־עונש. כבר הייתי בדרך הנכונה.

אני מאוד רגיש ולוקח דברים ללב, אבל במקום הזה לומדים להתעלם: זאת הדרך להישרד ולחלום בלילה. קשה מאוד גם לחיות עם התווית של רוצח. כן, אני יודע שאומרים שעשיתי את המעשה הכי מאוס. אומנם, אף אחד לא אמר לי את זה בפרצוף, אבל אני קורא עיתונים. במשך הזמן, עוטים שריון.

קשה, אי־אפשרי כמעט, להתרגל לקביעה הזאת. זה לא היה רצח. זה לא היה כפי שפורסם, אבל אני לא רוצה לפרט. שלא לפגוע עוד יותר במישפחת ירדן. זה קרה כך.

נכון שאני קורה לזה "המיקרה". יסורי־המצפון ילוו אותי למשך כל החיים. אין אדם שיכול להתמודד עם זה. במשך הזמן, זה קצת מתקהה.

המילה "רוצח", בכלל, זה מושג איום ונורא: רגע, אני חושב שלא קיים אדם שיכול לבלוע את זה, אפילו אם הוא עשה את זה. אנחנו, כולנו, בני־אנוש!

אני, בכלל, שונא מוות, פרידות — זה משהו שמסתיים, נגמר. כל המיקרה של — כן, של אורון ירדן — הוא דבר נורא. לא שאני יושב כל היום ובוכה. אז, לפחות, זה היה משתחרר. אני יודע שזה לא יתאפשר לי, אבל הלוואי — הלוואי: — שיכולתי להיפגש עם ההורים שלו.

גם ייסורי־המצפון בעניין של פולק מייסרים אותי. כואב לי הלב. הכל לי עליו. לגביי הוא היה, בעצם, הכל. מתי שרציתי, יכולתי להתקבל אצלו, אבל לא ניצלתי את זה. יכולתי לבקש הרבה דברים ולא ניצלתי זאת. הייתי עולה במדרגות, דופק בדלת, ומייד הת־קבלתי אצלו, כיבדו אותי בקפה. הוא גם עודד אותי בסיפור יעל.

ציורים על הדקה

א־אפשר להסביר סיפור־אהבה שנרקם בין כתלי בית־הכלא. פגשתי אותה בקומדיה של טעויות. היא באה לבקר אדם שישב איתי בתא, בבית־הסוהר. הוא למד איתה בכיתה, בעבר, והיא באה לעודד אותו. הוא לא כל־כך ידע לכתוב, או כתב בשגיאות. אני כתבתי בשמו.

יום אחד היא זרקה לו, בטלפון: "יש לי הרגשה שלא אתה הכותב!" עליתי במקום על הקו, ומייד נדלק הקליק בלב.

אגב, גם אני שוגה, לפעמים, בכתי־בה, מחסיר מילים. אני חושב לפעמים כל־כך מהר, שזה יוצא.

איך היא הסכימה לקשור את גורלה בגורלי? אני, פשוט, מאמין באהבה. הכול נצבע בורוד יותר.

היום כבר אין לי סימני־שאלה — איך? פעם חשבתי, שאם אני באמת אוהב אותה — אני צריך לנתק איתה את הקשר. אבל, עובדה: היא התגלתה כבעלת כוחות נפשיים, והיא מוכנה לחכות. אומרים שלבן־אדם קורית פעם אחת בחיים אהבה.

אני לא העזתי להציע שנתחתן. לא היה לי רי אומץ. היא הציעה. האקט של החתונה הוא סימבולי. אנחנו כבר רואים את עצמנו כזוג לכל דבר. ביניהם החתונה נדחית, אבל אני מרגיש נשוי לה. עד עכשיו היה לי קצת קצר בביקורים, מאז שאני באיקסים, אבל יש לנו כוח לעבור את זה. אני מבין את המערכת.

כשהגעתי לראיון ראשון אצל פרץ, באתי עם שורה של בקשות אלמנט־ריות. אני מדבר מכל הלב, אחרי החו־פש שהיה לי אצל פולק, והוא רושם הכל, תק־תק־תק, התמלאתי פיתאום, לא, לא תיסכול, אלא דמע. אמרתי לעצמי, שאם אני לא יוצא מפה מייד — אני פורץ בבכי.

בחוץ תפסתי את עצמי: רגע, הרי הוא פוחד ממני! הבי קודמו עף בגללי! היום הייתי אצלו שוב בראיון של שעה, ועל אף שכל בקשותיי הושבו בשלילה, הרגשתי שהוא מדבר איתי מכל הלב. הרגשתי טוב.

גם את האסירים שמחוממים עליי אני מבין. האמון בהם ירד. אז בסדר, אומרים שהתרופה הטובה ביותר היא הזמן!

זה לא נכון שלא עמדתי בהתחיי־בויות שלי כלפי אסירים. ביקשו ממני — תעשה לי ציור, תעשה לי הדפס. לאסיר, אם הוא יכול לתת ציור מתנה, לאשה או לילדים, כשהם באים לביקור — זה המון! אבל מה, כשהם ביקשו ממני — זה היה צריך להיות על הדקה! אם לא עשיתי את זה על הדקה — הפכתי לשקרן!

בעניין הציורים, זה שנשיא־המדינה חיים הרצוג והיועץ המישפטי לממ־שלה יצחק זמיר סירבו לקבל הדפסים משלי, זה התכוון להיות סטירת־לחי

לי, אבל אלה לא היצירות שלי. אלה לא ציורים שאני צייַרתי, אלא הדפסים שאני תיכננתי ואסירים אחרים ביצעו. כך שזאת סטירת־לחי עבורם, וכואב לי בגלל זה.

נכון, שאני חתום על ההדפסים. בביקור של הרצוג בכלא, התעקשו בכלא שאני אגיש לו את ההדפס. חששתי מתגובת הציבור. גם לא רציתי לחתום על ההדפס, אבל שיכנעו אותי. ממש עמדו על זה. הרצוג קיבל את הציור, אבל אחר־כך העיתונות רעשה. בטח שזה פגע בי. מה, אני לא אדם? אני לא נושם אוויר כמוך?

יש לי לב טוב!

דתחנכתי בגיבעת־ברנר. שם התחלתי ללמוד ציור אצל הפסל לוצ'נסקי. אחר־כך הייתי סטודנט־חוץ בבצלאל.

התפרנסתי רוב הזמן מציור. נכון שהייתי שותף לא־פעיל באיזה עסק, ששם רימו אותי, ובגלל זה אף פתחו נגדי תיקים וישבתי תישעה חודשים בכלא־מעשיהו. אבל בעיקר התפרנס־תי מציור. עשיתי הרבה תערוכות.

כן, נכון, זה לא פירסם אותי כמו היום...

קשה לי לומר אם אני צייר טוב. בשביל עצמי — אני טוב: הדימוי העצמי שלי חיובי, למעלה מהממוצע. ביחוד בכלא.

האוכלוסיה פה היא לא הומוגנית. אנשים באים פה מכל מיני שכבות ורקעים של החברה הישראלית.

רוב האנשים פה הם בעלי דימוי עצמי נמוך. האוכלוסיה הזאת לא היתה מוכרת לי מקודם. נכון שהיו לי כמה הסתבכויות עם החוק, אבל זה היה בעניינים של פשיטת־רגל, משהו אחר.

אומרים עליי שאני מקסים אנשים? מה את אומרת? כן? אז זאת מחמאה בשבילי. זאת שאלה של קומוניקציה שאתה יוצר עם אנשים, הצורה שבה אתה מציג את הדברים. מה שמעבר למילים. מה פרץ אומר? מקריון? זאת גם הגדרה!

ידעתי שתגיעי גם לנקודה של דחף להרס־עצמי. ידעתי! אני קורא בתא הרבה סיפורות. ספרים שקשורים בפילוסופיה, למשל: אדם מחפש משמעות — זהו סיפורו של רופא שחווה את השואה. בזכות הידע שלו הוא יכול היה ליישם דברים ולהישרד.

קראתי גם, לאחרונה את מעברים. זה ספר שהוא לא פילוסופי במהותו, אבל הוא מציג לך את המעברים של החיים, מנתח דברים שקורים לאנשים.

אני לא חושב שיש לי דחף להרס עצמי, לא יודע. בכל אופן, לא הייתי רוצה להשתנות. לשפר את מצבי — כן, אבל לא להשתנות!

בסך הכל אני חושב שאני אדם בעל לב טוב — כך, על כל פנים, אני חושב.

אני שוקל כל דבר באהדה, ונכון לעזור לאנשים. לכן מנצלים אותי לפעמים. קל לנצל אותי.

איך זה מסתדר עם מעשיי? אני מתחרט על הרבה, הרבה דברים: בכלל, על כל העניין שהביא אותי לבתי־כלא. על העניין האחרון. שאסירים אחרים נפגעו בגללי, ובעיקר על כך שפגעתי ביוסי פולק, ובגללי הוא בחוץ.

הייתי רוצה שיאפשרו לי לפתוח דף חדש.

נכון שאני פתחתי כבר רפים. אני לא יכול להאשים אותך, כשאת מס־תכלת בתיק שלי. יש הרבה דברים שם שאני מעדיף לשכוח. הזמן שובר את כל המיתוסים שנוצרו סביבך. בכל זאת, את העניין עם פולק איני מסוגל לשכוח. כל־כך התקרבנו וקיבלתי מעל ומעבר!

הפרה והזאב

אין לי מושג איך ומתי החברה תקבל אותי. אני צופה בעיות ומ־קווה, מקווה. אז, כשההדפס שלי לנשיא הוחזר, כל־כך כאב לי, עד שנכ־נסתי לדיכאון ולא יצאתי שבוע מהתא. ביחוד מפני שידעתי מה יקרה, והתנג־דתי לחתום על ההדפס, שלא לדבר על להגיש אותו לנשיא.

אני מקווה שהפירסום הזה לא יזיק לי עוד יותר. תלוי בך, ותלוי הרבה באיך שהחברה תהיה מוכנה לקלוט אותי. אנשים העוסקים בכתיבה ובי־צירה מסוגלים לקלוט גם את היפה בשלילי. את יודעת?

אפילו בבית־הסוהר — הדבר הכי מכוער שהחברה המציאה: — יש יפה.

אני מקווה, בכל זאת, להצטייר שונה ממה שהצטיירתי עד עכשיו. שיבינו שאני מצטער, שאולי יסלחו לי. כל אדם רוצה מחילה, לא?

תמיד תהיתי, איך יקבלו אותי בחוץ. יש בארות יבשות ויש מלוחות. כדי להגיע למים טובים — צריך לחפור הרבה לפעמים. גם אצלי, אני מאמין, יש טוב.

זה לא שאני מאמין שאדם צריך לבקש יותר ממה שמגיע לו. יש סיפור על צ'פור דרור, שנמאס לה מהארץ. היא החליטה לעקוב אחר החסידות. רצתה לעוף לשבדיה. בדרך התחרטה, נפלה וקפאה. באה פרה והשתינה עליה. היא התחממה, התחילה לעוף ואז בא זאב וטרף אותה:

מוסר־השכל: לא כל מי שמושיט לך יד — עוזר לך!

מה נשתנה?

מה נשתנה, מאז נסיון בריחתו של צבי גור מכלא איילון, לפני כחודשיים?

הוטחה ביקורת ציבורית בנציב שרות בתי־הסוהר, רפי סויסה. זה היה צריך למצות את הדין עם פקודיו ולהצדיק את גישתו הליברלית. שנחלה כביכול כישלון. הוא נזף בכמה מקציניו והדיח את יוסי פולק מפקד־הכלא מתפקידו.

האווירה שנוצרה בקרב הסוהרים והאסירים בכלא היתה טעונה חומר־נפץ. ללאבה רותחת זאת נזרק מפקד חדש לכלא הבעייתי: סגן־גונדר פרץ, שהגיע מכלא ביטחוני. זה התקבל באווירה קשה ובלתי־מפרגנת, הן מצד הסגל, הן מצד האסירים. העמידו אותו במיבחנים יומיומיים.

בשבועות הראשונים חשש להוציא רגליו מהמיתקן. היה חוזר לשם אפילו בליל־שבת.

כיתות־הלימוד בכלא נסגרו זמנית, עד שפרץ פתח אותן שוב. אסירים השפוטים לתקופות־מאסר ארוכות ויצאו החוצה, במיס־גרת עבודתם. הוכנסו בחזרה לכלא והוגבלו בתנועתם.

הגבלות אלה רק הגבירו את המתיחות ורגשות־הזעם בקרב האסירים. גם כיום, כשנראה שפרץ השתלט על העניינים והכל חזר לקדמותו, לא הגלידו הפצעים. כל אסיר הנמצא במצבי־לחץ ועלול לברוח, או להזיק לעצמו, נשמר בשבע עיניים ומדיר שינה מעיני המפקדים. כל פשלה עלולה לעלות להם במישרותיהם, והגורם חי לנגד עיניהם, שמור מכל מישמר, באגף־האיקסים.

מלאכת־הציור נאסרה על גור מאז, אם כי שאר ההגבלות שהוטלו עליו – כגון הליכה בחצר בכבלים – מוסרות בהדרגה.

עוד תופעה שנכנסה להווי הכלא, אחרי הבריחה, היא צילצוליה היומיומיים של יעל גרוס, חברתו של גור, שתבעה באגרסיוויות – בטלפון הישיר של פרץ! – שורה של הטבות עבור אהובה. בתיקו עב־הכרס של גור מצוי מיכתב־התנצלות שלה, על שאיבדה את שלוותה ודיברה בגסות־רוח אל מפקדי־המיתקן.

בינתיים, שקט.

חמרורים

הנציב העליון השווייצי

נבחר ◆ לתפקיד הנציב העליון לפליטים, מטעם ארגון האומות המאו־חדות, **ז'אק־פייר הוקה**, 47, כלכלן ומינהלן שווייצי, שהיה עד לאחרונה אחד משלושת ראשי הצלב האדום ה־בינלאומי. הוקה, שזכה באחד משני התפקידים שעליהם מחליטה העצרת הכללית בלבד (התפקיד השני הוא זה של המזכיר הכללי) יישא באחריות למנגנון של 1700 איש, עם תקציב שנתי של 500 מיליון דולר. המנסים לסייע בשיקומם של 11 מיליון פלי־טים ב־80 ארצות.

● ● ●

בנו של המוכתר

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־55 של **אסף יגורי**, איש עיסקי־תיירות, ש־היה (במילחמת יום־הכיפורים) השבוי הישראלי הבכיר (כסגן־אלוף בחיל־השריון) שנפל אי־פעם בשבי האוייב. יגורי, שהיה חבר הכנסת התשיעית בר־שימת ד"ש, ממנה פרש, בהקימו סיעת יחיד (יעד), הוא בנו־יחידו של נוח יגו־רי, מגיבורי ההתיישבות וההגנה בארץ. אחרי קריירה קצרה כמחפש ארמות בנגב להתיישבות משוחררי הגדוד העברי של מילחמת־העולם הראשונה, עימם נמנה, וחברות בקבוצת עגלונים ירושלמיים, היה יגורי־האב בין מייסדי קיבוץ יגור שבמבואות חיפה, שם התפרסם כמוכתר המקום. שנכלא על־ידי הבריטים בכלא עכו משמצאו, בעת חיפושי־הנשק הגדולים של קיץ '46 (השבת השחורה) סליקי־נשק ענקיים של ההגנה במקום.

● ● ●

מפקד במסווה כתב

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־65 של **אשר בן־נתן**, ממקורביו של שימעון פרס ומי שהיה מנכ"ל מישרד־הביטחון ושגריר ישראל בבון ובפאריס. בן־נתן, יליד וינה האוסטרית, הידוע בזכות מראהו בכינוי "ארתור היפה", החל את דרכו בארץ כחבר קיבוץ יודפת שלמר־גלות הר העצמון בגליל, היה לאחר השואה ממפקדי הבריחה באירופה (ב־מסווה של כתב היומון הדתי הצופה) ולאחר שורת תפקידיו הממלכתיים אף ניסה כוחו בפוליטיקה עירונית, עת נכשל, ב־1978, במרוץ לראשות עי־ריית תל־אביב, כמועמד המערך נגד שלמה להט.

● ● ●

שדר ושגריר

נפטר ◆ בירושלים, בגיל 76, **מר־דכי אבידע**, מי שהיה, כמדדכי זלוט־ניק, הממונה על התוכניות העבריות של הרדיו המנדטורי, קול ירושלים והאיש שחנך את שידורי קול ישראל בהעברת טקס הכרזת המדינה, ב־14 במאי 1948, מתל־אביב. לאחר עיסוק רדיופוני נוסף (הקמת קול ציון לגו־לה), עבר אבידע לשרות־החוץ, שבו העפיל מתפקיד נספח תרבות בבואנוס־איירס לזה של שגריר ישראל ליד או־נסקו, אירגון האו"ם לחינוך, מדע ותר־בות, בפאריס.

● ● ●

המלח שחזר מן הקוטב

נפטר ◆ במוסקווה, בגיל 91, **אי־וון פאפנין**, גיאוגרף וחוקר הקוטב הצפוני, בעלשני תוארי גיבור ברית־המועצות, בראשון בהם זכה עת ניהל מישלחת חוקרי־קוטב (שהיתה מורכ־בת מצוות של ארבעה וכלב אחד) לפני 49 שנים, במהלכה צפו החוקרים על חלקת־קרח מן הקוטב דרומה, מרחק 2,000 קילומטר, בקור של מינוס 45 מעלות, עד שחולצו על־ידי אניית שו־ברת־קרח סובייטית. פאפנין החל את דרכו בחיים כמלח בצי הצאר והיה אחד ממשתתפי מרד־המלחים של סתיו 1917, שבישר את ראשית המהפכה.

שיעור בבחירת מזכירה

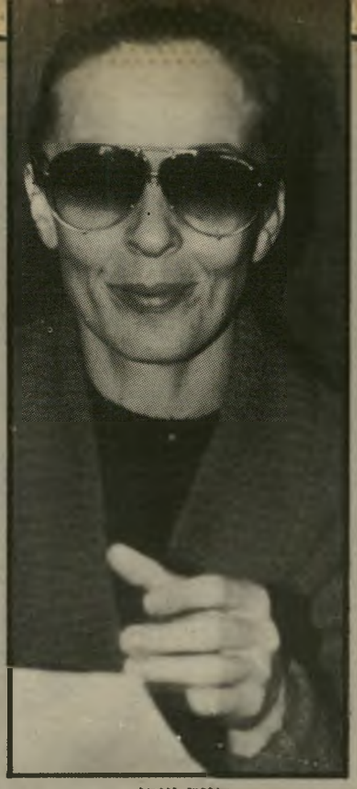
נדמה לי שהסיפור הבא יש לו מוסר־השכל. אם אתה/את מחפשים מזכירה טובה ונאמנה, קחו לכם מזכירה שיש לה המלצות טובות ממ־קומות־עבודה קודמים, ואל תקחו לכם עקרות־בית משועממות. אפילו אם הן יודעות כמה שפות.

בשנה שעברה חיפשה הד"ר **רפאלה בן־חור** (בילסקי), שהיא ראש ועדה איזושהי ב־מישרד־הבריאות, מזכירה טובה. היא הפיצה את השמועה בין חברותיה, ותוך יום התקשרה עימה חברה וסיפרה לה על עקרת־בית משועממת, אבל מאוד אינטליגנטית ודוברת כמה שפות, הפנויה עכשיו והמוכנה לעבוד.

רפאלה בן־חור טילפנה למועמדת, והן קבעו פגישה במישרדה. עקרת־הבית המשועממת עשתה רושם מצויין. היא היתה נאה, מטופחת, אינטליגנטית, שאפתנית, דוברת שפות, והיו לה קשרים ומכרים רבים מאוד. שמה, אגב, היה **חוה יערי**. היא התחילה לעבוד בחודש מאי 1985.

בימים הראשונים היתה רפאלה בן־חור מאוד מרוצה מהמזכירה החדשה שלה, אבל לאט־לאט היא שמה לב שהאשה די מזרזה. בוקר אחד היא הודיעה שהיא לא יכולה להזיז את הידי. בוקר אחר כאבה לה הרגל. בוקר אחר היא היתה סתם פקעת־עצבים. ובכל בוקר בלי יוצא מן הכלל, לפני שהיתה מתחילה לעבוד, היתה יושבת כמה דקות לפני מפה אסטרולוגית ובודקת מה צופן לה היום.

רפאלה, שהיא אשתו של נחום בן־חור, ראש המחלקה לניתוחים פלאסטיים בבית־החולים שערי־צדק בירושלים וממציא העור המ־לאכותי, התחילה כבר להיות מודאגת מה־מזכירה שלה. אבל לפני שהיא הספיקה לחשוב מה לעשות איתה, הודיעה לה חוה יערי שהיא חייבת לעזוב את העבודה במישרד־הבריאות, כי היא מרגישה שעוקבים אחריה. רפאלה

חוה יערי
אין עם מי לדבר

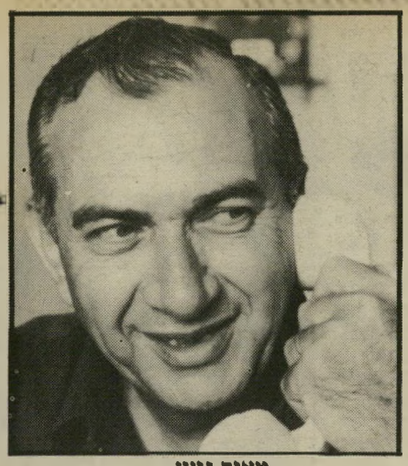
בן־חור היתה משוכנעת שחוה יערי השתגעה לגמרי, אבל היא הבינה שאין עם מי לדבר. חוה עזבה את העבודה, אבל לא לפני שהיא לקחה איתה (אולי לא בכוונה) כל מיני ניירות שהיו שייכים למישרד. רפאלה ניסתה להתקשר עימה בביתה, אבל שם היה רק **אהוד יערי**, שלא ידע דבר על הניירות, ואמר לה לחפש את חוה בתל־אביב. עד היום מסתובבים הניירות של מישרד־הבריאות באיזה מקום אצל חוה יערי, אבל מצד שני היום בטוחה רפאלה בן־חור שיערי לא סתם פרנואידית. באמת עקבו אז אחריה — כי **מלה מלבסקי** נרצחה חודשיים לפני שחוה התחילה לעבוד אצלה.

כמו שאמרתי לכם, לא עקרות בית משוע־ממות — ובמיוחד לא כאלה שעוקבים אחריהן.

רכילות מרושעת

אתם יודעים בוודאי שאני מקבלת כל שבוע מיכתבים אנונימיים, המדווחים לי על רומאנים לוהטים בין חשובים למפורסמות, ולהיפך. עשיתי לעצמי חוק לא להתייחס למיכתבים כאלה, כדי לחנך את האנונימיים.

אבל שמגיע מיכתב חתום בשם מלא, כולל כתובת וטלפון (של איש לא מוכר לי), ובמיכתב כתוב שראש עיריית ראשון־לציון, **מאיר ניצן**, יצא בחופזה לארצות־הברית כדי להחזיר משם את אשתו **נעמי** שברחה ממנו, בעיקבות רומאן שלו עם מזכירתו, טילפנתי ללישכת ראש־העיריה, והסתבר לי שאומנם הוא נמצא

מאיר ניצן
— ולילה טוב!

נעמי ניצן
להתרחץ. למיטה —

בארצות־הברית. חיכיתי חמישה ימים, וטיל־פנתי שוב לביתו ביום השישי האחרון. על הקו היה ראש־העיר בעצמו. דרינג־דרינג.

„שלום לך, ראש־העיריה, זו רחל המרחלת."

„שלום לך המרחלת, מה אני יכול לעשות בשבילך?"

„שמעתי שנסעת לארצות־הברית כדי להח־זיר משם את אשתך?"

„נכון".

„למה היא ברחה ממך?"

„ברחה ממני? היא נסעה כמה ימים לפניי, כדי לבקר את בתנו, השוהה בארצות־הברית, ואת הנכדה החדשה, שנולדה לנו, ששמה **טל**. בתנו **דורית** ובעלה הרופא נמצאים בשנת־השתלמות. אומנם התכוונו לנסוע לשם לק־ראת הלידה של התינוקת. אבל לא יצא. ורק עכשיו התפנינו לראות אותם."

„מתי חזרתם?"

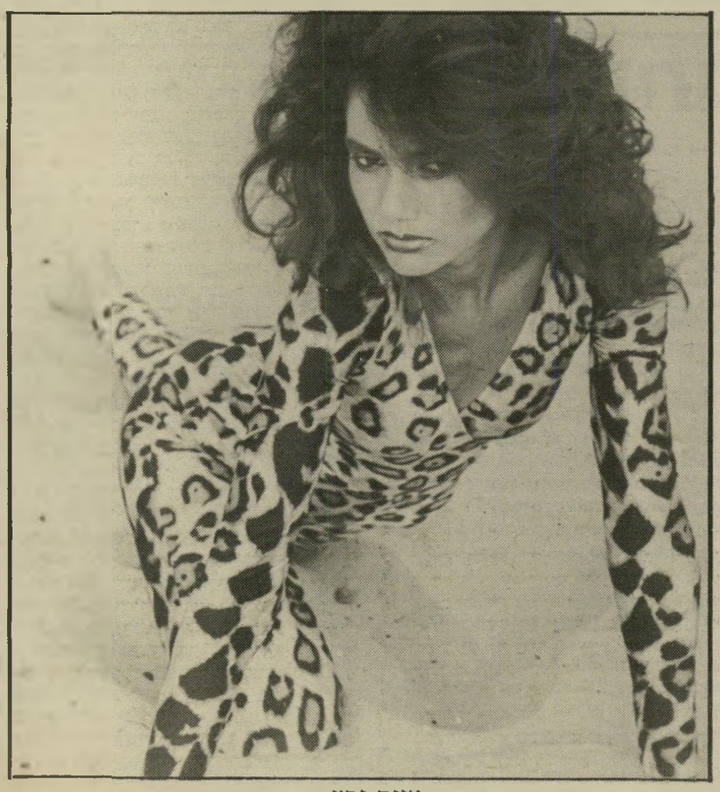
„לפני שבועיים. עכשיו אנחנו הולכים להתרחץ ולהיכנס ביחד למיטה. אז לילה טוב לך ולקוראי העולם הזה."

פרטים נוספים

בשבוע שעבר, במיסגרת הדיווח על עלילות **סמדר קלצ'ינסקי** בניו־יורק, הזכרתי גם את שמה של **עינת גרין**. אבל אז עוד לא ידעתי עליה הרבה פרטים. רוצים גם פרטים וגם תמונה? בבקשה.

קודם כל, היא יפה מאוד. חוץ מזה היא נשואה ל**מוטי גרין**, שבארץ היה לו מישרד־חקירות. לעינת יש בניו־יורק רוכן של ארנקים ותכשיטים בתוך בוטיק מפואר. מלבד זאת היא מופיעה בצילומי־פירסומת, אפילו עם **סופיה לורן**, ובהרבה מאוד פירסומות אחרות. מלבד כל אלה הצליחה עינת גם להרות, וב־6 בפברואר היא ילדה את בתה **ליאור**.

אין עוד תמונה של התינוקת, כי כל מי שבא לצלם אותה ורואה את האמא מייד זורק לה פלש לפנים היפים, ושוכח את התינוקת.

עינת גרין
אפילו עם סופיה לורן

זהירות, גליה אלבין

אני ממש מפחדת ש**גליה אלבין** תישאר בסוף לגמרי לבד. אף גבר אחד לא יעז להתקרב אליה. כל מי שנראה עם גליה לחצי דקה, מתפרסם מייד כחבר החדש שלה.

לפני חודש טילפן לי אחד השפיונים ואמר שלגליה אלבין יש רומאן עם **רון בן־ישי**, המפקד לשעבר של גלי־צה"ל, וכתב ידיעות אחרונות היום.

אבל שפיון אחד אצלי זה לא סתורה, ומייד אני רצה לקבל עוד דיעה אחת.

מה מסתבר? אומנם גליה ורון נפגשו פעמיים

גליה אלבין
פעמיים קפה

בבית־קפה, ואוי לאותה בושה, אפילו שתו קפה ביחד. למה? כי לגליה יש דירה של שני חדרים בשדרות שאול־המלך, ורון בן־ישי היה מאוד מעוניין לשכור דירה בתל־אביב. היא הראתה לו את הדירה, אחר־כך הם ישבו ביחד רבע שעה כדי לדבר. ממש לוהטו, הא?

רון לא שכר את הדירה, בסוף. שכר אותה דווקא **מתי גולן** מהארץ, שסוף־סוף עזב את ביתו ועבר לגור בדירה שכורה, כדי שיוכל ללכת לבקר את חברתו, **נילי ברקן**, ולא לתת לאיש דין־וחשבון מתי הוא יצא אליה ומתי חזר ממנה.

רון בן־ישי
לא הצליח

מתי גולן
כן הצליח

מאת
שולמית יריב

מסירות בעבודה

סוף־סוף הבנתי למה המשכורות בארץ הזאת נראות כמו שהן נראות.

תחת שהממונה על השכר במישרד־האוצר, **הילל דודאי**, יחשוב כל היום איך להגריל את המשכורות של העם, הוא חושב כל הזמן על הצד המישפטי של הבעיה.

ובכל פעם, כשהוא חושב על הצד המישפטי של הבעיה, מתעוררות בעיות משפטיות, ומייד הוא פונה בבקשת עזרה ליועצת המישפטית שלו, **אורנה לין**, שהיא צעירה ונחמדה ומבית טוב — בתו של ח"כ **אמנון לין** ונכדתו של **אבא חושי**, ראש עיריית־חיפה המנוח.

הם היו נפגשים בבוקר, כדי ללבן בעיות מישפטיות, ולפעמים, כשלא היו מספיקים ללבן אותן, היו נפגשים גם אחרי הצהריים, והיו פעמים שאפילו אחרי הצהריים לא הספיקו לעשות את העבודה, ואז הם היו נפגשים בערב.

אני לא יודעת כמה בעיות מישפטיות היו

חתונה סודית ביותר

מזל טוב ל**אורלי זילברשין** וליובל **בנאי**, לנישואיהם.

כן, הם נישאו, במשהו שדמה יותר למיבצע צבאי מאשר לחתונה של בן מישפחת בנאי, על מאות קרוביה ואלפי חבריה.

בביתו של איש־התפאורה **יוסי לנדרמן** נאספו ביום חמישי הכלה והחתן, אם הכלה, אב החתן, **יוסי**, ואשתו **אביבה**, וכמובן אמו של יובל, **אילנה**. מלבד זאת הורשו לבוא חברי להקת משינה ועוד שניים־שלושה פרוטקציונרים. כל אחד מהמוזמנים הביא, מלבד מתנה או צ'ק, גם קערת סלט או מגש בוריקיטס.

הכלה היתה יפה בשמלה לבנה קצרה, כובע והינומה תואמת, והחתן לבש ז'אקט ומיכנסיים מגוהצים. גם רב ספרדי היה להשלמת הטקס.

אחרי החתונה הלכו אורלי ויובל לבלות את הלילה הראשון במלון־פאר, לראשונה בחייהם. את לילי־הכלולות נתנו להם, מכל הלב, חבריו של יובל ללהקה.

בשביל משהו כל־כך סודי, נדמה לי שהבא־תי לכם די פרטים.

יובל בנאי ואורלי זילברשין
לראשונה בחייהם – ליל־כלולות במלון הפאר

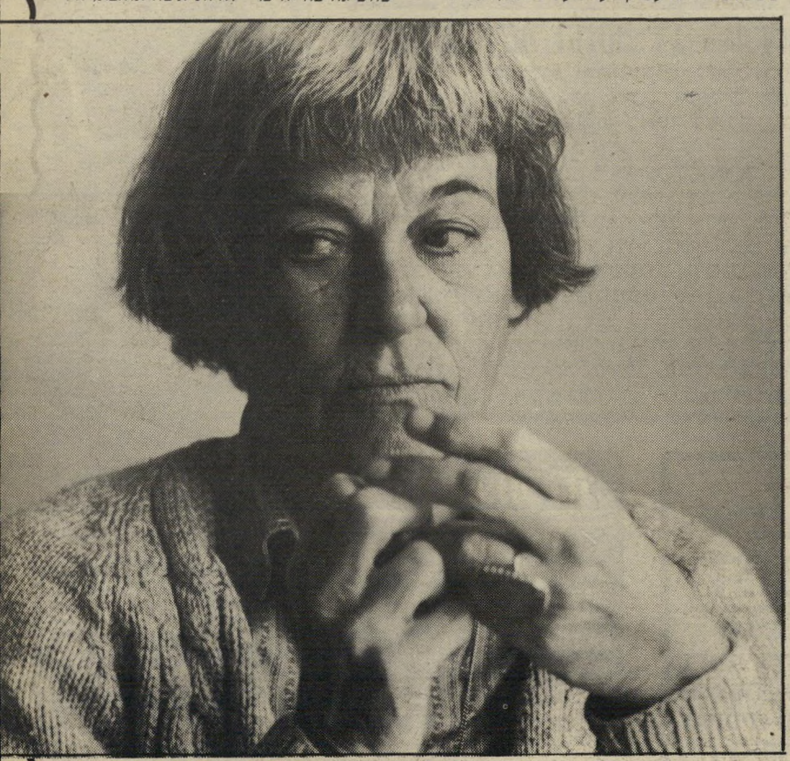
אורנה לין עם אמה רות
כשיש כל־כך הרבה בעיות מישפטיות –

כל זאת נשארים בני־אדם מתחשבים ואוהבים.

אורנה ויוסף פורת נשואים כבר המון שנים. יש להם שני ילדים מאומצים, ואפילו נכדים. את אורנה כולם מכירים, כבר שנים שהיא בכותרות. על הבעל שלה, יוסף, לא הרבה אנשים שמעו. בגלל עבודתו נעדר יוסף פורת הרבה מביתו, ואפילו מהארץ. יכול להיות שאז, כשאורנה היתה עסוקה עד מעל לראש, הסידור לב־פתוח, ואחריו, כמו תמיד, זקוק החולה להת־אוששות ארוכה ולטיפול של אשה אוהבת.

מנהלת התיאטרון לילדים־ולנוער לא חשבה פעמיים. היא הודיעה שיחפשו לה מחליפה — כי עבודה זה דבר חשוב מאוד, אבל בעל זה דבר עוד יותר חשוב.

אף אחד לא האמין שאורנה תוותר על כל מה שהשיגה בחייה כדי להיות אשה אוהבת. היו־

אורנה פורת
נישואין לא רק על הנייר

הזה של בעל נעדר היה סידור טוב בשבילה.

אורנה שיחקה באין־ספור הצגות, הצליחה בעבודתה, קיבלה הכרה לאומית ממש ואנשים חשבו שהנישואין שלה הם רק על הנייר. ב־15 השנים האחרונות היתה אורנה מנהלת התי־אטרון־לילדים־ולנוער, וראתה חיל בעבודתה וגם נהנתה ממנה מאוד, וחשבה להמשיך בה הרבה שנים של הצלחה והנאה.

אבל אז חלה יוסף. הוא נאלץ לעבור ניתוח־

שבת לצד בעלה בשעותיו הקשות. אבל היא עשתה את זה.

את התיאטרון־לנוער תנהל עכשיו מבקרת־התיאטרון **שוש אביגל**, ואורנה תהיה בבית היפה שלה, תטפח אותו ואת הבעל. היא הת־מחתה בבישול עוף בשבע צורות.

עכשיו, במשך חודש שלם, אני לא רוצה לשמוע מילה רעה אחת על שחקנים. הנה מצא־תי לכם מישהי שהיא בן־אדם.

שחקנים כבני־אדם

נוהגים לחשוב על שחקני תיאטרון שהם האנשים הכי־אגואיסטיים והכי־אגוצנטריים שברא אלוהים עלי אדמות. מיום שהם מחלי־טים לעלות על קרשי הבימה, כל מה שמעניין אותם זה איך הם ייראו, ומה יגידו המבקרים, ואיזה תפקיד הם יקבלו, ואיזה צילום שלהם יופיע בעיתון מתחת לאיזו כותרת. נוטים לחד־שוב (מעניין למה?) שחיי־המישפחה של השח־קנים תמיד צולעים, והחברויות ביניהם אינן חברויות אמיתיות, וכל כמה שהשחקן מתפרסם יותר ככה העולם החיצוני מעניין אותו פחות.

אז הנה לכם סיפור שיראה בפעם המי־יודע כמה שאסור לעשות הכללות, ויש שחקנים שב־

הילל דודאי
– צריך ייעוץ גם בבית

להם, אבל עובדה היא שנוצר עומס כזה של עבודה, עד שהילל דודאי החליט שהדבר היחידי שיוכל לעזור להם זה לעבור לגור ביחד, ולעבוד גם בלילות. כלומר, להתגרש ולהתחתן.

עשיתי דרינג־דרינג להלל דודאי, וכה אמר: „רכילות זה סוג הדברים שאני לא מכיר אותם, ואני לא מבין למה זה נחלת הציבור. אבל אם את שואלת אותי בקשר לסיפור שאני מתגרש מאשתי ומתחתן עם לין — לא דובים ולא יער. רק החלק הראשון הוא נכון — התגרשתי לפני חודשיים על רקע של משבר מישפחתי, בלי שום קשר לעניין חיצוני."

השולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

גליון מס' 41 ● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

הכל תלוי

אנחנו לא פסיכולוגים וגם לא מרפאי מחלות־נפש, אבל יש לנו נסיון עשיר בנושא. בחיינו הקצרים עברנו גבהים שונים, עד שנעצרנו סופית על מטר וחמישים ושלושה סנטימטרים — גובהנו הנוכחי. היתה לנו ילדות קשה וזיקפה רכה בבגרות. סך הכל אנחנו 80% פלונטרים, 40% תפרים ו־100% חלשים בחשבון בסיסי.

במדור הזה נשתדל לענות על בעיותיכם ולהפנותכם לאישפוז במוס־דות המתאימים ששהינו בהם בעבר. יש לנו רשימה ארוכה.

ועכשיו תורכם.

אני בן 3, שונא ציור והוריי מבריחים אותי לגנן באקורדיון. האם כדאי לי לחיות בנסרד?

בני המיואש

בנצי רוכב על אלכס בגיל 3

בני יקירנו.

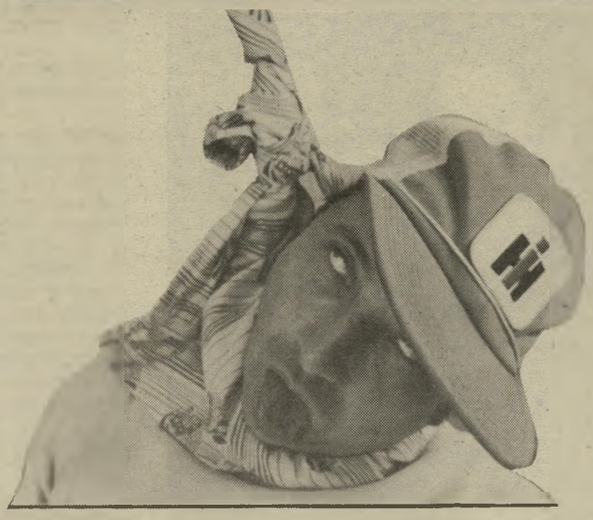
הצדק איתך. גם אנו, כשהיינו בני 3, התאהבנו באבא ורצינו להרוג את אמא. בעיקבות זה רצה דודנו, ד"ר פרויד, להטביע עצמו בוואגינה של השכנה. מופרעותנו התגברה והלכה כשהתברר לנו שאנו בן יחיד. כדאי לך לעבור לדירה משלך, ובמיקרה יש ברשותנו דירה להשכרה במחיר מציאותי של 300 דולר. אנא פנה בהקדם.

אני אבא של בני המיואש מה־שאלה הקודמת. בני בן ה־3 עוסק בכל זמנו הפנוי בכתיבת מיכתבים למדו־רים שונים בעיתונות. האם אין ב־כתיבה זו משום סממן למופרעות נפשית?

אבא של בני המיואש,
דני המדוכא, יצחק התלוש,
שרית המיספרית,
דליה המאובזבת ועוד...

כן. בהחלט כן.

בשבוע הבא נענה לשואלינו בשיטה האמריקאית: תשובה אחת על כל ארבע שאלות.

הורחב איסור החקפי־לב לגורדון ולטיילת

רופאי תל־אביב, המוזעקים לטפל במיקרי־חירום, זועקים חמס על כי אינם מופלים לטובה על־ידי המסנדלים, והם ננעלים כאחד האדם, למרות היותם בתפקיד.

ואני אומר: „להיפך! יש לנעול אחת ולתמיד חולים ורופאים, וגם מי שאינם חולים ואינם רופאים, כי בנפשנו הדבר. כי כמה פעמים כבר יכול אדם למות מהתקף־לב, גם אם רופא אינו מגיע אליו בזמן? ומצד שני, צא וחשב את מיספר התקפי־הלב שעלול אדם ללקות בהם, בעודו מקיף לשווא את שכונת־מגוריו. בנסיון נואש למצוא מקום־חניה."

אני תמה על חוסר־הבגרות של ציבור־קשישים זה, המתעקש לקבל התקפי־לב באיזורים שהחניה אינה מצויה בהם. דווקא מהם הייתי מצפה ליותר.

„זהו רק הניכה"

נשמו לרווחה אזרחי־המדינה כשהסתבר להם ש־ההאפלה בשידורי הטלוויזיה לא נגרמה בעטיו של סיכסוך עם הטכנאים, אלא רק על־ידי כוחות־צבא, שהשתלטו על התחנה.

שיחת השבוע

בנצי – קראת שבעיתון ערב שבת היה כתוב כי סיבת הטירוף של קד'אפי היא שאמו יהודיה ואביו מטורף?

אלכס – זה נשמע הגיוני לפי חוקי התורשה. מה שנר־אה בעיניי כפלא גדול הוא שאצלנו יושב בכנסת כהנא אחד שאמו יהודיה ואביו יהודי, ושניהם היו שפויים לחלוטין.

לא להתבוללות

אנו מצטרפים בזאת לקריאתם ה־נרגשת של רבנים ואישים שומרי־מסו־רת בישראל נגד ני־שואי־תערובת. הבה נבער את המינהג ה־קלוקל הזה של עי־רוב מין בשאינו מינו, אשר פוגע קשות בייחודנו.

מתפללי
בית־הכנסת
עליזי יהוה
ארצות־הברית

מסתעפת פרשת הקיוסקאי שסחט תפוז

לפני כשבועיים קיבל התפוז מיכתב־סחיטה מ־בעל הקיוסק. במיכתב איים הקיוסקאי לפרסם תמונות עירום של התפוז עם אשכולית־צמרת. חוק־רי־המישטרה עלו במיק־רה על הפרשה כאשר בלש מוסווה הזמין מיץ וראה איך מוכנס התפוז למכו־נת־הסחיטה. בית־המיש־פט הטיל איפול על פיר־סום פרטים מזהים של התפוז.

פרשת שצ'דנסקי – הדראמה הגישה לקיצה

סוף־סוף הסתיימה הדראמה האנושית שאפפה את פרשת שצ'רנסקי, ובבוא היום יוכל כל אחד מהעיתונאים להוציא ספר עב־כרס, שיתאר את הסבל הרב שעבר עליו בהמתינו שעות ב־נמל־התעופה, עד אשר נחת בו, סוף־סוף, מטוסו של אנטולי.

ישראל תשלם את הכופר לארצות־הברית

בהלה וחרדה אחזו את טייסי אל־על בהיוודע כי ארצות־הברית עומדת להגן על מטוסינו מפני הלובים. בהלה דומה אחזה גם בטייסי המסוקים האמ־ריקאיים.

הבאבא סאלי: המכשפה מדובב – באבא מ"סעס

הבאבא ברוך הזים בליגלוג את השמועות על הימצאותה של מכשפה ארוכת־ציפורניים, השו־רטת את תושבי מושב דובב.

„מפליא שבמאה ה־20 יש אנשים שעדיין מאמי־נים במעשי־כשפים," או־מר באבא. „ואני מציע שכל מי שחושב שראה אותה יתיז על עצמו שלוש טיפות מים קדו־שים מבקבוק שבירכתי (בקבוק – 1.5 $) וייראה לארבע רוחות השמיים.

נציגי המערך בעיריית ניו־יורק דורשים להרוס את פסל החרות

הם הביעו חשש גלוי, בישי־בת המועצה האחרונה, שתחת מסווה של שיפוצים לפסל נב־נתה אצבע נוספת בנכנייה לא־חוקית.

חוקר מיפלג־הסמים במיש־

טרת ניו־יורק, שהריח את האצ־בע מקרוב, אמר שהיא מחומר משובח.

ממצודת־זאב יצאה בת־קול הטוענת כי הדרישה היא בעלת גוון פוליטי מובהק.

התחבק עם אחיו אחרי 60 שנה

„הכל בזכות המישטרה!" בכה משימ־חה יענקלה ליכטנשטיין, בעודו מחבק ומנשק את אחיו בן ה־40, שאותו לא חיבק מזה 60 שנה. „לולא עצרה אותי המישטרה באשמת שוחד, לא היה אחי בא לבקרני ולחבקני!"

מאפריל לא נבנו יותר בתי־כנסת

מחסור חמור בחומרי־בנייה במיגזר החרדי, ובמיו־חד בלבנים, מונע את בנייתם של בתי־כנסת.

חקירה מאומצת העלתה כי כל אימת שמרוכזים הל־בנים באתר־הבנייה של בית־הכנסת המתוכנן, באים החר־דים, נוטלין אותן ומשתמשין בהן לצורכי ידוי בשבתות.

„הגשם פסק והשמיים כאילו ביקשו לחלוק כבוד אחרון לישראל גלילי ז"ל. („מעריב" 11.2.86)

רטט עבר בי וצמרמורת הזדנבה לה והחליקה במורד גבי, בקוראי את הכותרת המרגשת הנ"ל, אשר עיטרה את כתבתו של גיל יודולביץ, כתב „מעריב". מחיתי דמעה מעיני, קינחתי את אפי הדולף והשלכתי את קוביות הבצל החתוך למחבת. דמעות עוד חנקו את גרוני הניחר מיובש כשמחשבה צחה כבדולח פילחה כברק את מוחי: „מה היה קורה אילו מזג־האוויר, בהלוויית גלילי, היה שונה! כיצד היתה מנוסחת אז הכותרת?"

תארו לכם טיפטוף קל במשך טקס הלווייתו של השר לשעבר, המנוח ישראל גלילי.

„השמיים לא הצליחו לחנוק את הכאב, וטיפות קטנות התגלגלו על לחיי העננים, נושרות ארצה ומבכות את האיש ישראל גלילי ז"ל."

ואילו היה גובר הטיפטוף והופך לכדי גשם־זלעפות של ממש, או אז היתה ניתנת הכותרת הבאה:

„בזעם רב ביכו המלאכים בשמיים את לכתו של גלילי ז"ל, וקול בכיים המתגבר הבקיע את חשרת העננים והטיל טיפות גדולות וכבדות, שהאפילו על יבבת ההול־כים אחרי ארונו."

ואילו, רק אילו, היה גובר המטר הסוחף והופך לשיטפון עז:

„ארונו של גלילי נסחף בפרץ הרגשות שתקפו את השמיים."

בבנק המזרחי
העו"ש שלך פעיל
עוד יותר

משיכת יתר עד 5,000 ש"ח
לבעלי מקצועות חופשיים

משיכת יתר עד 2,500 ש"ח
למקבלי משכורת

1. **בעלי מקצועות חופשיים** יהנו ממשיכת יתר עד לסך של 5,000 ש"ח בריבית ששיעורה החל ב־3,5% לחודש.
2. **שכירים** יהנו ממשיכת יתר בסכום משכורתם ועד 2,500 ש"ח בריבית ששיעורה החל ב־3,5% לחודש.
3. **סוחרים ובעלי עסקים** יהנו ממשיכת יתר בהתאם להיקף פעילותם.

סכום משיכת היתר ושיעורי הריבית יקבעו ע"י מנהל הסניף ועל־פי קריטריונים בנקאיים מקובלים.
ההטבות הנ"ל מיועדות ללקוחות בנק המזרחי **וכן ללקוחות חדשים.**

פרטים בסניפים

בנק המזרחי

העולם הזה
ו' אדר א תשמ"ו, 19.2.1986 מיספר 2529 שנה 50 המחיר 1.85 שקל חדש (כולל מע"מ)

וידוי אישי של צבי גור

בלעדי

